

RESERVADO

459

B. N. L.

387

12

M

Barcelona 1523.

(P. 234)

F. Brunet. —

Barabara - 1523

~~Barabara~~ C 11-

481

Libre appellat

Consolat de mar. Nouament estam
pat e corregit. Afegits los capitls
e coordinacions dels drets del Bene-
ral. E del dret del pes del Senyor
Rey. Ab altres coses necessaries:
les quals fins al present no erē esta-
des estampades.

Gloria e labor de nostre senyor

deu Jesuchrist: e dela gloriosa verge mare sua aduocada nostra: e dels gloriosos sants Mossenyer sant Zelm: sant Nicolay: sant Anthonij: e sancta Clara: e sancta Madrona: Patrons e aduocats dels nauegats: e de tota la cort celestial: Perque en lo libre de Consolat se trobauen moltes corrupcions axi en vocables com en sentencia: e molt descompost per remey d'ago yo Francesch cellelles per sola caritat: fets a molt treball: hauent colloqui e consell de persones expertes e antigues: axi patros del fustes com mercaders e mariners e altres: e cercant molts originals me fo es forçat corregit lo present libre: tant com es stat possible. E per mes adonar es stat deliberat hi fossen aiustats alguns priuilegis e ordinacions e altres coses concedents a la materia. Encara per raho dela confusio dels capitols qui en lo dit libre stan dispersos: es estada feta la present Taula. La qual serua tal orde: que primerament posa com son fets com sols iutge de appells e scriua ab tot lur orde iudiciari. Apres entra conau es pensada: fabricada: fornida: e carregada. E axi discorret tots los accidents que aquella seguiten e poden seguir fins que dita nau ve a adobre finalment a desfer: ço es que en lo ritol de letra grossa posa lo cas o materia: e apres acusa tots los capitols ho altres lochs en lo present libre: qui tocan en alguna manera de aqll cas ho materia: posant primer lo nombre de cartes e derrer lo nombre del capitol. E axi facilmente se poran trobar los cassos necessaris en lo present libre.

Tabla del present libre.

Declaracio dels cōsols e del iutge de apel lacions e de lur iuramēt: e cō rebē lescruia.

En qual manera son elets los cō
sols e lo iutge de les appellaciōs q̄s
cun any. fo. i. ca. primo.

Del jurament que fan los cons
sols. fo. i. ca. ij.

Com lo iutge de appels es pie
sentat e com iura. fo. i. ca. iij.

Com los consols reben para si e
plo iutge de apells scriua. fo. i. ca. iiii.

De la forma del segell dels cons
sols. fo. i. ca. v.

Qui poden esser Consols: e qui
iutge: e qui no. fo. i. ca. vi.

Com los consols poden comas
nar lur locha q̄ls plau. fo. i. ca. vii.

Seguey se la forma: com ysen los
consols en lur offici. E primeramēt
dela demāda en scrits. fo. i. ca. viii.

De obidr testimoniis. fo. i. ca. ix.

Com se dona sentencia ala deniā
da en scrits. fo. ii. ca. x.

De la appellacio. fo. ii. ca. xi.

Com ananta lo iutge de les ap
pelacions. fo. ii. ca. xii.

Cō en la appellacio nos pot res
posar ne puar de nou. fo. ii. ca. xiii.

Com e enquāt se ha a proseguir
la appellacio. fo. iiii. ca. xiiii.

Com se dona sentencia en la ap
pellacio. fo. iiii. ca. xv.

De excepcio declinatoria de for.
fo. iiii. ca. xvi.

De demanda proposada de pa
raula: e dela senteda. fo. iiii. ca. xvii.

De appellacio de sentēcia de pa
raula. fo. iiii. ca. xviii.

De les messions fetes en lo p̄mer
plet. fo. iiii. ca. xix.

De les messions en lo segon plet.
fo. iiii. ca. xx.

De les anantaments que poden
esser fetes dauāt lo vn p̄sol. fo. iiii. ca. xxi.

Les causes qui se guardē ala iur
isdicido dels consols. fo. iiii. ca. xxii.

De la execucio de les sentencias.
fo. iiii. ca. xxiii.

De la execucio de bens mobles
del condenar. fo. iiii. ca. xxiiii.

Del creador: sino pora dar sermā
ca. fo. iiii. ca. xxv.

De execucio de bens seints: del
condenar. fo. iiii. ca. xxvi.

Del Patro qui demana son nos
lit e lo mercader loy contrasta per
roba: que li falla ho que sera mulla
da. fo. iiii. ca. xxvii.

De loguer bo salari de mariner.
fo. v. ca. xxviii.

De la execucio que se fa contra pa
tro per deute de piestech. fo. v. ca.

xxix.

De segurerat d̄ iuij. fo. v. ca. xxx.

Del poder d̄ls p̄sols. fo. v. ca. xxxi.

Si veirell nou sera executat q̄
es primer en diet. fo. v. ca. xxxii.

Si lo p̄u no bastara als dits crea
dors. fo. v. ca. xxxiii.

Si veirell ha v̄ent aps d̄ serviat
ij

ge: qu'es primer en d'er.

fo. v. ca. xxxiiij.

De mulier del patro es p'mera en

t'eps e millor endret. fo. v. ca. xxxv.

Lo deu' esser detennats los

plets p' los cōsols. fo. vi. ca. xxxvi.

De salari: que p'enen los cōsols

deles parts. fo. vi. ca. xxxvij.

De salari del iutge deles appel-

lacions. fo. vi. ca. xxxviii.

Si se haura sospita d'les consols.

fo. vi. ca. xxxix.

De suspita del iutge deles appel-

lacions. fo. vi. ca. xl.

Com los consols e lo

iutge don' lurs sent'ces p' les costu-

mes d'la mar: o p' cōsell. fo. vi. ca. xli.

De fermāca de diet sobre q'ls em

pares es rebuda fo. vi. ca. xliij.

Pragmatica d'l Rey en Jaume

d' iuramēt d' aduocats. fo. vi. c. xliij.

De sportades de ale-

randria. fo. vi. ca. xlv.

Alci comengen les bo-

nes costūes d'la mar. fo. viij. ca. xlvij.

Lo patro vol comēcar nau: q' du

dclarar als psoners fo. viij. ca. xlvij.

De psoner q' no volta o no pora

fer la pt promesa. fo. viij. ca. xlvij.

De psoner q' mor ap'ies hauer co-

mencat ho promes de fer part.

fo. viij. capitol. xlix.

Lo patro vol fer maior nau q' no

haura d'it als psoners. fo. viij. ca. l.

Si patro vol creixer la nau los

psoners a q' li son rēguts. f. viij. ca. li

De mestre d'atras si creixera les

mesures. fo. viij. ca. liij

De mestre d'atras e calefat a q' son

tenguts al parto el patro a ells.

fo. ix. ca. liij.

De mestre d'atras ho calafat: q' fa

ra obra a scar. fo. viij. ca. liij

De psoner qui vol vendre la pt

que te en la nau. fo. x. ca. lv.

De nau cō se pot es deu encan-

tar: entre lo senyor e los persones.

fo. x. ca. lvi.

De scriua cō du esser mes e del in-

rament e dela fecaltat de aqll: e d'la

pena del cōtra faent. fo. xi. ca. lvij.

Del poder e del carrech del scri-

ua. fo. xi. ca. lvij.

De custodia d'l cartolari. f. xij. c. lix.

De rogatiues de patro e de scri-

ua e de psoner. e dela fe e creença: q'

es donada al cartolari. fo. xij. ca. lix.

De q' es tengut senyor de Nau a

mercader e a pelegrí. fo. xij. ca. lxi.

Del sagramēt q' du fer lo notyer.

fo. xii. ca. lxij.

De hauer q' p'ēgua dā p' mal sti-

bar o p' altra negligēcia. f. xij. c. lxij

De roba banyada. fo. xij. c. lxij

De declaracio d'l p'ceder. f. xij. c. lxx

Encara mes de fet de roba ban-

yada ho guastada. fo. xij. ca. lxxi.

De roba quis' guasta p' rates: ho

altrament se pert. fo. xij. ca. lxxij.

De hauer gastat p' rates p' no ha-

uer gat en nau. fo. xiiij. ca. lxxij.

Si roba pendra dan per esser sū-

bada en vert. fo. xiiij. ca. lxxij.

Lo deu esser fet sol. fo. xiiij. c. lxx.

Declaracio del capitol p'cedent.

fo. xiiij. ca. lxxi

De roba q's banyara al carregar

ho descarregar. fo. xiiij. ca. lxxij.

- D**el carregar e descarregar les robes. fo. xliij. ca. lxxvii.
- D**a que son tenguts ho no téguts los mariners en lo carregar. fo. xliii. ca. lxxviii.
- D**e s'abadors: e de virualla quel mercader metra e nau. f. xv. c. lxxv.
- D**o lo mercader deu hauey plaça en nau. fo. xv. ca. lxxvi.
- D**e plaça de terra: e seruiçials dl mercader. fo. xv. ca. lxxvij.
- D**eclaratço dl sobredit. fo. xv. c. lxxviiij.
- D**e viada furtada. fo. xv. c. lxxix.
- D**e impedimēt de mercader. fo. xv. ca. lxxx.
- D**e paor d mercader. f. xv. c. lxxxj.
- C**om a mercader q's rema deu el ser liurada sa roba. fo. xv. ca. lxxxij.
- D**e q' es tengut patro a mercader: qui nolteia a quintalades. fo. xv. ca. lxxxiii.
- D**e mercader q' nolteia e puy se abstraura. fo. xv. ca. lxxxiiij.
- D**e mercader qui haura nolteia da roba: e puy la vè. f. xvi. ca. lxxxv.
- B**on d'qntalades. f. xvi. c. lxxxvi.
- D**e roba carregada sens sabuda del patto. fo. xvij. ca. lxxxvii.
- D**e poch nolte e molt nolte. fo. xvij. ca. lxxxviii.
- S**i patro leixara roba nolteia da. fo. xvij. ca. lxxxix.
- D**e patro: qui leixara roba nolteia da. fo. xx. ca. xc.
- D**e roba nolteia da pa cert loch: es pendrada n. fo. xx. ca. xci.
- D**e exarcia d mariners e noyter: e de ser posar lauer. fo. xx. ca. xcij.
- D**e conseruatge. fo. xx. xcij.
- D**e dar cap a altra nau. fo. xx. ca. xciiij.
- D**e cas de get. fo. xxj. ca. xcvi.
- D**e roba gitada. fo. xxj. ca. xcvi.
- C**om se deu cōptar roba gitada. fo. xxj. ca. xcviij.
- C**om deu esser pagada roba gitada. fo. xxj. ca. xcviij.
- L**a serimonía ques du fer en cas de get. fo. xxij. ca. xcix.
- D**e manifestar roba al scriua. fo. xxij. ca. c.
- D**e entrar en port. fo. xxij. ca. ci.
- D**e promesa d mercader a patro. fo. xxij. ca. cii.
- D**e mercader q' volta descarregar la sua roba. fo. xxij. ca. ciii.
- D**e mercaders q' volran descarregar pr d'la mercaderia. f. xxij. c. ciiij.
- D**e patro q' haura sperat lo mercader. fo. xxiii. ca. cv.
- D**o mercader deu pstar al patro en cas de necessitat. fo. xxiii. ca. cvi.
- C**om mercader du prestar al patro per espatxament dela nau. fo. xxiii. ca. cvii.
- C**om mercader deu prestar vland a ala nau. fo. xxiii. ca. cviii.
- D**e ancora ho exarcia leixada renunciada als mercaders. f. xxiiij. c. cxj.
- D**e barca leixada. fo. xxiii. ca. cx.
- D**e gir set en absencia dels mercaders. fo. xxiii. ca. cxj.
- L**o se paguè auaries. fo. xxiiij. c. cxij.
- Q**ui es dir pegri. f. xxiiij. ca. cxiiij.
- D**e roba mesa sens sabuda dl patro ho del scriua. fo. xxv. ca. cxiiij.
- R**oba manifestada. fo. xxv. c. cxv.
- D**e q' es tégut lo patro al pelegri. fo. xxv. ca. cxvi.

- De plaça donadora a Pelegrí: e si
mor en nau. fo. xxv. ca. cxvii.
- Diet de patro daqll q mor en nau.
fo. xxv. ca. cxviii.
- Exceptio del damunt dit.
fo. xxv. ca. cxix.
- Diet de barquer e guardia de pe-
legri: q mor en nau. fo. xxvi. ca. cx.
- De la vida del pelegrí qui morra
en nau. fo. xxvi. ca. cxl.
- De nolit pagar al pelegrí resta: e
de nolit de roba. fo. xxvi. ca. cxlii.
- De que es tengut pelegrí.
fo. xxvi. ca. cxliii.
- De que es tengut patro a mariner
fo. xxvi. ca. cxliiii.
- De gitar mariner de nau.
fo. xxvi. ca. cxlv.
- Mariner nos pot gitar per altre
de menor loguer. fo. xxvi. ca. cxlvi.
- Patro no pot gitar mariner p pas-
rent. fo. xxvi. ca. cxlvii.
- De mariner qui mor en nau.
fo. xxvi. ca. cxlviii.
- De mariner acordat: q mor abás
o apres de seta vela. f. xxvii. ca. cxlix.
- De mariner qui va a mesos.
fo. xxvii. ca. cxx.
- De patro a mariner sobre set d por-
tades. fo. xxvii. ca. cxli.
- Declaracio del damunt dit capitol.
fo. xxvii. ca. cxlii.
- De esportades de mariners.
fo. xxviii. ca. cxliii.
- De portades nolciades.
fo. xxviii. ca. cxliiii.
- De assenyalar roba en nau.
fo. xxviii. ca. cxlvi.
- Compartiment de Mariners.
fo. xxviii. ca. cxlvi.
- Del carregar de la roba dels maris-
ners. fo. xxviii. ca. cxlvii.
- Com se deu pagar lo loguer a ma-
riners. fo. xxviii. ca. cxlviii.
- On: e com: e de quina moneda de-
uen esser pagats los mariners.
fo. xxviii. ca. cxlix.
- De loguer d mariners en cas que
la nau se vena sota ma. f. xxviii. ca. cxli.
- Patro deu fer mar diet p los maris-
ners. fo. xxix. ca. cxlii.
- Loguer de mariner com se deu es-
mercar. fo. xxix. ca. cxliii.
- De mariners qui pledeie ablo pa-
tro. fo. xxix. ca. cxliiii.
- Declaracio del precedent capitol.
fo. xxix. ca. cxliiii.
- De les vlandes q deu donar lo pas-
tro als mariners. fo. xxix. ca. cxlv.
- Patro no es tengut de donar men-
jar a mariner: qui no dorm en nau.
fo. xxix. ca. cxlvi.
- Mariner no es tengut de amar en
loch perillos. fo. xxix. ca. cxlvii.
- De prestar mariner a altra nau.
fo. xxix. ca. cxlviii.
- Del que haura patro dels mercas-
dera p descarregar. fo. xxix. ca. cxlix.
- Iser lo viatge mariner es libertat.
fo. xxix. ca. cl.
- Com la nau se ven en terra de cre-
stians. fo. xxix. ca. cli.
- Com la nau se ve en terra de sarras-
hins. fo. xxix. ca. clii.
- De mariner q's tema. f. xxix. ca. cliii.
- De mariner quat es acordat: co es
obligat. fo. xxix. ca. cliiii.
- A quins seruscis es obligat lo ma-
riner. fo. xxix. ca. clv.
- Rabons per ques pot abstraure lo

martner apres que sera acordar. fo. xxxi. ca. clvi.
 De mariner q fugira. f. xxxi. c. clvij.
 Esmena d' l' pcedeur. f. xxxi. ca. clviij.
 De remolcar altra nau. fo. xxxij. ca. clvij.
 De goba trobada en man q d' nau
 rina q va per nulles. fo. xxxij. ca. clx.
 Condiciona de patro a mariners
 fo. xxxij. ca. clxi.
 Mariner q es dengut d' fer lo cos
 mandamēt del senyor. fo. xxxij. ca. clxii.
 De mariner qui fara rafa contra
 son senyor. fo. xxxij. ca. clxiii.
 De mariner qui tocara fradamēt
 son senyor. fo. xxxij. ca. clxiiii.
 De mariner compeu com portar
 son senyor. fo. xxxij. ca. clxv.
 Mariner qui extra en terres
 fo. xxxij. ca. clxvi.
 Mariner q ablara. f. xxxij. c. clxvij.
 Mariner q gitara vianda acorda
 ment. fo. xxxij. ca. clxviii.
 Pena de mariner: q' d' nau sens
 licencia. fo. xxxij. ca. clxix.
 De mariner quis despulla. fo. xxxij. ca. clxx.
 Mariner nos du prir d' leny: pus
 comēga a carregar. f. xxxij. ca. clxxi.
 De mariner qui ven ses armes. fo. xxxij. ca. clxxii.
 Mariner no du traure res de nau
 sens licencia. fo. xxxij. ca. clxxiii.
 Mariner no deu dormir en terra
 fo. xxxij. ca. clxxiiii.
 Mariner du donar exarcia dauāt
 nau e ormeiar. fo. xxxij. ca. clxxv.
 De barquer. fo. xxxij. ca. clxxvi.

Mariner deu anar a moll. fo. xxxij. ca. clxxvii.
 De les armes de mariner. fo. xxxij. ca. clxxviii.
 Mariner no deu brendit la nau. fo. xxxij. ca. clxxix.
 Mariners deu d' desforar e forar
 carregare e des carregar. fo. xxxij. ca. clxxx.
 Mariners deu en tirar leny. fo. xxxij. ca. clxxxi.
 De mariner trames per lo senyor
 si es pres. fo. xxxij. ca. clxxxii.
 De nau logada a scar e a que son tē
 guts los mariners. f. xxxij. c. clxxxiii.
 De patro q' promet de leuar l' eo q'
 no pora. fo. xxxij. ca. clxxxiiii.
 De alio mateir. fo. xxxij. c. clxxxv.
 De roba quis guastara sobte en
 berta. fo. xxxij. ca. clxxxvi.
 De roba mesa fraud ulos amēt q'
 deu esser della encas de git. fo. xxxij. ca. clxxxvii.
 De adob d' exarcia neccsaria a nau
 noliciada a scar. fo. xxxij. c. clxxxviii.
 Del tēps q' nara mes la nau no
 ueiada a scar. fo. xxxij. ca. clxxxix.
 De nau noliciada a q' nara des ll
 li fall exarcia. fo. xxxij. ca. c.
 De nau q' no pora fer lo viatge
 empres per empatx de senyoria. fo. xxxij. ca. cxci.
 Si la nau per empatx d' senyoria
 no carregara e tra en altra part. fo. xxxij. ca. cxcii.
 Patro q' noliciada a scar: cō es tē
 gat als mariners. fo. xxxij. c. cxclij.
 Lo patro deu anar en lo viatge si
 no p cert casos. fo. xxxij. ca. cxclij.
 De nau q' p' soit una o altra acci/

dèr ha aferir en tra. f. xxxviij. c. cxxv
De nau carregada qui va en tra
fo. xxxviii. ca. cxxvi.
Del carregar part ab bonança e
part ab fortuna. fo. xxxix. ca. cxxvii.
De roba batyada per culpa de
barquers. fo. xxxix. ca. cxxviii.
De barquer q pèdra a scar carro
gar ho descarregar. f. xxxix. ca. cxcix.
De naus ormeiades pmer o bey
rer. fo. xl. ca. cc.
De apo matey. fo. xl. ca. cxi.
Declaracio del precedent. fo. xl. ca. ccii.
De ormelar. fo. xl. ca. cciiij.
De estiba de botes. f. xli. ca. cciiij.
De carrech de vi. fo. xlii. ca. ccvi.
De exarcia logada. f. xlii. ca. ccvi.
De exarcia manleuada. fo. xliii. ca. ccvii.
De exarcia trobada en ribera p
necessitat pot esser presa. fo. xliij. c. ccviii.
De exarcia presa ho m'aleuada.
fo. xliiii. ca. ccix.
De comanda a viatge cert. fo. xliiii. ca. ccx.
De empèdiment a comanda. fo. xliiii. ca. ccxi.
Declaracio del precedent. fo. xliiii. ca. ccxii.
De comanda presa com a cosa p
pria. fo. xlv. ca. ccxiii.
De comanda. fo. xlv. ca. ccxiii.
De comanda promesa. fo. xlv. ca. ccxv.
De comanda. fo. xlv. ca. ccxvi.
De comanda en diners. f. xlv. c. ccxvij.
De comanda de nau. fo. xlv. ca. ccxvii.

De comanda de nau sensa sabu
da als psoners. fo. xlvii. ca. ccxix.
De comanda q algu pendra en
lo comu o sparsa. fo. xlvii. ca. ccxx.
De comanda qe pdra e lo comè
datari se abatra. fo. xlviii. ca. ccxxi.
De patro q leirara la nau p ne
gocis ppris. fo. xlviii. ca. ccxxii.
De testimoni d' mariners en co
tra de patro ab mercaders. fo. xlviii. ca. ccxxiii.
De testimoni de mercaders en co
tra de patro a mariners. fo. xlviii. ca. ccxxiiii.
De testimoni d' mariner. f. xlix. c. ccxxv.
De loguer d' noyte o mariners
q tra a costumè. fo. xlix. ca. ccxxvi.
De dan pres per falta de dormeig.
fo. xlix. ca. ccxxvii.
De nau quls peri en terra d' sar
rabins. fo. xlix. ca. ccxxviii.
De casos en que lo patro du de ma
nar los personers per lo noliesar. fo. l. ca. ccxxix.
De rescat ho aulnencia ab nau ar
mada. fo. l. ca. ccxxx.
De rescat ho coustnèca ab lenya ar
mats de enemichs. fo. l. ca. ccxxxi.
De roba leuada. fo. li. ca. ccxxxii.
De palàques vasos o arguès ptes
ho logats. fo. lii. ca. ccxxxiii.
De patro q prometra de sperar als
mercaders a dia cert. f. lii. c. ccxxxiiii.
De esparxamènt de nau pmes a dia
cert. fo. liii. ca. ccxxxv.
De nau qui estibara de Ferram.
fo. liii. ca. ccxxxvi.
Si gerra se trencara dintre nau.
fo. liiii. ca. ccxxxvii.
Si mariners sen menaran la nau.

sens voluntat del senyor.

fo. liiij. ca. cccxxviii.

Del cõprar de les virtualles e coses necessaries ala nau. f. lvi. ca. cccxxix.

Lo patro deu dar cõpte als psoners quascun viatge. f. lvi. c. ccl.

Lo patro deu dar compte e sis morrens sens comprar. fo. lvi. ca. cclij.

Declaracio del precedent.

fo. lviij. ca. cclij.

De patro q voltra creixer la sua nau

fo. lvij. ca. cclliij.

Declaracio del precedent.

fo. lvij. ca. cclliij.

De adob de nau. fo. lxx. ca. ccllv.

De arborar ancores. f. lvi. ca. ccllvi.

De nau q ira a pto. f. lxx. ca. ccllvij.

De exarada tolta per lenys armats

fo. lxxi. ca. ccllvij.

De roba quã banyata en ley de scubert.

fo. lxxij. ca. ccllvij.

De pillor.

fo. lxxij. ca. ccl.

De guaytes d nau. fo. lxxij. ca. cclij.

De roba trobada. fo. lxxij. ca. cclij.

Encara de cõuinẽca feta en golf ho

en mar de lura. fo. lxxij. ca. cclij.

De cõuinẽces entre patro e merca

ders e mariners. fo. lxxv. ca. cclliij.

Feta comanda a vs de mar.

fo. lxxvi. ca. cclv.

De patro q vèdra la nau sens sabu

da dels psoners. fo. lxxv. ca. cclvi.

Roba amagadamèt mesa en nau

fo. lxxvi. ca. cclvii.

Si algũ patro donara son loch a al

tre p nolietar. fo. lxxvi. ca. cclviiij.

De patro q tirara raig trobat sens

voluntat de mercaders. f. lxxvi. c. cclv.

De nau nolietada p anar a carres

gar en algũ loch. fo. lxxvi. ca. cclv.

Si mercader nolietara nau en

loch estrã: e morra. f. lxxvij. c. cclvi.

Si mercader qui nolietara nau: vè

dra malaltia. fo. lxxvij. ca. cclvi.

De mercader qui nolietara nau e

morra ans que sia carregada.

fo. lxx. ca. cclviiij.

De nau nolietada e lo patro

morra: ans q sia carregada.

fo. lxx. ca. cclviiij.

De nau nolietada sens temps dret

menat. fo. lxxij. ca. cclv.

De nau nolietada q p impedimẽt

no pot ser lo viatge. f. lxxij. ca. cclv.

Com mariner no du epir de nau p

paraula del senyor. fo. lxxij. c. cclv.

Marinẽr q fugira. f. lxxij. c. cclv.

De carrech de grapes sens me

sura. fo. lxxij. ca. cclv.

Edicciõs de nolir. fo. lxxij. c. cclv.

De nau ho leny qui stat en lo car

regar sobienendra temporal.

fo. lxxij. ca. cclv.

De mestre d'axa e de calafats.

fo. lxxv. ca. cclv.

de bucal e d patro. f. lxxvi. c. cclv.

De stiba dgerres ho botes buyda

des. fo. lxxvi. ca. cclv.

Com la roba pot esser aturada ho

lexada p lo nolir. fo. lxxvij. ca. cclv.

Nau de mercaderia presa p nau ar

mada. fo. lxxvij. ca. cclv.

Nau qui baura a dscarregar per cas

fortuit. fo. lxxvij. ca. cclv.

Patro qui sera empatrat ala parti

da p deutes. fo. lxxvij. ca. cclv.

De comãda que lo comãdatari de

ga portar ab si. fo. lxxij. ca. cclv.

Com comãdatari du esser cregut

per son sagramẽt. fo. lxxij. ca. cclv.

De quinèces entre patro e mercaderers per roba nolietada.

fo. lxxx. ca. cclxxxi.

De empatrament de senyoria fo breuenint a nau noll esada.

fo. lxxxi. ca. cclxxxiij.

De q̄ son règuts psoners a patro q̄ vol fer barca. fo. lxxxiij. ca. cclxxxiij.

Hau q̄ ḡstara. fo. lxxxiij. ca. cclxxxiij.

Hau holeny q̄ per cas fortuit se haura a leuar. fo. lxxxiij. ca. cclxxxiij.

De cōserua. fo. lxxxiij. c. cclxxxiij.

De nau comanada ppersoners a algu. fo. lxxxiij. ca. cclxxxiij.

Si nau de mercaderia se encontre trara ab nau de enemichs.

fo. lxxxiij. ca. cclxxxiij.

De conuñeca fet a pcomadatar de nau. fo. lxxxiij. ca. cclxxxiij.

De nappresae recobrada.

fo. lxxxiij. ca. cclxxxiij.

De carrech de lenyam.

fo. lxxxiij. ca. cclxxxiij.

De cōuñeca. fo. lxxxiij. ca. cclxxxiij.

De mercaderia encamerada ho falsa. fo. xcij. ca. cclxxxiij.

De bescompte allegat per personers contra los hereus del patro.

fo. xcij. ca. cclxxxiij.

De nau qui alleuira de eparcia apies que haura car regat.

fo. xcij. ca. cclxxxiij.

Com deu pagar nolit en fet de get. fo. xcij. ca. cclxxxiij.

Patro e mariners quis volrà ab fterc danar en lo viatge.

fo. xcij. ca. cclxxxiij.

S fins açi hauē parlat dles leys e ordiatiōs d'actes ma

ritimis mercantiuols. Ara posarē ordinacions en fet de armada maritima.

Ordinacions de tot

veirel qui armara per anar en cors e de tota armada; ques faga p mar.

E primo de almirall capitae armadors. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Com deu esser comprada la mesioe lo guany en nau armada.

fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

De comit o senyor de galera o de fusta m̄ca armada. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

De comit. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

De cōuñeces. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

De les parts ques deuen fer en nau armada. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

De notpers e altres officiis: dela porcio. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

De almirall

fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Almirall pot fer millorar. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Almirall pot fer cōestables. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Almirall pot millorar. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Ordinaciōs de cors. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Almirall du d'amar asell. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Almirall pot metre per. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Almirall pot metre e leuar cone stable. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Almirall pot leuar gansanoner. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Almirall pot leuar guardians. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Almirall pot leuar gabiers. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

De notper. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

De proers. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Ballestera. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

Domes d'armas. fo. xcvi. ca. cclxxxiij.

S abiers.	fo. rxi. ca. cccxi.	I tem altra ordinacio.	fo. cvii.
D e pes e mesura. f. rxi. ca. cccxij.		I tem altra ordinacio.	fo. cvii.
S obreguardias. f. rxi. c. cccxiiij.		I tem altra ordinacio.	
Z imoners.	fo. rxi. ca. cccxiii.	I tem altra ordinacio.	
B arbers.	fo. rxi. ca. cccxv.	I tem altra ordinacio.	
S asonners.	fo. rxi. ca. cccxvi.	I tem de mariner.	
B arquers.	fo. rxi. ca. cccxvii.	I tem de barquer.	
E suehidors.	fo. rxi. ca. cccxviiij.	I tem de persona.	
A fferradors.	fo. rxi. ca. cccxix.	I tem de barquer.	
D ela guarda del almirall.		I tem de exaueguer.	
	fo. rxi. ca. cccxx.	I tem scriua.	fo. cvij.
E scorcolladors.	fo. c. ca. cccxxi.	I tem scriua.	
S eruitials.	fo. c. ca. cccxxii.	I tem scriua.	
M estre d'arpa.	fo. c. ca. cccxxiii.	I tem scriua.	
B allester.	fo. c. ca. cccxxiiii.	I tem scriua.	
L alafat.	fo. c. ca. cccxxv.	I tem scriua.	
R ey de seruitials. f. c. ca. cccxxvi.		I tem scriua.	fo. cvij.
C onsols.	fo. c. ca. cccxxvii.	I tem scriua.	fo. ciiij.
D e couinences.	fo. c. ca. cccxxviiij.	D e clauarts.	fo. ciiij.
I tem almirall.	fo. c.	R otxer maior.	fo. ciiij.
A lmirall e capta.		D e consols.	fo. ciiij.
L es coses del almirall.		C om se leuen les qutes.	fo. ciiij.
A lmiral pot iusticiar.	fo. c.	A ci acaba lo libre	
I tem almirall.		vulgarmet appellat de cõsolar. En	
I tem almirall.		lo ql: son loe capitols e lèys e bones	
A lmirall pot fer iusticia.		ordinaciõs: q los antichs ordenarẽ	
A lmiral pot fer iusticia.		p los sets maritims e mercatiuols:	
A lmirall deu hauer.		e encara en sets de cors ho armada	
A lmirall deu hauer.		Los qls capitols e ordinaciõs ferẽ	
A lmirall deu hauer vn lir.		loades fermades e promulgades p	
A lmirall deu hauer vna copa.		les senyores dauall escrites. fo. ciiij.	
A lmirall deu hauer.		C apitols del Rey en	
A lmirall deu hauer vn anell.		pere.	fo. cv.
A lmirall pot hauer sopa.		D e mariner e ballester.	fo. cvij.
A lmirall es tengut al senyor. f. c.		I tem altra ordinacio.	
A lmirall cõ la nau fa camp. f. c.		I tem altra ordinacio.	
A lmirall deu prestar.		I tem altra ordinacio.	
E st el manleua.		I tem altra ordinacio.	
E los mariners.		I tem altra ordinacio.	
I tem de mariner e ballester.	fo. ci.	I tem altra ordinacio.	fo. cvij.

Item altra ordinaci.	fo. cvj.	Item de patro.	fo. cij.
Item altra ordinacio.	fo. cvi.	Item de personer.	
Item altra ordinacio.	fo. cvi.	Item de persona.	
Que deu ser capita.	fo. cij.	Item de nau ho leny.	
De capita e almirall.	fo. cij.	Item de robes saluades.	fo. cij.
Capita deu ser.		Item de estima de nauilis.	
Capita deu mostrar.		Item de paga de nau.	
Capita de u tenir.		De metre e carregar.	
Deu trametre capita.		De robes de sota cuberta.	
Deu anar parlar capsta.		Item altra ordinacio.	
Capita de uen nauilis.		De nauilis presos.	
Capita deu ser partides.	fo. cij.	Item altra ordinacio.	
Capita deu ser atrestal.		Item altra ordinacio.	
Capita deu ser donar.		Item altra ordinacio.	fo. cij.
Capita deu stablr.		Ordinacions de cons-	
De responsio de capita.		sellers de barcelona per lo consolat	
Capita deu ser mostrar.		de sicilia.	fo. cx.
Capita du gitar los homens.		Altra ordinacio.	fo. cx.
Capita ha apt al poder.		Altra ordinacio.	fo. cx.
Capita deu metre.		Altra ordinacio.	
Capita deu ser recollir.		Altra ordinacio.	
Capita deu hauer.		Altra ordinacio.	
Capita deu esser cominal.	fo. cij.	Altra ordinacio.	
Capita deu estofar.		Altra ordinacio.	
Capita pot ser encantar.		Altra ordinacio.	fo. cx.
Deu veure capita.		Altra ordinacio.	
Por millorar capita.		Altra ordinacio.	
Capita deu partir.		Altra ordinacio.	
Deu ser ser capita.	fo. cij.	Altra ordinacio.	
Es tengut capita.		Altra ordinacio.	fo. cx.
Deu hauer capita.		Ordinacions de con-	
Deu hauer capita.		sellers de barcelona sobre fets mari-	
Deu hauer capita.		tims. Les quals foren publicats a	
Encara deu hauer.		xx. de noèbre del any. M. cccc. xxxv	
Deu hauer capita.		fol. fo. cxj.	
Por pendre capita.		Item altra ordinacio.	fo. cxj.
Capitol que tracta d		Item altra ordinacio.	fo. cxj.
escriva.	fo. cij. ca. cccxx.	Item altra ordinacio.	fo. cxj.
Item de barquer.		Item altra ordinacio.	fo. cxj.

Item altra ordinacio. fo. c. xij.
Item altra ordinacio. fo. c. xij.
Item altra ordinacio. fo. c. xij.
Item altra ordinacio.
Dels bans pecuniaris. fo. c. xij.
Retenen se los consellers. fo. c. xij.
Seguexen se algües
 leys e ordinacions tretes de recog
 nouerüt porceres: e de altres tocats
 a casos maritims e mercantiuols.
In recognouerüt p
 cer. fo. c. xij.
Inrecognouerüt procer. fo. c. xij.
Altra del Rey en Jaume de allo
 mateir. fo. c. xij.
Ordinacions de Consellers de
 barcelona per fet de cabis. fo. c. xij.
Privilegi del rey al
 fonsó donat en barcelona. fo. c. xij.
Item altra ordinacio. fo. c. xij.
Capitol de cort en Barcelona.
 fo. c. xij.
Itè d traure algües coses. f. c. xij.
Quiatge a n'lle qui volran anar
 vltra mar ho de ella venic. fo. c. xij.
Ordinacions de cōsel
 lers de barcelona de rramet fetes
 sobre les seguritats marities. f. c. xv.
Que totes fustes cabis robes e
 mercaderies ari be de vasalls dl sen
 yor rey cō de estrangeira poden esser
 assegurats cōcs los vasalls del sen
 yor Rey: deles. viij. parts les. viij. e
 los estrangers dles. iij. parts les. iij.
 fo. c. xv.
De nauilis presos. fo. c. xv.
Capitol q nauilis ne robes d ge

nouesos ne de enemicha del senyor
 Rey ne de amicha qui tingüē par
 ticipi ab ells no puxren esser assedu
 rats. fo. c. xv.
Capitol que les fustes e nauilis
 sien estimades. fo. c. xvi.
Que robes quis carregaran del
 la lo estret d g'ltar p portar en flā
 des ho anglaterra ho dalla lo stret
 ho en barberia ne nauilis nos pui
 ran assegurar: si donchs no eren de
 ciutadās de barcelona. fo. c. xvi. ca. ij.
Que les robes e mercaderies e
 tots nauilis q vingüē en barcelo
 na e los q e'ira de barcelona enca
 ra que sien de genouesos ho de ene
 micha puxrē esser assegurats. f. c. xvi.
Que les robes quis carregaran
 en alexandria puxren esser assedu
 rades lo q valran al comptant en
 Alexandria e que sen puxren cono
 cordar los assegurats e los Assedu
 radors. fo. c. xv i. ca. iij.
Que los asseguradors no hagen
 guanyat sino per lo que hauran cor
 regut de risc. fo. c. xvi. ca. v.
Que algu no puga assegurar en
 altra part mes auant deles. viij. pts
 los vasalls del rey: corrē lo risc d la
 vuytena parte los estrangers dles
 tres quarts. fo. c. xvij. ca. vi.
Que totes les seguretats se ha
 gen a fer carres publiques p
 noraris e no ab polices ho albarās
 fo. xv. ca. viij.
Que negun corrector no gos fer
 contra les presents sots priuacio
 de son offici. fo. c. xvij.
Que los quis faran assegurar ha
 ten a iurar q les seguretats son ver

daderes: e que designen les robes p
cost ho valor. fo. cxxvij. ca. ix.

¶ Que los asseguradors haie a iur
rar que la ferma que fan es verda
dera e no ficta. fo. cxxvij. ca. x.

¶ Que les seguretats se hage a cau
sar per pacte segós les presents or
dinacions. fo. cxxvij. ca. xi.

¶ Que no podê declinar defor dls
consols. fo. cxxvij. ca. xij.

¶ Que no gosen posar paraules de
rogatories ales pñsents ordinacions
fo. cxxvij. ca. xij.

De pena de notari. fo. cxxvij. c. xiiij

¶ Que les seguretats que no seran
pagades: no valeguê. fo. cxxvij. c. xv

¶ Que les fermes dels asseguradors
hayan força de vn mateix compte.
fo. cxxix. ca. xvi.

¶ Que si era noua dls pdua: q no
valega. fo. cxxix. ca. xvij.

¶ Que virtualles podê esser assedu
rades e tota manera. f. cxxix. c. xvij.

¶ Dela paga de les seguretats.
fo. cxxix. ca. xix.

¶ Si los assegurats per no hauer
fet declarar: haurá a restituyr les
quantitats. fo. cxx. ca. xx

¶ Si los assegurats leixaran pos
sehir als asseguradors les quantitats
fins sia declarat. fo. cxx. ca. xxi.

¶ Que corret lo teps dls paga los
asseguradors puguê entrar en mes
rits d excepcions: si oposar ne volcan.
fo. cxx. ca. xxii.

¶ Del teps dela paga: q han a fer
los asseguradors. fo. cxx. ca. xxiii.

¶ Que les seguretats fetes abans
dles pñsents ordinacions no siê en clo

ses e dñs ordinacions. f. cxx. c. xxiiii
¶ Del iuramênt q primeramênt los
còsols deuê pèdre dels assegurats e
asseguradors. fo. cxxi. ca. xxv.

¶ De les ordinacions nouellament
fetes per lacort general del pñcipat
de cathalunya. fo. c. xxi. cxxi.

¶ Lo q s du pagar d totès robes ex
ceptades les dauall especificades.
fo. cxxii. La. primo.

¶ De robes portades ab fusta de
vltra mar. fo. cxxii. ca. ii.

¶ De les robes que no han costat
cert pieu. fo. cxxii. ca. iii.

¶ Diet dles lanes q entren p ebio
fo. cxxii. ca. iiii.

¶ Mercaders q no paguen entra
da sino erida. fo. cxxii. ca. v.

¶ Diet del vi de Arago mes en ca
thalunya. fo. cxxii. ca. vi.

¶ Cathala poblat en arago Valen
lencia: no paga diet de blat que tra
gue per sa puisso. fo. cxxij. ca. vij.

¶ De quals virtualles se deu pagar
diet de erida. fo. cxxij. c. viii.

¶ Diet dels draps qui pren de Ca
thalunya. fo. cxxii. ca. ix.

¶ De argênt obiat vestidures lis
bres armes: e altres vñsilles p prop
pii vs de erida no paga. Tot ore ar
gênt d entrada no paga. fo. cxxii. c. x.

¶ Diet de les prop dites coses tre
res p mercaderia. fo. cxxii. ca. xi.

¶ Diet de erida de les armes e vñs
silles nouamênt fetes. fo. cxxii. ca. xii.

¶ Diet dles prop dites coses iavsa
ds p mercaderies tretes. f. cxxii. c. xiii

¶ Que los prop dits q tre capisols

si fuerit no obsta q lo cōtrari foa
seruat. fo. cxxii. ca. xliii.

¶ Que lo preu de les vitualles por-
tades exint en moneda fins a. cc.
sous no pach diet. fo. cxxiii. ca. xv.

¶ De les robes portades en les si-
res. E de les comprades en les fires
fo. cxxij. ca. xvi.

¶ Diet de exida de les fustes: ho lē
pam o exarcia venudes a estrāgers.
fo. cxxij. ca. xvij.

¶ Haus o vetrells fetes en cathalū
pobs de malloiq. fo. cxxij. ca. xvij.

¶ Exarcia membres; e de lenyā no
paga. fo. cxxij. ca. xix.

¶ Diet dels caualls rocins mules e
mules e besties assinines: qui
a la senyora fo. cr.

¶ Del bestiar q ir de cathalunya
per atōdie. fo. cxxiii. ca. xxii.

¶ Del bestiar q ir de cathalunya p
pasturar. fo. cxxiii. ca. xxii.

¶ Del bestiar q entra en cathalun-
ya. fo. cxxiii. ca. xxiii.

¶ Del bestiar q s metra en catha-
lunya p esser leyat a part ho a parts
fo. cxxiii. ca. xxiii.

¶ Diet de la exida de les monedes.
fo. cxxiii. ca. xxv.

¶ Que la moneda ireta per puillo
no pach exceptat de aqlls: en la ter-
ra dels qlls los cathalū ne paguē.
fo. cxxiii. ca. xxvi.

¶ De les robes portades ab galeres
fo. cxxiii. ca. xxvi.

Que pedres ho moles de obrar
lo coral no sien tretes d' cathalunya
fo. cxxvi. ca. xlvii.

Certa promisso pueble que frau
nos faça en lo diet de les lanes.
fo. cxxvi. ca. xlviii.

Certa altra promisso p que fraus
nos puguen fer en los diets.
fo. cxxvii. ca. xlix.

Certa altra promisso p los diets
de les robes portades per mar.
fo. cxxvii. ca. l.

Que la extima dela llura d' gros
per les robes portades de flandes
sia seta a rahode. iiii. liures . viii.

Que les robes estrades si extra
no sien mes extimades sino a cu /
stant hi lo cost de les messions.

fo. cxxviii. ca. lli.
Les penes del qui fraudara lo
diet del general. fo. cxxvii. ca. llii.

Que les robes del Papa no pa
guen diet ni entrant ni exint.
fo. cxxviii. ca. lliii.

Que tots los altres capstols vells
dls dits diets estiguen en sa valor.
fo. cxxviii. ca. lvi.

Que los deputats e oydors de
comptes sien interpretadors corre
ctors de les robes portades

Segueirse lo libre de

Consolat nouamēt corregit: y stampat. En lo qual son contengudes les leys: e ordinaçions dels actes maritims: e mercantiuols.

Et primo.

En qual manera son elets los consols e lo jutge de les appellacions quascun any. Capitol primer.

Quascū any lo vespre d'la festa de nadal de nostre Senyor: los promens naues gants patrons mariners: o partida de aquells apleguen cōsell en la esglesya de sancta Tecla dela Ciutat d'Valencia. E aquí per eleccio: e no p' redolins tots en vna cōcordants o la maior partida elegelrē dos bons homes dela art de mar en consols. **E** vn home dela dita art dela mar: e no d'alguna altra art: o officio: o sciēcia en jutge de les appellacions: q's fan de les sentencies dels dits consols. E les dites eleccions son fetes per priuilegi que los promens dela dita art dela mar han del Senyor rey: e de sos antecessors.

Del juramēt que fan los consols. Capitol. ij.

Lodia d'nadal los dits consols elets iuren en poder de la iusticia ciuill dela dita ciutat d'is la esglesya de nostrado na sancta maria dela seu: ap' es q' d'it iusticia ha jurat en poder del senyor Rey: o de son barle: que be e lealment se hauran en lo officio d'it consolat: que daran dret ay al maior: com el menor: e al menor: cō al maior: saluant tota hora la faeltat: e lealtat del senyor Rey.

Eo3 lo jutge d'apells es presentat: e cō iura. Cap. iij.

Quassada la dita festa de nada los consols ab alguns promens de mar presenten lo dit jutge e let al portant veus al procurador en lo regne de Valencia: o a son loctinent: e iura en poder da quell: que be e lealmēt se haura en lo dit officio. E aquell qui p' los dits

consols es al dit procurador: p̄sentat en Iurge de les dites appellacions: aquell reb lo dit procurador en iurge de dites appellacions. E axí es acostumat de fer no contrastant q̄ en lo p̄uilegi als dits p̄uilegiats de mar per lo senyor Rey sobre la elecció del dit iurge atorgat sia contengut: quel dit iurge quasi cun any per lo dit senyor Rey o per son procurador sia elet: Com d'aco lo dit senyor Rey nel dit p̄curador seu apres la dacio del dit p̄uilegi no halen v̄sat null t̄ps. E axí serues segons que defus es dit.

Lo los cōsols rebē p̄ así e plo iurge d'apells scriua. c̄p. iij

Qos consols reben a sí aquell scriua: qui ben v̄st los es. E síls par sufficēt aquell scriua: qui stat hi es lany pasat: comanē li la scriuania en lo lur any. E apres los altres cōsols: qui apres de aquells son elets en lo dit offici: si aquell tenē per sufficient. E en poder daq̄ll scriua dels dits cōsols lo iurge fa sos assers per tal quel enantamēt del iurge segueca a p̄s aquell dels consols. Empero los dits consols dia lany e tota hora q̄ ben v̄st los es: podē demoūre lo dit scriua de la dita scriuāia: e aquella a altre scriua comanar. E aco lo dit scriua al q̄l la dita scriuāia primerament sera comanada: no pot contrastar.

De la forma del se

Dos cōsols han segell en la lur cort redō. En lo qual ha vn scut les dues parts senyal res al. lo terc ala fi del scut ondes de mar: entorn d̄l dit segell es scrit. Sigillum consolatus maris valētie. pro d̄ño rege ab a que st segell mateix segella lo iurge lur: si res ha a segellar. Aquest segell es tengut per le scriua de la lur cort.

Qui poden esser consols. e qui iurge: e qui no. Cap. vi.

Quells q̄ son vn any cōsols nō son en lany seguēt ab as hi son als tres mudats. Axí mateix lo iurge si muda quascun any. Mas aq̄lls qui iunstats consols e iurge: hi podē aller elets vn any p̄ altre. E encara mes: que lo vn daq̄lls qui sera elet cōsol pot esser elet en lany seguēt en iurge de les appellacions. E axí mateix aq̄ll qui sera stat iurge. pot en lany seguēt esser elet en consol.

Lo los cōsols poden comanar lur loch a q̄ls plau. C. viij

Qos consols ab d'uy o lun daq̄lls per malaltia: o passers: o si sen ha de partir de la ciutat de valencia: podē comanar lur loch: a quils plau: ab que sia del art de la mar. E acoma teix pot fer lo iurge.

Seguex se la forma:

Capitol. viij.

Demàda p scrit dauant ells es pposa da de algun fet: la conuèrca e la de terminació del qual se pertanga al consolat segons les costumes dela mar: de aquèlla demàda es trames translat per son salg ala part demanada: el apart demanada: ha a respondre a aquèlla demanda al terme per lo dit salg de manament dels dits consols assignat. E lo demanat abla resposta en temps posa rahons en defensio sin ha algus cõtra la dita demàda. Encara demàda de reconuèncio: sin ha contra aqll: qui conuengut en iuy laura. A la q̄l demàda de reconuèncio: e raõs de defensio si posades son. Lo primer de manador es tengut respondre. E abla resposta en temps posar raõs de defensio: sin ha contra la dita demanda de reconuèncio. A les quals raõs de defensio aquell qui la dita demanda de reconuèncio haura feta: es tẽgut respõdre. A aquests enantamets aser es feta assignació d tres en tres dies o mes o mēps segõs q̄ als cõsols es beniuist. I fetes aq̄tes respostes: si es demanat p les pts: en altra manera no nil proces nõ es nulla: deu esser fet sacramet de calũnia: e de veritat a dir p les dites parts: e de respõdre p aq̄l a les demãdes e rahõs per la vna e per altra part posades. E sobre aço q̄ negar sera: du esser atorçat dilacio per proua a les parts si p aq̄lles la

dita dilacio de manada sera: coes deu dies per primera dilacio podẽ hauer quatre dilacions de .x. dies iurant que la quarta nola demanen per malicia ni per alongar lo plet. E si es cas: que hage a donar testimoni de proues: que sien en parts luyadanes: es los atorçat tẽps conuinent per dilacio segons la luyesa del loch: on la part affermara: que cutẽ donar sos testimonis. En quascuna dilacio es manat ala part que sia preset cõtinue ment per veure iurar los testimonis: que la part demanant dins la dilacio dar enten. en altra manera que en la absencia sua seria rebut lo sacramet de aq̄lles. Les dilacions passades: los testimoni publicats: a requisicio deles parts en continer los consols assignen dia a les parts a oir sentencia: sens que no cal ni es necessaria: que les parts remunicien a mes dir: ni per aquesta rahõ lo proces no pot esser dit nulla nin es nulla. Pero abans dela publicacio dels dits testimoniõs o aps quascuna deles parts pledeiantes traure en proua cartes e altres scriptures publiques en ajuda sua.

De obicir testimoniõs. cap. ix.

Los testimoniõs publicats no es cõsentit a alguna de les pts: q̄ põ se obicidõs p scrit contra los testimoniõs: que en lo fet rebuts serã: ni altra reprouacio de testimoniõs noy es rebuda p scrit ni p paraula. Pero si per alguna deles parts de paraula es al

legat: q̄ los dits testimonijs: o algũs
daquells son parents daquell: qui
dats los haura: o enemichs daq̄ll
cõtra q̄ dats seran: o son p̄sones de
algun mal vici: aco es aconex̄ca
dels dits cõsols: e daq̄lls ab qui cõ
sell han sobrel dit fet: agut esguart
a les p̄sones dels dits testimonijs: e
ala fama e cõdicto de aq̄lls.

Com se dona senten-
cia ala demanda en scrits. Cap. r.

Et a la assignado p̄ los
dits cõsols a les parts a
hoir sentencia los dits
cõsols ab lo lur escriua
van s̄ als prom̄es mer-

cadens dela dita ciutat: e fan legir
dauant aq̄lls lan̄etam̄et proces d̄l
fet e han sobre aq̄ll cõsell della dits
prom̄es mercaders. En apres aple-
guen consell de prom̄ens de mar: e
fan los semblam̄et legir lo dit an̄e-
tament e proces e an daquells lur
consell. E a les vegades han p̄me-
ram̄et lo dit cõsell d̄ls dits pm̄es
de mar: e aco segons q̄ls es ault̄er
E si abduys los cõsells son concor-
dants don̄e sentencia en lo fet. E si
aq̄sts cõsells no son cõcordants: co
es lo consell dels prom̄ens merca-
ders ab aq̄ll dels prom̄ens d̄ mar:
afront̄e los en temps. E en cas q̄ls
dits prom̄es de mar nos cõcorden
ab los prom̄es mercaders: o aff̄o-
tar ab aq̄lls no vullen: donen los
dits consols la dita sent̄cia segõs
lo consell dels prom̄ens de mar.

Car de consell daq̄lls han los con-
tractes a determenar: e no segõs lo
consell dels dits prom̄ens merca-

ders: si hauer no volen: car nõ son
constrets per priuilegi del senyor
Rey: ni per altra manera: sino per
co cõ es ari acostumat en an vlat
d̄ algun temps enca.

Dela ap̄llacio Cap. xij

Laquesta sentencia es
quell q̄s sentira agreu-
iat: se pot appellar d̄is
deu dies contadors d̄l
dia d̄la prollacio de aq̄l-
la. E la dita ap̄llacio li

es rebuda: e es remes al iutge de
les ap̄llacions del consolat ab lo
proces dauant los dits cõsols acti-
tat en loch de apostols. En la qual
ap̄llacio ha ametre los greuges
nullitats e in iusticies per los q̄ls
dela dita sent̄cia se sentira a greu-
iat.

Com ananta lo iutge
deles ap̄llacions. Capitol. xij

Quell quis sera appel-
lar: es tengut p̄sens̄
tar dauant lo iutge ab
lo escriua dela cort del
consolat lo dit proces e

ap̄llacio: requir̄et aquell que re-
uoch esmen e corrige la dita sent̄-
cia dels dits consols. E lo iutge re-
buda la presentacio del dit proces
encontinent assigna dia a hoir sen-
tencia en la dita ap̄llacio al qual
dia cita la part appellada per oyr
aquella. E si dins los dits d̄u dies
lo condemnat nos sera appellat d̄
paraula o per escrit: la sent̄cia pas-
sa en cosa iuriada.

Los en la ap̄llacio

nos pot res posar ne puar d nou.
Capitol. xiiij.

Et aptal plet de appel-
lacio alguna cosa de
nou nos pot posar ne
prouar per alguna des-
les pts. Mas lo iut

ge ablo pres principal dauant los
consols a actitar: e abla dita apella-
cio e greutes ha hauer son consell
e donar sentenda en lo dit plet de
appellacio. E de aço han los pro-
mens de mar carta del senyor Rey

Com e en quant se ha
a pseguir la appellacio. Cap. xiiij.

Quest plet dapalla-
cio se ha a proseguir
continuamēt p lo ap-
pellant. E si passē rē
ta dies cōtinuus vel

diuissim: coes departidamēt apres
lo dia dela appellacio: que no mē
son plet: la appellacio es deserta: e
la sentencia dels cōsols passa en co-
sa iurada.

Com se dona senten-
cia en la appellacio. Capitol. xv.

Lo iutge ab lescriua ha son cō-
sell sobre lo dit plet de appel-
lacio: ari ab promēs mercaders cō-
de mar. no ab aquells qui ia en lo
plet principal han donat lur cons-
sell Mas ab altres en la forma de
sus declarada. E si atroba ab cons-
sell la sentenda dels dits consols
esser ben donada: confirma aqlla.
E si atroba esser mal donada reuo-
ca aquella: o la corregir: segons lo

dit consell. E dela sentēcia del iut-
ge qualque sia: alguna deles parts
nos pot appellar. E aço per pieui
legi quē han los dits promens d
senyor rey.

De excepcio declina-
toria de for. Capitol. xvi.

Om es en algū fet a
pies la demanda ex-
cepcio declinatoria de
iuy p lo demanat pro-
posada: los cōsols co-

ncirē abans de aquella excepcio:
que en als sia anantat. E si atrobē
de consell que la conerenga d
dit fet pertanga a ells forcen lo dema-
nat a respondre a aquella e anan-
tament en lo fet: segons que de sus
es declarat. E si atrobē de cōsell:
quel fet no pertanga acells: remetē
les parts a aqll iutge: quis p tanq.

De demāda pposada
de paraula: e d la sentēcia. Ca. xvij.

Om la demanda es
pposada dauant los
cōsols d paraula: hoy
des les rahōs de q̄s-
cuna d les parts e re-

buts testimonis de paraula p los
dits consols: cartes o altres infor-
maciōs los dits cōsols ables dites
parts ensemps van dauant los p-
mens mercaders per demanar de
consell: e les parts cōpren dauant
aquells lur tao. E acos sa pertal:
que les parts no pusquen dir que

la lur raho per los consols no era donada a entendre: segons que els la hausen posada: als promens: ab los quals hanien hagut consell sobre lo fet. E los consols dien: co q han los testimonis testificat. e mostren les cartes o altres in formacions: que les parts los hauran donades. E apres les parts se ixe del consell. e puys los promens mercaders donen consell als sobredits. Consols sobre lo dit fet. E semblantment en la forma desus declarada los dits consols van a demanar de consell als promens de mar sobre lo dit fet. E haguts los dits consells de paraula donen sentencia en lo fet. Empero si per alguna de les parts es request: que la dita sentencia li sia mesa en forma publica: e que lin sia feta carta testimonial: deu esser fet. Aquest anantament aytal q's fa d paraula es fet fets donar dilacio de proua e altra solemnitat de iuy.

De appellacio de sentencia de paraula. Capitol. xvij.

De aquesta sentencia pot esser appellat de paraula dins deu dies per aquell: quis sentirá agruiar. E lo iutge en aytal cas ve dauant los consols presents les parts certifiqs de aquells: per qual rao se son moguts a donar la dita sentencia. E en apres ab les dites parts presents va demanar de consell sobre lo dit

fet als dits promens mercaders e de mar en la manera desus declarada. Ho ab aquells qui seran stats al primer consell: mas ab altres. E puys segons que troba de consell: dona sentencia al dit fet. La qual sentencia ha a donar en escrita. E aco segons carta del senyor rey. Aquest plet d appellacio ha esser de termenat dins trenta dies. Sino la sentencia passa en cosa iuriada: segons que damunt se conten.

De les messions fetes

en lo primer plet. Capitol. xix.
Los consols en lo primer plet coes en lo plet principal: no condammen nengu en les messions del dit plet.

De les messions en lo segon plet. Capitol. xx.

Il iutge si confirma la sentencia dels consols condamna en sa sentencia lo appellant en les messions fetes per lo appellat dauant lo dit iutge. E si reuoca la sentencia dels consols o la corregeix e la esmena: no condamna lo appellant en les dites messions. Doni hagues iusta causa de fer la dita appellacio ne ayran poch hi condana la appellat.

De les anantaments que poden esser dauant lo un consol. Capitol. xxi.

Quant abduy los consols o lo vn de aquells: laltre absent occupat de alguns affers, son posades dmades e fetes qual se uol anantamets

tro a sentencia o a alguna interlocutoria o conerenga. La qual sentencia o interlocutoria se ha a donar: o la dita conerenga fer per abduy los dits consols, en o plo vn de aquelles.

¶ Les causes qui se

guarden ala iurisdicció dels consols. Capítol. xxiij.

Los cōsols determinenē totes questions: que sō de nolir: e de dānar de robes que sien carregades en nau de los

guers de mariners: de part d nau a fer: de encantar de fet de git: de comandes fetes a patro o a mariner: de deute degut per patro qui haia manleuat a ops e a necessari de son veixell: de promissio feta p patro: o mercader a patro: d roba trobada en mar d iurada o en plaia: de armanets d naus: galeres o lenys. E generalmēt de tots altres contractes: los quals en les costumes de mar son de clarats.

De la execució de les sentences. Capítol. xxiij.

Los cōsols menē a execució en los bēs mobles d dēnar ari en verells de mar cō en altres bēs iurs sentencies e aquelles del iutge en aquesta forma que manē ala

part cōdenada a requesta daqll: q ha obtenguda la sētencia: q dins deu dies apries del dit manament compradors haia pagar co: en q es cōdenat o mostrats bens mobles clars e desembargats en los quals la dita setencia sia menada a execucio. En altra manera: q rebria la offera dels bēs mobles q per la part los sera demostrada.

De la execució de bēs mobles d dēnar. Capítol. xxiij

Era la offera de bens mobles ari verells con altres plo cōdenat o p la pt en defalt de aqll: a qlls bēs siē subastats p publich corredor per la ciudar p du dies. e passats los deu dies. es fera veda de aqlls bens al mesdonat publicament. E del pu es satisfet ala pt de acc: q li sera iuriat. e dles messios p aqll fetes en la dita erecucio: donat fet mās de tornador: si algu apparex p mēt en tēps millor en diet en lo dit p: en.

Del creador sino pora dar sermança. Capítol. xxiij.

Es estranyo encara dia ciutat e iurada sino hauer la dita sermança d tornador: es fera crida pla ciutat p publich cor

redor ab so d tōpera: q cō los dits cōsols hage a d iurar aytal preu ha gut daytals bēs d aytal hozan aytal. E aqll haia iurat si no hauer sermança d tornador. Que si hi ha algu: q haia o entena heuer d manda

o diet en la cosa venuda o en lo pu
de aquella: que dins trenta dies cō
parega dauant los dits consols p
mostrar de son diet. en altra ma
nera q̄ lo dit preu li sera deliurat
sēs sermança de tornador. En ay
tal cassi demanant noy ha vègut
dins los trenta dies lo preu: co es
la cosa lurtada es a aq̄ll dellurada
per los dits consols sens serman
ça de tornador.

De execucio de bēs secentes: del condemnar. Cap. rrvj

Scas es: que el cōden
nat bens mobles als
guns no haura: pas
rells demar ne altres
E haura bens secents
la donchs los consols scriuē ala iu
sticia de la ciutat o del loch: on a/
quells bens son que con ells haiē.
donada sentència contra naptal:
de ay tanta quantitat lurtada an ay
tal: e aquella sia confirmada p fen
tècia del lur iutge: si appellació hi
es entreuēguda: e lo dit condem
nat no hafa bens mobles: en que
los dits cōsols menē aquella sentē
cia a execucio: que requieren lo dit
iusticia: que en loch dells e per ells
men la dita sentēcia a execucio en
los bens secentes del dit condemnat
com los dits cōsols dela venda de
aquells bens secentes nos vullē en
tre metre: ne ho hagen acostumat
fer. e a donchs lo dit iusticia ay cō
amer epecudor: mena les sētencias
dels dits cōsols e dl iutge de aq̄lls
a execucio en los dits bēs. segōs for
ma del fur dela ciutat o costum dl

loch: on los bens son.

De patro qui dema
na son nolit e lo mercader loy con
trasta per roba q̄ li fall: o que sera
niullada. Ep. rrvj.

Salgū patro de nau
o altre verell se cla
ma de son mercader
del nolit de la roba:
que portada li hau
ra: e aquell mercader allega: q̄ no
li es reingut de pagar lo dit nolit:
tro lo dit patro li hafa dellurada
aytal roba que afferma: que li fall
aq̄lla p letra de son cōpanyo: o per
altra manera dira: q̄ li son carrega
da. o q̄ li hafa esmenat algū dñat
ge: lo qual afirmara: que p lo pa
tro o culpa de aq̄ll li sera donat en
les sues robes. si donchs plo patro
aq̄stes coses atorgades no seran:
lo mercader encōntent sens altre
alōgamēt es forçat pagar al dit pa
tro lo nolit dela roba: que lo patro
li haura lurada: ay dela exuta cō
de la banyada o aguastada. donāt
pmeramēt e abās lo dit patro fer
mansa en poder dels dits cōsols:
q̄ de pla en pla fara diet al dit mer
cader sobre la dita roba q̄ afferma
ra: q̄ li fall, o sobre la banyadura o
guastament q̄ afirmara: q̄ es stat
fet en la sua roba a culpa dl dit pa
tro. E d aytal demāda de nolit nō
cal resposar per scriptura. Ab q̄ lo
nolit se mostre e sia clar p cartes o
atorgamēt del dit mercader: o per
altra manera.

De loguer hō salari

de mariner.

Capitol. xxvlij.

El loguer de mariner
quis clama de son pa
tro : nō cal demanda
nenguna posar per
scriptura.

De la execucio ques

fa contra patro per deute de pre

stich. Capitol. xxix.
E deute d'gut ab car
ta p'algū patro a pre
stador nō cal deman
da posar per scriptu
ra. Mas lo p'stador

ve ala cort dels cōsols e claves del
patro ab la carta. E si lo terme d'la
pagua d' dit deute es passat: los cō
sols manen al dit patro : que d'ns
tres o quatre dies fins en deu ha
gur sgart ala quantitat : q' sera des
guda: do e pagal dit p'stador lo dit
deute : o mostre bēs mobles clars
e desembargats: en que la dita car
ta sia menada a execucio En altra
manera: que ells faran la dita exe
cucio en los bens mobles que per
lo dit creador mostrats los seran.
E aquesta execucio de aquest deu
te se fa: lo dit deute es deliurat al
creador en la forma expiellada da
mūt a fer les execucioes de les sentē
cies per los consols donades.

De seguretat de iuy

Capitol. xxx.

Per lo d'uanador es
deimanat de paraula o
p'scrit: q' lo d'imanat do
fermāca q' li stiga a diet
sobie la sua demanda :
en altra manera q' sia a.

nātat contra aqll: si lo demanat es
estranger encōtinēt deu donar la
dita fermāca. En altra māere deu
esser p's e mes en la preso comuna
e star pres inenant sō clam. E si su
ra: q' no ha de q' qagar co en q' sera
cōdamnat: deu esser gitat d'la p'so.
Si dōchs no era p's p'algūs casos
cōtēguts en les costumes d'la mar
p' los q's deu esser e estar tostemps
pres e en ferres tro haia satisfē: co
en q' sera cōdēnat. E si lo demanat
es de la ciutat: e los cōsols sabran :
q' habens bastants a aco : q' demas
nat li sera fan li assignacio: d'ns la
q'l do la dita fermansa de diet. E si
los cōsols apies q' req'sts ne seran :
no forçaran lo d'imanat a donar la
dita fermansa de diet: e aqll dema
nat se absetara: que no pora esser a
trobar: o bēs algūs no haia : d' que
pach co en q' sera cōdēnat: los d'ns
cōsols e lurs bēs romanē obligats
la cosa iuriada a pagar.

Del poder dels con

sols. Capitol. xxxi.

Es p'sols d'la mar han
tot poder ordinari en
tots los p'tractes q' per
vs e costū d' mar se hā a
determinar: e en les co
stumes d'la mar son de
c arats d'its e specificats.

Si verell nou sera

executat qui es primer en diet.

Capitol. xxxij.

Si
Ja instācia d' creadors
nau o lēy o altre verell
q' de nou sera construït
abans: que sia verat e leuat de les

scpes: o abans que hefa fet algun viatge: sera venut: en lo preu daqll son millors en diet los jornalers: e aquells: als quals sera degut per fusta pega: clauo e stopa: e altres erarcies cōpiades a ops dl dit verell: at sia quē haiē cartes o no cartes que algū altre creador del constructuent lo dit verell: o prestador a la constructio de aquell: posat quē hafa cartes.

Si lo preu no basta

ra als dits creadors. Cap. xxxij.

Lo preu hagut dl dit verell no bastara a aco q sera dgut als dits jornalers he a quella: los quals fusta: pega: clauo stopa e altres erarcies

hauran liurades ala cōstructio dl dit verell: aquel preu deu esser despartit entre tals creadors per sou e liura: car cascu de aquells es en vn mateix diet en lo dit preu. En ayals creadors prioritat de tēps nos pot posar ni allegar.

Si verell sera venut

apies de fet viatge: qui es primer en diet. Capitol. xxxij.

Ja dita nau: o altre verell apies que aura fet algū viatge: sera venut a instancia de creadors dl preu hagut del dit verell son pagats p

merament los serucials e mariners del dit verell de aco: quels sera degut per lurs loguers. E aco

sens fermança de tomador: con en aquell preu algu noy sia primer en tēps ne millor en diet que los dits serucials e mariners. E apies de aquells los prestadors creadors del dit verell. coes aquell qui per lo kalendari dela carta del seu p̄stech se mostrara hauer prestat primer e puys los altres aricon venē primers quascu donant fermança de tomador: o faent la solemnitat de crida de trenta dies de sus inferra. Si lurara no hauer la dita fermança de tomador. En aqst cas coes puys lo dit verell haura fet viatge si alguna cosa es dguda als jornalers: o per fusta: o clauo: pega: stopa: e erarcies dl dit verell aqlls ayals creadors. Si donchs ells cartes no hauran del lur deute: en lo cas de sus dit no han alguna porrogatina: prioritat de tēps ne melloria endrer als altres creadors prestadors del dit verell ab cartes. E si les parts dl patro qui les dites maleutes haura fetes: no abastaran a pagar aquells: allo es pagar als dits prestadors deles ptes dels personers. Si fermē ala manlenta feta per lo dit patro. en altra manera los dits personers non sō tenguts: con lo dit patro no hafa poder de obligar los bens de casa dels dits personers. si donchs de aquells procuracio o altre plen poder ab carta no haura.

Com la muller del patro es primera en temps e milloren diet. Capitol. xxxij.

Slo patro dl dit verell ha muller e aquella ha obrenghuda sentecta cōtra los bens de aquell del seu dot e escreix per alguna iusta causa: e lo marit no ha algūs larres bens en los quals la dita dona se puga entegrar en lo dit dot e escreix: e haura discutits aquells bens: e la dita dona se apposara al preu hagut dl dit verell: e per lo kalēdari d'la carta sua dotal appraprimera en tēps en los bēs dl dit marit seu q̄ls altres creadors del dit verell: en aquest cas la dita dona coes en les parts quel dit marit seu hauria en aquell verell es p̄mera en tēps e millor en diet quels altres creadors del dit marit seu.

Com deuen esser determenats los plets per los consols. Cap. xxxvij.

Los cōsols per carta q̄ han dl senyor rey: han poder: quels plets e questions que dauant ells se menen: osē: e aquells per si deguda determenen breumēt sumaria e de pla sens brogit e figura d' iuy sola facti veritate attēta: coes sola veritat del fet attēta: segōs: q̄ de vs e costū d' mar es a costumāt de fer.

De salari: que prenē los consols de les pts. Cap. xxxvij.

Des demād es que son posada dauant los consols: arí de paraula con per scrit: sobre les q̄ls ells donen sentēcia: prenē ab duy

los cōsols plur salari tres diners de quascuna part per llura. coes q̄ si demanda es posada d' cēt liures e los consols determenē per sentēcia: que aquell qui demana cēt llures: non deu hauer sino vint o no res: de totes les cēt liures han tres diners per llura de quascuna part: e arí segons mes o menys.

Del salari del iutge de les appellaciōs. Cap. xxxvij.

Lo iutge p̄ salari de aco: q̄ls consols hanē iutiar: e de q̄s sera appellat: tres diners p' llura de quascuna part: si douant lo iutge ve algū fet per appellacio. E no en altra manera.

Si se haura suspita dels consols. Capitol. xxxix.

Qāt lo vn d'ls cōsols o ab duy en algun fet son recusats p' suspitosos p' algua d'les pts: q̄ pledejarā dauāt aq̄ls eles rahōs de suspita serā app̄parēts hā a si acōpanyar vn home d'la art d'la mar: si lo vn es recusat. E si ab duy sō recusats: han a si acōpanyar dos bōs homes d'la dita art de mar a les pts no suspitosos. E ab aq̄ts en tēps fan lurs anātās mēts: e donē sentēcies en los affers. E no hā mes salari d'ls dits tres diners p' llura p' q̄scua d'les pts. Los quals se parteixen entre ells.

De suspita del iutge de les appellacions. Cap. xl.

L jutge arimatey si es recusat per suspitós: ha absi acompanyar vn home d'la art dela mar: no suspitós

ales parts e ab quell lo plet d'la apellació de termenar. e lo seu salari ha apartir ab aquell.

Com los consols e lo jutge donen lurs sentècies per les costumes dela mar: o per consell.

Capitol. xxxij.
Es sentencies q̄ per los dits consols e jutge son donades se donen per les costumes escriptes dela mar e se

gons que en diuersos capitols de aquells es declarat. E la on les costumes: e capitols no abasten: donen se a consell de promens mercaders: e de mar. ço es tota hora ales mes veus d' consell hagut sguart ales persones: qui donen aquell.

De fermança de dret sobre quals emparees es rebuda.

Capitol. xxxij.
Sobre totes emparees fetes per los consols es rebuda fermança de dret. Exceptat s'obrie empara fera d'ro

ba: d'la qual roba: ço es de simatey ra fera d'gut nollit. Sobre la qual epa fermança algua noy es rebuda.

Pragmatica del Rey en iauie del iuramēt de advocats.

Capitol. xxxij.

Sapie tots: que nos en Jaume per la gracia d' deu Rey darago d' mallorques: e de valencia: e compte de barcelona

e de Argell. E senyor de montpelier: volents prouehir a vilitat de la ciutat e d' regne de mallorques: stablim per nos e per los nostres pertosteps: que los advocats iurē sots aquesta forma: yo apral iur q̄ sceellement en offici de aduocacio me haure: e nengū plet lo qual se gōs ma bona cōdencia inuist me parra: no rebie sots auocacio mia ne alguna cosa malsciosament fare ne dire en negū plet rebut sots ma aduocacio: est en lo comēcamēt o en lo mig o en la fi d' plet amī prera lo plet no iust: asi tantost ho d' re a aquell: lo qual defendre e contra ma bona consciencia en res no allegare e en neguna conuinenta no sere ne fare ab aquell: lo qual a iudare: de neguna certa part de la cosa: dela qual sera pledeiat: esser mia: ne istruire ne in formare les parts sino de veritat a dir.

Aci acaba lorde iudiciari de la cort dels consols.

De sportades de alexandria. Capitol. xlv.

Haxi hom multipls ca les q̄ntarades de alexandria: cō los mercaders noliegen als senyors deles naus e dels lenys. coes a dir

sportads Primer amēt es regut lo

senyor de la nau de portar dos quintars e mig de coto p sportada fins en la terçea part. E si ell voltra carregar vltra laterça part sia tégut ala terça part en ari con ell voltra de coto carregar: sia tengut de rebre a ij. quintars la sportada. E lo quart de pebie. Item encens. item laca. item gingebr: q müta. v. quintars per sportada. Itē de brasil quatre quintars. Itē de oli. ij. quintars. Itē de litudast: coes de coses de cara e de barril. i. quintar per dos quintars al quintar: qui es nome nat forfori. Itē de canyella. ij. quintars per sportada. Item de coto si lar. ij. quintars p sportada lo. iij. forfori per sportada. Itē dos quintars genouins de stopa. Itē lixa dera. ij. quintars p sportada. Itē de porcellanes gobes dotze quintars p sportada. Item bagadell. vi. quintars e mig p sportada. Itē de indi gros. iij. quintars e mig forfori p sportada. Item de sucre encosi tres quintars genouins p sportades: o en cara o en barrila. i. quintar genouí per sportada. Item de dents de elefant. vi. quintars e mig forfori per sportada. Item de lana de capells. ij. quintars lo quart forfori per sportada. Itē de alum en lo primer: e en lo segon sol. iij. quintars genouins per sportada. E en laltre sol dos quintars e mig.

Açí comencen les bones costües d'la mar.
Capitol. xlvj.

Quests son los bōs stablismēts e les bones costumes q son de fet demar q los sauis homēs qui vā per lo mō: ne començarē a donar als no

stres antecessors. Los quals faerē per los llibres de la sauietat d'les bones costumes. On daquí hauant poden trobar: que deu senyor de nau fer a mercaders: e a mariner e a pelegrí o a altre home: qui vage en la nau. Encara qual cosa d'gua fer mercader a senyor d' nau e mariner al senyor de la nau o d' leny: e pelegrí atrassi. Car pelegrí es dit tot home: q deia dōar nolit d'la sua psona sens la mercaderia.

Com patro vol comēcar nau: q du d'clarar als psoners.
Capitol. xlvij.

Comēcem: com lo senyor de la nau o del leny comēçara d' fer la nau e voltra fer parts: ell du dir e fer en tenent als personers de quantes parts la farta e de quin grat: e quant haura en pla: e quant haura en sentina: e quāt obrira: e quāt aura p carena.

De psoner q no voltra on o pora fer la part promesa.
Cap. xlvij.

E si aço fara entenēt lo senyor de la nau als psoners: e los personers li prometran de fer part aquella part queli promera de fer

lo personer: aqualla deu attendre.
 E si lo personer no loy pot atredre
 o no vol fer: ço quel haura conue
 gut: lo senyor de la nau o del leny
 lon pot destrenyer ab la senyoria
 o pot manleuar sobre aqlla part:
 que aquell li deuia fer. Ifaçam cõ
 pre: que ell hi òga fer vna setzena:
 e noy hagues fer complimēt sino
 amija setzena: e así podē fer d vna
 setzena multiplicament cõ de vn
 quarter: e si ell li deu fer aqlla dita
 part: enola li fa lo senyor de la nau
 o del leny pot empenyorar la part
 complida per fer compliment ala
 part: que li haura conuenguda de
 fer. E sō fet perço aqst capitol Car
 aquell qui comença la nau o leny:
 no la començarla: si sabia que los
 personers li deguessen fallir ne ho
 poguessen fer.

De psoner qui mor a
 pres hauer començat o promes de
 fer part. Capitol. xliij.

Salgu prometra de
 fer part a algu en nau
 o en leny: si aquell q
 la part haura prome
 sa de fer: morra ans q
 aquella nau o aquell lenyen que
 haura promesa de fer part: no sera
 fet ni a cabar. Los hereus o los de
 tenidors dels bens de aquell qui
 mort sera: no son tenguts de res a
 aquel senyor: aq aquel qui mort se
 ra: haura promes de part a fer mē
 tre vlu era. Si donchs en son te
 stamēt ell no ho manara: o manar
 la qst nou haura. Ans si aqll qui

mort sera hauria donats algus di
 ners a aqll p raho dela part: q ell
 hauria pmesa de fer ab ell: si los di
 ners seran tants: q bastassen a for
 nir tota la part: q aquell hauria p
 mesa de fer: la part aquella deu es
 ser venuda: ans que la nau o leny
 partesca o isca daqll loch: on sera
 stat fet. No contrastant per aquell
 capitol: qui diu: q nau o leny nos
 pot vendre ne encantar: tro que
 haia fet viatge. Per qual rao: pco
 Car homi quant es mort no es ten
 gut de tenir fur ne ley ne costuma
 Saluo dute o comanda e de tot:
 sil te. Encara per altra raho: perço
 car al dia que algu mor: aquell dia
 es partida tota cõpanya que ab al
 guns hagues: q homi qui mort es
 no ha cõpanyo. E si per ventura a
 quells diners q ell haura donats a
 aquell: no bastassen a alguna part
 a cõplir lo senyor de la nau o dl lēy
 es tengut de cerquar: qui li fornē
 ca aquella part que aqll q mort es
 li haura promesa de fer. Encara sia
 tēgut lo dit senyor de la nau de re
 tre aquells diners q ell rebuts hau
 ra. Als hereus o als detenedors
 dels bens de aquell: qui los dits di
 ners li dona. Saluo empero: que
 si aquel qui senyor sera: haura a fer
 alguna lexa a aqll q li fornira aqlla
 part q aqll qui mort es li hauria p
 mesa de fornir: aquella lexa aytal
 du esser abatuda daquells diners
 que ell haura rebuts. Empero que
 tot aço sia fet: q del es dit: meyns
 de tot frau. E per les rahõs desus
 dites son fet aqst capitol. Ara res

pongam: que la volgues fer: ell no faria tan gran lèy e fer lia meyor si ell sabia: que aquell per soner ha gues poder: que li fallis d res que conuengut li hagues.

Qo patro vol fer ma
tor nau que no haura dits als per
soners

Capitol. l.

Ra parlem dl senyor
de la nau o del leny:
qui comèçara la nau
en forma poca e dara
mes en setina e p ca /

A

rena e de pla: e fer la maior lo. iij. o
lo. iij. o la meyta abàs qnou hau
ra fet a saber als psoners: saptes ql
personer nolin es tengut de res a
creixer: sino solament: arico ell los
ho haura fet entinent al comenca
ment. E si ell la crex dspuis: lo per
soner hi deu hauer la sua part ari
be con si hauia mesa part al creix:
que li haura fet. Saluant vna co
sa: ql mestre la fes de maiors mesu
res: ql senyor d la nau li hagues d
res e emples ab los psoners. Mas
silo senyor d la nau la voltra creixer
ell deu anar a qscu psoner: e dema
nar los ne: ta si los dits personers
voltan: qs crescan les pts: e veure
los q ho voltan: e los q ho ptastra
ran. Ifaçam ara cõpte q sien qtre e
sis: los. vi. vençen als qtre: e los. x.
vij. E perço per dos o per tres o p
qtre o per cinch psoners pus sien
los menys: no du star de creixer la
nau. E ari son tenguts los perso
ners qui contrastan al senyor d la
nau de fer la part: q p mesa li hau /

ran: ari con la maior forza dels per
soners faran. e deu auster al a des
manda tots los psoners en sèps.

Sil patro vol creixer

la nau los personers a que li son
tenguts.

Capitol. li.

Egõs q en lo capitol
desusdit es contègut:
diu q si lo senyor d la
nau: o dl ley voltra cre
ixer aqlla nau: o aqll
leny que ell ho du fer

a saber e dir atots los personers: e
si tots los personers ho voltan. ell
la pot creixer: E en aco no ha con
trast nengu. Mes la on diu q si la
maior forza se acordara q ell la cres
ca: que ell o pot fer q per quatre ni
per cinch personers no deu estar:
que nos cresca: mas no diu aqlls p
soners qui aco contrastaran: de q
li son tenguts. Al de q no: e ari po
ta hi hauer algun cõtrast. E per aq
sta raho que contrast algu noy pus
ca hauer: los nostres antecessors fe
rè aqsta esmena. E diguerè en ari:
e d clararen: que ver es: que la nau
o leny se pot creixer: pus la maior
força dels psoners ho vulla: mas
empero es ari attèdre. que deu es
ser vist e esguardat lo poder de a
quells personers: qui cõtrastaran
Perço com per ventura hi haura
algunis daquells qui ho contrasta
ran: que si ells haviè res mes a be
straure en aqlla nau o en aqll lèy
sino en ari com ells ho cõpiengue
ren al comèçemèr: quant la nau se

comença:ells ho haurien a manleuar o baratar:o haurien a vendre algua cosa:que tostès ne serien de spagats. **E** seria mal fet. **¶**Perque encara algu home q fa per en nau o en leny:fa ho algunes vegades p gra amistat que haura ab aquell: qui la nau o leny voltra fer mes q per esperanca de guany:que ell ne sper hauer:per aquesta raho seria mal fet:que aquell hi fos danmificat. **E** per les rahons des dites los nostres antichs qui primers anaren per lo mon: veren e conegueren: que mal seria fet. **E** perco digueren e declararen que si algun personer de aquells qui contrastaran:que la nau o lo leny nos cresca per no poder:si hauran promes de fer vna octaua: q noy sien tenguts de fer mes de vna serzena. **E** lo senyor de la nau nols pusca dres aels forçar. **¶**Per q car culpa es del senyor dela nau o del leny com aquell noli atten tot co que li ha via promes. **¶**Perco car ell creix la nau o leny meyns del voler dells. **E** per a questa raho lo senyor de la nau o del leny nols pot destrenyer. **E** ari lo senyor de la nau deu cercar altres personers:que li face compliment a aquelles parts:que aquells no li poran complir. **E** encara si faeren gran gracia als. **S**enyors de les naus: e dels lenys com del tot no absolueren dits personers.mas faeren ho perco q ls senyors dles naus e dels lenys no fosen del tot dessets. **¶**Que gens pas no es rao que negu puixa ni deia

hauer poder en los bens daltruy:si no a tant com aquell de qui seran li voltra donar. **E**mpero si aquells personers qui ho contrastaran seran la menor partida: e seran apoderats: e hauran poder de cõplir aquella part:que promesa hauran de fer sens lur dany lo senyor dela nau:o del leny aqui pmesa la hauran de fer:los ne pot destrenyer. **T**ot en ari com en lo capitol des es ia esclarit e certificat: que en totes coses es rao: q la maior forca so apodere e sen ho porte. **E**per les rahons desus dites tot senyor de nau o de leny deu guardar:fer de guisa: co ha en cor de fer nau o leny que ho faça: **E** ho empienga en guisa e en manera ab aquells qui part hi pmetran de fer: que entre ell ni ells no puga hauer algun co trast per alguna rao. **E** per los esclaraments desusdits sou fera aqsta esmena.

De mestre daixa si creixera les mesures. Cap. li.

Ialgun mestre daixa fara maiors mesures: q l senyor: dela nau no haura empres ab ell:de tota la messio del creixment de la obra deu pagar la meytat:eperdre lo loguer day tats iornals:com hi obrara. **E**ncara lo mestre daixa es tengut de dir a quals cum psoner totes les mesures: les quals haura emples ablo senyor d la nau. **E**ncara los es tẽgut de dir: qua obra fa: si es fort: o si es febla.

De mestre d'ayra e calafats a que s'ò rēguts al patro el patro a ells. Capítol. liij.

S mestre d'ayra o calafats obraran ab algū se por de nau o de lēy ells son rēguts de fer bona obra e estable: e en res no deuē flaquejar. E si los mestres d'ayra e los calafats fan bona obra: e que sien mestres: e que a quella obra o maior e mellor fossē sufficiēts de fer e de tenir en lur poder: si lo senyor de la nau o del lēy qui la obra los haura mesa en poder: e ab valūtat d'ill mateix la hauran emparada e comēcada: e siāt en la obra haura algun desgrat d'is sobredits mestres los dits mestres faent be e diligēt mēt totco q̄ ala obra ptany: e lo senyor de la nau los ne volra gitar per lo d'sgrat: que p ventura dells haura: o per ventura trobara altres: qui la farien per millor mercar: lo senyor de la nau o d'ill lēy nols ne pot gitar: ni ells no la poden iaquir: pusque ells hauran comēcada aquella obra: sius que sia acabada. Mas aquells mestres sien bons e sufficiēts de aq̄lla obra a fer. E encara d' molt millor e maior que aquella no es. E si lo senyor de la nau los ne gitara: pusque ells sien bons e sufficiēts: e faran be e diligentment totco que a quella obra per tanga: megun mestre d'ayra ni negū calafat nos deu metre en aq̄lla obra a fer: si dōchs lo senyor de la nau: o del lēy no sē

auenta: o no sen era auengut ab aquells mestres: qui la obra haurē comēcada: e gens aquells nos deuen moure per la paraula del senyor de la nau o lēy. Ans ho deuē fadigar a aquells mestres: qui aq̄lla obra hauran comēcada. E si ells los ho atorgan: e ho renuncian: las donchs ells poden emparar d'fer e de obrar en aquella obra: e abans no. car si abans que ells no haguessen haguda fadiga de ells hi obrauen: farien semblant: que ells qui aco comencarien de fer: haguessen defalt e menispieu de aquells mestres qui aquella obra haurien comēcada e fessen encara mes farien semblant: que s'altassen de treball: perco quascu se deu guardar de mal e de treball tot aprant com pot: car de mal e de poch na hom assau. E ay tambe lo senyor d'la nau o del lēy se deu guardar de fer d'splaers a aquells mestres: q̄ ell mateix haura hagut: e ab sa voluntat haura comēcada la sua obra: pusque ells facen be e diligēt mēt: que pertany a aquella obra: e axi deulals leixar acabar. Mas empero si aquells mestres d'ayra o calafats qui hauran començat la obra de fer: no seran sufficiēts: que ells la sapiē fer lo senyor de la nau los ne pot gitar e metre en poder d'altres mestres qui sapien fer aq̄lla obra sua. E aquells mestres qui la obra sabian fer: no son tenguts de demanar paraula a aquells mestres: qui aquella obra hauren comēcada: pusque ells no la sabien

fer ne sabien eixir ne acap. Ans son tenguts aquells: quis faran mestres d'ayra: o calafats: quis emparran de alguna obra fer: e no la sabian fer: sino que enganau les gèts de fer esmena en aquell: de qui aquella obra sera: de tota la messio: e de tot lo dany: que per culpa d'ells haura sostengut. Empero tot mestre d'ayra: e tot calafat se guart es deu guardar: e quina obra fara: ne quina no: que si per culpa dela obra que ell haura feta: lo senyor dela nau: o del leny haura a fer esmena als mercaders haon sostendra algun dany: los sobredits mestres qui aquella mala obra hauran feta: son tenguts de rēbre: e de esmenar aquella esmena: que lo senyor dela nau haura haguda a fer als dits mercaders: he encara tot lo dany: quel senyor dela nau ne haura sostengut per culpa dela falsa obra que los dits mestres li hauran feta. E si aquells mestres no hauran de que pagar deuen esser presos: e mesos en poder dela senyoria he star tant: en fins que hauen satisfet he entegrat al senyor dela nau tot lo dany que per culpa dels haura sostengut: que axi lin son tenguts: com si loy hauen emblat: o tret dela casa enganofament. E lo senyor dela nau es tengut donar a quascun mestre: qui en la sua obra obrara: per quascun torn tres diners per pa: e per beure: he encara lo loguer: que ab ells empendra: si donchs los dits mestres no li volen fer gracia: quel sperassen del un

dissapte al altre. E ego es voluntat dels mestres: si ho faran: o no. quel senyor dela nau: o del leny nols ne pot destrenyer ne forçar: sino tant solament a lur voluntat. E si los mestres obraran ab lo senyor dela nau acosiment: que algun preu no haura entre ells lo senyor dela nau los es tēgut de donar tot ay tant: com altres mestres pendran en altres obres: e segons quel tēps sera: e segons lestament dela terra. **¶** Perque tot mestre d'ayra: e tot calafat sia que faça obra ascarfia que faça a formals: se deu guardar que faça bona obra: e estable. **¶** Perço que la pena que de sus es dita: no li pogues desus venir. E fonch fet perço aquest capitol: car molt mestre d'ayra: e molt calafat fari a molta mala obra: si ell sabia: que ell non hagues a sostenir nengū trebal ne dany: e pco es imposada la pena: q de sus es dita: per q cascu se guart: e la quina obra fara: ne quina no.

De mestre d'ayra: o calafat: qui fara obra a scar. Capitol. liiii.

Salgun mestre d'ayra o calafat pendra: o fara alguna obra a escar: ell es tengut de pagar a tots los mestres qui ab ell obraran en aquella obra la qual ell haura presa a escar: e promesa de

fer aquell de qui sera. E si aquells mestres qui ab ell obraran: no faran: que ell faça aquella obra a escar: lo senyor dela obra los ho deu dir e de mostrar: perco que si aqll mestre era embarçador: o trasegador: o que no agues de que pagar aquells mestres qui ab ell haurien o briat: no sien enganats no sabent que ell faça aquella obra a escar. E si lo senyor d'a obra nols ho diu: o demostra: com ells comensan a obrar en aquella sua obra: si a quell mestre qui la obra fara a escar: nols volta pagar: o no haurà de que: aquells mestres qui ab ell hauran obrat en aquella obra: sen poden tornar: e emparar aquella obra que ells feta hauran he a quella obra deu estar tant emparada fins q aqlls mestres sien satisfers de tots lurs maltrats: e encara de tot dany: e damnatge he de tot destrich: e de tota messio que ells sufferta hauran. Empero si lo senyor de qui aquella obra sera: los haura dit e demostrat: que quell mestre li fa aquella sua obra a escar e ells ho hauran entes: pag los a quell mestre: o nols pag: aquells sobredits mestres no poden: ni d'ue emparar aquella obra que feta hauran: pusquel senyor dela obra los ho haura dit: com ells comensan a obrar que ell a escar fafer aqlla obra. Empero si lo senyor dela obra dira a aquells mestres: que pefen d'obrar: que ell los pagara be e pla tota lurs maltrats: e hi obraran en

se del senyor dela obra: e per les paraules: q ell los haura dites: si ell ha la pagat aquell mestre d tot co que pines li haura: o no sia pagat: si ell mestre no pagara aquells mestres. no haura de que pusca pagar lo senyor dela obra los es tengut d pagar perco com pines los ho haurà: sia que ell tenga daquell mestre alguna cosa o no: que menester es que aquells mestres sien pagats perco com ense d'el senyor hi hauran obrat e perco car ell los promes de pagar que si ell peruertura promes nols ho hagues: los sobredits mestres no hageren obrat e hageren fet d lur prou en altra part per que tot senyor de obra sia que la faça fer alçar o a tornals se guart: o pionetra o que no: que mefter es: que tot co que promettra: que ho atenga vulla o no. E si los mestres dara o calafats q faran obra a escar: e empendran ab lo senyor d qui la obra sera: que ells la liuran feta a dia cert: o a teps sabut e entre ells haura posada o mesa pena certa: si los dits mestres no haurà acaba da aquella obra: ari cõpromes hauran: lo senyor dela obra los pot de manar la pena: que entre ell e los dits mestres mesa hi posada sera: e ells dits mestres son tenguts de donar aquella menys de tot comtraf. E si entre ells pena alguna mesa he posada no serà los dits mestres son tenguts de donar al senyor dela obra tot dany: e tot destrich e tota messio: q ell ne haura feta: me

fara. E deu ne esser eregut per son
 sa gramment. Empero es ari a entē,
 dre: que fos fet aquell destrich per
 culpa: e per negligencia dels sobies/
 dits mestres. E si per culpa: e pue
 negligencia no sera fet aquell dany: o
 aquell destrich: no es rabo: que ells
 ho deian esmenar: ne encara la pes
 na si posada hi sera: pagar pus per
 culpa dells no sera fet perço car a/
 les vegades vey emparament de
 deu: o de senyoria: e ari emparan/
 ment de deu: o de senyoria no pot
 algu als dir ne cōtrastrar: ne es rao
 que ho püsca. Empero si lo senyor
 dela obra no atendra de fer les pa
 gas: aricoz ab los mestres empies
 haura: en hauran afer messio: on so
 stendran algun dan: tot en ari es
 tengut: e obligat lo senyor d'la obra
 als sobiedis mestres: com los me/
 stres son aell: e ari semblautmēt q̄
 sia rao: e egualtat.

**De personer qui vol
 vendre la part: que te
 cula nau.** Capitol. lv.

Encara deu hom saber:
 que si algun psoner vol
 ra: vendre la part que
 haura comēcada de fer
 en la nau: ell ho du sera
 saber al sēyor d'la nau: e tot en aql
 la guisa es rēgut fer laltre: e si lo sē
 yor dela nau no vol que hi entre:
 noy pot entrar: fins que la nau ha
 ta fet viatge perço es entēdre: q̄ a
 quell q̄ la compraria: lon possa gi/
 tar per maluolencia. E per aquesta

rao no poden fer encantar los per
 soner ab lo senyor dela nau: fins q̄
 la nau haia fet viatge. E quant la
 nau haia fet viatge: ellas pot encā
 tar d' l psoner al sēyor: e d' l sēyor al p
 soner. Empero o lo psoner deu do
 nar al senyor dela nau auantage d'
 donar e de pendre: e sia en volun/
 tat del senyor dela nau de dar: o de
 pendre: si donchs encant publich
 noy hauria. E perço son fet a quest
 capitol car lo sēyor d'la nau hi hau
 ra molta fatiga e molt maltret e
 haura comēcada la nau: que si ell
 no fos: no fora feta.

**De nau cō se pot es
 deu encantar entre lo
 senyor e los psoners**

Capitol. lvi.

Segons que diu e dmo/
 stra en lo capitol desus/
 dit: que nau o lēy nos
 pot en cantar tro haia
 fet viatge: e es ver ab q̄
 sia nau o lēy: q̄ de nou

se faca o que algu la hagues cōpra
 da ab voluntat e sabuda de tots
 los personers o dela maior parti/
 da: e la on diu: quel personer deu
 donar auantage al senyor d'la nau
 o del lēy de donar o de pendre: si
 donchs encant publich noy hau/
 ra: arimatei: se deu seguir e enten
 dre perço com no es ne seria iusta
 rao: que si hi hauria yn personer o
 dos: qui per leugeria de lur seny: o

per sobergaria & lur moneda que
 ella haguessen: deian ne pusquē a
 portar algun senyor & nau o de lēy
 en que ells haguessen alguna part:
 a encant publich: si donchs lo dit
 senyor dela nau o leny nos volta:
 es rao: que nos dela fer per que: p
 go car ales vegades la maior forca
 dels senyors & les naus o dels lēys
 han afer algunes messions: q̄ no
 volen metre en compte als perso
 ners per hauer gracia dells: e per
 go car ells han se: que pusquen ab
 los dits psoners guanyar en mol
 tes de guises e en moltes de mane
 res: les quals no cal ara dir ne reca
 pitular: e per ventura algunes ve
 gades los dits senyors de les naus
 o dels lenys han a fómtr en la nau
 o en lo leny q̄ ells fan fer: mes p̄ts
 que ells no cuyden fer: com la di
 ta nau o leny comencen: e ari los
 dits senyors de les naus o & les lēys
 sō esmesos que ells no han diners
 ne hauran: de quen pusquen ha
 uer ales vegades. Encara per altra
 rao perco car lo dit senyor & la nau
 o del leny hi haura molta fadiga
 haguda: e molt maltret: e molt tre
 ball: e molta ancia: e molt affany:
 per que no seria ne es rao: que per
 fellonia: que vn personer o dos o
 per desgrat que ells haguessen del
 dit senyor & la nau o del leny: lo po
 guessen aportar a encant publich:
 que segōs les raons defusdites to
 ta via lon porie gitar a grā menys
 cap del mateix e ari lo dit senyor
 de la nau ho del leny roinandria
 de fet o grantes consumat del seu

e: los dits personers no sen mislo
 rariē en res: per que es rao que vn
 personer ne dos nol pusquen por
 tar a encant publich: si nou volta
 lo dit senyor dela nau per les raōs
 defusdites. Empero si com la dita
 nau o leny haura fet viatge: aricō
 defus es dit: si tots los personers o
 la maior partida volran encantar
 o aportar a encāt la dita nau o lēy
 al dit senyor: ells ho poden fer: que
 lo senyor & susdit no pot ni deu en
 res cōtrastar. Si donchs entre lo
 dit senyor e los dits personers al
 guna conuinenca o promissio no se
 ra fada feta. E si la dita cōuinenca
 o promissio defus dita entre ells se
 ta no sera: la dita nau o leny se du
 es pot en cantar. Es a entendre:
 que los dits personers han poder
 de destrenyer o de fer destrenyer
 ala senyoria al sepor & la nau de fer
 lo dit encant publich perco car se
 gons dret e rao e igualtat e costu
 ma de qualseuulla cosa q̄ sta fet o
 mogut algun contrast: tota via a
 podera e deu esser segust tot co: q̄
 la maior partida o forca volta. e al
 lo se deu segust als no: e ari si tots
 los personers o la maior partida o
 forca volta encantar ab lo dit sen
 yor de la nau o del leny lo dit sen
 yor dela nau o del leny deu fer en
 cantar ab dits personers en aque
 sta guisa: que q̄ mes hi dara: a q̄ll
 lo deu hauer. Mas empero si tots
 los personers o la maior partida
 dells psoners no encantaran o no
 volran encantar: lo dit senyor & la
 nau no es tengut de encantar ab

aquells personers: si ell nos voltra
 Saluo en aytant empero: que si
 vn personer o dos o tres volen en
 cantar o apportar a encant al dit
 senyor dela nau o del leny: los dits
 personers o personer han e deuen
 dir al dit senyor dela nau o leny:
 o vos nos dats a rao daytant des
 les nostres parts: o nos darem a
 vos a rao daytant dles vostres. E
 daco desusdit podē forçar los dits
 personers al dit senyor dela nau o
 leny: vulla lo dit senyor dela nau o
 leny o no. E ari lo dit senyor dela
 nau ha auantatge de dar o pēdre
 Salues empero totes conuencences
 o promissions o manaments fets
 entre ells en totes coses. E en ari lo
 dit senyor dela nau o leny pot forçar
 als dits personers en totes ay
 tantes guises o maneres com los
 dits personers poden e deuen forçar
 al dit senyor dela nau. Empe
 ro si entre lo dit senyor dela nau e
 dits personers encant publich se
 fara encant publich no ha ne deu
 hauer senyoria nenguna: que tots
 deuen esser personers simples. Si
 donchs entre ells no haura algua
 conuieua empresa: que algu dells
 hi deia hauer algun honrament o
 alguna senyoria. Empero si cō ells
 voltran encantar: entre ells empē
 dran: que sia donat algun auantatge
 a aquell: qui primer dirá: si deu
 esser dat. E si entre ells alguna cō
 uinēca per rabo del auantatge de
 fudit feta ne empesa no sera: lo vn
 no es tengut de donar al altre lo
 dit auantatge: si nos voltra. E p les

raons desusdites fonch fet aquest
 capitol.

Escriva com deu es
 ser mes e. del iurament e dela seels
 tat de aquell: e de la pena del con
 tra faent. Capitol. lviij.

E senyor dela nau pot
 metre scriva en la nau
 ab consentimēt dels ps
 soners. Soluo que no
 sia son parent. E deu lo
 fer iurar ab testimoni
 dels mariners e dels mercaders e
 dels personers: si en loch ne sera q̄
 sia suau e seel aribe al mercader cō
 al senyor dela nau: e mariners e a
 pelegrins e a tota persona: que va
 la en nau: e que tenga lo cartolarí.
 e que noy scriva res sino lo ver e co
 que ou de quascuna deles parts: e
 ell q̄ do diet a quascu. E si lo carto
 lari hauia tengut algun hoz mēys
 del scriva: no sera cregut res quey
 fos scrit. E si le scriva scrivula: co que
 no dgues: deu perdre lo iuny diet
 e deu esser marcat al front ab ferro
 calt e deu perdre tot quant hafa.
 ari be si ell ho scrivula cō si altre ho
 hauia scrit.

Del poder e del car
 rec del scriva. Capitol. lvij.

Escriva ha aytal poder
 quel senyor dla nau no
 du rescarregar ala nau
 sino en presència dli scrí
 ua: ni negū mariner no
 du leuar roba: ne gitar
 en terta: ne defestibar menys de sa

buda del scriua. E si res se pert en la nau coes a saber bala o farcell o altra mercaderia o alguna altra roba: q̄ scriua hasa escrita: o sia stat al carregar: le scriua la deu pagar. es le scriua no ha de que pagar: du ho pagar la nau: sin sabla esser ve nuda saluat lo loguer als mari ners. E le scriua pot comprar e vendre totes coses coes a saber ferra menta o vianda o sagoles e tot a parellament de nau menys de sabuda del senyor de la nau. Empe ro de exarcia deu ho fer a saber al senyor de la nau elo senyor de la nau als personers qui iran ab ell. E si ells nou volran: lo seyor de la nau ho pot ben comprar: pusque sia ne cessari ala nau.

De custodia del cartolari. Capitol. lii.

Encara lo senyor de la nau deu fer iurar le scriua: que ell no dorma en terra meys de les claus de la cara: en que sera lo cartolari. En alguna vegada no iaquesca la sua cara oberta: en que tendra lo cartolari sota la pena desus dita.

Prorogatiues de patro e de scriua e de personer. E de la fe e creença: que es donada al cartolari. Capitol. lii.

Ora la messio aricon de meniar e de beure deu pagar la nau al seyor e al scriua. e en cara deu mes pagar

al scriua sabates tinta e paper e p gami. E lo senyor de la nau deu pe dre aytal loguer com vn dels altres tres noyers qui van en la nau: e aytantes de portades com de lons quer ala forma del loguer. e du loy donar le scriua e escrire axi be co dels altres: qui seran mariners. E si algun psoner ira ab ell en la nau el deu fer iurar lo noyer: que li diga veritat: ia que pot assanyar aqll personer e ell que li do allo. E si lo senyor lo volta millorar de res: q̄ ho pot fer. E si le scriua va acosimiet ell li deu donar de loguer aricon a vn proer dells comunals: quey sien. E si lo senyor lo volta nullos rar: que ho pot fer. Lo senyor de la nau pot tota via demanar de compte al scriua: sia parent seu o altre mas senyor de nau noy pot metre parèt seu per scriua sino es ab voluntat dels psoners o dels mercaders. E si algũ scriua hauiat stat en blasme de alguna scriuanta o de algũ furt: q̄ hagues fet no pot leuar tal scriua parèt seu ne altre. Encara mes scriua es tégut de dar compte als personers tota via: que ells lo demanẽ: siq̄ fos erit de la scriuanta: o q̄ fos en la nau encara. Mes estengut a quascun personer de retre compte de tot co que haura rebut de nolit e despes e venut e cõpiat. E le scriua pot pedre de quascun mercader penyor: q̄ be li valsega lo nolit e les auarics axi be als personers com dels altres e de pelegrins e de mariners e de tota psona q̄ de la donar nolit o auarics

E denen se donar los loguers e les
auaries en presencia del cartolari
dela nau. Cartolari es mes cregut
que carta. car la carta se pot reuo/
car: e lo cartolari no. E tot co que
es en lo cartolari mes deu esser cre
gut e tengut: ab que la nau tenga
prois enterra. o lescruia sia en ter
ra: que ho scriua.

De que es tengut sen
por de nau a mercader e a pelegri.

Stu vols saber de que
es tēgut lo senyor dela
nau: o del leny als mer
caders: aci ho pots mol
be saber. Car lo sen/
por dela nau es tengut de saluar e
guardar als mercaders e als pe
legrins e a tota persona: que veia
en la sua nau arribar al menor cō al
maior. e de aiudar contra tots ho
mēs de son poder: e tenir los nech
contra cossaris e contra totes per/
sones: qui mal los volguessen fer.
Encara es tēgut lo sēyor dela nau
de tenir nech tota la lur roba e lur
hauer e de saluar e de guardar arri:
com de sus es dit: encara que deu
fer iurar lo noyer els panesos els
psoners els mariners e tots aquells
qui y iran e hi seran: e tots aquells
qui pendran loguer dela nau: que
aiuden a saluar e guardar los mer
caders e los lurs hauers: e de tots
aquells: qui en la nau iran de lur
poder. encara mes que nols desco
bien ne fassen rafa ne ladronici ni
baralla contra algu daquells: qui
de sus sō dits. Encara mes: que no

traguen ne metē res en la nau sēs
sabuda del scriua o del noyer. ne
metre ne traure de nit ne de dia:
quel noyer: o guarda nou sables.

Del sacrament que

deu fer lo noyer. Capitol. lxxij.

Encara mes deu fer iu/
rar lo noyer per aquila
rao: que hauran iurat
los mariners: e nus en
cara: que ell diga veri/
tat als mercaders de tot
co: que ells li demanaran. e que no
isca de port ney entre sens volun/
tat dels mercaders. Mas lo noy/
er ha poder de totes altres coses
afer ab consell dels panesos de tal
lar arbes e tolre de veles e iunpir
a veles e de pendre vna volta e de
fer torço que pertany ala nau. Sal
uant empero: que ell sia sufficient a
noyer: que sapia cōpassar e tallar
veles: e sribar a trau: e donar lats
e coneyer la volta: ab que guanya
ra ab son contrari. E si aco no sab
fer e ha en la nau panes o proer qu
sapia fer: aquell noyer deu esser cas
sat de aquell loch e mes aquell pas
nes o aquell proer. E si lo dit noy/
er ho sab fer: tot co que hom li ha
conuengut: li deu hom obseruar e
tenir. E si lo senyor dela nau lon
voltra gitar per maluolēca: e lo noy/
er sera pagat de son loguer: ell sen
pora anar: e si pagat no es: lo sēyor
dela nau lo deu pagar. E si aco que
conuengut haura: arri com de sus en
aquest capitol es escrit no sab fer

ne pot atredre: tot dan e tota mes/
 fio quen fara nen sostendra la nau
 aquell norrer ho deu de tot pagar
 E lo norrer no deu saure despul/
 lar: que sia sa. e deu aludar a omne/
 iar a saluament la nau. e fer al pus
 prest que pusca lo seruey dela nau.
 e si tot ho pot fer noy du metre ter
 me. e deu se tenir ab le altat art be
 ablos mercaders com ablo senyor
 dela nau e ab mariners e ab pele/
 grins e ab tots comunament.

De hauer qui prega

dan per mal stibar o per altra nes/
 gligenda. Capitol. lxxij.

Senyor de nau ne nor/
 rer no deu stibar ne du
 fer stibar en vert. ne sti
 bar neingun far: que ho
 tema: ne bala ne farcell
 que damnatge hi pren
 gues pres darbres ne de timonera
 ne de sentina ne de porta ne de ne
 gun altre loch: on mal pogues pen
 dre. Encara lo senyor es regut de
 moltes altres coses als mercaders
 Hauer q' sia mes en nau: sia ban/
 ya per cuberta o per murada o per
 arbres o per sentina o per timone
 res o per arribnals o per porta o
 per metre en loch dubtos o poch
 crosta. Car lo senyor deu esmenar
 tot lo dan: quel mercader pendra
 en aquell hauer quis sera banyat:
 ab quel senyor dela nau hi bast e si
 noy basta: deu sen vendre la nau:
 que personer ni prestador non pot
 res hauer: saluolos mariners: qui

no perden lurs loguers.

De roba banyada.

Capitol. lxxij.

Roba que sera trobada
 bayada en nau o en ley
 e sera banyada per ay/
 gua de cuberta o p' mu/
 rades o encara per fal/
 lida de crostam: lo sen/
 yor dela nau o del leny du sosteur
 tot lo damage. E sis banya per ay/
 gua del pla: que la nau o lo leny fa
 ca: e sia sufficientment encrosta ma
 da: e per murada ne per cuberta
 no faça aygua: lo senyor dela nau
 no sia tengur de res esmenar.

Declaracio del pre/ cedent. Capitol. lxx.

It es clarite certificat
 lo capitol desusdit: que
 si nau o ley fara aygua
 per murades o per cu/
 berta: que a q'lla roba
 que per aygua de mura
 des o de cuberta se banyara es gas/
 stara: quel senyor dela nau es tens/
 gut de esmenar als mercaders: de
 qui aquella roba sera tot lo dan: q'
 ells ne pendran ne sostendran. Es
 entendre: que si la nau o lo ley cor
 rera e sostendra tan gran fortuna
 de mal temps: que li fara girar la
 stopa de les murades o dela cuber
 ta: esi per aquesta rao que desus es
 dita: la roba que en la nau o en lo
 leny sera: se banyara os gastara: lo

senyor del leny: o dela nau non es tengut de alguna esmena a fer ena quella mercaders: de qui aquella roba banyada: o gastada sera: pus no es fet per sa culpa. E fonch fet perco aquest capitol: car a empediment de deu: ni de mar: ni deuent ni de senyor: a negu no pot res dir ni contrastar. E per aqlla rao ma teixa nau: o leny qui per fortuna d mal temps perdra alguna exarcia ar: com son timons: o timoneres o arbers: o antenes: o veles: o alguna altra exarcia: e per roa de ql que sia exarcia: que la nau: o leny per fortuna de mal temps perdra en la nau: o en lo leny se banyara es guastara alguna roba: lo senyor de la nau non sia tengut de esmena a fer: pusque per sa culpa nos sera banyada ne guastada.

Encara de fet de roba banyada: o guasta. Capitol. lxxvi

Segons que desus es dit esclaireix nau: o leny qui fara aygua per mura des: o per cuberta: per qual rao es absolt lo senyor de la nau: o del leny que no es tengut de esmena a fer d roba: que si bany: o que si guast per banyadura. En aquesta esmena los nostres antecessors volgueren esclari: ço que d'u leny qui fara aygua per pla sol q sia sufficientment crostomat: lo senyor de la nau: o dl leny no sia tengut de esmena a fer de roba: q per aygua de pla sera banyada. Volen esclari: ço que diu:

sufficientment crostomat: com du esser entres: perco que entre los senyors de les naus: o dels lenys: e los mercaders no pucha hauer algun contrast. De partiren ho enari que tota Nau: o tot Leny en que lo crostam sera pus alt que lo paramijal: o que sia par apart del Paramijal: e que sia per tota Nau: o per tot lo Leny espes: e per tot comunal fins alt en les escoes: per aygua que faça per lo pla: no sia tengut d roba: que si bany: o q si guast: de esmena a fer lo senyor de la Nau: o dl leny als mercaders: de qui sera aquella roba banyada: o guastada. Per qual raho: perco car com los Mercaders nolciaren aquella Nau: o aquell leny: guardassen ho: si era ayguader: o no. E perco com si ells veren e conegueren: que aql la nau: o aquell leny: que ells nolciaran: fara aygua per lo pla: si nou digueren al Senyor: de qui era ell nols es de res tengut. Empero si los dits mercaders loy digueren: o loy feren entenen: qualque cosa: o qualque promissio que ell los faes aquella es mester: que ell los atene. Empero si lo crostam sera res pus baix que lo paramijal: si la nau o lo leny fara aygua per lo pla: lo Senyor de la nau: o dl leny es tengut de tota roba esmenar que per aygua de pla sia banyada: o guastada per qualque rao. Perco q iat sia aço quel paramijal hi sia mes e posat per tenir fort: o per dar enfortiment ala nau: o al leny: axi be hi es posat per lo crostam: que venga

par a apart dell. E per les raons de susdites ferer aquesta esmena: e as aquest esclatiment los nostres antecessors. Per rao que contrast no puschauer entre los mercaders e los bons homens: qui van per la mar: qui son senyors de les Haues o dels Lenys.

De roba q's guastap
rates: o altramet se pert. Cap. lxxij

Sihauer sera guastat p rates en la nau: e no ha gat en la nau: lo senyor de la nau sera tengut de esmenar. Hauer qui mes se en la nau: e sia escrit en cap bieu: sis pert en la Haustant: lo senyor de la nau deu esmenar aquells havers.

De hauer guastat p
rates per no hauer gat en nau.

Capitol. lxxij.

Sihauer sera guastat p rates: e q en la nau no haia gat: lo senyor lo esmenar mes no d clara si en la nau haura gats en aquell loch: on la dita nau estibar: e com d aqui seran partits: los dits gats moran: o seran morts: e rates hauran guastat algun hauer ans que sien en loch: que gats puschuen hauer. Silo senyor de la nau comprar a gats e metra tantost: cõ en lo loch sera: quen trobara a vendre: o a donar: o en qualque manera en la nau los metra: no sia tengut d restituir los dats de susdits

pus en culpa si no sera esdeuegut.

Si roba pendra dan
p esset stipada en vert. Cap. lxxij.

Encara si lo senyor de la nau fara metre res encant: que es entredre e vert: tot lo damnatge q sia pagat.

Com deu esser fet sol

Capitol. lxxij.

Senyor de nau: o d leny no deu fer de hauer de algun hom mercader sol a hauer daltre mercader: e si ho fa e lauer qui es sol: pendra dany per laltre que va desus: lo senyor d la nau es tẽgut de restituir lo dan

De claracio del capit
tol precedet.

Capitol. lxxij.

Segons que en lo capitol de susdit diu: senyor de nau: o de leny no deu fer de hauer d vn mercader sol. E si ho fa: ell hauer qui al sol sera: pendra dany: ell es tẽgut del tot esmenar. Mes pas nos diu: ne demostram esclareix: cõ deu esser entes ni com no: ni per qual rao. E per la rao de susdita: e per ço que entre los mercaders els Senyors de les naus no puschauer algun cõtraff los nres antecessors: q pmeramet anar: o comẽcarẽ anar p lo mon: aqsta sinena volguerẽ esclarir en ari. Que sils mercader q en la nau o leny metran roba: si tots o part

da hauran roba de pes: si lo senyor
 dela nau fara sol tant solament de
 la roba del vn mercader ala roba
 dels altres: si aquella roba de q̄ ell
 haura fet sol: aricó es dir: pēdra al
 gun dan ell es tengut de tor a resti
 tuir: mes empo si en la nau no hau
 ra roba de pes sino tant solamēt d̄
 vn mercader: que tota la roba d̄ls
 altres mercaders sera de bolum:
 si aquella roba que en lo sol iusa se
 ra mesa: pendra algun dany ab a/
 quella nau: ho leny si es sufficient/
 mēt en costamar: e que no faca ay
 gua per cubertes: ni per murades
 ell no es tengut de alguna esmena
 a fer. Encara mes perço car es rao
 he es tostemps estat: acostumat:
 que tota via de u esser fet lo sol iu/
 sa dela roba del pes: per que do/
 nar millor regiment ala nau: o al
 leny. Que reues seria: e cosa peril
 losa qui meti la cosa del emboluz
 al sol iusa: e la roba del pes al sol
 sobira. Per que met hom la nau:
 o lo leny en iuy de pdres: perço car
 nos porta regit. Empero si tots
 los mercaders: o partida hi metrà
 roba de pes lo senyor d̄la nau: o d̄l
 leny deu metre: e fer metre d̄ tots
 cominalment en lo sol iusa. Perço
 que dany no lin pusca venir. Tri/
 comi desus dit es. E per les raons
 desus d̄ites feren aquesta esmena: e
 aquest declaramēt los nostres an
 tecessors: perço que consttat ne tre
 ball ne mal no pusca hauer: ni es/
 fer entre los Senyors de les Haus
 o dells lenys: e los mercaders: qui
 van per lo mon.

De roba quis bāya ra al carregar: o des-

carregar. Cap. lxxij.

As si vols saber: que
 vn farcell: o vna bala
 o altre hauer se ban/
 ya al carregar: lo sen/
 yor dela nau non es tengut. Tots
 los damnatges que son damunt
 dits: es diran als capitols de mar
 que paga la nau: lo senyor hi met
 sa part e quascun personer per si
 car tot ho paga la nau.

Del carregar: e des-

carregar les robes Cap. lxxij.

Acara deuen saber: que
 lo senyor dela nau deu
 fer carregar la roba e d̄s
 carregar si ab ell ho en
 prenē los. Mercaders
 E si no ho ha per conui
 nēca: los mercaders se deuen po/
 sar: ari es entendre: que si en loch
 agrest: ab los mariners d̄ carregar
 e de descarregar.

A que son tenguts o

no tenguts los mariners en lo car
 regar. Capitol. lxxij.

As los mariners sō tē
 guts de pendre lo has/
 uer ala porta. E delli/
 bar lo non son tenguts
 silo seyor dela nau nou
 ha promes als mercaders E si pro
 mes ho ha: pups lo senyor de la
 nau ba sen a posar ab los marines

si los mariners se volen. Mas si lo senyor del leny es en loch agrest e ells no troben bastars o homes: quiu facen p diners: los mariners son tenguts de carregar e descarregar: e deuen esser pagat axicom lo noyter consera que pertanga a aquells: qui hauran carregat o descarregat. E aquest capitol son fer: perço quel senyor da la nau nō pogues pdre son viatge: ne los mercaders. Mas si homens hi ha: qui carreguē e descarreguē per mone da: noy son tenguts los mariners.

De stibadors: e de vi
tuala q̄l mercader metra en nau.
Capitol. lxxv.

Si cara es tengut lo senyor als mercaders d donar homes: qui sapfen la nau stibar: si la nau stiba a trau. e los mercaders duen los pagar.

E lo senyor de la nau es tengut al mercader de apportar li la sua roba cafes vianda d meniar tanta: q̄ sia bastant al mercader. Mas si lo mercader volta metre vianda per reuēdre o altres coses en la cōpanya o homi per ell: deu ne donar nolit ala nau.

Q̄o lo mercader deu
hauer plaça en nau. Cap. lxxvi.

Lo senyor d la nau deu donar places als mercaders. E lo noyter du fer venir lo mercader el seruia: e aq̄ll q̄ mes dl nolit dara: deu nullos

placa hauer.

De placa defferra: e
seruicials del mercader. L. lxxvij.

Enyor de nau estēgut a mercaders de leuar sa cara e son lit e son seruicial e companyo susficiēt al viatge on anar dga. E deu li donar plaça: on iaga. e si los mercaders dan tāpoch nolit: coes a saber: si va en acra o en alexandria o en armenia o deuers aquelles parts: si dona de. xx. barcelles enius de nolit: noli deu esser tengut lo senyor de la nau de portar cara ne seruicial ne cōpanyo menys de nolit ne du hauer plaça de mercader.

Declaracio del sobre
dit. Capitol. lxxvij.

Si nau o leny va en barbaria ho en espanya: o ve: e lo mercader no dona. xx. besants de nolit per aquella rao mateixa ariçō de sus es dit.

De vianda furtada.
Capitol. lxxix.

Lo senyor de la nau deu esne nar tota vianda que sia emblada per ma de mariner en nau.

De empediment de
mercader. Capitol. lxxx.

Enyor de nau deu spectar los mercaders: si empedimēt hi fera. E si lo senyor de la nau es stat pagat del nolit del mercader: lo mercader ne

erau la roba per por o per emparar
mèt: lo senyor no li es tengut de re-
tre: mes tota via que haia bones
noues: li es tengut de dos en dos
mesos de leuar: e d' anar ab la roba
la hon li haura conuengut. E ab la
roba: o mercaderia: que arifa la ro-
ba a entendre.

De paor d' mercader

Capitol. lxxxi.

No mercader ha mes
son hauer en nau: e per
paor que haia de sos e-
nemichs len vol gitar
coes per armada o per
collaris: pot len gitar. ab que los al-
tres mercaders len gite. mas si es
vn mercader: que haia paor: e per
altra rao que altres mercaders la
major forza nolangitará haia a pa-
gar nolit: ho posar se ablo senyor
de la nau en tal guisa: que sen ten-
gua lo senyor dela nau per pagat.

Com a mercader q's

tema deu esser liurada sa roba.

Capitol. lxxxiij.

Lo senyor dela nau deu
donar e retre tot lo ha-
uer al mercader: si a pa-
gat o no pagat: que ho
sia cert: quel mercader
se tem: que nau o ley si
armada: d' que el se tema. E quant
ell nos tema aquell mercader sis
vol lo senyor dela nau lo deu tor-
nar en la nau. E si ell vè e no li tor-
na. Que sen du posar ab lo senyor
de la nau: quel do ay tant de nolit

com li donaua: si met altra roba a
multiplicament de quintalades:
per que lo senyor de la nau ne ha-
fet son damnatge de donar a me-
njar e loguer amariners: e daltres
cofes: que haura seta messio.

De que es tengut pa- tro a mercader. qui nolieia aquin- talades. Capitol. lxxxiij.

Mercader qui nolieia a
nau o leny a quintalades
coes a saber: q' lo. Mer-
cader deia dar quanti-
tat de quintalades ala
nau o al leny: lo seyor d'

la nau o del leny sia tégut al merca-
der de leuar mes lo quart dles qn-
talades. En ari: que si nolieia. ccc.
qntals lo mercader ne ha. cccc. q'l
senyor los hi du leuar ental forma
quel dit mercader deia empèdre
ablo. Senyor d' l leny aqlla part de
les qntalades a vn tēps qui sia suf-
ficient. E si aquell tēps empres lo
mercader no les hi volia metre:
q'l dit seyor pusca nolieiar a altres
mercaders a complimēt de sō car-
rech. E si lo dit mercader se volta
abstraure d' anar enlo dit viatge:
lo q'l hauria fermiat a qntalades sa-
budes: e era lo fermamēt fet ab car-
ta o ab testimoniōs o scrit en capbreu
d' nau o de ley p' scriua turat: lo dit
mercader du refer tores messios: q'l se-
yor: hagues fetes p' rao daqll viat-
ge si ans q' res hagues carregat sen
abstraia. E si despuy q' hagues al-
gūa cosa carregada: lo mercader se ab-
strahia d' l viatge: du donar lamey

tat d'li nolit lo q'li haure fermat ala nau o al leny menys de tot cōtrast. E lo senyor del leny deu pagar la meytat del loguer als mariners: si la nau o le leny ha tanta quantitat de nolit: que fos la meytat: daço q' poria hauer: com hauria sō ple. Lo senyor dela nau deu appellat de e/parcia e de altres appellaments la nau. Enaricō haura pmes als mercaders. E deu esser appellat a aq'll temps: que sera empres entre ells. e lo mercader du hauer espatxada la Nau o lo Leny al temps empres entre ell e lo senyor dela nau. E lo mercader deu pagar lo nolit mēps de tot cōtrast. E tot senyor de nau o d leny se puga retentir en pēpora per rao del nolit tanta de robo: q' valega quatre tants com lo nolit: que hauer deu.

De mercader q' nolie

sara e pups se abstraure. L. lxxliij.

ercaders qui nolieia/ran quantitat de roba d de quitades: e de in dar tot sō ple a alguna nau o algun leny: fillos mercaders se abstraure/ran de donar e de liurar aquella roba o aquella quantitat de quitades o tot aquell carrech q' nolieiat haurā: abans nol hauran fet tirar a mar de tot o la maio: partida: no son tēguts de donar a aq'll senyor de aquella nau o de aquell leny: a que ells ho hauran nolieiat sino tan solament la messio: quel sēpor dela nau o del leny haura seta

per aquell viatge. E si peruentura los Mercaders hauran seta tirar a mar tota aquella roba o la maio: partida q' ells nolieia da haurane los dits Mercaders se abstraure de anar al viatge: ells son tenguts d pagar al senyor dela nau o d lēy: que ells hauran nolieia da: d' terc del nolit: lo qual ells li hauran promes de donar: cō ells lo nolieia ren. Empero si los dits mercaders se abstraure del viatge: apies que hauran algua cosa carregada: ells son tenguts de donar al senyor de la nau o del leny la meytat del nolit q' fermat li hauran. e si ells hauran carregat tot ço: que hauran a carregar: e la nau o lo leny no haura seta vela: e ells se volran abstrer del viatge: ells son tenguts de pagar la meytat del nolit que ells li hauran fermat: e si peruentura la nau o lo leny on ells hauran mesa la lur roba: haura seta vela: e ells se volran abstrer del viatge: ells son tenguts de donar al senyor de la nau o del leny tot lo nolit: que fermat li haura. E tot ço que des es dit: du esser fet menys de tot cōtrast. Empero es axi a entendre: q' per qual seuol de aquestes raons d'fusdites q' los dits mercaders se volran abstrer d' viatge: en lo q'li han fermades quantitat de quitades: o haurā nolieiat de tot alguna nau o algū leny: q' sia menys de tot frau: E si lo senyor d'la nau o d' lēy pora puar o mostrar frau algu o escusa: q' no sia iusta: aquells mercaders sō tēguts de donar e de liu

rar tot ço que nolletat li hauran: o que sen auenguen ab ell: si ell vol ra fer alguna auinença. Que rao es: que aricom lo senyor ò la nau o del leny es règut e obligat als mercaders: que los mercaders si è de uen esser règuts al senyor ò la nau o del leny: si donchs per iustes raons no sen poran escusar. axi com defus es dit.

De mercader q̄ haura nolietada roba: e puix la ven. Capitol. lxxxv.

Salguns mercaders nolietaran nau o leny de tot o de partida: e que li deian donar q̄ntalades sabudes: si los dits mercaders se staran de anar al viatge per rao de venda: q̄ ells hauran feta de la lur roba: la qual roba o mercaderia ella aurà nolietada a algun senyor de alguna nau o dalgũ leny: ells son tenguts ð pagar aq̄ll nolit: lo qual ells liba uten promes ð donar. Per q̄l rao perço car es acutendre: q̄ aquells mercaders: qui aquella roba hauf en nolietada: que ala venda q̄ ells ne faran que ells higuanyen: e encara vltra loguany que ells hi fan: que si enclou aquell nolit: que ells hauien promes de donar a aqueull senyor de la Nau o ðl leny: que ells hauien nolietat: e es rao: que pus los mercaders guanyen e fan lur prou que los senyors de les naus o dels lenys noy deuen hauer dany. Empero es axi a entèdre: que si la

nau o lo leny: qui nolietat sera: ðura carregar en aquell loch: on lo cõtracte del nolit sera stat fet: deu esfer mes empoder de dos bons homens dela art dela mar que sien dignes de fe. E aquella cosa q̄ ells ne diran: allon deu esser seguit que lo senyor ò la nau nels mercaders noy deuen ney poden en res contrastar: E aquell pati que lo. Senyor dela Nau o del leny fara ab los mercaders: en aquell pati per aq̄ll deuen esser los mariners. Empero si aquella Nau o aquell leny qui nolietat sera: ðuria anar a carregar en algũ altre loch: e la nau o lo leny sera aqui iut on de uia carregar: e los dits. Mercaders hauran venduda aquella roba: que ells nolietada li hauf: e los mercaders liurar no la li poran: ells son tenguts de donar e de pagar tot aquell nolit: que ells promes hauen de donar a aquell senyor de aquella nau o de aquell leny lo dia: que ells nolietaren sens tot contrast: perque. perço car es rao: q̄ los mercaders sien règuts e obligats als senyors de les naus tot aricom los senyors de les naus sò als mercaders. Que dur fet seria: si los mercaders no eren règuts als senyors ð les naus: axi com ells son tenguts als mercaders: que poiels tornar a gran dā e no seria ben fet ne seria iusta rao que los mercaders fessen de lur prou e los senyors de les naus fossen de se fets en fe ðls mercaders. Empero si aquella nau o aquell leny que nolietat sera: de uia anar carregar en

algun loch: los mercaders loy fan
ran assaber abans: que ella partes
cadaquel loch: on sera stada nolie
iada ne eucara no haura feta vela.
Aquel nolit aytal du esser mes en
poder de bons homens: ari com ia
es desus dit. E per les raons desus
dites fonch fet aquest capitol.

Port de quintalades

Capitol. lxxxvi.

El seyor de la nau es tē
gut al mercader de por
tar les quintalades: q̄ hau
ra nolie iades del mer
cader. E lo mercader du
pagar lo nolit: segons
que empēdra ab lo seyor de la nau.

De roba carregada

fēs sabuda del petro. Cap. lxxxvii.

Mas silo mercader carrega mes
roba q̄ no haura nolie iades
sens dir res: o lo patro pot hauer
lo nolit: que vol.

De poch nolite molt

nolit. Capitol. lxxxviii.

Acam compte: que vn
mercader dona al seyor
de la nau vn millares d
quintal: e hali assegurar
tants quintals com se
ran: e pups ve vn altre
mercader: e donali del quintar. c.
besants: lo seyor de la nau deu le
uar a ribe aquell d vn millares cō
aquell de. c. besants e metra ayt en
bon loch. Car quart se lo seyor de
la nau: que a ribe esmenarla aquell
de vn millares: si mal prenha: com
aquell de. c. besants. E no deu iaqr

de leuar la roba daquell del milla
res: fins que haia mes son ple: ari
con si daua. cc. besants del quintal.
Es li tengut lo seyor de la nau d
leuar li la roba fins a compliment.
Mas leuat aquell compliment de
les dites quintalades lo seyor de
la nau li pot denianar aytant com
se voltra de quintalada: silo merca
der no ha empres abell que per a
quellarao li do de aquells que me
tra mes auant. E deuli ho ser a sa
ber al terme: q̄ empendran ab dos

Si patro lexara roba

ba nolietada. Capitol. lxxxix.

Silgun seyor de nau
o d lēy nolietara o hau
ra nolietada alguna ro
ba de mercaders o scri
ua p ell ab carta o ab te
stimonis: o entre ells se
ra dada palmada: o sera scrit en lo
cartolarí de la nau o del leny: lo se
yor de la nau o del leny es mester:
que leu la dita roba: que nolietada
haura. Es ell leuar nola por: e la
iaquira tota: sils mercaders li di
ran: que si ell nola leua que romā
ga per sua: silo dit seyor dia nau
o del leny no se auēdra ab los dits
mercaders ans que daqui partes
ca: aq̄lla roba q̄ ell ari cō des? es dit
iaqra: o haura iaquida: deu romā
dre p sua. E lo dit seyor de la nau o
d l leny es tēgut de donar als dits
mercaders aytata de roba: cō sera a
q̄lla: q̄ ell haura iaquida: o aytato
de diners: cō val e valtra se blant
roba de aq̄lla en aq̄ll loch: on ell fa
ra port per descarregar: o en aquell

loch on ella deusa posar. E si la dita roba: que romasa sera: se perdra os guastara de tot: o en partida: du esser perduda o gastada al dit senyor dela nau: o del leny: qui sots la condicio desus dita la haura saquida. E si peruentura tot so que lo senyor dela nau: o del leny portara en sa nau: o en son leny es a entendre aquella roba: o aquella mercaderia que ell portara: se perdra si tot per algun cas de ventura: e aquella que romasa sera: sera saluada: el la deu esser saluada al dit senyor dela nau: o del leny: e esser perduda als dits mercaders: de qui estada sera. Es rao: que aricom lo senyor dela nau: o del leny era tengut de rerre al dit mercader: o mercaders: aytanta de roba: coz a quella: que romasa era: o aytant d diners com semblant roba de aquella valia: o valgues en aquell loch: on ella deuia portar: e si aquella roba q romasa sera: se perdia: deuia: e deu esser perduda al dit senyor dela nau: o del leny: arí es rao: que se tota la roba: que lo dit senyor dela nau: o leny portate: se perdraper algun cas d ventura: e aquella que romasa sera: sera saluada: que deu esser saluada al dit senyor dela nau: o del leny: e perduda al dit mercader: o mercaders. Per qual raho: perco com no seria rao ne igualtat: que los senyors de les naus: o dels leys fossen: ne deguen esser de pijor condicio que els dits mercaders. E si per ventura la roba quel senyor dela

nau portara en sa nau: o en son leny: se saluara: e aquella que romasa sera: se perdra: lo senyor dela nau: o leny es tengut de donar aricom d sus es dit als mercaders. E si la roba que romasa sera: se perdra: deu esser perduda al dit Senyor dela nau. E si aquella que en la nau: o leny portara: se perdra del tot per algun cas de ventura: e aquella q romasa sera: se saluara ella du esser del senyor de la nau. E arí lo dit senyor dela nau no es tengut de res a donar als dits Mercaders. E si la dita roba: que en la nau portara se saluara: lo dit Senyor dela nau es tengut de donar als dits Mercaders: tot aricom desus es dit saluo en aytant que los dits Mercaders son tenguts de abatre de aquell preu quel dit Senyor dela Nau los dara: o los du donar: tottes e aptates auaries co ells saberẽ o agueren afer: si lo dit Senyor de la Nau los hagues portada aquells la roba: que romasa sera. Saluo empero dela viada: que no son tengut los dits mercaders de abatre. Perco com los dits Mercaders aytambe fan afer messio de viandada: com si la roba haguesen aportada sen abara. E si per ventura la roba que lo dit Senyor dela nau portara en sa Nau: o en son Leny: no se perdra de tot: mes en partida aquells la perduda aytal deu esser comptada e abaruda de aquella roba: que romasa sera. per sou e per liura ho

per besant del preu que lo Senyor
 dela nau es tengut de donar als
 dits Mercaders per la roba: que
 romansa sera. Encara mes si la nau
 o lo Leny gitara per algun cas de
 ventura: aquell git deu esser com-
 ptat e abatut de aquella roba: qui
 sera romansa per sou e per liura o p
 besant del pu desusdit. E si per ve-
 rura lo Senyor dela Nau leuara
 vna quantitat de la roba: que nolie
 iada haura: e lexarna altra quan-
 titat: si los dits Mercaders li di-
 ran: aricom desus es dit: lo Seyor
 dela nau es tengut tot euari: com
 ta es desusdit en aqst capitol mas
 teix. Mas empo silos dits Mer-
 cadors veuran: que la lur roba del
 tot o en partida. E ells no dirá ne
 posaran al dit seyor dela nau la cõ-
 dicio desus dita ne altre contrast
 li metran: o per uentura lo seyor
 dela nau los dirá: ols fara dir: que
 roba roman: que es lur: si sobre aco
 dsusdit los dits mercaders res noy
 diran: ney contrastaran: ne la con-
 dicio desus dita noy posaran: si la
 dita roba roman es pert: deu esser
 perduda als dits mercaders. Per
 qual rao: perço com los dits mer-
 cadors no digueren ne contrasta-
 ren ne posaren com ells vebien: q
 la lur roba romansa del tot o en p-
 tida: al dit seyor de la nau la con-
 dicio desus dita. Que si ella ho fa-
 essen hou haguessen fet: si la roba q
 romansa se perdia os perdra no seria
 ne fora perduda als dits mercaders
 qns fora perduda al dit seyor de

la nau. Encara mes que si ella has-
 guessen dita ne posada la cõdicio
 desus dita al dit seyor dela nau lo
 seyor dela nau la haguera iaqda
 en recapre: si ell vees o sabses: q ro-
 manges p sua. Encara mes per al-
 tra rao car cõ lo Senyor dela nau
 los dir: que roba roman ta: que era
 lur: e los dits mercaders en res no
 li contrastaren ne la condicio des-
 sus dita noli posaren: appat que es
 semblant de rao: que los dits mer-
 cadors no so preuen si la lur roba
 romansa com ells al dit seyor de
 la Nau en res noli cõtrastaren: ne
 la condicio desus dita noli posarẽ
 Eari es rao: que la roba que romã
 dra aricom desus es dit: sia que
 perda o no: que sia e deia esser dels
 dits mercaders. E si per uentura
 los dits mercaders diran al dit se-
 yor dela nau que ell que nolie ig a-
 quella lur roba: que roman dra a
 altra, Nau o a altre Leny. E si lo
 Senyor dela Nau hi noliciara: ar-
 com desus es dit. Si la dita roba
 se perdra del tot o en partida: os
 consumara o pendra algun dan:
 lo Senyor dela Nau nols nes en-
 res tengur: pusque ab sabuda e ab
 voluntat dels dits mercaders la
 haura noliciada. Mas empero si
 lo dit seyor dela nau o del leny la
 noliciara o la metra en altra nau
 o Leny menys de sabuda e volun-
 tat dels dits mercaders: de qui la
 dita roba sera. Si la dita roba se
 perdra del tot o en partida: o pen-
 dra algun cõsumamẽt o algũ dan

lo dit Senyor dela nau: o del leny
jos es de tot tégut a restituyr. Per
ço car aricom de sus es dit: la hau
ra mesa e nolietada en altra nau: o
en altre veixel mēys de voluntat e
sens sabuda dels dits mercaderes.
Es rao porque perço com ningun
no ha ne du hauer poder en laltre
sino ay tant com aquell o aquells
de q sera. lin volē donar o lin hau
ran donat. Es si per ventura seran
algūs mercaders: qui hauran no
lietada la sua roba al dit Senyor
dela Nau o del Leny. E com lo dit
mercader la li haura nolietada e
mostrada la desus dita roba: lo dit
mercader dira al dit Senyor dela
Nau o del leny: q lo dit mercader
ha anar: e pres no pot romandre
e que lo dit Senyor dela nau do
recapte a aquella sua roba silo dit
mercader dira: axi cō desus es dit
e lo dit Senyor dela nau o del leny
atoiguara: si sobre aco desus dit lo
dit mercader sen ira ab sabuda e
voluntat del dit Senyor dela nau
o del leny sobre les raons e condit
ions desus dites e empreses: lo dit
mercader ab lo dit senyor dela nau
o del leny: lo dit senyor dela nau li
es tengut de portar la desus dita ro
ba: q ell aricom desus es dit: haur
ra presa e rebuda en sa comanda.
Saluat cas de ventura: si se es deuē
dra: ans q ell la hata carregada: o
despuys: q lo dit senyor dela nau del
cas desus dit noli es tengut. Per
que: pco cō negu no reb comanda
a soldau. Es si puertura lo dit senyor dela
nau o del leny la lexara: es tengut de

retre e d donar al dit mercader ap
tanta de roba: coz aquella era: o ap
tants de diners: cō valguera: o val
ra: o valgues semblant roba de aq
la en lo dit loch: on lo dit senyor d
la nau: deuria e deu fer port per des
carregar: o en aquell loch on la dita
roba haura promesa de posar. E a
xi la roba que romasa sera du esser
del senyor dela nau: o del leny vul
les que sta perduda o salvada: pus
aricom desus es dit. La haura pre
sa e rebuda en sa comanda e en sa
guarda. Saluo lo cas desus dit:
si se deuē jut hi sera ans: que ell la
hagues carregada o despuys: mas
empero si cō algun mercader haur
ra nolietada la sua roba a algun se
yor de nau o de leny: e com la dita
roba haura nolietada lo dit merca
der se ira: sia que sen valia ab sabu
da del senyor dela nau o no: ab que
lo dit senyor dela nau o del leny no
la prengua sots sa guarda e sots sa
comanda. axi com desus es dit. A
ricom lo dit senyor dela nau o leny
deuria o volta carregar. Si lo dit
senyor de la nau o leny conerera o
trobara la desus dita roba o home
per ell: ell la deu fer carregar e me
tre en la nau. E si ell ne hom pell
la dita roba no conerera ne troba
ra: com lo dit senyor: dela nau car
regara o fara carregar: si la desus di
ta roba romandra: sia que se perda
o no: lo dit senyor dela nau o leny
no es tégut de res al dit mercader
qui aricom desus es dit: sen sera a
nat. De esmena a fer dela dita ro
ba: que aricom desus es dit: sera ro

romasa. Saluo empero q̄ si lo dit mercader qui sen sera amat apicoz desus es dit. E lo dit mercader ia quira o haura iaquit algu: qui mo stre la dita roba al dit senyor dela nau o a hoz per ell. Vol ay tant dir com ascriua: com ell carregara o fara carregar: si aquell qui lo dit mercader hi haura iaquit per demo strar e per deliurar la desus dita roba: e ell lals mostrara elals fara de liurar com lo dit senyor dela nau carregara o homi per ell: si lo dit se yor dela nau o aquell qui per ell fara carregar: nola leuara o nola fara carregar e mette en la nau o ley si la dita roba romandra: sic ques perda o no: que lo dit senyor dela nau es tengut tot enari: com si lo dit mercader hi fos present pusquey haura oy haura home en loch del dit mercader: qui la dita roba los deliurara ols volia deliurar. En aquesta guisa empero: que lo desus dit mercader o aquell qui en loch del dit mercader sera romas per de liurar la dita roba: pusquen en ver mette. E si lo dit mercader o aqll qui per ell sera aqui romas per de liurar la dita roba: co que desus es dit en ver mette poran: lo dit sen yor dela nau es tengut de retre e de donar al dit mercader tot apicom ia es desus dit deles altres condic ions desus dites: e en aqlla rao ma teira Empero si lo dit mercader en ver mette no pora: co que desus es dit: ne aquell qui en son loch sera romas per la dita roba a deliurar no lals mostrara: ne lals deliurara

si sobre oço que desus es dit: la dita roba romandra: sia ques perda o no: lo dit Senyor dela Nau: el Leny no es tengut dalguna esmes na a fer al dit mercader: pusquel dit mercader la haura iaquida en mal recapte. E es rao: que plo dit mal recapte: que sia e de la esser del dit Mercader: pusque ell mateix mal sen metra Salue: emperoto tes auaries e totes coses: a que lo dit Senyor dela Nau sia tengut: e de la: e deu esmenar: e restituir als dits mercaders en totes coses: e p totes: saluo dela dita viada. E si p vectura co lo dit mercader sen sera anar: e lo dit senyor dela nau haura rebuda en la guarda o en la comanda la roba del dit mercader: si lo dit senyor dela nau la nolicia: ra o la metra en altra nau o en altre leny: si la dita roba se perdra del tot o en partida: o pendra algu da o aquella nau o leny en que ell la haura mesa e noliciada: no sera ta tost en aquell loch on la dita roba sedeu descarregar: con ell sera ab aquella sua nau o leny: e com la dita nau o leny vendra ab la dita roba: ho valra ab molt tant com se ya: com ell vech ab aquella sua nau o leny: de tot dan que la dita roba piengua: lo dit senyor dela nau o ley es tengut de tot a restituir. perco car ell la haura noliciada o mesa en altra nau o leny altre menys d manament de aquell: de qui la dita roba sera. Mas empero si com lo dit mercader se parti del dit sen yor dela nau o ley entre ells fo em

pres que si lo dit senyor dela nau o leny portar no la podia: que lo dit senyor de la nau o leny la pogues nolietar en altra nau o leny: e si en tre ells aytals cõuinenças com des sus es dit empres seran: si lo dit senyor dela nau o de leny la nolietara fora sota la cõdicio desus dita per des la roba o no: o pregadan o no o venga aquella nau o aquel leny en que ell la haura nolietada o no: o venga tart o y vas: que lo dit senyor dela nau o leny no es tengut d'ninguna esmena a fer al dit mercader. **I** Sus q̄ ell ho empres ab lo dit mercader: com dell se parti. que si ell portar nola podia: que la li nolietas a altra nau o altre leny. Si donchs lo dit senyor dela nau no la haura iaquida. que vol aptant dir: que fos romasa en aquell loch: on lo dit Senyor dela nau carrega. **E** si lo dit senyor dela nau la nolietara a altra nau o a altre leny. Si aquell senyor dela nau o de aquell leny: que aquell altre senyor de aquella nau o de aquell leny q̄ la dita roba li haura nolietada: si la iaquira: vol aptant dir: que si la dita roba romanadra en aquell loch on ell carregara: ell es tengut de esmena a fer al dit mercader de que la dita roba sera. **T**ot en ari com fora e era aquell senyor de aquella nau: a qui lo dit mercader la haura nolietada: si leuar nola li pogues: e en totes aquelles condicions es obligat: que lo pimer era: aqui ell la haura nolietada: salues empero totes conuinenças e empresiments

del senyor dela nau o del leny ab los dits mercaders fetes e empreses per algunes raons en totes coses e per totes. **E** per les rahons de susdites son fet aquest capitol.

De patro: qui leu xara roba nolietada. Capitol. xc.

Del senyor dela nau o del leny: qui nolietara roba ab carta o ab testimo nis: o que sia escrita en capbriu: o que sia donada palmada entre ells: lo senyor del leny es tẽgut de portar aquella roba. **E** si la roba: que el senyor del leny nola leu: o no la púsca leuar: ell es tengut de donar e de retre al mercader la sua roba: la qual li haura nolietada o aytais diners cõ valora: la on lo leny fara port per des carregar. **S**i donchs lo senyor del leny no sen era auengut ab los mercaders abans: que el leny parte sca daquell loch: on la roba haura nolietada. **E** si la roba roman es pert. **Q**uel senyo: del leny no sen sia auengut ab lo mercader: deu esser perduda al Senyo: del leny: e lo senyor del leny es tengut de donar al mercader: ari com desus es dit. **E** son fet per ço aq̄st capitol car molts senyors de lenys al comẽca mẽt q̄ leuẽ viatge: fan gran mercader del noliet e com lo viatge es leuar: trobẽ roba de q̄ hom los dona grã

nolit: e si aquesta condicio noy era la roba romandria: de que hauri e poch nolit: e portarien aquella: de que haurien gran nolit.

**De roba noliciada
pra cert loch e si pen
dra dan. Capitol.**

lxxxii.

Senyor de nau o de ley qui sia en algun loche noliciara roba de mercaders per portar en altre loch: lo qual loch se ra ta empres entre lo senyor de la nau e los dits mercaders: mes ser es quel dit senyor dia nau la port: la hom haura empres e pines als mercaders ab aquella sua nau. E si lo senyor de la nau la metra en altra nau o leny menys de voluntat e sabuda dels mercaders si aquell la nau o ley: on ell la metra: sia maior o millor: quel seu leny no sera si aquella roba se perdra os gastara: o aquell de qui la roba sera: ne sostendra algun dan: o haura a fer messio: lo senyor de la nau es tengut de esmenar aquella roba: que perduda sera e tot lo dan e tot lo interes: que aquell de q la roba es: haura ptes. E sia cregut per son sagrament. Mas empero si lo senyor de la nau fa saber als mercaders: q no volra anar en aquell loch en lo qual ell haura promes als merca-

ders deportar lur roba: e ells los dit que la vol metra en aptal nau o en aptal ley si los mercaders loy atorguen lo seyor de la nau loy pot ben metre. mas si los mercaders nou a torguen: ell no lay du metre. E si lay merces ne tengut: aricom des es dit Mas si los mercaders loy atorgan: e la roba se perdra es guastara. lo senyor de la nau nols es tengut de alguna esmena a fer pusque ab voluntat e ab sabuda dels mercaders ho haura ser: o de la malo: partida.

De exarcia de mariners enotxer: e de fer posar lauer. Ca. xcii.

E senyor de la nau es tengut als mercaders de hauer la exarcia que ell haura dada e mostrada per ferit. o tot en art co ho haura dit en oida del noyter: que haura: e dels mariners. E non pot gstar noyter ne mariners sino ab voluntat dis mercaders fins acap del viatge ne vendre ne dar exarcia ne res: que pertanga ala nau. E lo senyor de la nau es tengut de fer posar lauer als seus mariners.

De conseruage. Capitol. xciii.

Senyor de nau deu ser
 seruatge ab leny poch
 o ab gran: si los merca-

ders dela nau ho volē.
 Encara son tēguts los
 mercaders: si lo senyor
 dela nau vol fer seruatge ab nau
 o ab leny gran o poch: eu fara ab
 consell del notrer e dels panesos e
 de tots los mariners ell ho pot fer
 e los mercaders deuen ho otorgar
 e per aytal rao: coes a saber per por
 de mals lenys nou deuē cotrastar
 ne poden: si donchs dan lur noy co
 nereran o dela nau o del leny.

De barcap a altre

nau. Capitol. xciiij.

Alguna nau o leny fe
 ra en algun loch: e hau
 ra o deu hauer viatge
 per anar en algun altre
 loch: si aqui haura al
 gun leny menor o maior dell o se
 blant dell: que haura anar en aqll
 mateix viatge: e per dubte que ell
 haura de soa enemichs o de mals
 lenys: ell no gosara anar per si en lo
 dit viatge: e lo senyor daquell leny
 qui lo dit dubte haura: dira a aqll
 senyor dela nau o de aquell leny e
 si li tendra cap: si lo dit senyor dela
 nau o leny loy otorgara e loy pro
 metra: ell li es tengur: que loy atre
 gasi dōchs fortuna de mal temps
 no loy tolra. E si los dits lenys del
 loch on la conuinenca o la promiss
 sio sera fada fera: partiran ensēps
 e lo dit senyor dela nau qui haura
 pmes de tenir cap al dit senyor d

leny: q haura lo dit reguart o dub
 te: nol li volra tenir: nel li tendra
 si lo dit senyor de aquell leny q lo dit
 dubte e reguart haura o haura: pē
 dra algū dan: ans que sia iūt en a
 quell loch trefren lo qual lo dit sen
 yor d la nau li haura promes de te
 nir cap per males gēts e p sos ene
 michs: aquell senyor de aqlla nau
 qui la dita promissio li haura feta:
 li es tengut de tot lo dit dan a res
 stit uir sens tot contrast. per qual
 rao: perco que si el dit senyor dela
 nau noli hagues feta la dita con
 uinenca o promissio: lo dit senyor
 del leny qui lo dit dubte o reguart
 haura e ha: no fora ptit d l dit loch
 si no fos per se dela dita conuinen
 ca e promissio: que lo dit senyor de
 la nau li haura feta. E si lo dit leny
 sen partís: q lo dit senyor dela nau
 noli hagues promes tenir cap: si lo
 dit leny hagues pres algun dan: lo
 dit senyor d la nau no lhi es ne lhi
 fora de res tengut de restituir. E si
 per ventura lo dit senyor dela nau
 q la dita conuinenca o promissio
 haura feta: tendra lo dit cap al dit
 leny: segons que desus haura pro
 mes: e males gēts o enemichs lurs
 o fortuna de temps fortuclment
 lo li tolran: lo dit senyor dela nau
 qui la dita promissio o conuinen
 ca haura feta: e en ell no sera ro
 mas: que no la haria attesa: ell nela
 nau ne res que en la nau sia: no es
 tēgut de restituir: pus en culpa d l
 no sera romas: co que promes ha
 ua: pus attendre no poch per les
 raons desus dites. Impero si lo dit

seyor d'la nau q' haura pres de res
 ni cap a algu' leny: si ell ne p'edra
 on haura pres loguer o seruey s'lo.
 dit ley si q' ell loguer o seruey hau
 ra pres: se perdra del tot o en part.
 da: lo dit seyor dela nau es t'egut d'
 restituir tot lo dan: q' aquell leny
 de que ell haura pres loguer o ser
 uey: haura sost'egut o pres: e la ro
 ba en la dita nau sera per soue per
 liura e per besant. Si d'ochs lo dit
 seyor de la nau qui lo dit loguer o
 seruey haura pres: no emp'edra o
 no haura empres despuys o abas
 o co' lo dit loguer o seruey pres del
 dit seyor del ley: qui lo dit dubte o
 reguar' haura: q' si algu' cas de ven
 tura se esdeuendra q' ell ne la nau
 ne res q' en la nau sia no sia de res
 tengut a restituir. Lo cas de ven
 tura es a em'edre: q' ell hagues a ia
 quit lo dit cap al dit leny p'fortu
 na d' mal t'eps, o per forca de mals
 lenys o per forca de lurs enemichs
 o per forca de males gentis. E si lo
 dit seyor dela nau q' lo dit loguer
 o seruey haura pres: dita o haura
 empres segos que des' es dit: ablo
 dit seyor del ley: q' lo dit dubte o re
 guar' haura: lo seyor dela nau nel
 cos ne res q' en la nau sia no son t'eg
 guts de restituir p' les rads d'fusdi
 tes: e pusq' ablo dit seyor del ley: q'
 lo dit loguer o seruey li dona o li
 haura donat: o li es t'egut d' donat
 o haura empres: co' lo dit loguer o
 seruey pres o d'spuys o debans. Em
 pero tot seyor de nau o de leny se
 guar' de u guardar: q'na couis
 n'ca o promissio fara ab algu' o ab

algu' sia q' ell dit seyor dela nau
 ne piengua loguer o seruey o no q'
 si lo dit seyor dela nau fara la dita
 conuinenca o promissio sens sabu
 da e voluntat dels mercaders.
 qui en la nau seran: o roba hi mes
 trari oy hauran mes si cas algu' si
 esdeuendra: los dits mercaders no
 son de res tenguts, ans si los dits
 mercaders da' o greuge o destrich
 ne sostendran algu' per la dita con
 uin'ca o promissio: quel dit seyor
 dela nau haura fera o fara ab algu'
 o ab algu' sens sabuda e voluntat
 dels mercaders lo dit seyor dela
 nau los es t'egut del tot a restituir
 si la nau ne sabia esser venuda e en
 cara los bes del dit seyor d'la nau
 e trobats seran. E per la rao desuf
 dita son fet aquest capitol.

De cas de get. c. xcv

Hacara lo seyor dela nau
 es t'egut: q' no git: ne fa
 ca gitar: entro quel mer
 cader hata gitada algu
 na cosa. E puys pot fer
 gitar fins a saluament
 En aqll p'ut pot la couinenca scri
 ure lescriua ari be: co' si era en terra
 E lo seyor hi deu metre per aytat
 com val la meyrat dela nau.

De roba gitada La

Tota roba pitol. xvi.
 q' sera gitada de nau o de ley
 p' mal t'eps o p'por de leys armats
 sia co'prada p' soue p' liura o p' bes
 sant de tota la roba. E la nau o ley
 deia pagar en aqll git per la meyr
 tat d'aco que valtra.

Com se du comptar

roba gitada

Capitol. xcvij

A nau: o leny que gira
ra roba: aricom damit
se conte: deu esser comp
tat aric: co es: que si gira
ans que sia amha via d
la on ha anar: deu esser
comptada: aricom costaua alla: de
on parti la nau: o leny. e si ha passa
da mha via deu esser comptada: ar
ricó voltra: alla haon la nau: o leny
fara por: la dita mercaderia gita
da en aquella: que romandra.

Com deu esser paga

da roba gitada

Capito. xcviij.

Si algun senyor de nau
o de leny hanra carre
gada la sua nau: o lo seu
leny de roba de merca
ders p anar dscarregar
en altre loch: lo q̄l loch
sera ia empres entre lo senyor dela
nau: o del leny: e los mercaders: e
anant en aquell viatge vendra li
cas dventura: que per mal temps
o per lenys arinats de enemichs: o
per qualque altra ventura ell hau
ra agitar de aquella roba: que por
ta: vna quantitat: quant lo senyor d
la nau: o del leny sera alla: haon de
uta dscarregar iunt ab la nau: o ab
lo lēy: e ab aquella roba: que restau
rada sera: lo senyor dela nau: o del
leny deu fer enaxi: que abans que
ell liure gens de aquella roba: que
restaurada sera: enaquells merca
ders: qui la deuen rebie. o de qui se
ra ell deu: e pot retenir se tanta de

aquella roba que restaurada sera
e ell haura portada ab la sua nau: o
ablo seu leny: de quascū mercader:
que li sia bē bastant e que li bast e
naquell get: qui set sera: e encara a
molt mes. Pero que al senyor de
la nau: o d leny ne als mercaders:
de qui sera aquella roba: que sera
gitada no pogues tornar a dany:
ni a perdna: si agreuge Pero car
assats hi per casen: encara mes per
co que ella no haguessen anar de re
re aquells mercaders: ni apregar:
de qui aquella roba seria: que sera
restaurada. E aquell get deu esser
comprat: legós que agitar: e lo sen
yor dela nau: o del leny es hi teng
gut de metre per la meyrat: co es
Pero que valdra la meyrat dela
nau: o del lēy. Encara mes si lo sen
yor dela nau: o del leny dmana tot
lo nolit aribe dela roba gitada: coz
d aquella: que sera restaurada: d
li esser pagat aribe: coz si tota la rō
ba era saluada. El senyor dela nau
o del leny es tengut de metre en a
quell git: qui set sera: per tot aquell
no lit que rebia per sou: e per lura
aricom fara aquell hauer: qui sera
restaurat. Per qual raho: ego car
lo senyor dela nau: o del leny hau
ra aric be pres nolit d aquella roba
que sera gitada com de aquella q̄
sera saluada. Es raho: puisque ell
vol nolit: aribe d la roba gitada cō
dela saluada: que ell la atut a esine
nar. E per la raho desudita deu p
pagar tot lo nolit en lo get. Empero
si lo senyor dela nau: o del leny no
dmanara nolit nel pendra sino so

lament dela roba: que restaurada
sera de aquel nollit aytal: lo senyor
dla nau: o dl leny no es tégut d' me
tre part al ger: q' assats hi pt: pus p
tot lo nollit daqlla roba q' s'agitada

La serimonia ques
deu fer encas de ger. Cap. xxi

Au: o leny que corra
o sostendra fortuna de
mal temps si lo senyor
dela nau: o del leny veu
o coner: q' ella son a ven
tura: e a condicio de p/

dres si ells: no gitan: lo senyor dela
nau deu dir e manifestar a tots los
mercaders en oyda del noyer: e de
tots aquells qui en la Nau seran:
senyors mercaders si nos nons al
leuiam: som agran ventura e a grã
condicio de perdre les persones e
lo hauer: e tot quant así ha. E si vo
saltres senyors mercaders voleu: q'
alleuiassen: abla volutat de deu po
rem estorcre les persones: e grã par
tida del hauer. E si nos non gitam
serem a ventura: e ab condicio de
perdre a nos mateixos: e a tot lo a
ver. E si los mercaders se accorden
del gitar tots: o la maior partida:
lauos ells poden gitar. Mes lavit
dels mercaders si tots no poden:
deu començar a gitar he pus quel
mercader: o mercaders hauran gi
rada qualche cosa: despuys pot gi
tar: o ser gitar lo senyor dela nau:
en fins a saluament. En aquell cas
he en aqlla saopot lescruua la con
uinença scriure arlbe: coz si la nau
genia probis en terra. E si lescruua
nou podia escriure: los mariners

podē fer testimoni de totes conui
nences: e empiçions: q' s'ien fetes
entre lo senyor dela nau e los mer
cadars: pusque lescruua no ho hau
pogut escriure en lo cartolari. per
co q' frau negu: no pusca hauer en
tre lo senyor dela nau: e los merca
ders deles couinences: e empieni
ments q' entre ells seran fetes. E si
puentura en la nau no haura mer
cadars. E en aqlla saop lo senyor de
la nau no deu e pot esser mercader
e aco q' ell fara: deu ho fer ab cōsell
del noyer: e dells personers: e de
tot lo cominal dela nau. E si ell ho
fa ab consell de tots aqlls: que: des
sus son dits. E lo dit senyor dela
nau fara gitar deu esser ari tengut
per ferim: cō si tots los mercaders
hi erē: o enaycō si tota la roba era
dl senyor: dla nau. E lo senyor dela
nau es ari tengut de metre en aqll
ger perco q' valdra la meyta dela
nau. E los mercaders de qui la ro
ba sera: noy deuen contrastar ena
qll ger si p' aytal rao cō desus es dit
sera fet. E aqll ger deu se pagar per
sou e p' liuraop besat segōs q' la rō
ba s'agitada. E son fet pco aqst ca
pitol: q' lo senyor dla nau olēy pot
esser mercader en aqll cas e enaqll
la saop si mercaders noy ha: q' si ell
senyor dla nau no hauia poder en
aqll cas d' esser mercader les d' mes
vegades se perdrē en les psones e la
nau e tot lo hauer. E pco deu e pot
esser lo senyor dela nau mercader
en aqll cas e enaqlla saop: si merca
der noy ha: e val mes: q' q' git vna
canstrat dela roba: q' s'is podē les p
sones e la nau e tot lo hauer.

De manifestar roba

al scriua. Capitol. c.
Acara deuen los merca
ders manifestar al scri
ua: com la nau haura
feta vela sires hi han
mes: que no sia scrit. E
sis troba res: que ells no haguessen
manifestat: ells ne deuen pagar lo
maior nolit: multiplicant per qñ
talades: que en la dita nau se pa
gue. perco com amagadament lay
hauran mesa. E si peruentura ells
no la hauran manifestada: com la
nau hauria feta vela: sis gita uau: os
banyaua: os perdia: no lin scrien
tenguts de retré: pus manifestada
nola haguessen:

De entrar en port.

Capitol. ci.
Acara quel senyor dela
Nau: o del Leny no
pot ne deu entrar sens
volütat dls mercaders
E siy entrava: quel mer
cader fos tement de res: tot lo dan
narage q̄ hagues lo mercader: il deu
restituir la nau. E acó deu scriure
lescriua: tassa no sia la nau ab pls
en terra. Mas empero si lo Sen
yor dela nau hauria algñ necessari:
deu dir als mercaders: q̄ ell no pot
nauegar: q̄ exarcia ha menester: o
enfouit o adobar: e lauors lo mer
cader deu entrar al port: ab que lo
notxer per son sagrament els mas
riters hi sapien. Mas empero si
algñ collari o fageria hi ha: qui fes
por al mercader: lo senyor dela nau

noy pot entrar sens voluntat dels
mercaders. e si lo mercader ho ley
ua sobre si o que no hauria reguar:
e digna: yo no vull entrar en aq̄
port: lo dannarage que sen pendra
lo mercader nes tégut de esmenar

De promesa de mer cader a patro. Capitol. ciij.

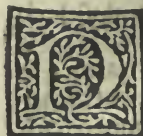
Ei parla dls mercaders
com son tenguts al sen
yor dela nau: e com no.
Los mercaders com se
acorden ab lo seyor de
la nau: tota conuinéca
quel mercader conuégua al senyor
es mester q̄li atengua: pus al car
tolari sia mesa. Mas em: quel merca
der haura feta carta: o cartolari sia
scrit: lo mercader liu deu tot atten
dre. E si lo mercader cõue al seyor
dela nau qui talades vullés: quel
mercader sia en la nau o de fora: e
noy pot metre les qñtalades o q̄
no li bast moneda: de aptates qñ
talades: cõ li haura pmes: d apta
tes li haura a dar nolit: meta o no
meta: del q̄ pmetra de la qñtalada

De mercader qui vol ra descarrregar la sua roba. Ep. ciij.

Si la maior forza dels merca
ders la gitè: el lai por gitar: q̄
no pagres. e si lo seyor dla nau noel
pagat: no li pot res demanar. mas
lo senyor dla nau es tégut de spe
rar lo fins a vii tēps sabut d leuar
e de carregar la roba e de portar co
es a entendre de mercaderia e la ro
ba sua.

De mercaders q̄ vol

ran descarregar part dela mercada
ria. Capitol. L.iiij.

Diuo ley qui ira en vi-
atge: E per ventura la
maior partida dls mer-
cadors: o dela roba vol-
ran descarregar: E fer-
port: on que sien: la bon-

lo dit viatge sera leuat: quels mer-
cadors pusan descarregar aquella
maior partida d'l hauer. El senyor
dela nau punque forçar de descar-
gar l'altra part. ço es la menor part
que no voltra descarregar e hauer
tot lo nolit. E si lo senyor dela nau
haura feta lexa daqll nolit als dits
mercaders qui hauran descarregat
la maior part quel senyor dega let-
rar del nolit ala altra part: e per a-
quella manera e de aquell for de a-
quells pilmers sien posats tots los
altres mercaders. E dls mariners
se deu abatte de lurs loguers: se-
gons que la nau fara lexa d'l nolit.

De patro qui haura
sperat lo mercader. Capitol. cv.

Si no haura pagat lono-
lit al senyor d'la nau: cõ
lo haura sperat aquell
temps que haura ab ell
empres que haien bo-
nes noues: lo mercader
deu carregar la sua robã. E si no la
vol carregar: deu pagar tot lo no-
lit al senyor dela nau.

Com mercader deu
prestar al patro en cas de necessari-
tat. Capitol. cvi.

A cara es tengut lo mer-
cader al senyor d'la nau
silo mercader hauria mo-
neda: e que fosse enloch
quel senyor d'la nau ha-
gues ops e rardia ne res
que necessari fos ala nau: lo merca-
der la ll deu prestar: aricom lo not-
rer els altres mercaders conxerã
que faca afer. E per ayral rao tots
los personers qui en la nau seran:
els prestadors se deuen tots obli-
gar al dit mercader. E silo senyor
dela nau o los personers o los pre-
stadors trobauen algũ home: dls
prestas: lo dauet dit mercader no
es tengut de res a ells prestar.

Com mercader deu
prestar a patro per espatramet de
la nau. Capitol. cvij.

A cara mes: que silo sen-
yor d'la nau ha ops mo-
neda e non troba: aricõ
desus es dit: e que fos
en loch agreff e que a-
quella mōeda hagues
ops a espatrament dela nau: e silos
dits mercaders noy han moneda
ells deuen vendre dela lur merca-
deria per a espatrar la nau. E null
prestador ne personer noy pot res
dir ni contrastar: entro que aqlls
mercaders seran pagats. saluo lo
loguer dels mariners. Empero fa-
a entendre: quel mercader veia e
conega: que aco que ell p̄stara: sia e-
spatramet d'la nau e necessari d'la.

Com mercader deu

prestat vianda ala nau. Cap. cxiij.

Acara es tégut lo mercader que si ell ha vianda o la viada fallia als mariners o als altres: qui en la nau fossen: ell la deu posar en comu.

E lo senyor dela nau deula partir per tots comunalment. El mercader no se pot retenir mes que un altre hom. E cõlo senyor dela nau sera en algun loch de recobio de vianda: lo mercader llin pot demanar tota aptaxta: com llin hauran promesa. e lo senyor. dela nau es li tengut: quela li reta.

De ancora o exarcia lexada renunciada als mercaders

Capitol. cix.

Acara son tenguts los mercaders que silo senyor dela nau vol surgir encostera o en port o en altre loch: on se dubte:

aco faca ab volutat e ab acort dls mercaders. E sils mercaders ho volẽ el senyor dla nau los ho renucia: si ancora o exarcia: hi romanía los dits mercaders ho de uẽ tot pagar: pus q̃l senyor o homi tinẽt son loch renuciat los ho haura. Encara mes son tenguts que si nau o leny lexa ra encoires en sparagol: o en altre loch: on les hauran surtes: e les lexa para ab volutat dels Mercaders sien pagades comunalment per tota la roba dla nau. El cors dla nau noy pag res. e si les saquita ppor d leny aruat sien pagades de comu

de tot lauer e la nau deu h̃l mette pla nyetad daco: que valtra. e si las quira barca ne homies en algu loch ab volutar dls mercaders: la roba dels Mercaders pag la barca: e fa ca lamesso dls homiens: entroque sien enaquell loch: on la nau o leny haura fet port: el cors dla nau noy pag res.

De barca lexada.

Capitol. cr.

Inauo leny tirara barca e omple e tiraplena: silos mercaders volẽ: q̃ la lexen anar: la barca sia lexada e sia pagada per tot lauer: el cors dlanau noy pag res. si romp lo cap menys de lexar lanar: e q̃ no sia voluntat dels mercaders: los mercaders no sien tenguts de res apagar.

De gitfet en absencia dels mercaders. Capitol. cxl.

Algun senyor de nau o de leny haura carregada la sua nau o lo seu leny en algun loch si ell stara surt en algu altre loch o enaquell mateix:

on haura carregate tots los mercaders seran en terra: q̃ en la nau o leny no haura algu romas sino ransolament lo senyor dela nau o dleny ab los mariners: si aqui ve dran lenys armats de enemiches: os metra repozal soptosament: q̃l senyor dela nau o del leny no pora fer leuar los mercaders: e perqual

seuol de aquestes condicions desus
dites lo senyor dela nau o del leny
se haura a leuar: e los mercaders
romandran en terra: si al senyor de
la nau o del leny couendra a gitar
o sia: que git per destret daquells
lenys armats: pero que nuls los
pusca fugir e quenuls se pusca d'ls
desfendre: o sia q'l temporal lo fara gi
tar: per qual seuol deles condicions
desusdites q' el git o faça gitar val
aytant: cō si tots los mercaders hi
erē. En aquesta guisa empo: q' ço
q' ell faça: q' ho faça ab p'sell e ab vo
lūtāt de tot lo comunal dela nau o
del leny. e aptābe lescriua q' pēs de
scriure totes les cōuinēces: ques
empēdran en presēcia de tot lo
comunal. e si lescriua aquella hora
o en aquella saō nou podā scriure
scrīgau tantost cō la nau o lo leny tē
dra prois en terra e a bans que les
criua isca en terra e si: peruentura
lescriua sera romas en terra ab a/
q'ls mercaders: en la nau o leny
haura algūs seruiçals de aquells
mercaders: lo senyor dela nau o leny
deu fer aplegar tota la spanya de
la nau e aquells seruiçals d' aq'ls
mercaders. e aquí ab tots tenr ca
pitol el senyor dela nau o del leny
deu dir dauant aquells seruiçals
e tot lo comunal dela nau tātes ve
gades les p'uinēces: que ell ab ells
empēdra: que quascu ne sia be mē
brat. pero que quant aquell senyor
dela nau se encontrara ab aquells
mercaders: qui romasos serā noy
pusca hauer algun contrast: ne en
cara algū daquells qui enaquell ca

pitol fos stat no pogues dir: q' ell
nou haura oit nil haura hoz dema
nar: e si lo senyor dela nau o del leny
fara: axi cō desus es dit: deu hauer
valor: axi com si tots los dits merc
cadets hi eren stats o la maior ps
tida. encara mes si aquella nau o
aquell leny vendra cas de venturo
ra: que per rao dels lenys armats
desusdites o per rao del temporal
haura anar en terra. Si lo senyor
dela nau o del leny fara: o aura fet
axi com desus es dit ab consell de
tots aquells: qui desus son dits: e
ab lur sabuda e ab lur volūtāt: to
ta conuinēca o emprenment q'l
senyor dela nau o del leny haura
feta ab tots aquells qui desus son
dits: e en aq'la guisa e en aquella
manera: que des^o es dit mercader
negu ne altre algu noy por metre
contrast. E si hi met: has apartar
a tot dan e a tot destrich: e a tot
greuge e a tota messio: quel senyor
dela nau o del leny a qui aytal cas
com desus es dit: sera vengut: ne
sostendra per culpa del contrast: q'
algu daq'ls q' desus sō dits: li hau
ran mes: o li metrà. Et or aco q' des
sus es dit: du esser fet menys d' tot
engā e menys d' tot frau. E si algu d'
tots aq'ls q' des^o sō dits. frau algu
mostrar o puat pora p'algūa iusta
rao: aq'll o aq'ls contra q' aq'll frau
puat sera du se par a tot dā e a tot
iteres daq'lla part: q' aq'll frau pu
ra cōtra ella esser fet. E i pero la p
ua d' frau sobredit q' sia puat p' p/
sones: q' sien de gran esser menys d'
tota suspitā: encara q' sien homes

qui sapten e deguen saber dela art e del fet : en que ells seran trets en testimoni per qual rao : perco que si voleu dir: q̄ bastaros o vils homens que hom pogues gitar p̄ diners: valgues lo testimoni que ells fariē: seria mala cosa: perco car ab mala homens quel sēyor d'ela nau donas per testimonis contra los mercaders si creguts eren: lo sēyor dela nau poria desser los Mercaders ales vegades : p̄ que testimoni que vil home faça: e qui hō pusca gitar per diners : no val ne deu hauer valor per neguna rao.

Com sepaguen auaries.

Capitol. cxij.

Ara messio o couinenca que de mercaderia sia d' auaries: se deu pagar per sou e per liura: per los Mercaders saluo empero carregar : si donchs nos hauia a leuar per fortuna de mal temps o daltre cas : q̄ si es deuēga. coes pentrar en port o en freu o en loch: on se pogues saluar la dita mercaderia o la dita nau o leny en aptal cas deu fer la vna roba el altra p̄ sou e p̄ liura o p̄ besant. E sino ha en la nau mercader: qui haia aptant com altre de mercaderia : o sien cinch dela vna part: e dos o tres d' altra: que aq̄lla mercaders dos pus haguessen tanta o mes mercaderia que aquells cinch tot. co que conuenguessen p̄ pagar de auaries: se deu pagar cominalment ari be d'la poca merca

deria com dela molta . Empero q̄ sia fet lealment menys de frau : e q̄ nosi faça res per voluntat . E aco duē fumar tots los mercaders: que ho facem lealment. Empero aquest capitol va ala esmencia dela nau de res que li prometran de restituïr car la nau ha aptal priuilegi: que si los mercaders li prometten res de esmenar: res mestet que ltu. atēguē: la s'essia no sia escrit: sol que lescriua hi sia: o quen oia el scriua du ho scriure: quant la nau tendra prois en terra. que la donchs anaua per mar quant la conuinenca fon feta.

Qui es dit peregrí.

Capitol. cxij.

Al parlarer : que deu fer senyor de nau o de leny a peregrí: e peregrí a senyor de nau o de leny car aricoz fara nau ari deu fer leny . Tot home es appellat peregrí: qui do nolit dela sua persona: e de roba: qui no sia mercaderia. E tot hom qui port de. r. quintars en auall: deu donar nolit dela sua persona. E no pot esser mercader: que de. r. besants en auall dona de nolit. E lo senyor d'la nau no es tengut a aquell de du. quintars en auall de portar cara ni cōpanya ne roba: si ab lo sēyor dela nau no sen aue. E si met roba en la nau que nou veia lo senyor o lescriua: o altre: qui lo senyor dela nau o lescriua haia mes en son loch per no lietar o per veure tota quanta ni metra : es aquell nou ha vist : o lo

senyor o lescriua: pot demanar lo maior nollit: qui so en la nau de alguna roba: multiplicant lo bolum dela roba o dela mercaderia ab altra: qui hi sera. En aquella manera mateixa de persona: q̄ entra mēys de voluntat del senyor o dl scriua en la nau: es en voluntat del seyor de pendre: quin nollit se voltra.

De roba mesa sens

labuda del patro o del scriua.

Capitol. cxiiij.

Stant sera: que la nau fos maça carregada o lo senyor dela nau no la vulla portar: lescriua la deu fer gitar en terra e a negun damnatge que prenga la roba: lo senyor dela nau non es tēgut pusque al cartolari no fos scrit coes a entredre: quant la nau haura feta vela e sera fora del port: los mercaders e los mariners e los pelegrius: e tota persona q̄ en la nau haia mesa roba: deu venir: e manifestar al scriua la roba: q̄ en la nau haura mesa. Es si nou fa: dalgū damnatge que hagues la roba o la mercaderia: non seria tengut lo dit seyor nel scriua.

Roba no manifesta

da. Capitol. cxv.

Sinau gitaua per fortuna o per altra vettura: que li es deuēgues e gitaua la roba veent per algu de aquell mercader o pelegrí o mariner o de altra q̄lse uol persona: que nos fos escrita en

lo libre o en les taules: o al scriua o al seyor no fos manifestada: o a hō q̄l senyor o lescriua hi hagues mes en loch dells per veedor: e la roba se gitaua: os pdia: os banyaua: lo senyor dela nau no es tēgut de restituir p testimoni: quey hagues: quila haguessen vista carregar. Es si la roba sera trobada al descarregar: sia a voluntat del senyor de pendre lo nollit que voltra: e lo dit mercader li deu pagar aquell sens tot contrast. Mas si lescriua la haura escrita abans o despuys: que la dita nau haura feta vela: tot lo damnatge que la roba pendra: deu esser tēgut lo senyor de esmenar e restituir sens tot contrast.

De que es tēgut lo pa

tro al pelegrí. Capitol. cxvi.

Elcara mes es tengut lo senyor de nau als pelegrius de donar plaça e aygua e portar lo on los haura conuēguts o fer portar: e si ell na pres feyal: ell los deu atredre: ço q̄ls haura promes. Empero lo pelegrí q̄s manifest lo terc torn dauant lo seyor o lescriua. e lo pelegrí deu donar paraula al senyor. Es si senyor los dona terme: mes que no deu e lo pelegrí roman: tot lo nollit deu retre e lo dānatge que aquell haura rebut: tot lo li deu restituir lo seyor dela nau. Es si pelegrí sen va sens paraula: o no es vengut al terme que la nau fara vela: si pelegrí haura donats mil marchs d senyal

o que hagues pagat tot lo nolstr: lo senyor noli es tengut de retreres.

De plaça donadora

a pelegri: e si moren nau. La. cxxvij.

Enyor de nau deu donar plaça a pelegri o home per ell. coes a dir lo noyter. e lo pelegri deu hauer aqlla plaça: que hom li haura donada

e assignada. e sil pelegrimor: ell pot iaquit la plaça: a quis volra. e deu esser la millor vestidura que el ha: sa: del noyter. E la moneda sinoy ha parent: deu la pendre lo senyor e lo seyor: du la estojar e tenir fins qsta en loch: q sia demanada fins a tres anys. e acap de tres anys si no li es demanada: ell la deu donar per lantima daquell en plencia del bisbe dela terra. E lescritua es regut per aquell cap mateix de manifestar al bisbe o al senyor dela terra. e scriure la dita moneda e totes les coses del mort. Ell deu ne tenir vn scrit: e altre los mercaders e altre lo senyor dela nau. e quant seran tornats en la terra: lescritua deu mostrar aquell scrit al bisbe o a son loctinent: o al clergue: qui tēga lacura de aquell loch: e lo clergue deu metre enscrit allo al libre dela sglesia. E si lo senyor dela nau no es sufficient de tenir aquella moneda: que ell sia mal mercader ho malbaratador: ell la deu assegurar e sino la pot assegurar ell lo deu metre en loch que si ve demanador fins al terme dels dits

tres anys. que la pusca hauer. E si lo senyor dela nau moria: la moneda fos posada en loch q fos saua.

Dret de patro daqll

qui mor en nau. Capitol. cxxviij.

co delusdit deu hauer lo seyor dela nau en guarda: lo lit e lo vestit del pelegri: enfora aqll: que du hauer lo noyter

Mas empero lo seyor de nau no deu hauer tāt del poch cō dī molt q de cēt besants enauall no du hauer sino lo vestit e tot laltre deu stolar ovēdre efernediers.

Exceptio del damūt

dit. Capitol. cxxix.

As si algun home qui vaia per viatges per sō cors es comptat per pelegri: si mor: lo senyor dela nau ne noyter ne

hom dela nau non deu hauer res. Mas si es pelegri: que vaia en vltra mar o en altre pegrinatge: ells deuen hauer aycom desus es dit. Car molt homens son: qui van de vn viatge en altre ab poca mercaderia. E van en altre loch per posblar: e son dits peregrins: e d aqlls aptals non du hauer res lo senyor dela nau. Mas lo senyor si consol no ha en la nau si algū hō hī mor: ell es tengut de guardar la roba dī mort: si mor no ha fet testament: e no hauria iaquit a home: de qui hagues fet son peurador e sō mar messor: en la nau o sō hereu: e sinoy

hauia parent seu: lo seyor dela nau deu guardar la roba: e la deu tette a sos parents o a sa muller o a sos fills o a quella: a qui mls dia esser retuda. E lescruua deu aco scriure tot: e retentir vn scrit e lo seyor al tre e fer apicõ del^o es dit e stablir.

Dret de barquer e
guardia d pelegri: qui mor en nau
Capitol. cxx.

D barqr dela nau deu hauer dl pelegri: q mor ra: les sabares el coltel e lo coreta: e lo guardia dela nau deu hauer les

calces. E lo barquer e lo guardia abdos ensemps deuen lo sebollir en tra: o e altre loch o gitar en mar

Dela vianda dl pelegri qui mora en nau. Cap. cxxi.

A cara mes que la vianda del pelegri o de tot altre home: qui mora en la nau. deu esser do: nada al seyor d la nau

E aquest capitol es ari fet entenenit dels pelegrius e dels altres homens q vage de vn loch en altre: ari com desus es dit.

De nolit pagat: sil pelegri resta. e d nolit d roba. e. cxxij.

S algun hom daquests hauia donat nolit al seyor de la nau: e volgues romadre: lo seyor no li es tengut de retre lo nolit. Encara si algun

pelegri o altre hom o mercader no

lleia ra al seyor dela nau: e co seran en terra o en altre loch e volra ve dre son hauer: e q nolit bast aquell hauer: al seu nolit: quascu paga so nolit: valla o no valla aquest pre sent haner: que dura pagar son nolit. e si lo mercader haura altre hauer: q sos millor: aquell millor no ha damnar ge per lo pus auol. E a ris paga lo nolit als seyors de les naus o dels lya. Emperco son fet aqst capitol: quels mercaders no poguess e la hu a laltre enganar ne maleuar sobre aco: que no volria si no en lo principal hauer.

De que es tengut pe

Aco deu fer legri. L. cxxij. Pelegri a seyor d nau. e tot ho q en la nau vata: q es tegut de aludar e de saluar e guardar la nau e de no abandonar entro al cap del platge: si donchs nou sabien ab voltar del seyor dela nau. E perco so fet aqst capitol: car molts seyors de naus leuen menestrals perpelegrius e homes darmes: ells fan millor mercat del nolit: que no farien: si sabessen: q sen volsen exir. e molts mercaders no si metrien si no perco: car saben: q homens darmes hi van Encara son teguts los pelegrius e tots los altres: qui en la nau iran: de esser e star al consell e a totes costumes: qui seran mes ne stablides en la nau.

De q es tegut patro
mariner. Capitol. cxxij.

a Ra facam compre: que vn seyor de Nau a corda vn

mariner sia auolo bo o que sapia o que no sapia: lo seu loguer li ha a pagar. Empero en aquesta forma que si mariner li promet: que ell fera calafat o mestre d'ara o noyer e lo senyor dela nau lo haura pres per aquella fiança: que no haura al tre leuat per fiança de aquell: si a quell no sabres: noli deu donar lo senyor dela nau o del lenysino axi com coneguen lo noyer e lescruua per sacrament que deu hauer.

Be gitar mariner de nau. Capítol. cxxv.

Acara sapiau: quel senyor dela nau no deu gitar mariner dela nau: fins q'l viatge haia fet. sino per tres coses. La primera per ladroncia. e altra per rafa e altra: sino fa lo comandament del noyer empero lo noyer noli deu comandar cosa: que noll hafa de comandar e nos du gitar p vna volta: entro a. v. vegades. e sino fa puy lo comandament del noyer ell lon deu gitar: o home qui tenguua lo loch del comandament en la nau. Mas tu atten be en aqll mariner: quila comandaria: o laltre si ho sap fet. Encara p altra cosa lo pot gitar dela nau arimateir: coes sis periturara de sacrament q' faça. perço car los mercadets noy hauran pus fiança.

Mariner nos pot gitar p altre d menor loguer. c. cxxvi.

Acara es tengut lo senyor dela nau al mariner: que si lo ma

riner ses acordat ab lo senyor dela nau per gran loguer: e lo senyor dela nau ne trobaua altre p menor loguer: nol pot gitar dela nau: que noy vage: sol q' en la ma ho hagen couengut lo vni al altre: que aribe deu esser tengut: com si era scrit en cartolari.

Patro no pot gitar

mariner per parent. Cap. cxxvij.

Acara es tengut lo senyor dela nau al mariner que si lo mariner ses acordat ab lo senyor dela nau: nol ne pot gitar per parent ne per altre hom: pus que sia scrit en lo cartolari o que sia dada palmiada: i arisa no sia recollit en la nau. E si gitar lon vol: haurall apagar son loguer aribe: com si haura fet so ser uey en tot lo viatge. Encara es tengut lo senyor dela nau: que si fins a tres torns haura latorat: el pren malaltia: li deu pagar la meytat del loguer: e sino pot entrar en la nau deu lo iquir: si los mariners coneixen: que no pusch amar: es en loch strany ha li a donar lo senyor dela nau la meytat de son loguer: hala o no: e si nol ha: quel manleu que mester es: quel mariner laia. E si lo senyor mor: los marinessos del senyor deu uen aco attendre.

De mariner qui mor en nau. Capítol. cxxviii.

Acara es tengut lo senyor dela nau al mariner: que si malalt

es lo mariner e mor en la nau: que deu esser pagat de tot sò loguer. E si ha algun parent seu a aquell si en dades les coses de aquell. E si a quell qui mort sera ho ha dit o no dit: als infants o ala muller sia dat si ab ell stava eila: com lo marit era viu. E si la muller no sera leal: ono stava ab ell: com parti de sa terra: o sili sera fuyta despuys quel marit ne sera partir: lo Senyor de la nau ab lescrua ab consentiment dela cort als parèts pus plsiues ho do.

De mariner accor-

dat: qui mor abans o apres de feta

vela. Capítol: cxxix.

Mariner q sera acordat en viatge: e per volumtat de deu mor ans que la nau haia feta vela: deu haver lo quart del loguer. E sia assignat e donat als hereus. Encara si mor a apres q haura feta vela: e abans que sia: la on la nau fara port: la meytat del loguer deu esser del mort. e q sia dat a sos hereus. E si havia rebut tot lo loguer: ans que mors: tot deu esser seu: e donat a sos hereus. e senyor de nau o d leny noy pot res có tractar ne res demanar.

De mariner qui va a

mesos. Capítol: cxxx. I lo mariner ses acordat a mesos e mor: si a pagat e donat als seus hereus per ço: que haura scrutt.

De patro a mariner

sobre fet de portades. Cap. cxxxi.

Encara es tengut lo senyor de la nau de pagar son loguer al Mariner laõ les mercaderies paguè lo nolit. E si lo mariner es a savtanda ma

teira: es li tengut de dir: si tomara al viatge: que haura fet: o no o cap de viij. toms. Encara es tengut lo senyor de la nau al mariner: que si lo mariner met ses portades: que les pot metre en loch qualseuilla sol que no sia sibat. e que les portades de la mariners coes a entredre: no meten en gir. Empero les portades deuen esser daytant com lo preu del loguer: de cinquãta besants en auall cõprades. coes a entredre: q si haura cent llures de loguer: q nõ pagaria de les cinquãta e dies. l. en sº pagaria. E si ha. xxx. o. xxx. o. xx. besantes e haura tãt. cõdu haver: de. l. auall no paga lo gir ne aueries. E pot les metre aquells portades en qual loch seuilla. E sis banyè os affollè: lo senyor de la nau noli es tẽgut. E lo mariner es tẽgut: q les meta: que lescrua ho sapia e que sia scrit. E sino es scrit: du les totes perdre. e no deu dir sino d aço q seran e si diu d als e que fos prouat: que no fos allo: que haura dit: tot ho deu perdre: e deu esser d la senyor ia hon sera e lo senyor de la nau deu ne haver lo terc.

Declaracio del da-

munt dit capítol. Capítol: cxxxij.

Segons que en lo capitol
 d'us dit: portades d'
 mariners no pagan ne
 deuē pagar en get: mas
 gens no demostra ne d'
 clara: com deu esser en
 tes ne com no. E per la rao de sus
 dita los bons homens qui primer
 anaren per lo mon: en aquesta ma
 nera ho volguerē esclari: e decla
 raren ho ari: que si algun mariner
 comprava ses portades del seu pro
 pi: aries a entendre: que ell no ha
 ta encara rebut lo seu loguer: si cas
 de ventura vèdra ala nau o al lèy
 on ell fra: e encara hi haura mes
 les portades ari com de sus es dit:
 e seran comprades exteō de sus es
 dit: los dits mariners son tenguts
 de metre en lo git: que fet sera per
 soue per liura: segons que les por
 tades valran: o hauran costat. aco
 es a entendre: segons que git sera
 stat fet. Empero si lo senyor dela nau
 o del lèy hauria o haura feta gra
 cia que volgues hauer prestat o pa
 gat als dits mariners: ans que en
 lo viatge entrassen: lo loguer: q̄ ells
 hauer deuen per aquell viatge: on
 serā acordats e deuē anar: los dits
 mariners no son tenguts d' metre
 en lo git que fet sera: en aytant com
 la meytat de aq̄ll loguer sera. Em
 pero si les dites portades costaren
 mes que la meytat d' lo loguer no se
 ra: los mariners son tēguts pagar
 en aquell get: q̄ fet sera: per tot: ay
 tant com aquell mes sera: que les
 portades costaran o valran mes: q̄
 la meytat del loguer: que ells pres

hauran. E si per ventura lo senyor
 dela nau o d' lèy nols fara la gra
 cia: que d' sus es dita: e los dits ma
 riners compraran les portades d'
 sus dites ari com de sus es dit: ells
 son tenguts de metre en lo get: q̄
 fet sera: tot en ari com de sus es dit
 empero qual que hora quant que
 quant lo senyor dela nau o lèy da
 ra o pagara lo loguer als dits ma
 riners: los dits mariners no sō tē
 guts de lurs portades en aytant cō
 la meytat del loguer los abastara
 que seran stades comprades. E p
 les raōs de sus dites son fet aquest
 capitol.

De sportades de mariners.

Capitol. cxxxiij.

Senyor de nau du leuar
 al mariner les sues por
 tades les quals li hau
 ra promes d' leuar. E lo
 mariner deu les metre
 ans: que la Nau haia
 tot son ple. E si la nau ha tot carrec
 e ell les hi vol metre: lo senyor no
 l'ines tengut de leuar les. Mas si
 lo mariner les hi vol metre ans q̄
 la nau haie son ple e quel seyor l'iu
 vet: lo senyor es tēgut de donar ay
 tant al mariner: com haura de no
 lit de aytanta roba: com lo mar
 ner deu metre ples portades. e ari
 lo mariner no les deu metre.

De sportades nolies

Capitol. cxxxiij.

Mariner no pot tie deu nolies
 car les sues portades a merca

der ne amariner : que sia dela nau tengut ne nolietat. E si ho fa: lo sē por dela nau pot pendre lo nolit : quel mercader hauia empres ablo mariner p rao daquelles portades

De assenyalar roba

En nau. Cap. cxxv. Armer ne mercader ne altre hom no deu fer sē valen bala ne en altre hauer: pusque carregat es en nau: e si ho fa: lo sē

por dela nau ho pot tot pendre : e ell du perdre tot ço que senyalara.

Compartiment de mariners.

Capitol. cxxvi.

Acara es tēgut lo senyor d'la nau als mariners: qnt haura s'riba da la nau: daco q's du pagar. e si es leny: la meytat. E deu los donar a comprar lurs portades. vi. iorns e du venir a mar lo vn iorn lo terc: e laltre lo terc dels mariners. E los altres duē fer lo buich: q's fa en nau

Del carregar dela

roba dels mariners. Cap. cxxvii.

Acara es tēgut lo senyor dela nau quel mariner pot carregar e des carregar les sues portades abla barca d'la nau

e duēli a ludar los altres mariners

Com se deu pagar lo

guer a mariners. Cap. cxxviii.

Acara es tēgut senyor de nau a mariners: que del nolit que li sera pagar: e ell du pagar als dits

mariners. E si lo nolit noy basta: ell deu m'alenar. e sino troba a m'aleuar: que la nau sia venuda. e q's paguen los mariners ans que hō: qui h'ssia prestador ne altre hom. Car lo mariner sinoy hauia sino yu clau: de ques pogues pagar: se deu pagar. Sols empero: que la dita nau non sia amada en terra a quell viatge que haura començat. E si lo senyor dela Nau haura ab a mor manleuats en algū viatge lo loguer dels mariners: fos quel loguer multiplicas a cōquist: pus altre viatge que hagues començat: la nau se rompia: lo loguer del primer viatge se deu pagar enfora lo conquest: de aptant com la nau se restaurara: e si nos restaurava sino sol vn agut: sia del loguer a pagar del mariner. e noy pot res dir altre hom prestador ni altre: que los mariners deuen esser pagats. selq res hi troben: pusq hauran ari fet.

On: e com e de quina

moneda duē esser pagats los

mariners. Capitol. cxxix.

Et senyor de nau o de leny es tēgut de pagar lo loguer als mariners la on ell reb lo nolit: segōs que en lo capitol desus

dit es ptengut. Mas es ari a entendre: que noy hala alguna conuinença: quels mariners halen ab lo senyor d'la nau o del leny q noles sia tēgut de pagar: tro q ells s'ie tornats en aqll loch: hō hauran començat e leuat lo lur viatge. e si aquesta cō

uinença es entre ells empresa : los mariners no poden ne deuen de manar lur loguer:tro que ells sien tomats en aquell loch:on ells ferē la cōuinēca ablo senyor dela nau o del seny. si donchs lo sēyor d'la nau nols en volta fer algūa gra. Mas lo senyor dela nau deu pagar los mariners en continent:que ells seran tomats en aquell loch:on la cōuinença sera empresa entre ells e a ço deu fer sens tot lagui e sens tot cōtrast. Es si alguns'daquells mariners sostendran algun dan o alguna messio per rao del seu loguer a cobrar:lo senyor dela nau li es tengut de tot aquell dan e de tota aql la messio : que aquell mariner haura sostenguda per culpa cō lo senyor dela nau nols haura volgut pagar lo seu loguer . Es si entre lo senyor d'la nau e los mariners no haura conuinença ne spera empresa alguna lo senyor dela nau lo es tengut de pagar los lurs loguers : los quals lo senyor dela nau e los mariners se hauran empres:encontinent quel Senyor dela nau rebut haura lo nolit:e de aquella moneda mateixa : quel senyor dela nau rebria dels mercaders. Es si peruentura los mercaders seran trafegadors:o la roba que ells haurā portada no valtra lo nolit:quels mercaders deuen donar al senyor dela nau : e los dits mercaders iaquitā la roba per lo uolit : valga la roba lo nolit o no valga mester es:que los dits mariners haien los lurs loguers:sila dita nau sen sabia vè

dre,encara ques degues donar per aquell preu : quals mariners deuē hauer per lurs loguers,ne presta/dors ne alguna altra persona noy pot res dir ne contrastar per neguna rao. Que mester es:quels mariners haien lurs loguers en aquell loch on lo senyor dela nau haura promes de pagar los. si donchs los dits mercaders no voltran fer gracia al senyor dela nau : quel vullen sperar:tro que ell sia en loch:en tro be consell de moneda on ells sien pagats d'lur loguer. E son fet per ço aquest capitol:que tot senyor d' nau deu guardar : cō nolseiatra ne com no:aquí ne a q no : ne qui na roba ne qui na no:peço haia lo nolit o nol hata:mester es quels mariners sien pagats d'lurs loguers.

De loguer de mariners en cas que la nau se vena solta ma. Cap. cxi.

Acara es tengut lo senyor d'la nau que si elles penyorat de senyoria o daltre hom e los mercaders e lo senyor farà vèdre la nau a fors ma : e puys la rendra a sos ops:e fer la comprar a altre:perço que la senyoria nou conega o per altra cosa : lo mariner no deu perdre son loguer : puisque al senyor romanga la nau e lo nolit o lo nolige : quel Sēyor no portar lo mariner:sinol paga. Empero lo mariner ha ametre lo terc de son loguer per les auertes ques seran fetes . Encara mes dela altra

moneda que haura leuat loguer: deu metre aricom los mereaders per sou e plura. Saluo empo q̄l senyor dela nau vulla eriuernar q̄l mercader no li pot res dir: q̄ afer ho ha. E si lo senyor eriuerna: q̄ senyoria tomar: ho espera lo nolit en tretat al senyor dela nau ne ve em patrament: q̄ es penyorat: que ha a vendre la nau aricom desus es dit: lo senyor ha a pagar lo mariner de tot. e lo mariner no ha res a metre del loguer en aueries. E perco son fet aquest capitol: que lo mariner no pot res fer: sino aricom lo senyor dela nau vol: que ell p̄ tots ioms son teps puyx eriuerna e no li deu hom res creyer de son loguer e ell met sa persona e los vestimets a consumament: e lo senyor esta en esperaca e ha affermat son viatge: e esta en speranca de guanyar: tot lo loguer li deu pagar sens contesta e sens aueries. Saluant empero quel senyor no hagues dit e conuegut per pati e per acort quels degues creyer lurs loguers: e q̄ls en degues pagar per la spera quels mariners fessen. E si ha neguna conuinenca quels mariners consenten per lur plana voluntat: lo Senyor nols nes tegut sino aptant com si ells eren cominals. La nau e lo loguer saluo vn al altre de totes coses multiplicament la nau ab lo loguer. Mas si hoy ha neguna conuinenca: tot en ari deu pagar com desus es dit. E uera es tengut lo senyor dela nau al mariner de pagar per ell: aricozen moltes parts

fan aueries qui paga vn diner: ho vna malla enles comunes. Car lo senyor dela nau ho deu tot pagar.

Patro deu fermar

dret per los mariners. Ca. cxiij.

Acara deu esser tengut lo senyor dela nau al mariner d'fermar dret per ell aptant: cō son loguer valega: si nol ha pres. e d'aptant cō faca compte:

que valega la roba: que haura en la nau. E que li deu ajudar de son poder: saluant que per ell nos meta en baralla ne en perdicio: d'li seu ne dels promès qui sien en la nau.

Loguer de mariner

com se deu esmercar. Ca. cxliij.

Acara es tengut lo senyor del leny al mariner de esmercar sos diners com laura pagar: labon conereta lo senyor dela nau: que fa ca a fer: saluant quel senyor no ha sa danatge. E si lo senyor dela nau es en vila: sia l'uny o prop: q̄l mariner vaia per esmercar son loguer: lo senyor li es tegut de donar a metar en la nau dos ioms: e no pus: si nos vol.

De mariners qui ple

desen ablo patro. Ca. cxliij.

Acara que tot senyor de Nau ho de leny sia tengut de donar a meniar als mariners stant en lo viatge: si ab ell pledejaran.

Declaracio d'li prece

dent capitol. Ca. cxliij.

SEgons que en lo capítol
ia desus es conten-
gut: que mariners: qui
pledejaran ab lo senyor
dela nau ho leny: que lo
senyor de aqlla nau ho
de aquell leny los es tengut: quela
do a meniar: mentre que ab ell ple-
dejaran: mas no demostrea com ne
com no per qual raho. En ayt per-
ço com en lo capítol desus dit no es
clereix: ne pota tomar grã dan als
senyors deles nau ho dels lenys: e
per la raho desus dita los bons ho-
mens q̄ aquests stabliments ho co-
stumes faeren: verene conegueren
q̄ gran dã sen poguera seguir: e per-
ço sobre algũs capítls q̄ no s̄o clars
ells faeren esmienes: perço q̄ dã ne
traball no sen pusta seguir. E sobre
lo capítol desus dit dñe e declarẽ: q̄
los senyors deles nau ho dels lenys
son tenguts de donar a meniar als
mariners: q̄ ab ells pledejaran: co-
es a saber: per casos sabuts. Lo pri-
mer cas es: si lo senyor dela nau ho
del leny no dara viada a sos maris-
ners sufficet: ay com ia es acostu-
mat: e en vii capítol ia desus es dit
esclarit e certficat. Lo segõ cas es:
si ell no attendra les consuetudes:
que ab ells empèdra lo dia: que ab
ell se accorden. Lo terc cas es: si ell
se girara en algun loch: on isca de
son viatge si ab ells no sen auen: ho
nols ho hauia fet entenẽr: com ab
ell se acordaren. Lo quart cas es.
Si ell volta cambiar viatge sens
voluntat dells e de lur sabuda. En
cara mes per tot cas: qui iust sia,

que nols attenda rotço: que promes
los haura: com ab ell se acordaren.
Per aytals coses com desus son di-
tes: lo senyor ðla nau ab qui ells se-
ran los es tengut: quels do a men-
sar: si ab ell ne hauran a pledejar.
Empero lo cambiament del viat-
ge es ayt a entendre: quel senyor ðla
nau ho del leny fos en loch on tros-
bas mariners: si aqlls qui ab ells se-
rien: no volien anar: si ell los ne vo-
lia forçar. Empero si ell hausta cam-
biat viatge per algunes condicions
ho per empaty de senyoria: que ell
no gosas anar descarregar en aqll
loch: hon de uia descarregar: e em-
pies hausta ab aquells mercaders:
qui carregaren: los mariners hi
son tenguts de anar. Empero es
ayt a entendre: que segõs quel sen-
yor dela nau se millorara del nolit
per aquell cambiament de viatge:
que per aquella forma siatengut
ell de millorar los mariners de
lurs loguers. E per les rahons des-
sus dites seren aquesta esmena e a-
quest declarament los antichs qui
primerament anaren per lo mon.
perque. perço com gran dan e grã
mal fora e seria: que qualque tẽps
ho qualque hora: ho en qualq̄ loch
que la nau ho leny prengues terra
per qual se uulla raho que la pren-
gues: que los marines poguessen
metre en pler lo senyor dela nau o
del leny: ab lo qual ells serien sens
iusta raho. perço car ales vegades
hi ha mariners: que sols que ells
poguessen fer lo lur ðlit: e complir
la lur voluntat: ells no serien en

res: si lo Senyor dela Nau ho del leny abou ellis ferien: hi consuma uen la nau ho fo n leny que abans los plauria: perque molt mal hom va per lo mon: que es dolent e desferperat: com veu algun altre proffitar e millorar: perço com el voltia que aricom ell es malestruch e dolent que arí tots los altres ho fos sen. E aquella manera aytal es manera de auol hom. Encara mes car lo qui es auol hom: no voltia ell trobar null temps algu millor de si mateix per negua manera en lo mō. E per aquesta manera los nostros antichs antecessors volguerem e clararen los casos e les rahons: perque los senyors deles naus e dels lepns fossen tenguts de donar a mētar als dits Mariners qui ab ells dits senyors pledclaran. Perço q̄ daquí auant algun auol home no pogues fer cōsumar a algun altre daco que hauria. E per les rahons desusdites son fet aquest capitol. e si mariner algu metra lo Senyor dela nau ho del leny en algun plet sens iusta raho ho iust cas: ell es tengut a aquell senyor de aquella nau ho daquell leny: ab qui ell setra acordar: e qui ell haura mes en algū plet: de retre e de donar tots dās e damnatges e de tot destrich: que ell ne sostendra: ho ell ne haura sostēgut. perço car no iustamēt ell haura fet pledeiar lo dit senyor dela nau ho del leny: e set consuomar lo seu. E si ell no hade que li pusca pagar ne retre: ne donar ço del seu: ell deu esser pres e menat e

mes en poder dla senyoria: e estar tāt tro: que ell haia fat i fet aquells dansho damnatges: los quals a quell senyor daquella Nau ho daquell leny ab qui ell setra acordar: haura sostēguts per culpa dell puf que aricō no deuia: laura mes en plet e en dānatge. Perque tot hom se deu guardar de fer algun dā a altre sens raho. Perço que sobre si mateix no li puga tomar aquell damnatge: que ell cuydaua fer a altre sens iusta raho: perço es iusta cosa: que sobre si mateix tom.

Deles viandes que

deu donar lo patro als mariners.

Ca. cxlv.

Encara es tengut lo senyor dla nau ho del leny: q̄ sia cubert: que deu donar a menjar a tots los mariners. iij. iours dela sedmana car. ço es a saber en lo diumenge: e en lo dimarts e en lo dijous. e en los altres iours dela sedmana cupnar e quascū vesprie de quada dia lur cōpanatge. E arimateix tres vegades p quascū mari los deu fer donar vi e arimateix los ne du fer donar q̄scūve sp. E lo cōpanatge du es fer tal: cō se seguete: coes formatge o ceba o sardina o altre per. encara lo senyor es tēgut d donar vi: etro q̄l vi valega. iij. besants e misg. E si troba atzebib: o cēara figures: ell ne du fer vi. e si no troba atzebib ne figures: ho q̄l costas tot mes de. xxx. millaresos la millera seta: lo sepor dla nau o dillēy nols es tēgut d donar vi. Encara mes es tēgut lo sen

por dela nau o del leny de doblar la
rectio als dits mariners a festan
yal encara deu hauer seruidals q̄
adoben de meniar als mariners.

Patro no es tēgut d̄

dar mentar a mariner: q̄ no dorm
en nau. Capitol. c. lvi.

Enyor de nau o de lēy
noes tengut de donar a
mēiar als mariners p̄
que no iaguē en la nau
o en lo leny.

Mariner no es tēgut

de anar en loch perillos .L. c. lviij.

Alcara senyor de nau no deu
trametre en loch reguardos
sil mariner noy vol anar: lo senyor
nol ne pot forçar.

De prestar mariner

a altra nau .L. c. lviij.

Alcara senyor de nau no pot p̄
star mariner a altra nau ho a
altre leny sens voluntat del mari-
ner: saluant empo quel senyor d̄ la
nau hagues ops: vn mestre ho vn
mariner: qui sapia fer cosa que ha-
ia ops ala nau: que aq̄lls no sapia
fer: qui en aq̄lla nau ho en aq̄ll lēy
ferā: e aquell mariner hi deu anar.

Mas no pas en terra: si dōchs no
era a fer uey de aquella nau en que
aquell seria . diu saluo: que aquell
Mariner no bastairas ne q̄ leuas
fayr ne algun carrech a son loch: ne
res que ell fer no degues.

De q̄ haura patro

d̄ls m̄caders p̄ d̄scarregar. c. cxlix.

Enyor de nau es tēgut
al mariner que tot sem-
blāt pati cō fara al mer-
cader: lin deu d̄scarre-
gar en algū loch: enart
com haura dels merca-
ders artu du donar als mariners.

¶ Et lo viatge Mar- ner es libertat.

.L. c. l.

¶ Senyor de nau p̄re als
tre viatge laon la nau
haura d̄scarregat lo ma-
riner noy vol anar: lo sē-
yor nol pot forçar saluāt
q̄ sia en loch: que trobe

mariners: mas si non trobava: ha-
los a fer iuncta al viatge en art: cō
sia conegut per lo senyor ho p lo not-
ter e per lo scriua de iunyr: segōs q̄
el homy voltra mes en aquell q̄ en al-
tre. mas lo senyor non pot minuar
a nēgu de son loguer. E si vn hom-
y valtra mes: quel senyor nos cuyda-
ra al comēcamēt: deu lo millorar:
car molt bō homi se vol exir de vna
terra: p̄co car noy es conegut: e p̄co
quē isca fa grā mercat de sa p̄sona.

¶ Cō la nau se v̄ en ter- ra de cristians.

.L. c. li.

¶ Senyor de nau v̄dra
la nau ho altre: qui la
pusca v̄dre: a hō strāy:
qui noy hagues part:
tot lo loguer deu pagar
als mariners: e son sca-
pols. E si los mariners: s̄ en loch:
q̄ noy vullē nauegar: lo sēyor o aq̄ll
q̄ la nau haura venuda es tēgut de

fer lurs ops a ella fins que sien tot
nats alla hon los leuaren.

Com la nau se ven en
terra de ferrahins. Capitol. clij.

Inau: o leny se vendra
en terra de ferrains: lo
senyor del leny deu do
nar ley e viada als ma
riners fins q̄ sien en ter
ra de crestias a hon pu
guen hauer recobie.

De mariner quis te
ma Capitol. clij.

Per uertura sera acor
dar mariner en forma
d cartolar: que digues
en lo acordament quey
hagues emprentmet: se
gons quel senyor dela
nau ho hauria fet sciture acentent
ment del mariner: que ell fos dub
tant en algun loch: e quel dit ma
riner noy gosas anar: lo senyor de
la nau li du donar la meyrat d son
loguer: e ldeu donar vianda: fins
que sie enloch de recobio. Empero
si es acordat sens tal emprentmet
lo mariner es tengut de anar: alla
hon lo senyor dela nau sera tengut
de anar ab los mercaders.

De mariner quat es
acordat: com es obligat. Cap. cl. l. ij.

El mariner es tengut
a Senyor de nau ho de
leny: que pus que sera
acordat ab lo senyor: e
dõara palmada: es me
ster: que lo mariner va

sa ab ell ari be: com sin hauiasera
carta de notari. E lo mariner das
q̄ll iorn auant q̄ sera acordat ab lo
senyor dela nau: no pot anar en al
guna part sens voluntat del seny
or. E deu lo mariner demanar pa
raula al senyor: si res ha afer fora d
la vila: ha on sera. E deu hauer si es
enloch fora la vila: recollida: la ros
ba al terc iorn si la nau es en loch
estrany. Encara es tengut lo mari
ner al senyor: que li basa aiutar de
esser fel e leal: aricom en aq̄ll capi
tol es scrit: que demanen los merc
cadens al senyor.

Al quins seruicis es
obligat lo mariner. Capitol. clv.

Acara es tengut mari
ner al senyor dela nau:
que ell nos pot partir d
ell: ni dela nau alguna
cosa sino per tres pesser
senyor de nau: o leny: o
per esser noyter: o per couinenca. e
Es mor lo sēpor o aq̄ll q̄ fra logat
e serā sobiel ley los bēs: daq̄ll quey
seran: deuen pagar los mariners al
terme. Encara es tengut mariner
en totes coses: q̄ per tagan ala nau
a a nar abosch. e a ferrar e alēya: e a
fer eyarela: e a forn: e a barqueiar
ab los barquers: e a stibar: e a dese
stibar: e tota hora q̄ lo noyter li u
comāda anar a aygua: e a leuar en
nau totes companyes dels merca
ders: e a dõar lats a la nau: e anar
a tota exercia: e a aportar lenya: e
a ludar a fer maior a nau: e a totes
coses: que sien a nullorament de a

quella es tēgut d'fer: e eo q̄ p̄ra
ala nau mētre sera tēgut al nau.

Rabons per ques
pot abstraure lo mariner apies q̄
sera acordat. Capítol. clvi.

Artner q̄ sera acordat
en nau: o en leny: pusq̄
sera scrit en capbriu: o
haura dada palmada
al sepor: o al scriua: nos
pot abstraure de anar
al viatge: si dōchs per aq̄tes coses
nou sabia ço es p̄ muller a pendre
o per anar en romiatge: e quē ha
gues fet vot: ans que al viatge se
acordas: o si es mariner de proa: p̄
esser panes o p̄ esser norrer: o si es
norrer: p̄ esser sepor. E tot aço q̄
sia menys de frau.

De mariner qui fugi
ra. Capítol. clvij.

Ariner qui ha acordat
en nau: o en leny: e fugi
ra: pusque sera acordat
e haura jurat servir: es
d'gut: que la nau ne lo
gue altre en loch daq̄ll
E si costa mes de loguer deu restis
tuir lo mes: q̄ altre haura rebut.
ab q̄ sia semblat d' aq̄ll mariner en
marinatge.

Esmena d'l precedēt
Capito. clviij.

Segons q̄ diu en lo capítol de
sus dit: mariner qui fugira a
pies: q̄ sera acordat es tengut si a
conseguit es: si lo sepor de la nau
ueha a logar altre per la falla que

aquell li haura feta: e costa mes q̄l
senpor de la nau no daua a aquell:
q̄ li es tengut de rētre e de donar
tot ço q̄ costara de mes: q̄ ell no hau
ra: enaq̄ll senpor de aquella nau: o
de aquell leny: ab qui ell sera acor
dat. Mes es enari a entendre q̄ a
quell mariner fugira en aq̄ll loch
mareir: haon sera acordat: mas no
diu ne declara: si algun mariner se
ra acordat en alguna nau: o en al
gun leny: e la nau: o lo lēy sera par
tit ab los Mariners ensemps da
quell loch: haon los acorda: e sera
en algun loch altre estrany: si algū
mariner li fugira: de que li es tens
gut: e de q̄ no. E p̄ ço q̄ en lo capítol
desus dit nou esclareix: los antichs
qui primerament anaren p̄ lo mō
volgueren ho esclari: e fet aq̄ta es
mena: per ço q̄ algun contrast o al
gū mal no sen pusca creter. E diē
ari: que tot mariner qui fugira a
algū nau: o algū leny en loch strāy
si es aconseguit: o trobat en algun
loch: ell es tengut de pagar e restis
tuir tot dany e tot destrich: e tot
enteres: q̄ aquell senpor de aquella
nau: o leny haura sostēgut ne hau
ra a sostenir per raho del fugir: q̄
ell haura fet. E sien cregut per sa
simpla paraula. e silo dit mariner
no ha: de q̄ pusca fer ni esmenar
deu esser pies e mes en poder de la
senyoria: e star tant pres: fins hata
satisfet lo dany e lo destriche lo in
teres q̄ aq̄ll senpor de aq̄lla nau: o
leny dita: ne haura a sostēgut. E
sien creguts per sa simpla paraula
aricom desus es dit E per leclaris

mēt defusdit fon fet aq̄sta esmena
De remolcar altra
 nau. Capitol. cliv.

Encara mariner es tēgut q̄ va
 ia a remolcar nau o lēy p̄ en
 trat en port: si lo notrer liū cōman
 da: saluāt q̄ no s̄e lurs enemichs.

De roba trobada en
 mar. E de mariner qui va p̄ mil
 lers. Capitol. clv.

Encara es tēgut mariner: q̄ si
 troba a algūa cosa: pusque se
 ra tengut ala nau: q̄ la nau ne ha
 tres parts e los mariniers vna: s̄e
 molts mariniers: o pochs. E si son
 en mar: e veē res: q̄ fos mercaderia
 ells h̄i deuē anar: o altra cosa sense
 mercaderia: sol q̄l senyor d̄la nau
 los ho comāda. E deuē ne hauer: a
 ricō de sus es dit. Ep̄co pr̄e tā gr̄a
 pt̄ lo senyor cō menia: e prenē son
 loguer. E si algū senyor de lēy loga
 son leny a altre: aquell ho deu pen
 dre: q̄ loga lo leny e fa la messio. E
 si aq̄ll mor abans del terme: q̄ sera
 sobre leny: les coses ena q̄ll se deuē
 pagar: encara es tēgut lo mariner
 ala nau: q̄ si va p̄ raho de millars:
 q̄ la ha a seguir anant fins al cap
 del mō: e si p̄ v̄tura la nau sera tor
 nada alla de hon ha p̄tida fet viat
 ge e que noy sera tornada ab aq̄lla
 mercaderia: e q̄ haia descarregar:
 en altra pt̄: lo mariner no li es ten
 gut. Mes si la nau descarrega no
 ha lo mariner li es tengut de anar
 per milles. E perco fo fet aq̄st cas
 pt̄ol: car molt senyor de leny: o de
 nau sera en deutat: e no volra tor

nar en sa terra per malinirēt: que
 h̄i sera: o perco car haura paor: que
 no li encantē la nau: e ari tostēps
 tendria los mariners.

Condicions de pa
 tro a mariniers. Capitol. clvi.

Lo mariner es tēgut: q̄ si h̄o
 tra en viatge: q̄ no du anar: si
 no alla hon lo seyor li haura fet en
 tenent al comencamēt del viatge.
 E si lo seyor ven la nau: ell du do
 nar al mariner: en q̄ sentom afer
 sos ops si leua viatge: com haura
 anar: alla hon d̄uia anar: e ell hau
 ra descarregat ho desorrat: E lo
 Senyor d̄la nau haura leuat viat
 ge: e sera enloch de recobro d̄ ma
 riniers: lo mariner no li es tēgut: e
 lo senyor dela nau: no lon pot for
 car. E si la nau: no sera en loch de
 recobro: que no pusa hauer marit
 ners aq̄lls mariniers lo deuē se
 gut: e q̄ s̄e pagats segōs laltre viat
 ge e per raho de laltre multiplicat
 quāt leua: e quāt es laltre. Aquest
 capitol fonch fet perco: com la nau
 perdria son viatge: perco Nau no
 pot perdre son viatge per marit
 ners. Mes si lo senyor dela nau o
 del leny met altre hom sobre si: la
 suinēca no es tēguda de mariner
 a senyor de nau: pus ell sera despos
 seit dela senyora.

Mariner com es ten
 gut de fer lo comendament del
 Senyor e del Notrer. Cap. clvij
Mariner es tēgut d̄ fer tot comā
 damēt d̄ seyor d̄ nau o d̄ lēy o
 d̄ notrer abq̄ no s̄ia a h̄uey d̄ altra

nau ne daltre leny: mas tot seruey que p'agua ala nau. es tēgur d'fer

De mariner qui fara rafa cōtra son sēyor. Capitol. clxiiij.

Acara mariner qui fara rafa contra son senyor de nau o de lēy: du perdre la meyrat del loguer ela robe: que haura en la Nau: e deu asser gitat dela nau. E si leua armes contra son sēyor: tots los mariners lo deuen pendre e liguar e metre en preso: e menarlo ala senyoria. E aquells qui pendre nol volran: deuē perdre la roba el loguer: que hauran o hauer deuran per aquell viatge.

De mariner qui toca ra iradamēt sō sēyor. Cap. clxiiij.

Acara mariner qui tocara iradament son sēyor: es periur e bara: e deu esser pres en persona e perdre tot quant haura.

De mariner com deu comportar son sēyor. Cap. clxv.

Acara mariner es tēgur de acolorar son senyor de Nau: si li diu viancia: es si corre ne sobrie: lo mariner deu fugir fins a proa. e du se metre d' lats dela cadena. e si lo sēyor hi passa ell li deu fugir de la altra part: e si lo sēyor lo encalea de l'altra part pot sen defēdre lo mariner leuant ne testimoni: con lo sēyor la encalea: que ell sēyor no deu passar

la cadena.

Mariner q' extra en

terra. Capitol. clxvi. Acara mariner es tēgur deno extr en terra ne anar sens paraula d'li notyer: o del scriua. saluant lo manament d'li sēyor: qui en la nau haia res a fer.

Mariner qui emblara. Capitol. clxvij.

Acara mariner qui emblara roba o exarcia o hauer: qui sia en la nau deu perdre son loguer e la roba: que haura en la nau. E lo sēyor lo pot pendre e metre en vn cep e tenir pres: mentre sia en aquell viatge. e puyssil vol metre en poder dela senyoria: pot ho fer.

Mariner qui gitara vianda acordadament. Cap. clxviij.

Acara mariner qui gitara vianda o vi: coes acordadament deu perdre lo loguer e la roba que haura en la nau: e star a merce del sēyor de la nau.

Pena de mariner: q' ir de nau sens licēcia. Cap. clxix.

Egons que en vn capitol qui des es dit: mariner no deu extr d' nau s'es paula e s'es volūrat del sēyor d'la nau o d'li notyer o del scriua o de aquell: qui romādra en la nau: qui

haura loch de comandament : e al capitol qui sa desus es dit: no esclaireix ne certifica: aquell mariner de que es tengut e de que no qui sens paraula erira de Nau ho de leny: e perco que entre los Senyors de les naus ho dels lenys: e los mariners qui ab ells seran e eriran: no pusca haver algun cõtrast: los nostros antichs antecessors esclaireixen aquest capitol d mariners qui sens paraula sen trà dela nau ho del lèy e sens voluntat del senyor: o de aquell q tendra loch de comandament: ena xi. Mariner qui fara ho cometra: go que desus es dit: res tégut que si aquella nau ho leny de bon per ay tal raho com desus es dita: erira o sera erit pendra dan per causa: cõ ell ne sera erit ell es tengut de esmenar tot aquell dá: que aquella nau ho aquell leny haura pres per culpa daquell ho daquells qui ari seran erits. E si aquells mariners no bau de que pusan esmenar e terre aquell dá: que aqlla nau ho aquell leny haura pres per culpa dells: a aquell equi sera: ells deuè esser presos e mesos en prisio en poder dela senyoria: e star tant: tro que ells ha ien satisfet a aquell de qui aquella nau ho leny sera: tot lo dan que per culpa dells sera fet: ho que sen sien auenguts ab ell. E si los dits mariners erira en terra en algus lochs: on lo senyor dela nau ho del leny sera per recaptar son nolt ho per no licar sa nau ho son leny ho per q̄l que raho lo senyor dela nau sera en terra e si per aquell erit quels ma-

riners faran en terra: e sens paraula d̄l senyor o de aquell: que ell haura iaquit en son loch hi eriran: si lo senyor d̄la nau ne perdra nolt: on sostredra algũ dan: aqlls mariners li son téguts d̄ tot aqll nolt a terre e aqll dá esmenar: q̄ per culpa d̄ls haura sostégut ho perdut. E si ells no hauran de que terre: ne de que pusca esmenar: deu ne esser fet: ay i com desus es dit. E son fet aquest capitol: car molt mariner cuydava ler tant: que li es semblat: quel senyor dela nau nel noyter ne hõ qui en la nau sia: no haia ne valega tãt com ell: no li es semblant que res que ell faca: pusca tomar a dá. Per que tot mariner se deu guardar: cõ erira d̄ nau e cõ no peo q̄ la pena q̄ d̄sus es dita no li pusca venir d̄sus

De mariner quis des

(pulla. La. clxx.

Acara mariner nos du despullar sino en port e riuernador. E si ho far per quascũ avegada du esser surt en Mar abla beta del morgonal p tres vegades: e de tres vegades auant du perdre lo loguer e la roba: q̄ ha en la nau.

Mariner nos du par

tir del leny: pus comença a carregat

La. clxxi.

Acara mariner es tengut que nos partisca d̄l leny: pus comença a cargar: en loch perillos m̄nyys de voluntat del senyor ho noyter. E si fa es tégut

de esmenar tot dan que la Nau ol
l'eny sostendran per culpa dell.

**De mariner qui ven
ses armes.**

Ca. clxxij.

Encara lo Mariner no
pot vendre ses armes:
entro q̄ haia fet lo viatge.
Es si ho fa: deu star a
merced del Senyor dela
nau ho del leny.

**Mariner no deu traure
res de nau sens licència.**

Encara Mariner no pot res
traure de Nau: si nou mostra
al guarda o al scriua ho al noyer.
Es si ho fa: deu li esser demanat per la
dronçel.

**Mariner no deu dor
mir en terra.**

Encara mariner no deu dormir
sens paraula dl senyor dela nau en
terra. Es si ho fa: es periur.

**Mariner deu donar
exarcia dauant nau e omeiar.**

Encara mariner es tengut e deu
donar exarcia dauant la nau e omei-
ar: op si lo noyer ho no sta. Mas
nō gosa leuar que desormeig: si nō
ba comandament.

De barqr. ca. clxxvi.

Encara es tengut mariner: si es
barquer: de posar tots los ho-
mēs en terra: e que s'escalce: si nou
fa ho nou vo fer: deu pagar tota
messio que ho m ne faça.

**Mariner deu anar a
moli.**

Ca. clxxvij.

Encara es tengut mariner:
que si lo senyor ho
lescriua dela nau lo vol
ra trametre a moli: q̄p
du anar. Es es tengut de
fer tots scrucis: que p-
tangan ala nau.

**Deles armes de ma-
riner.**

Ca. clxxviij.

Encara es tengut lo mariner
d metre les armes que haura
conuengudes al senyor dela nau. e
si no les hi met: lo senyor les pot cō-
piar sobre son loguer sens volūtar
del mariner escriptua deu hi esser.

**Mariner no deu derē
elir la nau.**

Ca. clxxix.

Encara mariner no deu
uen de renclir la Nau
part lo temps que han
star en aquell viatge e
enaricō la nau ho lēp
guanpara del nolir: e mariners cre-
rer de lurs loguers.

**Mariners deuen des-
lozar e sozzar. carregar e descarregar.**

Ca. clxxx.

Encara mariners son tēguts de
deslozare sozzar labon
la Nau comencara lo
viatge: e de estibar la
roba e los hauers: e descarregar ab-
la barca ho a barquers dela nau o
del leny. E pūps labon la Nau sa-
ra port per rabo de descarregar la

uet dels mercaders cares e lurs ar
mes e forrar la nau e desforrar e car
regar e s'ibar: de qualsque hauer
sia nolletiat: es descarregara la dita
nau: labon los mariners deian e sy
ser scapoles: no sien tenguts de des
carregar ne de forrar mas de la nau
a hornietar a comandament del
senyor e tirar entenes e timons en
terra: e fer destre en terra e en mar: e
pups no sossen téguts a nau ser aqst
seruey damunt dit.

Mariners deuē tirar
leny. La. clxxxi.

Acara es tengut mariner que sil senyor del leny no vol traure en terra ho en fou que no se deu partir: tro quel leny sia en terra ho en fou. E si nol vol tirar ne metre en fou: quel deu ajudar a ornietar. E si nou fa: deu pagar tota messio: que per culpa dell sera feta.

De mariner trames
per lo senyor: si es pres. La. clxxxiij.

Salgun mariner quel senyor dela nau tramet en algun loch: ell hi du anar: e si es pres: hō ha algun damatge: lo senyor lin es tengut es si es pres lo deu rembie. Empero saluat que nol trameta luny mes de miz la milla dela nau: e que sia en loch menys dubtant. E si es pres de col faris pfora lo mariner: deu hauer son loguer ari be com si hauria fet son viatge. Encara es tégut lo mar

iner de fer tot comandament de tot home. quel senyor dela nau ho del leny metra en son loch si ell romā del viatge.

De Nau logada a
scar e aque son tenguts los mariners La. clxxxiij.

Enyor de nau ho de leny si loga a scar a algū homi aco que haura moſtrat al logader: allo li haurā a donar per pultner. E si lo logader es trafegador: e los mariners se acorden ab ell e aquell nols pot pagar: ell es tengut: guarat se lo senyor del leny: a quil haura logat. E si lo senyor del leny nolletia lo leny a scar a algū mercader: e lo senyor sca desferit dela messio: e aqll qui haura nolletiat la fa: enari es tégut lo mariner a aquell: quil leny haura nolletiat pprament: com si era senyor que senyor sera: pus ell dara lo loguer al senyor e als mariners: e fara les messions. E si lo mariner hauria alguna cōuinença ab lo senyor del leny de altre viatge d anar e de tornar: lo mariner no lin es tégut. E perco son fet aquest capitol: car molt bon homi tra p mariner: e sera mercader e honrat homi e vendra algun homi: qui sera vila e haura diners: e lo bō homi no vol ra nauegar ab ell. E per aquesta raho lo Senyor del leny sca desferit del mariner: e lo Mariner dell: pus haura nolletiat lo leny a son scar. Lo leny cō sera nolletiat a scar tots homens qui haurien a fer ruit e ij

al senyor: deuen servir al nolietat
dor per aquell cap mateix. E si res
se pert per temps: que nou pulecan
recobiar: lo nolietat: quí l'eny
haura nolietat: no l'hi es régut de
res maas quea ajudara de aço que
enlo leny sera: si pot. E si cõpia res:
que ops sia al leny: al cap del viats
geho por recobiar: sia erarcia o vlti
da: q'li sobre. quel senyor del leny
no li es tengut de res a comprar si
no allo que mostra li haura.

De patro qui promet
d'leuar: ço que no pota. ca. clxxxviiij.

Enyor de nau ho de l'eny
qui promettra a mercaderes
d'leuar quantitat
de roba ho q'ntalades:
e no pota: lo senyor d'la
nau es régut de donar
als mercaders l'eny: qui vategua tãt
ho mes quel seu. E si costa mes de
nolir: deu ho ell pagar. E aço es a
alt d'la mercaderes: siu pendran o
no. E lo senyor d'la nau es mestre:
ques auenga ab los mercaders: de
ço que promes los haura. E son fet
aquest capitol: car molt senyor de
Rausa de paraula la sua nau ho lo
leny maior lo terc ho lo quart: que
no sera.

De allo mateix.

Enyor de nau ho d' l'eny
q' nolietara la sua nau
als mercaders: e promet
trals de leuar mes ro
ba q' no pota lo senyor
d'la nau es tengut als mercaders:

arcom enlo capitol de sus es dit. e
los mercaders de uè abatre del pu
q' emps haurã ablo seyor d'la nau e
d'la roba: q' leuar multiplicat a aquila
q' leuar no pota. E son fet aquest ca
pitol per aquella raho: que desus es dit.

De roba quis guasta
ra sobre cuberta. Ca. clxxxv.

Enyor de nau q' nolietara
la sua nau a Mercaderes a sear ho a quintas
lades si lo senyor d'la
nau metra o portara ro
ba sobre cuberta menys
de sabuda e de voluntat dels mer
caders: si aquella roba que sobre cu
berta sera mesa e portada sens vol
luntat e sens sabuda dels Mercaderes:
se perdra os guastara: i asia a
ço. que sia scripta en cartolari: los
dits mercaders no son tenguts en
la roba: que sobre cuberta sera: de
fer esmena a aquella roba: que per
aytal raho sera perduda ho guas
tada. Mas lo senyor d'la nau sia
tengut de retre e de donar tota aquila
roba que per laraho desus dita se
ra perduda ho guastada ho lo bas
lent de aquella mercaderia de qui
sera. E si lo senyor d'la nau no haura
de q' pagar: deu se vendre la nau
que personer ni prestador ne algu
altre noy poden contrastar ne des
uen per neguna raho saluant los
mariners e plurs loguers. e si la nau
no bastaua: e lo senyor d'la nau ha
uia bens en altre loch: deuen sen
vendre tãts: entro q' mercader sia

entegrat. mas los personers no s'ne tenguts sino ransolamēt d'aco: que la part valtra: que haurā en la nau. Empero si el mercader d' qui la roba sera: haura dit o empres ablo s'ē por dela nau que sol que ell li leua quella roba: mete la en qualq̄ loch ell se volta: e aco que sia scrit en cap breu o ab testimoniis: ab que los testimoniis no sien tenguts ne p'rienguen loguer dela nau: mas lo cartolari deu esser tota via cregut: e si lo senyor dela nau leuara la roba sots aquella condicio o empresio e aquella roba se p'dra os guastara ella deu esser perduda a aquell: de qui sera: q̄ lo senyor dela nau nels mercaders qui dins la nau seran: non son tenguts de fer alguna esmena a aquell mercader: qui la sua roba haura mesa en la Nau per la condicio o empresio que desus es dita: mas aquell mercader es tengut al senyor dela nau de pagar lo nolir: que ab ell haura empres: e totes les haueries: que p' aquella roba seran fetes. E aquest capitol son fet per ço car senyor de nau o d' lēy no du leuar res sobre cuberta sino ransolament la erarcia e sa compāya: que asa ops o seruey e necessari dela nau.

De roba mesa frau-

dulofament que deu esser della en cas de gir. Capitol. clxxxvii.

Mercader o mercaders qui no licitaran quantitat de roba a algun senyor de nau o del lēy: e a quella quantitat de roba sera no-

liciada ab cartao ab testimoniis o en forma de cartolari: facan cōpte que aquella quantitat d' robo que noliciada sera: segōs la forma que desus es dita: que sien mil q̄ntars q̄ arī podē fer cōpte de mil q̄ntars cō d'.c. o de mes o d' mēys: lo sēyor dela nau li es tengut d' leuar aquell la quantitat de roba: que noliciada haura: e si leuar no la pot: es tēgut e obligat a aquells mercaders qui noliciada la hauran tot enast com en vn capitol. sa desus dit es e esclart e certificar. E si Mercader o los mercaders hauran nollicitat al senyor dela nau o del lēy mil quintars: ell ne metrà mil e cinch cents o mil e dos cents quintars o mes o menys est ablo senyor dela nau o de lēy nou hauran empres ne en la carta sera contengut: ne en lo cartolari dela nau o del lēy sera scrit: e los testimoniis no haurā ost sino ransolament de mil q̄ntars: si aquella nau o aquell lēy gitara: o li vendra altre cas de ventura: e si lo senyor dela nau pora prouar o mostrar: que aquells mercaders hafē mesa mes roba en la nau o en lo lēy: que aell no haurtē noliciada: ne en lo cartolari sera scrit: si la nau gitara o sostendra algū dan per rabo de aquella roba que enginyosament o fraudulosamēt sera mesa en la nau o en lo lēy: aq̄ll mercader o mercaders q̄ arī enginyosamēt o fraudulosamēt hi haurā mesa aq̄lla roba: cō desus es dit son tenguts de retre a aq̄lla mercaders: de qui aq̄lla roba sera gitada e iij

ho lo preu daquella e al senyor de la nau ho del leny tot lo dan: que per culpa dells haura sostengut. E si la roba aquella d'aquells mercaders qui aptal cosa com desus es dita feta hauran e comencada: no bastara a esmena a fer a aquells mercaders: de qui la roba sera: qui sera gitada: e encara al dan a restituir: q̄ lo senyor de la nau ne haura sostengut: e aquells mercaders hauran altres b̄s en algun loch: aquells b̄s deuen esser venuts per fer esmena a aquells mercaders: de qui aquell la roba sera: que sera gitada: e per esmena a fer: al senyor de la nau ho del leny de tot lo dan: que per culpa dells hauran sostengut. E si los bens daquells mercaders qui aptal cosa hauran feta: com desus es dita: no bastaran a esmena a fer a aquells mercaders de aquella roba que gitada sera e encara a restituir lo dan que lo senyor de la nau o del leny ne haura sostengut: si ells son aconseguits: deuen esser presos e mesos en poder de la Senyoria. estar h̄ tant tro: que ells haren satisfet a aquells mercaders e al senyor de la nau ho del leny de tot lo dan: q̄ per culpa dells hauran pres ho sostengut. E sia a alt daquells mercaders e del senyor: qui aquell dan haura sostengut per culpa daquells: qui aptal cosa com desus es dita hauran feta: de fer demanda contra ells: tot en aricom aquells: qui inginyosamente ab semblanca de a mustat poran algu a luy de mort. E si per ventura la Nau ho lo leny

no gitaua: nen sostendra dan algu lo Senyor de la nau ho del leny. E trobara. al descarrigar aquella roba: que aquells noliciada no hauran: sia en son alt: q̄ la meta en poder de la Senyoria: on sera. E si la met en poder de la senyoria: deu esser arí partida: que lo terç de aquell la roba deu esser del Senyor de la nau ho del leny. e los personers deuen hi hauer en aquell terç la part lur: segons la part que hauran en la nau ho en lo l̄y. E laltre terç deu esser donat per amor de deu a cati⁹ a traure. E si lo senyor de la nau ho del leny volra fer gracia a aquells mercaders: de qui aquella roba sefara: que no la meta en poder de la senyoria: sia en alt del senyor de la nau ho del leny: de p̄dre quin nolte se volra segons que en vn capitoliadesus es dit. Perq̄ tot mercader se deu guardar: que no meta roba en nau ne en leny si dôcha no la hauria noliciada. Perco que la condicio que desus es dita: no li pusa desus esser posada.

De adobe e de exar-
cia necessaria: a Nau noliciada a scar.
Ca. lxxviiij.

Au ho leny que sia noliciada a scar per Mercaders. Deu seguir lo viatge segons que en la carta sera contengut. E si per ventura la nau o leny staua tant en lo viatge: q̄ li sia mestre donar lars: ho que haia me

ster mes de exarcia: que la sua sia cō
sumada tota o partida: lo Senyor
dela nau no es tēgut de donar lats
ne de refrescar exarcia: pus compli
dament hala fet compliment de e
xarcia ho de adob: e lo dit Senyor
dela nau stant en lo viatge no deu
res fer: pus no haura fallit daco q̄
haura promes als mercaders: ar̄
com de exarcia ho de adob: com ia
haia fet compliment lo dit senyor.
E si algües coses ar̄ com exarcia: o
altres coses necessaries hi haura
mester: e los mercaders ho volē cō
piar: ells ho podē fer: e puyt fer lo
viatge los mercaders podē cobrar
aquelles coses: les quals seran en la
nau ho en lo leny per ells compra/
des. E lo senyor dela nau ho di lēy
nols por retenir.

Del temps que stara mes la nau noliejada a scar.

La. clxxxij.

S nau ho leny es noliejada a scar a temps sabud: si los mercaders la tenē stāt en aquell viatge passat lo temps los dits mercaders deuen donar per aquella raho ala nau ho al leny del temps: que la tendrā mes. E si volien comēçar altre viatge: los mercaders se deuen posar ab lo senyor dela nau ho del leny.

De nau noliejada a quitarades si li fall exarcia. ca. cxc.

N au ho leny qui sia noliejada a quitarades si li fall exarcia ar̄ cō arbres ho ancores ho timōs:

lo senyor ne deu comprar: si ve en loch: on ne püsca cōpiar a preu comunal: ço es a saber que es tengut de dar lo dit senyor dela nau fins a dos preus: que en la terra de on ell parti costaua. E si p lo dit preu non podia hauer: ço es a saber per dos tants que en la sua terra valia: non es tengut de comprar. E sin compra: e costa mes dels dits dos preus: los dits mercaders deuē pagar del lur lo sobrepus per sou e per liura ho per besant de tota la roba. E si cas es que ans que halen compra da la dita exarcia hauen tallada en una pfer timo ho timoneres: o altre lenyam necessari ala nau per falta de exarcia: los mercaders son tenguts de pagar la dita antena e lo senyor dela nau deu comprar al tre antena en esmena de aquila.

De nau qui no pora

fer lo viatge empies per empatx d senyoria.

La. cxci.

S nau ho leny per alguna condicio sera empatrat de senyoria: e no go sau a anar: lahon lo viatge sera leuar: e lo Senyor dela Nau trobara ab los Mercaders altre loch per fer port: si lo dit loch era pus luny quel loch on lo emparrament era: on volien anar: de cent e cinquanta milles: los Mariners deuen seguir lo dit viatge menys de iun ta a lur loguer. Empero si la Nau crexia del nollit per les dites cēt e cinquanta milles: quels Maris e llij

ners fossen crescuts de lur loguer p
aquella manera: que la nau se creye
ra de nolit. E si la nau no creyera
del nolit: ne ari los dits mariners
de lur loguer. Encara mes si la nau
per lo dit empatramet haura a ro/
mandre en vn loch a descarregar:
segons que la nau guanyara de no
lit: los mariners guanyaran de lur
loguer en aquella forma mateixa.

Si la nau per empatx

de senyoria no carregara e tra en al
tra part.

La. cxcij.

S mercaders nolietan nau ho leny per a
carregar en algun loch:
e quant ells seran aqut
iunts ab la nau ho ablo
leny: on deuiant carre/
gar: aqui haura empatrament de
senyoria: q̄ negu no gosa carregar
ne res traure de la terra: sils mer/
caders el senyor de la nau sabran al
tre loch on no haya empatx de sen/
yoria on ells poguessen carregar:
sil senyor de la nau e los mercaders
sen auenen: lo Senyor hi pot ha
nar: que Mariner no li pot con/
trastar: segons que en lo capitol 8
susdit es contengut. E si los mer/
caders no faran iunta de nolit al
Senyor de la Nau: lo Senyor de la
Nau no es rengut de fer iunta als
Mariners de lurs loguers. E cō
ells seran iunts en aquell loch on
ells hauran fe: que poguessen car/
regar: ho abans que los Merc/
ders fossen espatxats ho la nau fos

carregada tota ho partida: vèdra
aqui lo dit empatrament: aricom
defus es dit: e los Mercaders no
porā acabar: que ells puguen traure
de aquell loch aquella Mercaderies:
que ells comprades haurā
ne encara algues altres: q̄ ells vol/
guessen comprar: e lo Senyor de la
nau congorara als Mercaders:
que ells que espatxen: e lo Sen/
yor de la nau veura e coneyra: que
ells nol poden espatxar: per raho
del empatrament: que aqui sera: e
lo Senyor de la nau demanara als
Mercaders lo nolit e la messio: q̄
ell fara: ho quel espatxen: los mer/
caders no son tenguts al Senyor:
de la Nau de pagar lo nolit tot ne
partida. Perço car no es lur culpa:
que el empatrament es de Sen/
yoria: car a empatrament de deu ne
de senyoria no pot algu res dir ne
cōtrastar. E si los mariners dema/
naran lo loguer al senyor de la nau
nols es tengut del loguer a donar:
pus que ell no guanya lo nolit iat
sia aco que los mariners hi hacen
molt maltret hagut: encara ni ha
mes lo Senyor de la nau mes que
ells: qui cōsuma si mateir e la nau
cha fet messio. mas los mercaders
son tenguts de pagar al senyor de la
nau la meyrta de tota la messio q̄
ell haura feta. E sicregut per son
sagrament: e los mercaders li son
tēguts de donarlay menys de tot
contrast: e res als no li sien tēguts
donar: sino aricom defus es dit:
si donchs ells no li volen fer alguna
grada per raho del treball: quel sen

por dela nau haura sostengut. Em pero si com los mercaders nolieia ren la nau: lo senyor dela nau e los mercaders sabien ia aquell empatrament ans que la nau se nolicias e perço com ells seran volutaris de anar a guanyar e cuydaran acabar que ells ni pusquen carregar ab h/ uey q̄ ells facen ala senyoria: e quat seran en aquell loch: que entre ells sera empres: on ells deuen carregar: e per neguna raho no poran a cabar quey puguen carregar: ne res traure daquell loch: los mercaders son tenguts de res a donar al senyor dela nau dela messio: que feta haura: ne de esmena a fer dels dās ne dels destrichs: quel senyor dela nau ne haura sostenguts. Perço com lo senyor dela nau sabia aprā/ be aquell empatrament matx cō los mercaders. e per aquesta raho los mercaders no li son tēguts de pagar nolit ne messions ne dan q̄l senyor dela nau ne hagues fet o sostengut. Mas empero si los mercaders sabien aquell empatramēt abans que ells nolietassen la Nau: el Senyor dela nau nou sapes: si lo senyor dela nau pot puar e metre en veritat: quels mercaders sabien aquell empatrament: ans que ells noliciassen la nau: los mercaders son tēguts de donar e de pagar al senyor dela nau tot lo nolit: que entre ells sera empres e tota la messio que el senyor dela nau ne haura feta: e lo senyor dela nau es tēgut als mariners de pagar tot lo loguer: q̄ ell promes los haura aribe: com si

hauē fet tot lo fuy de tot lo viat gerabquel senyor dela nau haia tot son nolit. Empero qualq̄ pati q̄l senyor dela nau fara ablos mercaders: a aquell pati deuen esser los mariners. Encara mes si lo senyor dela nau sabia aquell empatramēt ans que ell nolicias la nau a aq̄ls mercaders: e los mercaders nou sa bien: si los mercaders loy poden puar e en veritat metre: lo senyor dela nau es tēgut als mercaders de retre e de donar tot lo dan e tot lo greuge e tota la messio e tot lo iure res quels mercaders ne hauran sostengut p culpa del senyor dela nau qui sabia lenpatrament: e nols ho haura dit ni demostrat. Encara es tēgut lo senyor dela nau de pagar als mariners tot lo loguer: que ell promes los haura: si dōchs los dits mariners no sabien sa aq̄l empatramēt ans que ablo senyor se acor/ dassen. E si los mariners sabien a/ quell empentrament lo Senyor dela nau nols es tēgut de res a donar ne de pagar lur loguer. e tot ço que desus es dit: deu esser menys de frau e de tot engan.

Patro qui noliciara
ascar com estēgut als mariners.
Capitol. cxciiij.

Senyor de nauo de lēp qui haura logar lo lēp a scar a algun hō lo senyor dela nau se guarra: a qui noliciara: que si a/ quell no pot pagar: sos mariners p drien lur loguer. q̄ vn barater e vn

trafeguer se troba pus tost ab vn altre que no fa ab vn bon home. q̄ lo senyor del leny hi poria trobar trafechs: que noliciara son leny a algũ home e puyx metrlay trafech que quant lo mariner hauria seruit son temps poch o molt ell faria amagar aquell o fugir: e lo mariner pdria son temps: per lo senyor dela nau qui seria endeutat p̄ lo leny. Sia per aquell qui fugira o morra: lo leny sia tengut de pagar los mariners: aricõ ell ho hauran seruit: e lo leny es en aquella forma dls mariners: si hom no troba bens del sobiedit logater: qui sera fugit o mort o amagar. E si tant sera: quel senyor dela nau o dl leny hagues fet per trafech: a aquell hõ quey hagues prestat o no mēps q̄ no degues: o que moris: lo senyor dela nau: o aquell qui la nau menara: du pagar lo mariner: que lo mariner no pot perdre son loguer per fugidor: ne per trafegador: ne per prestador: ne per mort de senyor.

Com patro deu anar
en lo viatge sino per certes casos.

Senyor de nau o de leny qui ha noliciada la sua nau o lēy a mercaders o a altres nos pot abstraire de anar al viatge en persona: si donchs nou empien al començament: com noliciara la nau als mercaders. E si roman del viatge menys de volutat dels mercaders ell es tengut de es-

menar e de restituhir tot lo dā q̄ls **M**ercaders sostendran en aquell viatge: lo q̄ ells hauran sostengut per culpa del senyor: qui romas sera. E si lo senyor dela nau roman del viatge ab voluntat dels mercaders: nols es tengnt dalgũ dan: que ells sostinguessen. **Q**as ell los es tengut de metre vn home en la nau en loch dell: qui sia tengut als dits mercaders a totes les cõuinēces: que ell los era obligat. E aquell senyor qui ell hi metra: sia a cõeguda del noyter. E lo noyter sia tengut als mercaders per lo sacramēt que fet ha: de dir veritat: ia aquell hom si sera sufficient de tenir loch de senyor. E si sufficient noy sera lo senyor dela nau los es tengut de metre h̄ altre: qui sia sufficient en loch dell. **E**mpero senyor de nau se pot abstraure de anar en lo viatge per quatre coses. coes per malaltia e per pendre muller: e per anar en romiatge: ab quē hagues fet vot abans que noliciara la nau o lo leny o per emparament de senyoria: e quascuna daquestes coses desusdites que sia menys de frau. **E** gens per totes aquestes rahons desusdites no sia escusar: que no hata a metre vn home: aricõ com desus es dit. **E** aq̄st capitol fo fet pco: car molt mercader noliciara la sua roba a aq̄ll senyor d̄ Nau per amistat que haura ab ell o per gran bondat que hõlin haura dita: e sil mercader sabia quel senyor dela nau degues romādre del viatge: ell no li haguera noliciada la sua roba: nemesa ẽ la nau

si ell li fes tomar mes que noll deu dar de nollit.

De nau q̄p fortuna o altre accident ha a ferir en terra.

Capitol. cxcv.

Du o leny qui haia afe-
rir en terra per fortuna
o mal temps o per qual
seuol altre cas se sia: lo
senyor dela nau o leny
deu dir e manifestar en aquell p̄t
e en aquella hora als mercaders e/
noïda del scriua e del norrer e dels
mariners: senyors nos poden as-
condir que no hasam a ferir en ter-
ra: e yo diria en ari que la Nau a/
nas sobre los hauers: e los hauers
sobre la nau. Si los mercaders ha-
atorgan tors o la maior partida: e
si la nau ne va en terra es romp: o
pren algun dan aquella nau o leny
a qui a quest cas o aquesta ventu-
ra sera esdeuēguda: deu esser preat
e posat preu: quant valia abans
que la dita nau o leny ne vengues
en terra: entre los mercaders: de q̄
la roba sera: ques sera saluada: e lo
senyor dela nau o leny si entre ells
se poran auentir: sino deu esser mes
aquell contrast: qui entre ells sera
per rao del preament dela nau o d̄l
leny: a qui aytal cas com desus es
dit sera esdeuēgut en poder d̄ dos
bons homens qui sien e sapien be-
dela art dela mar. E qual seuol co-
sa q̄ a aquells ne sera vista per be: e
ells ne diran: allon du esser seguit.
E si la nau o leny se rompia: lo ha-
uer qui saluat sera: d̄u donar al sen-

yor dela nau o del leny tot aquell
preu: que entre ells sera auēgur: o a
quell que aquells dos bons: omēs
en poder de qui sera mes: ne haurā
dit: on diran. Empero tota la exat-
cia e tot co ques saluara dela nau o
leny: a qui aytal cas sera esdeuēgut
deu esser preada e mesa en preu: e a
quell preu deu esser leuat del preu
de aquella nau o leny: qui trencat
sera. co es del preu q̄ entre los mer-
cadors de q̄ lauer saluat sera: el sen-
yor d̄la nau o leny sera empres o tot
en ari cō aquells dos bons homēs
ho haurā dit. E lo senyor dela nau
deu la rebre en aquell preu que de-
la nau de u hauer. E si ell pēdre no
lay volta: sia mesa al encant: e qui
mes hi dara: aquell la haia. Empe-
ro tota via deu hauer lo senyor de-
la nau aquell preu qui posat sera a
la nau. E si per vētura la nau o leny
nos rompia: mas que es consenti-
raho pendra algun dan: lo senyor
d̄la nau ho del leny es rēgur de me-
tre part en aquell consentiment o
en aquell dan que la Nau ho leny
haura presper tot aquell preu: que
la nau ho leny sera preat per soue
per liura ari com lauer: qui saluat
sera: e en tota la messio que contra
aqueu consentiment ho aquell dan
que la Nau ho leny haura pres.
Empero si lo senyor dela nau dira:
q̄ la nau vaia sobre los hauers: q̄s
saluaran: e los mercaders loy oro-
garam: lo senyor dela nau no ager
manara la nau ab lauer: si la Nau
ne va en terra: e p̄e algun dan: tot
lo dan que la nau pendra li deu es/

mienar: aqll senyor d'la nau no y es tengut de res a metre perco car la nau nos ha agermanada ab lauer e perco car los mercaders loy han ran otorgat. E si la nau se rompra: aco no cal dir ni recapitular. pco car la es en lo capitol desus dit es clarit e certificat. Emposi los mercaders dien e manifesten al senyor dela nau quels hauers perduts fa cen a aquells: qui restauraran: e lo senyor dela nau els mercaders ho atorgan tois o la maior partida: la uer perdut du esser comptat sobre lauer restaurat per sou e per liura: E lo senyor dela nau es hi tengut de metre tot lo preu que haura hagut en esmena dela nau: al hauer perdut: aricom fara lauer restaurat per sou e per liura. E si per ventura en la nau no hauria mercader algu lo senyor deu e pot esser mercader en aquell cas e en aquella saõ. E aco que fara: que u'faca ab consell dl noyrrer e del scriua e dls mariners. e silo senyor dela nau fa axi aco: deu esser axi tengut pferm com si tots los mercaders hi eren o aricom si tota la roba era sua.

De nau carregada

quin va en terra. Capitol. cxcvi.

Salgu Senyor de nau o leny haura carregada la sua nau o leny de roba de mercaders per amar dscarregar en algun loch: lo qual loch

sera la empres entre ell e los mercaders: de qui aquella roba sera:

anant en aquell viatge vendra li cas de ventura quen ira en terra: e si la nau o lo leny se rompra o pendra algu dan: du li esser fera esmena: segons que entre ell e los mercaders sera empres: abans que la nau o leny vaia en terra. E sil senyor dela nau o leny demana lo nolit: deu li esser donat: si quantitat d roba si haura saluada. e si res no si saluara: negu noli es tégut de nolit a pagar: pusque axi sera que tota la roba sera perduda. e si quantitat de roba si salua: ell demana lo nolit axi de la roba perduda cõ de la saluada: deu li esser pagat segõs la roba que haura portada: e ell es tégut de ajudar a esmenar aqlla roba q sera perduda per tot aptar: cõ ell haura rebut de nolit per sou e p liura aricom fara la roba: que sera saluada. E si lo senyor dela nau no demanara nolit: sino d la roba: que sera saluada ne el ne pendra: ell no es tengut de ajudar a esmenar aquella roba: que sera perduda: pus que nolit algu non haura pres ne hagut res. co es a entendre per lo nolit. E si per ventura entre lo senyor dela nau o leny e los mercaders no haura conuinença ne empresio alguna: com la nau o leny ne va en terra: si la nau o leny romp o priedan los Mercaders noli son tenguts de esmena a fer: pus alguna conuinença ne empresio no sera fet entre ells: si dochs los mercaders: no li volran fer alguna gracia. Mas son li tenguts de pagar lo nolit de la roba: q sera restaurada: per aptar

com ell portada la haura. Es per ventura entro lo senyor dela nau o leny e los mercaders haura conuinença o empreccio alguna: los mercaders li son tenguts de esmena a fer: segons que la conuinença o empreccio sera feta entre ells e lo senyor dela nau o leny e pot edeu retenir de aquella roba dels mercaders tanta fins que li sia ben bastant a aquella esmena: a que los mercaders li seran téguts de fer: e encara amolt mes. per ço que ells nols haa anar derrere per lo seu mateix: e aco nos li pot algu ne deu cõtrastar. El senyor dela nau ho leny no es tengut de pendre fiança ne penyor de altra roba sino daquella mateira: q̄ ell sen haura portada: si ell nos vol ne sen porta ne algu altre no lon du forçar ne pot si ell nos vol.

Del descarregar pt

ab bonança: e pt ab fortuna. c. crevü

Salguna Nau vendra a descarregar en algun loch: e vendra ab bonança ho ab fortuna: si la nau ho leny vendra ab bonança e descarregara a

quell iom vna quantitat dela roba a bon mercat: e la nit ho al iom metras tẽporal e en lo sendema cõstaran de descarregar mes la meytat ho les dues parts: que no fahia lo iom: que ell comença a descarregar: aquells mercaders de qui sera aquella roba que sera descarregada: a bon mercat: no son téguts de res esmenar a aquells mercaders de q̄

sera la roba: aques d'escarregara a carestia: si donchs entre ells no era feta conuinença: com comencaren a descarregar: que la vna roba aluda ala altra: si mes costaua de descarregar: perço com per ventura se esdeue a quascu de pendre mercader ho carestia. Encara mes si com la nau ho leny haura d'escarregada vna quantitat dela roba: que haura portada: se metra tẽporal tan gran: que la roba que sera romasa a descarregar pendra: aquella roba que sera descarregada ia no es tenguda de res esmenar a aquella que sera perduda. si donchs entre los mercaders de qui aquella roba sera no era emprecc que la vna roba ses aiuda al altra. **E** si Mercader noy haura algu en la nau: e lo senyor dela nau ho leny agermanara la vna roba ab altra: du esser apertẽgut per ferm com si tots los mercaders hi eren: ho art com si tota la roba era sua que sua es: pusque la te en comanda. **E** si la nau ho leny se perdra ho pendra algun dan: el senyor dela nau ho leny e los mercaders agermanaran lauer ab la Nau ho leny: e la nau ho leny ab lauer se pendra: aquella roba que es saluara: d'aidar a esmenar la nau ho leny: segons que les auinences seran entre ells emprecces. **E** si empreccio ne conuinences noy haura alguna: qui perdut haura per perdut se haura anar. **S**i en la nau ho leny no haura mercader algu: el senyor dela nau agermanara la nau ho leny ab lauer ab consell d' tot lo co

minal dela nau ho dela maior par
tida : deu esser tégut ari per fer m:
com si tots los mercaders hi crê:o
en ari com si tota la roba era sua q̄
sua es: p usque la te en comâda: eni
pero si lo senyor dela nau ho leny
nou fara ab consell de tot lo comi
nal dela nau ho ðla maior partida
no deu hauer valor. perque tot sen
yor de nau ho leny se deu guardar
com fara ses faenes e com no. perço
que ço q̄ ell fara : queu faça en gui
sa que sia tengut per fer m.

De roba banyada p culpa de barques. Ca. cxcvlij.

Arquers ho iouens ho
mens de ribera qui car
regaran ho descarrega
ran nau ho leny: ells de
uen carregar e descarre
guar be e diligentment

per ço que la roba nos pusea ban
yar ne guastar ne perdre per cul
pa dells. E si roba se banyara os gua
stara os perdra sens culpa ðls: ells
no sien tenguts de alguna esmena
a fer a aquella mercaders de qui a
quella roba que banyada ho gua
stada sera ho perduda: p usque per
culpa dells nos sera banyada ho
guastada ho pduda . Encara mes
si ells carregaran roba ho descarre
garâ: e les manilles daquell far ho
bala ho farcell que ells carregaran
ho descarregaran: los romandran
en les mans : e ells mostraran ho
prouaran ho porâ: si aquell far ho
bala ho farcell ho q̄ seuulla roba q̄
sia a q̄ les manilles seran fallides:

se banyara os guastara os perdra
ells no son tenguts ð alguna esme
na a fer a aquell de qui aquella ro
ba se ra: a qui les manilles seran fal
lides . Empero si al carregar ho al
descarregar se banyara alguna ro
ba os guastara os perdra per: cul
pa dells son tenguts de tota aquell
la roba esmeniar a aquell: de qui se
ra: e si ells no han de que la puguen
esmeniar: lo barquer de qui la bar
ca sera: nes tengut: si ha alguns bes
de que ho puga fer : sino deu esser
pres e star tant en la pres : tro que
bala satisfet a aquells mercaders
de qui aquella roba sera: que per cul
pa dell ho dells homens q̄ ell hau
ra mesos en la sua barca : ho que
ell hi seran: si sera banyada ho gua
stada ho pduda . perço com ell piê
ayrant be bona part del guany : q̄
aquells homens fan abla sua bar
ca com ells marçts e encara molt
milloz e es raho : que qui part vol
hauer del guany: que part dega ha
uer dela perdua : per que tot bar
quer se guart es deu guardar: quis
homès metra en la sua barca eq̄ns
no que si aquells homens faran be
lurs affirs: ell ne haura la sua part
e si los dits homès fan mal: tot tor
nara sobre ell qui sera senyor: perço
com negu no sia res a aquells ho
mens sino tan solamêt a ell: qui es
senyor : pço com negu no sab aquells
homens qui seran ne qui no perq̄
quascū barq̄r se guart es deu guar
dar: quins homens metra en la sua
barca e quins no: perço que dan al
gu no lin pogues venir.

De barq̄r q̄ pēdra a carregar ho descarrigar. Ca. cccij.

I algun barquer ho io
 ue hom de ribera pen/
 dra alguna nau ho lēy
 a carregar ho descarrig/
 ar a scar ho a preu sa/
 but: ells son tenguts d'
 carregar ho descarrigar be e dili/
 gentment: e com pus tost poran. E
 si ells aco faran be e diligentment
 aq̄ com des^{es} dir: los mercaders
 ho lo senyor dela Nau per los merc/
 caders los son tēguts de pagar tot
 go: que promes los haurá: be e pla/
 nament: que en res nols deueni cō
 trastar. E si ells cōtrast algu los hī
 metran: e los barquers e iouēs ho/
 mens defus dits ne haurá a fer mes/
 sio on sostendran dā algu: los dits
 mercaders ho lo senyor dīa nau ho
 leny per los mercaders son tēguts
 de retre e de donar tota aq̄lla mes/
 sio ho dan ho destrich que per cul/
 pa de ells hauran sostenguda. E a
 go son tenguts de fer los sobredits
 mercaders ho lo senyor dīa nau ho
 leny p̄ ells sens tot contrast: si tots
 ells hauran fer lur seruey: aricom
 damunt es dit. Empero si los dits
 mercaders ho lo senyor dīa nau ho
 leny ne pendran algū dan: on hau
 ran a fer alguna messio per culpa
 dels sobredits barquers ho iouēs
 homens: perco car ells no hauran
 carregat ho descarrigar aricom p̄
 mes hauran: tot aquell dan e aq̄ll
 destrich e aquella messio q̄ aquells
 mercaders o lo senyor dela nau ho

del leny per ells hauran sostengut
 per culpa dels dits barquers ho io
 uens homens ells son tenguts de
 tot ouell dan ho destrich ho mes/
 sio: que per culpa dells sera pres e
 son tēguts: donar e retre a aquells
 mercaders ho al senyor dīa nau ho
 leny per ells tot dā e dstrich e mes/
 sio: que p culpa dīls sera fera: sens
 tot contrast. E si ells no han: d que
 puguen retre ne esmenar: e son acō
 seguits ells deuen esser presos e me
 sos en poder dela sēyoría e star rāt
 en la p̄sio: tro hagen satisfet a aq̄lls
 mercaders ho al sēyor dela nau ho
 leny per ells de tot aquell dan: que
 hauran coffert per culpa dells: ho
 que sen sien auēguts ab ells ho ab
 lo senyor dela nau ho leny per ells.

De naus ormeiades primer ho derrer. Capitol. cc.

Tu ho leny qui primer
 rament sera ormeiat en
 port ho en platia ho en
 costera ho en sparagol:
 tota nau e tot leny qui
 apres de aquella vedra
 e aquella encara se deu ormeiar en
 guisa e en manera: que no faça al/
 gun dan a aquell: qui primeramēt
 sera ormeiat. E si dan li fa deu lo li
 tot esmenar e restituhx sens negū
 contrast: saluo empero: q̄ si el leny
 ho la nau q̄ apres de aq̄lla entrara
 venta ab fortuna de mal tēps: que
 nos pogues ormeiar: e sabia algun
 dānar ge ala dita nau: q̄ p̄meramēt
 hī sera: no li sia tēgur d' esmenar tot
 lo dā: q̄ en aquella hora ho p̄ aytal

cas fet li haura: perço car no es sa culpa. E así aquest dan apral qui per apral raho sera fet du esser mes e posat en coneguda de bons ho mens: e que sien e sapten dela art dela mar.

De axo mateix. c. cci.

Au ho leny qui primer sera ormeiat ho en port ho en plaia ho en costera ho e esparagol ho en altre loch: si fara danat: e ge a aqlla nau ho a aqll

leny: qui apres della sera vègut ho entrar no sia tengut de res esmenar del dan: que fet li haura: per aquesta raho: que sia ala nau q primer sera ormeiada falsa sa exarcia ho non hata mes quen puga donar si no aquella que dauant tendra: e q baia sets tots sos enuirs: ho que sia en loch: que non puga trobar de exarcia a prestar ne a loguar: ne per ninguna raho: es metra tan soprosament lo mal temps: que nos sia poguda ormeiar: si per aprala occasions com de munt son dits: li fara aquell dan: que d'us es dit: noli es tengut de esmena a ser. Mas empero si la nau ol leny haura exarcia a prestech ho a loguer: ho que fos en loch: quel senyor d'la nau las pogues pendre: ho aquells qui serien en la nau ho en lo leny: qui apres d' aquella Nau ho daquell leny: primer sera ormeiar: en aquallse ulla loch que sien: d'iran a aquells: que ells pensen de ormeiar: perço que nols puguen fet algun dan: que no

es bell temps: e bā dubte: que nos meta mal temps: es aquells qui la nau ho leny: qui primer sera ormeiat: repembra que nos volta ormeiar: si mal temps se met sobre aqo: que aquella qui seran en la nau ho en lo leny. qui derrer sera ormeiat e entrar. los haurā dit e demostrat e si la nau qui primer sera ormeiada. fara dan a aquella qui apres d' la sera penguda e ormeiada: ella li es tenguda de ser esmena de tot lo dan que fet li haura per raho dela condicio que per aquells qui en la nau ho leny qui derrer sera entra da los fa dita e manifestada: mas empero sila nau qui primer venguda sera haura dada tota sa exarcia e haura sets tots sos enuirs: aqlla que ella sia en loch que trob recobric de exarcia ho no: noli es tenguda de dan que li faça car negu nos deu pensar. que si lo senyor d'la nau troba exarcia a manleuar ho a loguer ho a venda. que ell vulla per dre. co que ha per fet dā a altre ab sa voluntat. ne algu nou deu creure ne pensar. E aquest capitol son fet perço: que d'us es dit.

Declaracio del precedent.

Capitol. ccij.

DAu ho leny q primer sera ormeiada en algū loch: e aquella nau ho leny que apres della vèdra ho entrara: se deu ormeiar en guisa ho en manera: que noli faça dan. E si lin fa: es lin tengut de tota esmena a

esmear: segons que en lo capitol d' sus dit es contengut esclarit e certificar. Mas empero art es a enten dre: que aquella nau ho leny qui primer sera omeiat: no mudas ancores ne prois: que tengues de dins ne de fora: pusque la nau ho leny q' apres de ella sera entrada: se sia omeiat. E si ell les mudara ho les cambiara apres que aquella nau darre ra sera omeiada: e aquella nau pe dra algun dan que primer sera omeiada: aquella nau que apres del la sera entrada: no li es tenguda d' tot aqll dan esmear: mas de partida. Derco car ella haura mudades ancores e prois de dins e de fora e aquell dan que aquella nau q' de rer sera omeiada: haura fet a aquella que primer sera omeiada: e deu esser mes en poder de sauls homens e certs: qui sien e sapien be e diligent nient de la art de la mar: e ella segons lur consciencia e segons consell que trobaran dels promes de la mar: ella son téguts: quels ho deuen partir be e diligentment. Derco que mal ne treball no pusca es ser ne creyer entre los senyors dics naus ho d' la lèys ne encara entre ls altres: que haguessen algu còrrast entre ells. Mas si la nau qui primer sera omeiada: no mudara ne cambiara dins ne de fora ancores ne prois: aquella nau que derrer sera entrada: li es tenguda de tot lo dan: que li fara de esmena a ser tot ricom en lo capitol de sus dit es esclarit e certificar. Empero si aquella nau que derrer entrada sera omeiada: e apres que aquella sera omeiada mudara ho cambiara ancores ho prois: si per culpa daquelles ancores ho prois qui mudats ho cambiats seran: aquella nau q' primer sera omeiada e entrada: sostendra algun dan: aquella nau q' apres de ella sera entrada e omeiada li es tenguda de tot aquell dan que fet li haura: a esmear. Derco com haura mudades e cambia des les ancores al pis. Mas si ella no càbiara ancores ne prois: e aquella nau o leny qui primerament sera omeiada les mudara e les cambiara pus intra ho pus fora: e aqll la nau que derrerera entrada e omeiada sera nos muda no li es tenguda de esmena a ser siuo tãsolamèr enaricom en lo capitol de sus dit es stablit e certificar. Mas empero si aquella nau que primer sera entrada e omeiada: pe dra algu dan sens culpa de aquella: q' apres sera entrada e omeiada: no li es tenguda de alguna esmena a ser p' dan q' ell pregues: pusque sens culpa daquella nau q' apres della sera entrada e omeiada lagues pres. E fo fet perco aqst capitol: q' quascu se guarria q' fara: e cõ se omeiara: q' segons q' ell fara: es omeiara: aqll guardo que de sus es dit: lin pertanyara. Derq' q' se guarria: q' fara: co q' aser haura: be e sauiament. Derco q' entre ells ne altres no puga hauer algun contrast per lur culpa.

De ormejar. ca. ccij.

S una nau ho dues ho quantitat de Haus ho d lenys entrarà en port ho en sparagol o en plaia : ho en altre loch e entrarà en temps es oimes taran: quascun dells se deu tan luy oimeiar del altre que per res no poguessen fer algun dà la vn al altre. Empero si per ventura ells estan en algú dels lochs sobredits se metra mal temps: quascun dells se deu oimeiar be e gini: e fer tot son poder : perço que algu de ells no pugapendre algú dan. Encara mes perço que la vn no puga fer dà al altre. E si perventura stant aquell mal temps a alguna deles naus o lenys falta exarcia: eiran sobre los altres e ferlos ha dà: si aquella nau ho leny aqui la exarcia sera fallida hauria fet tot son poder de oimeiar se: e la exarcia que ell hauria: era bona e sufficient a aquella nau o leny e encara a molt maior que aquell no es: aquell dà que fet sera: no deu esser esmenat a aquell: qui pres laura. Dusque per culpa de aquell de qui la nau ho leny sera aqui la exarcia sera fallida no sera fet. Encara mes per altra raho : perço car ell haura fet tots sos enuisse tot son poder de oimeiar se. Encara mes que aquella exarcia que fallida li sera: era bona e sufficient a aquella nau ho leny e a maior que aquell no era. E axi per les rahons desusdites no es tengut de esmena a fer daquell dan : que fet haura a algu. Empero si aquell senyor daquella nau

ho leny aqui la exarcia sera fallida: haura mes slix: que no sera oimeiat axicom fer deguera e poguera : e la exarcia que ell haura: no sera sufficient a aquella sua nau ho leny ne encara a menor que aquella nau es si per aquestes rahons desusdites a quella sua nau ho leny fara dan algu: ell nes tengut de tot aquell dan a restituir e esmenar a aquell: qui suffre ho sostengut laura per culpa de slix ho d mala exarcia: que ab ell se aportaua. Perque tot senyor de nau ho leny se guar: es deu guardar: que no meta slix a oimeiar se e que no port absi exarcia: que no sia sufficient. Perço que la pena ne condicio no li puga esser d sus posada: que desus es dita.

De siba de botes.

Ca. cc. iij.

S enyor de nau ho leny qui logara siba de botes aylatge cert o a temps sabut : e lo logador diu al senyor dela nau q no leu ne faça leuar ni prega ni faça pendre aquella siba si dõchs no li paga lo loguer es si la pre: q vaia a rische a ventura del senyor dela nau: es sobre a questa condicio la sen porta: quel logador li haura dita: ele siba se pre lo senyor d la nau li es tengut de esmenar la siba ol preu de aquella: e encara mes lo loguer q haura empres ablo logador. encara mes si lo senyor d la nau te mes la siba: q no haura epres ablo logador: o la portara en altre vlatge: lo qual no sera

empes entrel logador e lo seyor de la nau es l'estiba se pt en aqll teps o e aqll viatge: lo ql entre ells empies no fa: lo seyor de la nau sia tégut d' esmenar l'estiba deles botes al sobre dit logador: o lo preu d' aqll es tot lo loguer d' aqlla mltiplicat de viatge cert o de teps empies: al viatge o al teps: que entre ell no sera stat empies. Encara mes si lo seyor de la nau la iugaua: o la baratava: ho la pensa: os p'dra per culpa: paquella raho maior: que desus es dita. Empero si lo logador no posara aqstes condicions desusdites al seyor de la nau: cõ ell logara: ho p'dra l'estiba: e l'estiba se p'dra: sera pduda al dit logador: pag lo loguer ho no lo seyor de la nau: abq nos perdray culpa: arico d' auunt es dit: ne la condicio q' desus es dita: si hagues posada lo logador. saluo empero lo loguer perdas la stiba o nos perda: tota via sia saluo lo loguer al logador. E si l'estiba se pt p' les condicions desusdites: lo seyor de la nau sia tégut de esmenar la dita stiba. E si lo seyor de la nau e lo logador no sen poden auenir sia mes en poder de dos bõs homes botera qui hagues sen vista aqlla stiba: e q' fossen be d' l' officio de la boteria: e ql se uulla cosa q' aquells diguessen per lur sagrament: que allo sia tégut de esmenar lo seyor de la nau al dit logador. Saluo empero ql loguer de la stiba deu tota via esser pagar.

De carrech de vi.

Capitol. ccy.

Salgun seyor de Nau ho ley hauranolicuada la sua nau ho lo seu ley a alguns mercaders: si aquella Nau ho aquell leny de ura ho haura a carregar de vi e si lo seyor de la nau ho del leny sera tégut de donar l'estiba als mercaders per tot lo carrech de la nau ho del ley: deu ser en art: que deu ser bella l'estiba: e deu la ser omplir a sos mariners o aqs volra: ans que la meta en sa nau o en son leny. E ari plena d'aygua du la mostrar als mercaders ho a ho me pells: e dir encara enari ho fer dir a aquells mercaders quys son ho seran. E a sils sembla aquella stiba esser bona e sils sembla staya e si volen: que ell la meta en la nau. E si los mercaders ho hõ per ells diran: que la tendran per stanpa. e que la meta ho la faca metre en la nau ho en lo leny: si los mercaders la ompliran ho la faran omplir de vi: pulque stibada sera en la nau: si aquella stibada sera en la nau si aq quella stiba se exira ho vessara alguna quantitat del vi: que ells mesabi hauran ho sera metre: lo seyor de la nau ho leny nols nes tégut de alguna esmena a ser perco: car no es sa culpa e encara mes perco car ell lals mostra plea d'aygua. Encara mes pco cõ a volutat d'ells ho de hom per ells la ha mes en la nau. E ells ho hom per ells la tengueren e digueren: que era stanpa. mas los mercaders li son téguts

de pagar tot lo nolit: que promes li hauran. **E** así be del vi: qui vesat sera: com daquell q sera saluat. **M**us que per culpa dill nos sera vesat ne p dnt. **E**mpero si lo senyor d la nau d'ura donar la s'iba als mercaders com desus es dit: e ell ne hom per ell: nola mostrara als mercaders ne a homi per ells: e s'la tēdran per s'ia ya ho no: esens vista d'ills ho de hō pells ell la metra en la nau ho s'ep la fara metre si los mercaders s'ostē dran dan algu per culpa de aquell/ la s'iba: que ell mostrara no haura lo senyor de la nau ho leny los es tē gut de esmena a fer: e los merca d'ers nolit son tēguts de nolit a pa gar daquell vi: qui vesat sera. **P**er eo car ell nola mostra la s'iba si era s'tanya ho no. **E**mpero si lo senyor de la nau ho leny nō dara ne sera d' s'iba tēgut a donar a aqlls **M**er caders qui nolietat laurā: e los mer caders hauran ho deuran haue le s'iba: sia s'tanya: ho no sia s'tanya: q ves lo vi tot ho partida los merca ders son tenguts lo nolit a pagar de ay tant com la sua nau ho lo seu leny haura mes: tot aricom ab ell ho hauran empres sens tot cōtrast **E** per lo que desus es dit: son fet a quest capitol.

De exarcia logada.

Capitol. cccvi.

Senyor de Nau ho leny qui logara exarcia per amar en viatge: e aquell la exarcia q logada hau ra: se pert sens culpa dill

no es tēgut de res esmenar a aqll: qui logada la li haura: sino tan so lamēt lo loguer: q entre ella emps sera. **E**mpero si la exarcia se perdra p culpa del senyor de la nau: sia ten gut ell de fer esmena a aquell: q lo gada la li haura: tot ay tāt cō la ex arcia valega ho valia en aqll tēps que ell la pies: ho la loga: ho de do nar ay tāt e exarcia: cō aquella era al tēps: q ell la pies. **E**ncara mes si aqlla exarcia se trencara ho guasta ra per culpa del senyor de la nau: ell sia tengut de esmena a fer: aricō d'us es dit. mas sis tērcara os gua stara sens culpa dell: no sia tēgut d' res esmenar: sino aricō d'us es dit. **S**aluo empero si aquell qui la ex arcia logara: hi posaua preu ho cō d'icō alguna: e lo senyor de la nau rebra aquella exarcia s'ots les con d'icōs q aquell li posara: lo senyor de la nau sia tēgut d' donar tot aqll preu q logador dit li haura: ho de re tra ay tanta exarcia cō aquella e q valgues tāt cō aquella. **E**mpero sia en volūtat del logador: si pēdra d' nets ho exarcia. **E**mpo si lo senyor d'la nau portara aqlla exarcia en al tre viatge: e no tan solamēt en aqll q haura empres ab aquell: q la ex arcia haura logada: e la exarcia se perdra en aquell viatge: qui entre ells no sera empres: en qual seu lly la guisa que la exarcia se perdra os guastara: lo senyor de la nau sia tē gut de donar e de re tre ay tanta ex arcia com aquella: ho lo preu que aquella valia al temps: que ell la pies ho posat hi sera. **E** lo loguer sia

pagat del vlatge empres multiplis
cat a aquell: qui no sera empres. **S**
en qualseuilla guisa sia dela exar-
cia: tota via sia pagat lo loguer.

De exarcia manleua

S (da. La. ccvij.)
Enyor de Nau ho leny
qui manleuara exarcia:
es perdra: os guastara
lo senyor dela nau: q̄ mā
leuada la haura: es ten-
gut de retre e de donar ayntant de
exarcia com aq̄lla: que māleuada
haura ho lo preu: q̄ aquella valia al
tēps q̄ ell manleua. E sia en volun-
tat de aq̄ll qui presta la li haura:
de pendre exarcia ho diners. Eny
pero en q̄ se uulla guisa que la exar-
cia se perdra os guastara q̄ manle-
uada sera: deu esser restituhida a a
q̄ll: qui prestada la haura. E lo sen-
yor dela nau qui māleuada la hau-
ra no hi pot metre negun cōtrast.
E son fet perco aquest capitol: car
molt senyor de nau ho de leny mā-
leuara exarcia: quisa perdra os gua-
stara: e com aquell qui presta la
haura: la li demanara ell li metra
contrast. E per aquestes rahōs de
susdites Senyor de nau no pot ne
du cōtrastar ab aquell: qui la exar-
cia li haura prestada.

Com exarcia troba

da en ribara per necessitat pot esser
C (presa. La. ccviii.)
Tot senyor de nau o de lēy pot
pēdre exarcia: q̄ trob en ribera: ab
q̄ la baia mester a sa nau o a son lēy

ho ometlar: q̄ haia por de mal tēps
ho que sia en loch perillos. Abque
aquella exarcia q̄ en la ribera ha: no
faes fretura a aq̄ll de qui sera: q̄ la
hagues ops ayntambe a son leny a
omietlar. E si lo senyor dela exarcia
hi es: deu la li demanar. E si lo sen-
yor dela exarcia noy era: pot las pē-
dre: abque encontinent q̄ presa la
haura: que ho faça a saber a aquell
hoim si l troba: o a hoime per ell. E si
ell nē vol pendre seruey quel li du-
fer. Pero car haura presa la sua e-
xarcia menys de voluntat sua. que
p als no. Enyo lo senyor dela nau
q̄ la exarcia haura presa: la deu tot
nar e aquell loch: on leuada la hau-
ra: encontinent quel mal temps se-
ra passar. E si aquell de q̄ la exarcia
sera: ne sostendra dan o messio: lo
Senyor dela nau qui p̄ esa la haura:
ho deu tot pagar. E icara mes si
la exarcia se perdra os guastara en
qualque guisa: lo senyor dela nau q̄
presa la haura: du retre e donar ay-
tant de exarcia com aquella: que ell
presa haura ho lo preu: q̄ aq̄lla va-
lia al temps: q̄ ell la presa a aquell
qui la exarcia sera. E ço du fet me-
ny de rot contrast. E si aquell de
q̄ la exarcia sera: no volta cobiar la
exarcia per aquella: que perduda
sera: e vol pendre diners: si ab dos
sen volen auenir: si no sia mes en
poder de dos bons homens de
Mar: qui haguessen vista aquels
la exarcia. E ço que fos dit per a
quells dos bons homens allo sia se-
guir. Tri que la vna part nē l altra
noy puga res contrastar. E son fet
f iij

perço aquest capítol: quel Senyor
dela nau ho del leny se pot pendre
exarcia menys daquell de qui sera
a la nau ho son leny a ormeiar: que
silo senyor dela nau haufa a cercar
lo senyor dela exarcia: serias mes p
uentura tan mal temps que la nau
ho leny a tot ço que dins seria iria
a condicio de perdres: ans que ell
hagues trobat lo senyor. E per aq
stes rahons, desus dites, senyor de
nau ho leny se pot plaur de exar
cia: que en ribera sera: menys da
quell: de qui sera. Ab que lo senyor
dela nau la haia ops per les cond
cions que damunt son dites.

De exarcia presa o
manleuada.

Capítol. cccij.

Senyor de nau ho leny
qui manleuara ho pen
da exarcia de ribera p
la sua nau ho leny orme
iar: si ell la sen porta en
viatge ho en viatges:
menys de sabuda e menys de vo
luntat de aquell: de qui sera. Si a
quell de qui la exarcia sera: ne soste
dra algú damnar que hafa a lo
gar exarcia a ops: dela sua nau ho
lo leny: perço com sen hauran por
tada la sua aquell q portada la sen
haura: deu pagar tot lo dan e tota
la messiota tot greuge: q aquell ne
sostendra. Encara aqll qui la exar
cia sen haura portada: deu pagar
lo loguer daquella exarcia: que a si
sen haura portada de aquell: d qui
sera. E sia a son plet daquell: de qui
sera la exarcia de pendre tot aytal

loguer: com se volca. E aquell deu
loy donar menys d tot cōtrast. En
cara mes sia a son plet daquell: de
qui es la exarcia ho de cobriarla ho
lo pu: que aquella valsa. Ell que
sia cregut per son sacrament. que a
quell qui a si sen haura portada a
quella exarcia: noy pusa res con
trastar ne home pell. Encara mes
sia a voluntat daquell de qui la ex
arcia sera: quel ne por metre en po
der de senyoria e demanar per las
dronici. E si aquella exarcia se per
dra os guastara: aquell qui leuada
la haura: sia tengut de fet esmena
a aquell: de qui sera tot en aquell
la guisa. que ell la li voltra prear que
lin dega aytant donar. Ab que a
quell de qui es la exarcia: ho diga
per son sacrament. E son fet perço
aquest capítol: car molt senyor de
nau sen portaria exarcia d altri: si
aquestes condicions que desus son
dites: no eten posades per iusticia
ales parts.

De comanda a viat
ge cert.

Capítol. cccij.

Mercader ne mariner ne
algun altre que pendra
comanda a viatge cert
ho a loch sabut: si en a
quell viatge cert ho en
aquell loch sabut se per
dra tota la comanda: ab que no fos
culpa del comendatari: no es teny
gut de retre res ne de esmenar li a
aqll: q comanda la haura. Mas
emperso silo dit comendatari la a
portara en altre viatge ho en altre

loch menys de aquell. que empres
haura ab aquell. qui la comanda li
haura feta. sia pert la comanda. lo
comendatari es tengut de tot a re
tre a aquell qui la comanda li hau
ra feta. pusque ell la haura apor
ta en altre loch ho en altre viatge
lo qual no haura empres ab ell. En
cara mes si lo dit comandatari a
portara la dita comanda en vsat
ge ho en loch. hon no haura emp
s ab lo dit comandador. e si guanya
tot lo guany que ab la dita coman
da fara. deu donar a aquell. qui la
dita comanda li haura feta: e no
sen deu res tenir: si no tan solamēt
co que empres haura ab lo dit co
mandador d' amunt dit: e si als sen
retes ne tengut: axi com si loy em
blaua de la casa. E si la comanda
ho lo guany fet ab aquella se per
dra en aquells lochs: en los quals
lo comandatari es tengut de retre
de donar a aquell. qui la comanda
li haura feta: axi be es tengut d' tot
lo guany com de la comanda: que
presa haura.

De empedinient a co manda.

Capitol. cxxi.

Somendatari qui apor
taran comandes en vi
atge ho en loch sabut: e
seran partits dalla: hon
la comanda hauran re
buda: e seran en aquell

loch: que hauran empres: ab aquells:
qui les comandes hauran fetes: e
stant en aquell loch venia ocasió d'
penyores: ho empedinient de les

senyores: oy vendriē lenys armats
de enemichs: e si per qu' al senol de
aquestes condicions que desus di
tes son: se perdra la comāda. lo co
mendatari no es de res tēgut a fer
esmena a aquell: qui les comandes
li haura fetes. Mas empō si stant
al viatge: ans q' en aquell loch fos
sen: hon anar deuten: hauran sabu
da de aquelles coses: que desus son
dites: e ells ne eren certs: que ver
fos: e ells hi entraven: e la coman
da se perdia: los comandatari es son
tenguts de retre e de esmenar tota
la comanda: que aquells los haur
rien feta. E si per ueatura stant en
lo dit viatge: ans que ells fossen en
lo sobredit loch: hauran certenitat
de les occasions desus dites: e los
Comendataris se podiē auenir: ab
lo senyor de la nau ho del leny: en q'
ells serien: per anar en: altre loch
hon no haguessen pahor de les con
dicions desus dites: car comenda
raris son dits. Mercaders entre
los senyors de les naus ho lenys e
lo senyor de la Nau se auendra ab
los dits mercaders: iat sia aco que
aquell loch que empendran lo sen
yor de la nau e los comandataris
no sia empres ab aquells: qui la co
manda hauran feta: perco per les
tres rahons d' amunt dites tot co
mendatari pot aporatar la coman
da en altre loch: pus q' sia p' saluar
les comandes q' ab si aporata: e no
p' alguna altra raho. E aco deu esser
fet menys d' tot frau. E encōmēt q'
ells hauran fet port en aquell loch:
que estant en lo viatge haurā emō

pies ab lo senyor dela nau los dits comendataris deuen vendre e es mercar totes les comades: que ells tendran: e tornar a aquells e retre la comanda: que fetals hauran. E si en aquell loch ahon per aptal rahocom damunt es dita: sera: se perdra la dita comanda: iat sia aco q aquell loch no fos empres ab aqlls qui la comanda los hauran feta: no son téguts de res a retre ne a cmenar los dits comēdataris. mas si ells la aportauen en altres lochs ho en altres viatges: pus que ells haurien fet port aricō desus es dit: abans que haguessen comprat ab aquells: qui la comanda los haurien feta: e la comāda se perdra los dits comendataris serien tenguts de retre tota la comanda. E si ells guanyauen: aricom enlo primer capitole contengut: haurien a retre aribe lo guany com la comanda.

Declaracio d'l prece dent.

Capitol. cccij.

Segons que enlo capitol desusdit diu e dmostra e declara: que tot comendatari qui portara comandes a viatge ho a loch cert e sabut: si en aquell loch on ells deuen portar a quelles comandes seran a quelles condicions: que enlo capitol desusdit son ja esclariades: e que ell noy gos entrar: si ell se pot auenir ab lo senyor dela nau o dl leny: ab qui ell sera: per anar en altre loch: on a quelles condicions que enlo capi

tol desusdit son ja dtes e esclariades: no seran que ell hi pot anar: iat sia aco que aquell loch on ell se auendra ab lo senyor dela nau ho leny: e ita no haura empres ab qll: qui les comandes li hauran fetes: mas enlo capitol dsusdit no diu ne esclaireix: si lo senyor d'la nau ho dl leny porta mercaderia sua e haura rebudes comandes de altre o de altres: e si pora fer aricom los comendataris voltan: ho si sera de pñor condicio que altre comādatari. E arí los nostres antichs antecessors veren e coneguerē: que los senyors deles naus ho lenys qui portē mercaderies lurs e pnen comanda daltre ho daltres: ho que porten mercaderia lur ho no: sol que aporten comandes daltres no deuen esser de pñor condicio: que vn altre comendatari: per qual tabo perco cō comendataris vā plo mon molts: qui en tot co que porten: no han alguna cosa: encara mes si aquells comandes no eren que hō los fa: iriē a onta encara mes si aquells comādes se perden: ells noy son en res perco car a ells no costara res del lur: ney perdran res. Mas lo senyor dela nau ho leny sia q port mercaderia sua ho no: totavia val mes co que ell ha en la nau ho leny: que no fa gran res deles comades: que ell porta e haura pieses en si. E en arí lo senyor dela nau ho leny no pot ne deu esser de pñor condicio q vn altre comendatari. Empero es arí a entendre que si en la sua nau ho en lo seu leny haura alguns altres

comendataris: si les condicions que son dites: seran en aquell loch: on ells deuẽ descarregar e anar lo senyor dela nau se deu a consellar e ha uer acort e consell ab ells. E a quels la cosa que ells abells tendran per be: ells ho podẽ fer: q̄ algu noy pot res dir. Empero si en la sua Nau ho Leny haura roba de mercaders: e sobre aquella roba noy tra algu: ne lo senyor dela Nau ho Leny la tendra encomanda: sino tan solomẽt que ell la deia del surar a algu en a quell loch: on deuã descarregar: si les condicions desus dites hi seran que ell noy gos entrar: lo Senyor dela Nau ho Leny no les deu portar pus en altre loch: pus a ell no seran comandades: que les pura vẽdre. Ans les deu tomar a aquells mercaders: qui les lliuraren. E si lo senyor de la Nau ho del Leny les porta en altre loch: e aquella roba se perdra: lo senyor dela nau es tengut de tota a retre e esmenar. Encara mes si ell la portara en altre loch si ell la vendra: e en aquella roba se guanyara: lo senyor dela Nau ho Leny es tengut de donar e retre a aquells mercaders: de qui aquella roba sera: lo cabal e tot lo guany en aquella fer. E los dits mercaders no son tenguts de donar ne retre a aquella senyors de Naus ho lenys ho daquell leny dan ne messio: que ell ne haia sostengut si nos voltan. Empero si lo Senyor dela nau ho leny haura mercaderia sua: e tendra tota la roba: que en la sua nau ho leny sera: en comanda: que ell

la pusca vendre encara que ell noy hata roba sua: mas que tenga tota la roba ho mercaderia: q̄ en la sua nau ho leny sera en: comanda: que ell la pusca vendre quen sia mercader sino dit senyor de nau ho leny no gosara entrar en aquell loch on les commandes deuria vendre: que ell sen haura star per les condicions: que en lo capitol desus dit son ia esclariades: e certificades: ell pot mudar lo viatge per anar en altre loch on no haia reguard de les condicions: que desus son dites. en aquesta guisa empero: que ell aco faca ab cõsell d tot lo cominal dela nau ho leny ho dela maior partida: e si tot lo cominal dela nau se acordara de anar en aquell loch: on ell los dita: ells fara cert e daria entenenent ho la maior partida: ell hi pot anar e ari pot cambiar lo viatge. Empero si tot lo cominal dela nau ho la maior part se acordaran mes dõl tomar en aquell loch: dõn partits seran: que de mudar lo viatge per anar en altre loch: lo senyor dela nau o leny sen deu tomar. ho sino sen volta tomar: e ell per sa autoritat mudara lo viatge: si les commandes que ell portara ab si: se perdrã de tot ho de partida: ell es tengut de retre aquells qui les commandes li hauran fetes tot ço que les commandes costaren e lo guany que ells diran per lur sagrament: que poguerẽ hauer fer: si ell sen fos tomar ari cõ lo cominal de la nau ho la maior partida li cõsellaua. Empero si lo senyor dela nau ira ab acort e ab cõsell de

tot lo cominal dela nau ho dela ma
ior partida: si les comandes se per
dran de tot ho de partida: lo seny
yor dela nau no es tengut de esme
nar a aquells: qui les comandes li
hauran fetes: pus ab consell de tot
lo cominal dela Nau hi sera anar.
Que raho es quel senyor dela nau
puga cambiar viatge: pus ell sera
mercader de tota la roba que pora
tara. Pus q ell la pot girar en mar
si mercader noy ha ab psell de tots
los mariners per casos sabuts. E p
les rahons desus dites seren aque
stes esmenes los nostres antecesso
res: per los contrastes que poden es
deuentr. E tot co que desus es dit
deu esser fet menys de tot frau. E
si frau algu puar si pora: la part con
tra qui prona sera: deu satisfer tot
lo dan ala part: que sostegut laura:
sens tota malicia e sens tot diffugi.

De comanda presa

com a cosa propria. La. ccxiiij.

Comendataris qui por
taran comandes a viat
ge ho a loch sabut: e ells
empendran ab aquells
qui la comanda los fa
ran: que ells puguen fer
dela comanda aricom dela sua cos
sa propria e aquells qui la coman
da los faran: los ho atorgan: en q
seuulla loch anant en aquell viat
ge ells leraran la comada: per co co
no la hauran poguda vedre: e los
comendataris iuraran: que si lur
propi sos: que noy feren altre: aqlls
qui enaytal forma seren comanda

no poden de res altre destrenyer als
comendataris: sino arico los dits
comendataris ho cobiarā: que ho
deuen retre e donar a aquells: qui
la comanda haurafeta. Salno lo
lur maltret: aricom haurā empies
ab aquells: qui les comandes hau
ran fetes. Mas empero los comē
dararis denen cobiar aquella roba
que lerada hauran: e retre e donar
a aquells qui comanat los haura.
E a cosa fet sens frau. e deuen cob
biar: co que dela comanda sera ha
gut: com pus biuas puguen.

Item de comanda.

La. ccxiiij.

Mercader ho altre q fara
comanda a algu en aq
sta guisa: que aquell q
la comanda pendra: la
puga portar totavia ab
si en tot loch: on la sua persona va
ia: e la comanda se perdra: ella sera
perduda a aquell qui comanada
la li haura. Empero si aquell qui la
comanda portara: la iugaua ho la
bagassei aua ho la barataua ho la p
dia per sa culpa: ho si ell la coman
ua a altres: es perdia: ell es regut de
retre a aqll: qui la comanda li hau
ra feta sens tot contrast.

De comanda prome

(sa) La. ccxv.

Mercader ho altre qui p
metra de fer comada a
algu ab carta ho ab tes
timonis: nos pot abs
traure: que no hala fet
la comanda a aquell: a qui promes

bohaura. Et ell vol abstraure que no faça la comanda a aquell: a qui promesa la haura: e si aqll ne haura feta messio ho aueries alguns: o haura noliciat nau ho lèy per stanca dela comanda que aquell li haura promesa ell loy deu tot esmenar. E son fet perço aquest capitol: car si aquell no li hagues promesa aqll la comanda: ell no haguere noliciada tan gran nau: sino perço que aquell li hauria promesa e aquell haguera fet son prou ho haguera fet son viatge.

Item de comanda.

Ca. cccvi.

S algun comendatari pendra comanda: e si lo comendatari haura alguns diners: e labõ pendra la comanda ell es mercara la comanda e los seus diners: e quant sera: la honanar deura ab la comada: ell esmercara los diners seus e no esmercara la comanda: si ell guanya ab los seus diners: ell es règut de donar a aquell qui la comanda li haura feta aniat al viatge: aprant com ell guayara ab los seus diners per sou e per llura. E si ell pdra ab los seus dines: tora la pdua de u esser sua: si dôcha aquell qui la comanda li fara: no li hauria dit: que nols esmercás sino en coses sabudes. e si aquell dit no loy hauria: e ell esmercara la comanda ab los seus diners en temps: lo guany e la pdua se partira per sou e per llura.

Comanda en diners.

Ca. cccvij.

S algu comanara a algu diners: si aquell qui la comada fara empendra ab aquell: qui la comada rebra: que ell no li es merce aquells diners seus sino en cosa sabuda: si aquell qui la comanda haura rebuda: no trobara daco que ell li haura dit: ell ne deu leuar testimoni: com ell no troba daquella cosa: que ell li hauria manat esmercar. Perço que si hauria en aquell loch mateix alguns mercaders: qui haguessen comprades daquells mercaderies en que ell diuia esmercar aquells diners: q ell ha reburs en comanda: e si aquells hi guanyauen alguna cosa: e si aqll qui los diners li haura comanats lin sabia demanda ell pogues mostrar e merce en ver per aquells testimonis: que ell no hauria trobada de aquella mercaderia: en que aqll li hauria manat esmercar los dñrs. E si per ventura prouar nou pora: que ell dallo en que ell deuia e hauria manamèt: que esmercás aqlls diners: que ell en comanda haura presos: que ell non hagues trobar: ell es règut de rerre e de donar a aquell qui los diners li haura comanats: tant com aquells mercaders hi hauran guanyat per sou e plitura. E si per ventura ell esmercara aquells diners en altres coses: sens voluntat daquells: qui los diners li hauran comanats: si en aqlls mer

caderics se guanyara: elles tengut a aquell: qui los diners li comana de retre e de donar tot lo guany. E si en aquelles mercaderies que ell haura cõpiades sens voluntat da/ quell qui los diners li comana: se p dra de tot ho de partida: tota la p dua deu esser sua. Perço car ell los esmereca en aço: de que ell no hauria manament: quels esmerecas. E en/ cara mes: car negu no ha poder en ço daltrí sino aptant com aquell d qui es: lin dona. E si per vêtura ell sera en loch: q̄ pogues retre aq̄lls diners a aquell: qui comanats los hi haura: e ell nols hi retrata: ans los sen portara ab si: si aquella diners vendra cas de ventura: ques perdẽ d tot ho de partida: tota la per dua deu esser sua. Empero si ell no sera en loch: que pogues retre aq̄lls di/ ners a aquell: qui comanats los hi hauria: ell los sen por portar. E si en aytal manera cõ es dita: a aquells diners vendra algun cas de ventu ra: ques perdran de tot ho de par/ tida: ells deuẽ esser perduts a aq̄ll quil hi comana. Perq̄ no es cul/ pa del comẽdatari. empero si lo dit comendatari los tugara os perdrã per alguna raho per culpa dell: ell nes tengut de tots a restituhir. E tot enaquella manera q̄ desus es dit dela comanda dels diners. arí deu esser fet dela roba ho mercade ria: si algu la comanara a altre sots condicions sabudes. E per les ra/ bõs desusdites sõ fet aq̄st capitol.

De comãda de nau.

Capitol. cccviii.

Enyor de nau ho de lèp q̄ comanara la sua nau a algu per anar en viat ge sabut: si anãt ho stãt ho tomant en aq̄ll viat ge la nau se rompia ho pendra als/ gun dan: aquell qui la nau ho leny haura pres en comanda: no es tengut de res esmenar al Senyor dela nau qui comanada la li haura. ens pero si ell la menara en altre loch ho en altre viatge: sino ransolamẽt en aquell loch: que ablo senyor d la nau haura empres ho ab aquell: q̄ comanada la li haura: si la nau se p dra ho haura algun dan aquell aq̄ lo leny sera comanar: es tengut de esmenar la nau ho leny a aquell: q̄ comanar lo li haura ho lo preu da quell e lo dan que sostengut ne hau ra. E si no ha de que pagar: du star en la preso: tro que hãia satisfet a a/ quell qui comanar lo li haura e ha ta de q̄ pagar o no. E lo senyor dela nau qui comanar lo li haura: es tẽ/ gut de donar als psoners les parts que hauran en la nau e lo guay fet de aquelles. Mas si lo senyor dela nau lay comanara ab voluntat de tots los psoners ho dela major par/ tida: e la nau se perdra: arí com es dit: lo senyor dela nau no es tẽgut de fet esmena als psoners: perque tot senyor de nau ho deu demanar als psoners: com voltan comã/ nar la sua nau a altres: si en loch q̄to psoners hi sien tots ho partida. E si ell es en loch: on no hãia algun psoner ell nol deu comanar a ne/

gu fino per cōdicions sabudes. co
es a saber per malaltia: o que la nau
fos noliciada per anar en loch on
ell se' temes de Senyoria: ho' que
bagues fermada muller: ans que
la nau noliesas: e quels amichs lo
forcassen que la prengues: ans que
anas al viatge ho per anar en ro
miatge: e quen bagues fet vot ans
que la nau noliesas. Etotes aques
ses condicions desus dites que si
en sens frau.

De comanda de nau sens sabuda dels psoners. C. cc. xix.

Salgun senyor de nau
haura comanada la sua
nau a algu sens sabuda
dels companys: si a
quell a qui la nau sera
comanada: vendra al
gun viatge ho viatges: e retra com
ptes a aquell q' la nau li haura co
manada: e aquell qui senyor sera:
encara haura comanada la nau a
algu: si ell retra compte e data part
a quascu de sos cōpanys tot ap
tant: com a quascu pertanyara per
raho dela part: que en la nau haur
ra: del guany que aquella a qui ell
haura comanada la nau: haura fet
ab aquella nau: que ell comanada
li haura: si los dits personers pen
dran la lur part del guany: que a
quascu per la part q' en la nau hau
ra: se pertany: si los dits personers
tots ho partida dirā a aquell: que
ells daquella nau hauran fet sen
yor: que ells no volen: que ell la co

man a algu sens lur voluntat: e si
ell ho fara: e la nau pendra algun dā:
ho fara alguna perduda ho consu
mament: que tot sia e stiga sobre ell
e si sobre les dtes cōdicions desus
dites per los personers a aquell: q'
ells daquella nau en que ells haur
ran lur part: hauran leuat ho fet
senyor: si ell sens voluntat de tots
los personers ho dela maior part
da a algu la comanara: si aquella
qui la comanara: guanyara: ells es
tengut de donar a quascun perso
ner: que ell baura: la part d' el guany
que per la sua part li pertanyara: e
si per uentura aquell a qui ell haur
ra comanada la nau sots les condi
cions desus dites: pdrā la nau ho
pendra algun dā ho fara algun cō
sumament: lo senyor dela nau es tē
gut de tot a retr e esmenar ho ala
personers sens contrast. Empero
si los dits personers veurā e sabr
que aquell que ells hauran fet sen
yor: no va ne ira en la nau ans sabē
ells e son certs: que la comana a al
tre: si los personers pendran part
del guany. que aquell ab aquella
nau q' comanada li sera fara. e los
personers non d'iran res a aquell:
qui ells hauran fet senyor: ans los
plau ells ab el l'ir lo guany. que ell
los dona. e si sobre aquestes rahons
desus dites: la Nau se perdra. Ho
pendra algun dan. Lo senyor dela
Nau nols es de res tengut. **H**er
go car los personers sabien: que ell
no anava en la Nau que ans la co
manava a altrec: qui la menava per
ell e encara nes per ço cō los perso

ners prenueren quascun viatge :
 que la nau fes: la part del guany: q̄
 a quascu pertanyia per raho dela
 sua part: que en la nau hauia : e es
 raho: que pusells prenien part del
 guany e encara que eren certs: que
 aquell quin hauien fet senyor: noy
 anaua ans la fahla metiar a altre :
 e los personers nou denunciau en a
 aquell: q̄ ells hauiē fet senyor : ans
 los plahia lo guany: que ell los dos
 naua: e perco es raho q̄ aricom los
 plahia lo guany: tot en ari es roho
 que deian sostenir lo dan e la per/
 duael consumament : que deu li
 donaua: aricom los playa els abel
 lia lo guany: com aquell qui ells ha
 uien fet senyor: los donaua . E per
 les rahons dites fo fet aquest capi
 tol. Empero es ari a entredre: quel
 senyor de la nau sia en vn loch ab los
 personers ensemps ab tots ho ab
 partida : car altramet no la por ne
 la deu comandar sino per les condi
 cions: que son ia en vn capitol des
 sus dit esclariades e certificades.

De comanda q̄ algu
 pēdra en lo comu ho sparsa. c. ccc.

Senyor de nau ho lēy
 ho altre leua algun co
 mu : e ell pendra de al
 gun mercader coman
 da sparsa de roba ho de
 diners: e si aquell qui la
 comanda pendra: no fara entenēt
 que aquella comanda que ell pren
 que ell la mesclara al comu : ne en
 la carra que entre ells sera seta nos
 entendra: que aquella comanda q̄

ell pren se dega mesclar ab aquell
 comu que deu portar ab si: ell es tē
 gut de terre compte aquell : qui la
 comāda li haura seta: e si li fara co
 manda de roba: ell li deu terre cō
 pte: daco: que de la roba haura ha
 gut : encara mes aquells diners q̄
 haura haguts: du esmercar en qual
 que cosa: que lo dit comēdatari se
 volra: si dōchs aquell qui la comā
 da li haura seta: no baura empres
 ab aquell: que no li esmerç los di
 ners : que haura haguts daquella
 roba: que ell comandada li haura o
 que ell non compra sino cosa sabu
 da: aricom entre ells ab dosos sera
 empres. E si li comana diners: e ell
 compra roba. ell li es tengut de
 terre compte de co que haura ha
 gut dela roba: que ab los diners q̄
 ell li comana : haura compra da : e
 ell haura venuda: e daco q̄ esmerç
 cara daq̄lla roba : que ab los seus
 diners haura compra da : e metre
 en cōpre per a quant que ell sia tot
 nat del viatge : e metre en son po
 der lo cabal el guany que ab la dita
 comāda sera fet soluo lo seu mal
 tret: que entre ells sera empres. E si
 lo comu pert ho guanya: aquel qui
 la comanda li haura seta nō es en
 res: ne aquell qui la comanda hau
 ra presa: noli es tengut sino dela co
 manda a terre: e si guanya ho pert
 ab la dita comanda: tot li u deu do
 nar e metre en son poder ari be lo
 guany com la perdua : per q̄ ell no
 es tengut a aquells: q̄ qui lo comu
 sera: per raho daquella comanda:
 que ell dalgu presa baura: si dōchs

ell nols haura fet ement: que al comu anaua aquella comãda: que ell hauria presa: mas aquell qui la comanda haura feta: no es tengut de res a aquells: de qui lo comu se ra: sia que perden ho que guanyen ne aquells de qui lo comu feta: a aquell: qui la comanda haura feta: mas si pert ho guanya: du esser seu asi be lo guany com la perdua. E si per ventura aquell qui leua lo comu: haura presa la comanda mes clara aquella ab lo comu menys d' sabuda de aquell: qui feta la li haura: e lo dit comendatari compte re tre no lin pora: pco car la haura mesclada ab lo comu: sia en voluntat de aquell qui la comanda li haura feta: de pendre lo maior preu dela roba que haura hagut: la hon la comãda haura venuda: encara mes lo maior preu d' la roba: que ell haura portada: e lo maior guany: que en la roba se farã: aquell li sia tengut de dar aquell: qui la comanda haura presa a aquell: qui feta la li haura: pco car ell la haura mesclada ab lo comu menys de voluntat sua. E aço lles tengut d' donar e de retre menys de contrast.

De comanda q's perdra e lo comendatari se abatra.

Capitol. cccxij.

De comendatari qui portara ho pendra comandes si les comãdes se perdra: per les rahons que en los capitols de sus dits se contenen: ell no es tengut

de les comãdes a retre. Mas si les comãdes se perden per altres rahons. e no per aquells que en los capitols de susdits se contenen. ell es tregut de retre e de donar totes les comãdes. el guany ab aquelles fet a aquells q' les comãdes li haurã fetes si donchs ell no pot mostrar susstes rahons: p q' aquelles comãdes sien perdudes. E si ell mōstrar ne prouar no por ne les comandes retre no pora a aquells: de qui seran e lo dit comendatari se abatra: si ell se abatra: e es aconseguit: ell deu esser pres e mes en ferres e star tant tro que aquells: de qui les comandes seran se sien auenguts ab lo dit comendatari. E son fet pco aque's capitol: car molt comendatari se abatra: si sabia: que algun mal ne algun d' anatge ho greuge no lin pogues esdeuentir: e son hi posades pco les cōdicions q' d' sus son dites.

De patro qui leixa la nau per negocis ppris. Cap. cccxij.

Salgun senyor de nau ho liny portara mercaderia sua ho comãdes e ell serala on la nau haura fet port: e la nau sera esparada: que no sta si no per ell q' no es esparat: e no por vendre la sua mercaderia: si la nau ne fa messio: ell la deu pagar d' seu propi: e si ell roman per la sua mercaderia a vendre: e ell ne trametra la nau si la nau pendra algun dan ell es tengut de fer esmena als personers: si donchs ell nou haura em

pres ablos personers: com ell parti
dells: la hon la nau hauia carregat:
e si ell ho haüsa empres ablos per
soners ab tots ho ab partida: e ells
loy haulen otorgat: que ell pogues
romãdre e romanta: e trametria la
nau: si la nau pendria algun dã: ell
no es tengut de esmena als perso
ners. Empero si lo senyor dela nau
romãdra perço: car no pora hauer
lo nolstre: no promandra per res q̃
ell hi haia a fer sino per lo nolit a re
captar: e ell ne trametra la nau: per
ço que no y faça messio: e ella pẽdra
algun dã: lo senyor dla nau no es
tengut de fer esmena als personers
pusque per profit dela nau sera ro
mas: e no per res: que bagues a fer.
E aço deu esser menys de tot frau.

**De testimoni de ma
riners en cõtrast de patro ab mer
cadets.** La. cccxliij.

Senyor de nau ho leny
qui haura contrast ab
mercaders: los Ma
riners dela nau no podẽ
fer testimoni al senyor
dela nau ne als mercaders a lur pu
ñe alur dan del yn ni del altre stãt
enlo viatge. Mas lo cartolari du
fer testimoni e esser mijancer entre
ells. Mas enipo cõ la nau haura
fer viatge: e los mariners serã de si
mateirs: que no serã rãguts al sen
yor dela nau: la donchs poran fer te
stimõ al senyor dela nau e als mer
cadets: abque ells no sien perso
ners del contrast: on seran demanats
per testimoni: nen speren dã ne pu

hauer. **Questu** esperauen dan ne
prou: hauer res q̃ diguessen no hau
ria valor e seriẽ rãguts per fallars:

**De testimoni de mer
cadets en contrast de patro a mas
riners.** La. cccxliij.

Mariners qui hauran cõ
trast ab lo senyor dela
nau de algunes coses: q̃
no sien scrites en lo cart
tolari: los mercaders q̃
seran en la nau poden fer testi mo
ni enlo viatge stant: ho quẽ fossen
erits ar̃ be al senyor dela nau com
als mariners. Ab que ells no foss
sen personers del contrast: que se
ria entre ells: nen sperassen hauer
dan ne prou. E si los mariners ha
usen contrast ablos mercaders lo
senyor dela nau pot fer testimoni:
pus sien erits dli viatge mas stant
enlo viatge no: e que no sia perso
ner del contrast que sera entre ells
Eucara mes lo yn mariner pot fer
testimoni al altre: pus sien erits dli
viatge: ab que no sia personer del
cõtrast: en que sera tret en testimo
ni: nen esper dan ne prou. Empero
los mariners poden fer testimoni
estãt en lo viatge al senyor dla nau
e als mercaders per aquest rãho:
ço es a saber per fet de gir ho si per
mal temps ho per altra vẽtura la
nau bagues anar en terra: car en a
quell cas ne en aquella sabo lefesi
ua no pot metre les cõuinences en
lo cartolari. E perço son fet aquest
capitol: car si en quell cas los ma
riners no poguessen fer testimoni:

ne lescriua nou hagues pogut me-
tre encartolarí lo senyor dela nau
poua negar totes les conuincences:
que haura empreses ab los merca-
ders: que a ell deguessen tornar a
dan: e diria tot ço: que a si mateix
tomás a profit: e los mercaders fa-
rien altre tal al senyor dela nau: per
aquesta raho poden fer testimoni
los mariners e en aytal cas estant
en lo viatge: perço q̄ frau algu noy
puga hauey. Mas per altra roho
no poden fer testimoni e stant en
lo viatge: a prou ne a dan del sen-
yor ne dels mercaders: per cōtrast:
que entre ells fos.

Testimoni d' mariner

Capitol. ccxxv.

S mercaders qui seran
en nau hauran algu cō-
trast entre ells: e traurá
los mariners testi-
moni: los mariners po-
den fer aquell testimoni: en que se-
ran demanats: si que ells sien enca-
ra al viatge: ho que sien exits: ab q̄
non esperassen dan ne prou hauey
ne volguessen mes lo pu dela vna
part q̄ del altra: nō haguessen pres
seruey: que si ells amauen mes lo
profit dela vna part q̄ del altra ho
ells ne haguessen pres seruey si pro-
uar los podia esser: ells serien ten-
guts de retre tot lo dñe tot lo greu
ge e tot lo interes que: aquella part
ne haura sostengut per culpa da-
quell testimoni: que aquells li hau-
ran fer: encara mes quels ne poua
metre e assonar e distrenger ab la

senyoria: e mes encara que no scri-
an per nul temps creguts de res: q̄
ells diguessen: e a alguns quals cri-
das periurs: senyoria no lin daria
alguna pena per testimoni: q̄ ells
ne donassen: que ans caurien ells
en dobla pena: qui aytal testimoni
fals haurien fet. E son fet perço a-
quest capitol: car moltes vegades
son los mercaders en algũs lochs:
e no ha ab ells sino tan solamēt los
mariners: e en presència de ells los
mercaders faran algunes conuinē-
ces ho empreniments dels vns als
altres: e per v̄tura lo vn ho altre
penedir se a de ago: que haura fer
e com aquell altre mercader li des-
manara la conuincença: que entre
ells sera empicfa: aquell li poua nes-
gar: e si aquell la li negaua: aquell
mercader ne sostendria gran dan:
e per aquella raho deuen fer testi-
moni los mariners dels contrast:
que serian entre los mercaders: p̄
ço q̄ algũ frau no puga ètre el esser.

De loguer de notxer

ho mariners: qui iran a consiment

Capitol. ccxxvi.

Senyor de nau ho leny
q̄ menara ab si en viat-
ge ho en viatges lo not-
xer a cosimēt: lo senyor
dela nau deu donar de
loguer al notxer: ari com p̄dra lo
nullor prober dela nau ho altre dls
cominals encara mes segons bon-
dat e valor: quel notxer haura. E si
p̄ v̄tura los mariners trā a cosimēt
del senyor dls nau lo senyor dls nau

los es tengut de donar loguer: segons que ella affanyaran ho haurà affanyat: e segons la bondat q'ells hauran: e lo seruey que faran: e aco deu esser a coneguda d'l noyter e d'l escriua que ells loy desan dir per lur sacrament: que ells fet hā al senyor dela nau be e lealment ia aq'l ls mariners qui seran a cosimēt q'uti loguer haurā affanyat: e quin no: e que ella noy deguen per voluntat ne per mal volença ne per seruey: que hom los hagues promes: ne p mal que ells volguessen a algu de aquells mariners: qui en la nau se riciē a cosimēt: e aco deuē ells dir soto pena del sacrament be e lealment al senyor dela nau. El senyor dela nau los es tengut de dar aq'l loguer quel noyter e l'escriua li hauran dit per lur sacramēt: e noy deu res contrastar.

De dā pres per fal

(ta douneig. Ca. cccxvii)

Senyor de nau ho leny qui sera en platia ho en port ho en altre loch ab la sua nau: e los mercaders qui ab ell seran li diran e li denunciara: que ell se ormeig e lo senyor dela nau hi metra filx: que nos ormeiara: ho per ventura ell no haura tota la exarcia: q' promesa los haura: e per aquestes rahons desus dites los mercaders ne sostendran dan: lo senyor dela nau es tengut de restituir aquell dan quels Mercaders hauran sostengut per aptal rabo. E si lo sen-

yor dela Nau no ha de que pagar deu se vèdre la nau: e si la nau noy basta: e lo senyor dela nau ha algus bens aquells se deuen vendre per ser complint a aq'lls mercaders: empero saluo los mariners: que no perden lur loguer. Mas los personers no son tenguts de res esmenar sino la part: q' hauran en la nau que altres bens no. E so fet aquest caritōl: car molt senyor d' nau plāy exarcia e nos pot ormeiar e per aco la nau ho leny pert se e la roba dels mercaders.

De nau quis pert en terra de serrabins. Ca. cccxviii.

Senyor de Nau ho leny qui sera o nauegara en terra de serrabise li vèdracas de ventura: que per mal temps ho per lenys armats de enemics perdra lo leny ho nau: si ell pert la nau ho leny per la rabo des sua dita: ell no es tengut de res a donar als mariners: si donchs ell nol perdra al loch: hon ell hagues tot son nolit: que si ell ha tot son nolit: ell es tēgut de dar tot lo loguer als mariners: mas empero qualse uulla pati quel senyor dela nau ho lēy fara ab los mercaders: a aquell pati mateix deuen esser los Mariners. Mas si lo senyor dela nau o leny deula als mariners loguers p altres viatges ell los es tengut de pagar: axi com en lo capitol qui desus es dit: se conte. Mas senyor d' nau ho leny qui per aptal rabo cō

desus es dita: perdra la sua nau ho leny: no es tengut de donar ley ne blanda als mariners: entro que siē en terra de christians perco car ell ha perdut tot quat hauiā e per ventura mes que no hauiā. fo ser pergo aquest capitol: que puyt lo seny por dia nau haura perduda sa nau no es tengut de donar leny ne viā da a mariners tro sien en terra de christians: pus que non ha per ell.

Casos en q̄ lo patro

deu demanar los personers per lo

S noliciat. Ca. cccxix. Enyor de nau ho leny qui noliciā la sua nau p anar en terra de sarra bins ho en loch pillos: si ell es en loch: hon has sa personers: ell los ne deu demanar abans que ferm lo viatge. E si ell los endemana: e los personers o volen: ell pot noliciat: que personer algu nou pot vedar. E si ell noliciā que nols ne deman: los personers li poden contrastar e poden encantar ab ell: perco car nols haura demanats: es demanats los ne hagues: los personers nol pogueren encantar: tro q̄ fos vengut del viatge. E si los personers encanten ab lo senyor dela nau ho leny qui noliciat haura menys de lur sabuda: e ell exira dela nau ho del leny per encant ho per qualseuol rabo: e los personers retendran la nau ho ley deu seguir lo viatge a aquell mercader: qui noliciada la haura: per qual p̄ieu ho nolit: quel mercader

haura empres ab aq̄ll: qui ladõchs era senyor: com ell noliciā: per que sen guart quascu: qui fara part en nau ho leny que qualseuulla cosa q̄ aquell fara ho empendra ab mercaders: a illo se haura a seguir. mes si lo senyor dia nau sera en loch: hõ no haura personer algu: ell pot nos licia e anar en tot loch: hõ ell se vul la: e si la nau ho leny pendra algun damnatge personer algu no li pot ser demāda per aq̄lla rabo. Mas si ell ho iugaua ho baratetaua: os p̄ dita per alguna rabo: que fos culpa sua: los personers lin poden ser demanda. Mas senyor de Nau qui noliciara per anar en terra de christians: no es tengut de demanar personers alguns si nos vol: ne per ser no la pot encantar: pus que ell haura noliciada tro al torn di viatge: mes lo senyor dela nau ho leny deu donar fianca al personer: si la lic demana: que ell no mut viatge: tro aqui hāta torn ada la nau ol ley en poder dels personers e la fianca q̄ dara: que no sia tenguda sino tan solament a vs e a costum de mar. E si per ventura lo senyor dela nau noliciara per anar en los desus dits lochs: e los personers serā en lo dit loch: e sabran que hauran noliciat ho nou sabran: e lo senyor dela nau nols ho haura dit: ni ells a ell res contrastar: e aquell viatge la Nau ho leny se perdra ho pendra algun damnatge: los personers no poden ser alguna demanda: e lo senyor dela nau no es tengut de res a respondre a ells.

De rescat ho auinen ca ab nau armada. La.cccxx.

Senyor de nau ho leny qui en mar deliura en port o è plaià o en altre loch se encontrara ab lèys armats de enemichs: lo senyor dela nau pot parlar e fer auinença ab los Comits e ab lo Almirall per quantitat de moneda. perço q̄ ella no facen mala ell ne res dela iua nau. E si enaqla nau ho lèy ha mercaders ell los deu dir lo pati que fara ho haura fer ab ells: ço es ab los comits e ab lalmiral daquella armada. E tots ensemps deuen se acordar: e deuē pagar aquella renso: la qual lo senyor dela nau ho lèy haura empresa ab los comits e ab lalmiral daq̄lla armada. E du se pagar per lo cominal dela roba per sou e per liura ho per besant: e lo senyor dela nau du hi metre per la meyrta de aço que valdra la nau ho leny. E si mercaders noy ha en la nau ho en lo leny lo senyor dela nau se deu aconsellar ab los panesos e ab lo notrer e ab los probers: e si lo senyor dela nau paga aquella renso que desus haue dita ab consell e ab consentiment de tots aquells qui desus son dits los Mercaders de qui la roba se tra: noy deuen ney poden res conuastar: ab quel Senyor dela nau pag per la meyrta de aço que valra la nau. Mas empero si lo Senyor dela nau ho leny se encontrara a ricom desus es dit ab lèys armats

qui no sien de enemichs: e ell los vol donar estrena e refrescament si en la nau ha Mercaders: ell los ho deu dir e demanar si ells ho volen los mercaders: e lo Senyor dela nau ho deu dir: e fer ab consell de tots aquells: qui desus son dits: e si lo senyor dela nau fa aço: deu se pagar: ayscom desus es dit. Empero si lo senyor dela nau nou fara ab voluntat dels mercaders: o ab consell daquells: qui desus son dits: e ell per sa auctoritat fara parti e dara refrescament sens sabuda dels mercaders e sens consell daquells: qui desus son dits lo Senyor dela nau ho deu pagar del seu propi: que los Mercaders no li son tenguda de res a donarne a retre dela messio ho del pati del refrescament: que eli haura donat aquells lenys armats.

De rescat ho conuinença ab lenys armats de enemichs. La.cccxxi.

Salgunanau ho lèy ha entrada de enemichs e en loch dubros: stant a qui carregat de tor ho dpartida vendran aquellens armats de enemichs e lo senyor dela nau ho del lèy parlara parti ol fara parlar a aquells lenys armats: perço que ells no facen mala res: que en la nau ho leny sera: e a q̄ll parti q̄ ell parlara o fara parlar si los incaus s̄ en la nau o è lo lèy ab ell ensemps tots ho la maior part

tida: ell los deu dir aquell pati que
 ell ha fet ho fet fer ab aqlls comits
 de aqlls lenys armats: e ab consell e
 ab voluntat dels mercaders ell ho
 deu donar. E los mercaders son hi
 tenguts de pagar per sou e per lius
 ra: segons que hauran roba en la
 nau ho en lo leny. E si per ventura
 los mercaders no erē en la nau
 ho leny tots ne partida: e eren en
 loch: quel senyor dela nau ho leny
 hagues espay: que el los pogues fer
 a saber aquell pati: q̄ ell hauria fet
 ho fet fer ab aquells lenys armats
 per saluar si e tota la roba: ell es tē
 gut: que lo ho deu fer a saber. E si ell
 no hauria espay que ho pogues fer a
 saber als mercaders lo senyor dela
 nau deu fer en ari: que tot ço que
 fara: que ho faça ab consell de tot
 lo comunal dela nau: e si ell ho fa en
 ari: los mercaders hi son tenguts
 de metre e de pagar tot en ari: com
 si tots ells hi erē estats: que en res
 noy duen ni poden cōtraffar. Em
 pero si lo senyor dela nau fara algū
 pati ab aquells lenys armats: e los
 mercaders seran en la nau tots ho
 la maior partida: ho seran en loch
 que ell los ho pogues fer a saber: e
 noy falsja aquell pati q̄ ell los hau
 ra fet ho fet fer: e no haura demā
 mats los mercaders pus q̄ ells sof
 sen en aquell loch que ell fer ho po
 gues: a aquell pati ayal q̄ ell hau
 ra fet los mercaders no son tēguts
 de res a metre: at si aço que laro
 ba sia en la nau ho leny tota ho par
 tida: perço que nols ne haura des
 niats. Mas empero si ells serā

en loch: q̄ nols ne puga demanar:
 e lo senyor dela nau fara aquell pas
 si ab consell de tots aquells: qui de
 sus son dits: los mercaders hi son
 tenguts de pagar: ari com de sus es
 dit. E si per ventura lo senyor dela
 nau fara aquell pati menys de sab
 buda dels mercaders: e menys de
 consell de aqlls: qui de sus son dits
 aquell pati que haura dit per sa
 auctoritat: e menys de sabuda e de
 consell de negu: lo senyor dela nau
 ho leny ho deu tot pagar del seu p
 pl que negu noy es tengut de res a
 metre perço car ell o haura fet. mēys
 de sabuda de tots aquells: qui de
 sus son dits. Empero si la nau ho
 lēy sera ē algu dls sobredits lochs:
 e haura dscarregat: e entre los mer
 caders e lo senyor dela nau sera em
 pres: quel senyo: dela nau deia es
 perar los mercaders: e los merca
 ders que deia hauer esparat lo sen
 yor dela nau: si dōchs en aqll tēps
 vendran aq̄ lenys armats: e lo sen
 yor dela nau fara pati ab ells: per
 ço que ell no li facen mal: ho enca
 ra si li vendra cas de ventura: q̄s
 perdra la nau ho leny: en aquell pa
 ti ho en aquella perdua que dits
 aquell temps quel senyor dela nau
 los deu esperar: sera sera: noy son tē
 guts de res a metre: pus q̄ ells hau
 ran dscarregat: si donchs no li vo
 lien ser alguna gracia. E si per ven
 tura los dits mercaders no haurā
 esparrada aquella nau ho leny a
 aquell temps: que en pres ho pro
 mes hauran: e si passat aquell tēps
 vendran a qui lenys armats: e lo

senyor de la nau haura a fer pati o
perdra la nau: los dits mercaders
son tenguts de pagar aquell pati o
aquella perdua: quel Senyor de la
nau ho Leny haura seta per culpa
della: qui nol hauran espatrat en a
quell tēps: que entre ell e los mer/
cadors era empres.

De roba leuada.

La. cccxij.

S algun senyor de nau
ho leny haura carregat
en algū loch de roba de
mercaders ho que tota
sta dalgū mercader par/
ticular: per anar descarrigar en al/
gun altre loch: lo qual loch hon ell
descarrigar deura: sera ia empres
entre ell e los dits Mercaders ho
mercader: si sera cas de vettura: que
aquella nau ho leny se encontrara
ab alguns lenys armats ho no ar/
mats de enemichs: si aquelles ma/
les gents qui en aqlls lēys armats
ho no armats seran: li tolta ho sen/
portaran la terca part de la roba: o
les dues parts o les tres: e no li let/
paran sino tan solament la quarta
part ho mes ho menys: si cō lo sen/
yor de la nau ho leny sera sunit alla:
hon de uia descarrigar aquella ro/
ba que romasa li sera: e encara aqll/
la: q̄ tolta li sera estada si lo senyor
de la Nau ho Leny se refendra: a/
quella roba: que romasa li ser a que
ho la vulla donar a aquells merca/
ders ho mercader: qui rebre la deu/
ra: si dōchs ell ho ells no li paguen
ari be lo nolit daquella roba: q̄ tol/
ta li sera: com daquella que sera ro/
masa e que ell haura ponada: lo sen/
yor de la nau nou pot fer ne du ab
iusta raho: per qual raho perco car/
nengū mercader no es tēgut de pa/
gar nolit sino dayranra roba: com
lo senyor de la nau ho leny li deliu/
ra en lo cas desusdit. Empero es a/
ri a entendre en tal cas: com desus
es dit: saluo empero: que si los mer/
cadors qui aquella roba aricom es
desus dit: hauran mesa en aquella
dita nau ho leny: si ells la agermana/
narā: ho si los dits mercaders eren
en aquella nau ho leny: e quāt ha/
gueren vista daqlls lenys armats:
la agermanarē: que si algun cas los
esdeuentā q̄ la vna roba ses alaltra
si lo agermanament desus dit sera
fet aricom damunt se conten: aqllā
roba que restaurada serā: deu esser
comptada ab aquella: que sera per/
duda per sou e per liura. E si lo sen/
yor de la nau ho lēy: e los dits mer/
cadors ho mercader de qui sera a/
quella roba desus dita: serā en guer/
ra ho de guerra ab aquelles males
gents qui aquella roba los hauran
tolta: lo cors daqllā nau ho daquell
leny qui restaurat ho romas sera
deu esser cōptat per sou e per liura
ab aquella que sera restaurada: e a/
si lo senyor de la nau ho lēy deu ha/
uer aytant de nolit: cō per sou e per
lliura li es de pedra: e de res altres
cosea los dits mercaders ho merca/
der no li son reinguts. Empero si la
roba no ha stada agermanada: aqll
com desus es dit: la roba que restau/
rada serā: no es tēguda de ajudar

e esmenar aquella que perduda ha
 Re encara los mercaders qui la ro
 ba haurá perduda: no son réguts
 de res a donar a aque. I senyor da
 quella nau ho leny: a qui alls aq
 la roba que perduda sera: hauré no
 lieiada ni lo senyor dela nau o lén
 a ells. Si donchs los dits Merca
 ders prouar ho mostrar no poran
 que per culpa ho ab sentimét o ab
 voluntat dell sera sera aquella tol
 ta ho aquella robarta. E si los dits
 mercaders prouar ho mostrar ho
 poran: lo dit senyor dela nau los es
 régut de tot a reire e esmenar sens
 tot contrast. E si los dits Merca
 ders prouar ne mostrar iustament
 nou poran: lo senyor dela nau o lén
 nols es de res tengut. Empero los
 dits mercaders ho mercader de q
 sera aquella roba: que restaurada
 sera: son tenguts de donar e pagar
 tot lo nolit daquella roba: que res
 taurada sera e d'altra cosa no. em
 pero si los dit mercaders seran en
 guerra ab aqilles males gents: qui
 la roba los haurá tolt: e lo senyor
 dela nau ho leny ables dites males
 gents en guerra no sera: lo cors d'la
 nau ho leny no deu esser comprat
 per sou e per liura ab aquella roba
 que perduda sera si donchs ayo
 desus es dit: agermanat no sera: q
 la vna roba a iudas al'altra: si cas d
 ventura hi vendra. E los dits mer
 caders no sien réguts de pagar no
 lit sino dela roba: que romasa los
 sera: ayo com desus es dit. Empero
 si lo Senyor dela nau ho leny sera
 ab aquelles males gents en guerra

e los dits Mercaders ab ells en
 guerra no seran: lo cors dela nau o
 Leny sia tengut de metre per sou e
 per liura a esmenar aquella roba: q
 perduda sera: e lo nolit sia aptabe
 comprat per sou e per liura ari be
 com los cors dele nau ho del leny: e
 ari be ala roba restaurada com ala
 perduda: si algun agermanament
 hi haura fet: ayo com desus es dit: e
 si entre ells agermanament fet no
 sera la vna roba no deu esser tengu
 da al'altra de esmena a fer: mas q
 estruch sera: e estruch seromandra.
 E lo senyor dela nau no deu hauer
 nolit sino dela roba que restaurada
 sera. E si lo senyor dela Nau ho del
 leny menara los mariners a viatge
 nols es d res régut a donar de lurs
 loguers: sino ayo com ell guanyara
 del nolit. E si per ventura los ma
 riners hi yran a mesos: lo senyor d'la
 nau no es tengut de pagar sino en
 aquella forma quell guanyara d'li no
 lit per qual raho: perço car a empat
 yament de males gents no esta al
 gu saluo. Empero si los dits mari
 ners qui a mesos seran acordats:
 haurá empres ab lo senyor dela nau
 ho leny: que ell los deia pagar per
 qualsem mes: ço que ab ells empres
 lo iorn que ell los acorda: lo senyor
 dela nau ho leny los es régut de pa
 gar p aptants mesos cõ ells hauen
 seruit: abans que aquella robarta
 fos fera: haia ell nolit ho no per q
 raho. perço car auinença lo venç.
 E si per ventura algun Senyor de
 nau ho leny sera aturat ho deteny
 gut per senyoria ho per males gents

en algun loch: si aquell loch hon ell
 verengut sera: es loch hon ell ne pu
 ga donar paraula als mariners: si a
 que los dits mariners vagen a viat
 ge: ho que sien acordats a mesos: lo
 senyor de la nau ho deu fer: e nols es
 tēgut de res a donar de tot aquell
 temps: que ell aqui haura estat per
 raho daquell deteniment: que fet li
 sera: perço que per culpa dell ho rō
 mādra: que ell no anas a guanyar:
 si vedat no li era: encara mēs que
 lo senyor dela nau ho leny assats hi
 pert pus quey pert la vianda: e cō
 suma sa nau ho sou leny. Mas em
 pero si lo senyor dela nau ho Leny
 sera detengut en algun loch per em
 patxament de senyoria ho de ma
 les gentes: si ell sera en loch hō ell po
 gues donar paraula als sobredits
 mariners: e ell no lals dara: ans los
 tendra els aturara ab si: ell los es tē
 gut de pagar de tot aytant: cō ab
 ell estaran: perque. perço car si ell se
 volia ell los porta els poguera ha
 uer donada paraula: e pus que ell
 fer nou volgue: els volgue aturar
 e tenir ab si: es raho quels deia pa
 gar de tot aytant: com ab ell estarā.
 Salues empero totes conuinen
 ces ho empriements: que ell ha
 gues empries ab ells: com a ell se
 acordaren: e ell ab ells. E per les
 rahons desus dites son fet aquest
 capitol.

De palanques vasos
 ho arguens priesos ho logats.

Capitol. cccxxij.

Senyor de nau ho de lēy
 qui pendra o logara pa
 lanques ho vasos o ar
 guens a ops de sa nau o
 de son leny a traure ho
 a verar: si les palāques

ho los vasos serrencaran: si ell los
 haura logats: no es tengut de esme
 na a fer sino tansolament lo loguer
 que ab ell haura empries quils lo
 ga al senyor dela nau ho del Leny.
 Empero es tengut de esmenar ab
 quelles palanques ho aqlls vasos
 ho aquells arguēs qui a seruey seu
 seran tots: a aquell: de qui serā sens
 tot contrast: si ell los haura priesos
 sens voluntat de aquell de qui son
 E trenquen se ho nos trenquen: to
 ta via sia pagat lo loguer: que em
 pries sera ab ells menys de tot con
 trast e de tot lagui.

De patro qui prome
 tra de sperar als mercaders a dia
 cert. La. cccxxij.

Senyor de nau o de lēy
 q nolseia la sua nau
 ho lo seu leny a merca
 ders: el senyor dela nau
 pmetra als mercaders
 de esperar temps sabut: la hon la
 nau ho leny fara port: ell los es ten
 gut de esperar lo dit tēps: q ab los
 mercaders haura empries: e si ell se
 patreix ab la nau ho lēy abās de a
 qll tēps q entre lo senyor dela nau
 e los mercaders sera empries: si los
 dits mercaders ne sostēdrā algun
 dan per co com lo senyor dela nau o
 del lēy sen sera partir abās del tēps

que entre ella sera empica; lo Senyor de la nau ho leny es tengut de esmenar als mercaders tot aquell dá que p culpa dell han sostengut. Si los mercaders no espatyará lo Senyor de la Nau ho del Leny al temps: que ells hauran empres ab ell: si lo senyor de la nau algú dá pèdra ho sen creixerá de messio: los Mercaders son tenguts de restituir tot lo dá e tota la messio: q̄ p culpa dells haura feta. Saluo empio: q̄ si lo senyor de la nau se tenta de empatxament de senyoria ho de lenys armats de enemichs: ho era en loch quels ne fes leuar nial tēps si per aq̄stes condicions que desus son dites: sen partia ans q̄l temps q̄ entre ells sera empres fos passar: lo senyor de la nau ho leny no es tengut als mercaders dels dans: q̄ ells ne sostēgessen: perco car no es culpa sua. Ne los mercaders a ell per aquella mateixa raho.

De empatxament de nau promes a dia cert. Ca. cccxxxv.

A Mercaders qui nolicia ran nau: e prometrá al senyor de la nau ho leny: que ells lo haurá espatxat a dia cert: e aq̄lla cōuinēca sera feta ab carta ho ab testimoni: ho sera escrita en lo cartolari de la nau ho leny: hō se ra donada palmada entre lo senyor de la nau e los mercaders: hō se ra posada alguna pena: si los dits mercaders a aquell temps no hauran espatxada la nau ho lo leny: si

lo senyor de la nau se volra: los pot demanar aquella pena: q̄ entre ells empresa sera posada. E si entre lo senyor de la nau e los mercaders pe na alguna posada no sera: lo senyor de la nau pot demanar als mercaders d̄ tota la messio: que per culpa dells haura feta: saluo empio que si ho haura tolt ho vedat empatxament de du ho de mar e que per culpa dls no fos romas: ells no son tenguts de pagar al senyor de la nau aquella pena que desus es dita: e q̄ entre ells ha estada empresa ne encara messio: q̄l Senyor de la nau ne hagues feta en aquella mateixa manera. Si donchs aq̄ll temps que se ra empres entre lo dit senyor de la nau e los mercaders vendra empatxament de senyoria: que ells no gosén carregar ne anar en algun loch: o encara mes que no gosassen res traure de la terra los mercaders no son tēguts de res a donar al senyor de la nau: pus que no es lur culpa. mas empio si vltra lo dit tēps quels mercaders hauran empres ab lo senyor de la nau: vendra empatxament de senyoria: e los mercaders per lur culpa no haguessen espatxat lo senyor de la nau: los mercaders son tenguts de pagar la pena: que entre ells es empresa e posada sera: e si entre ells pena alguna mesa ne posada no ha: los mercaders son tenguts de retre e donar: tota la messio que el Senyor de la Nau: haura feta: per culpa dells encara mes tot lo dan e tot lo interes: que el Senyor de la nau hau

ra sostègut e sostendra. Saluo em
pero q̄ aquell dany e aquell cuteser
deu esser mes en mesura e en vista
e en coneguda d' dos bons homès
qui be e diligentmēt sien e sapiē de
la art dela marie: aquells dos bons
homens deuen en tal guisa tēpar
aquell dan e aquell interes q̄i sen/
por dela nau haura sostengut p̄ cul/
pa dels Mercaders: quel Senyor
dla nau ne los mercaders noy sien
mal caērs: e en guisa e en manera:
quel senyor dela nau e los merca/
ders romanguē en amistat e en bē
uolēca. E si lo senyor dla nau guā
para res de nolit: ell es tengut d' do
nar als mariners per lur loguer en
aquella forma que ell guanyara de
nolit. Empero qualseuulla pati q̄l
senyor dela nau fara ab los merca/
ders: en aquell pati mateix deuen
esser los mariners. E en aq̄lla ma/
teixa manera que desus es dita: es
tengut e obligat lo senyor dla nau
ho leny als mercaders: quells pro/
metra de esser espatrat a dia cert: e
per culpa d' ill romādra. E si los ma/
riners van a loguer: lo senyor dela
nau no les es tengut de res a donar
perco car lo senyor dla nau no hau
ra empres abells: quant sera espat
rat: ne quāt no mes si los mariners
serā acordats a mesos: lo senyor dla
nau los es tengut tot en afi: cō en
tre ell e los mariners sera empres
lo iorn que ell los acorda. E los no
stres antecessors qui primerament
començaren anar per lo mon: vee/
ren e conegueren: que aquell dan q̄
entre los mercaders e los senyors

de les naus poria esser: que esta mes
en coneguda e en a gualtat per los
bons homens dela mar: perco: car
nengu no sab ne pot saber: la aq̄ll
destrich ho aquell impediment: si
sera per son prou ho. per son dany.
Per q̄ es bona la comstalesa e la
egualtat e lo tenipament d' la bōs
homens. E son fet perco: a quest ca:
pitol: car si mercaders no eren: no
calria a algu fer nau ne leny. Ne si
les nans no fossen: no feta tant bō
hom mercader: cō es. Per que los
Mercaders deuen cōffertir e pas/
ser ab los Senyors de les Naus. E
los senyors de les Naus son enca/
ra mes tenguts de cōffertir e de so/
stenir als Mercaders mes: q̄ los
mercaders no son als senyors: d' les
naus per moltes rahons: les quals
no cal ara a nos dir ne recapitular:
perco car quascu es tan cert e tant
saut: que les veu e les conceix: per q̄
ara no les nos cal recapitular: e si
per ventura algu ni ha: qui sia tan
negligent: que no les sapia: deman
les a aquells: qui li sera semblant
que les deian saber mīls que ell.

De nau q̄ estibara de
gerram.

Capitol. cccxxvi.

Du ho leny qui estiba/
ra de gerram: los merca/
ders son tenguts de do
nar homens qui estibē
la nau ho leny: ab que
sien en loch bon ne pu/
guen trobar per diners. E si son en
loch: hon non puguen trobar per
diners: los mercaders se duen aue

nit ab los mariners els mariners deuen ho fer. E los mercaders desuen los pagar a coneguda del noy fer: e lo noy fer en guisa e en manera: que los mariners sien ben pagats de lur maltrret en tal guisa que los mercaders no sã mal caets: e aco deu esser posat en fe del noy fer que lo noy fer ari es posat com a balança de tenir veritat: e de fer ma dierura a ribe als mercaders cõ al senyor dela nau e als mariners e a tot hom: qui eu la nau sia ho vaia: q̄ nos deu mes tenir ab los vns que ab los altres: e si ho fa: es ne p̄ iur: e si puat li sera: ell no sera cresgut per nengun tẽps de sacrament que ells fes. Empe si lo senyor ð la nau prometra ho empẽdra ab los mercaders: que fara estibar la nau los mercaders no son tenguts de logar estibadors: mas lo Senyor ð la nau sen deu auẽir ab los mariners se volent: e pagar a ells: a ricõ de sus es dit. Mas si los mariners volran ser gracia al senyor ð la nau deu los ho regoneixer a coneguda del noy fer: en guisa que los mariners ne sien pagats.

Si gerra se trẽcara

ditre nau. La. cccxxvij
 I algun senyor de nau ho lẽp haura noliciada la sua nau ho lẽp a alguna Mercadera e los dits mercaders carregaran aquella nau o lẽp: que ells noliciada hauran: si ells carregarã de gerra e los dits mercaders haurã lurs

estibadors: qui per ells estiben aq̄ la nau ho lẽp que ells hauran no liciat: sia que aquells estibadors: q̄ per ells estibaran e ells hi hauran mesos per lo lur gerra a estibar sia que aquells estibadors ho estiben be ho no: si gerram algu ho gettes si trencaran: ho si rompien: ho si cõ sentiran: lo senyor dela nau ho del lẽp no sia tengut de alguna esmena a fer: pus que per culpa dell no sera fer. Mas los mercaders de q̄ aquell gerram sera: sien tenguts ð donar a aquell senyor ð aq̄lla nau ho lẽp tot aquell nolir: que pmes li hauran de donar per quascuna gerra. Empero es ari a entendre: quel senyor dela nau ho lẽp puga retre ho mostrar los tests en testis meni de aquella gerra ho gettes q̄ rotes ho trencades seran sens tot contrast. empe si lo senyor dela nau ho lẽp fara estibar aquell gerram: e los estibadors q̄y metra: stibarã be sufficientment: e sens culpa del estibar que ells haurã fer: gerra ho gettes si rõpran: lo senyor dela nau no es tẽgut de fer esmena a aquell mercader: de qui seran: sino tan solament que non deu hauer nolir. E per qual raho no li es tengut q̄ li esmen lo dan: quel mercader ne sostendra: per aquesta raho: car algu no deu creure ne encara en ver por la metre: que algũ senyor ð nau ho lẽp fos pagat ne sia: que algun mercader pda ne faga son dan en la sua nau ho lẽp per culpa ð li ne per res: que ell fer hi puga: empero si los mercaders puat ho amostar

poran : que per culpa del senyor de la nau ho dels stibadors que ell hi haura mesos si rōpia gerra ho gertes : ell es tengut de esmena a fer a aquells mercaders : de qui seran. Per que senyor de nau ho leny no deu estibar ne fer estibar la nau ho leny de gerram : si los mercaders ho hom per ell hoy eten presents al estibar : perco quedān no lin pu ga tomar. Empero si al estibar del gerram haura mercaders ho algū hom per ells : qui veia al estibar : si ger ra ho gertes si rompian lo seny or de la nau no es tengut de algu na esmena a fer : encara los mer caders no li duen ne li podē lo nō lit tolre per neguna raho : pus que ells ho hom per ells hi seran estats al stibar. Empero si al carregat ho estibar se trencara gerra algūa los mercaders no sien tenguts de donar ne nolit al senyor de la nau mas empero sis trencaran al descarregar : los dits mercaders son tēguts d donar ne nolit al senyor de la nau ho leny . E perco que desus es dit : son fet aquest capitol.

Si mariners sen meā rā la nau sens volūtat del senyor.

Capitol. cccxxviii.

enyor de nau ho leny qui haura noliciada la sua nau per anar descarregar en algū loche cō lo dit senyor de la nau se ra en lo dit loch : hon ell deura des carregar : ell deu descarregar la nau E quant la nau sera descarregada :

ell se deu espatxar : com mīla pusca en cercar lo profit de la nau : perco que el pusca donar guany a si mas teire a sos personers. E los mariners deuen lo esperar : que nol deuen congoixar : ell pagant a ells a quell loguer : que ab ells haura em pies : tro fins que ell sia espatxat. E si los mariners p default q ha guets sen del senyor de la nau : se leuaren daquell loch : hon hauran descarregar e se menarā la nau ho lēy mēys de voluntat ho de sabuda del senyor : qui en terra sera : los mariners qui aco comerran ho faran : no deuen hauer diet en hauer ne en persona ne en res : que ells hagen : e lo senyor de la nau pōr los metre en fettes : e metre en poder de la senyoria : e fer demanda cōtra ells tot enari : com aqlls qui desconeixen lur senyor : ell desposseixen de sa senyoria. Bri es a entendre que la nau sia en fra de amichs e en loch menys d peril. Encara son tēguts de mes los mariners qui aco faran ho consentiran : de retre e de esmezar tot lo dan e tot lo greuge e tot lo interes : q̄l senyor de la nau haura sostengut . E lo senyor de la nau sia tregut per sa simpla e plana papraula. E los mariners qui aco hauran fet ho consentit : deuen tant estar en la preso : tro fins que hage satisfet al senyor de la nau : ho que sien auenguts ab ell ala sua voluntat. E son fet pco aqst capitol : q̄ mariners no sen deuen menar nau ne leny : si be lo senyor de la nau los fara algun tort. Mas deuē sen anar

a la senyoría: hon seran: e clamar se del tort: que a ells sera semblant: q̄ el los faca: que no seria ben fer: que qualque hora que fos semblant als mariners: quel senyor d̄la nau los faes algun tort: ols tengues en algun loch vltra lur voluntat q̄ ells sen poguessen la nau ho lēp menar en que ells serien: e per aquesta ra ho es hí posada la pena de sus dita

Del cōprar de les vintualles e coses necessaries ala nau.

Capitol. cccxxix.
 Senyor de nau ho leny qui haura nolciada la sua nau ho lo seu leny p̄ anar a guanyar en algunes parts: ell deu fer cōprar el escriua vlanda e companatge e totes les altres coses: que sien necessaries ala nau ho leny. Saluo empero que si la nau haura mester exarcia: que la deu comprar lo senyor d̄la nau ab lo dit scriua. Equāt haura comprat e fet complimēt de companatge: e de totes coses: que sien a necessari d̄la nau: el senyor haura comprada aquella exarcia que necessari sera d̄la nau: e empero si lo senyor d̄la nau sera en loch que y sien personers: ell los deu de manar de aquella exarcia ans: que la compie: e si los personers nouo len e lo senyor de la nau coneixera q̄ aquila exarcia sia ops e necessaria a la nau: ell la pot ben comprar: que no deu estar per los personers: per ço car personers romanen per ventura fals en terra: e ab que ells ha

guessen diners: ans: quis volgues a ventura d̄la mar: e per aquesta raho los personers noy deuen contrastar a aquella exarcia: q̄ nos cōs pie pus quel senyor d̄la nau veia: que a la nau sia gr̄ an necessari: que si la nau era menys de aquella exarcia: ella nau egaria a gran condició e lo senyor d̄la nau pota esser repres dels mercaders: e per aquesta raho noy poden res contrastar. E si lo senyor d̄la nau tendra algun comu d̄la nau: ell deu pagar la compnaya: e la erarda: que ell haura comprada. E si lo senyor de la nau no te algun comu d̄la nau: ell deu comptar e sumar ab le scriua: tot quant costa la companya: e tot ço que le scriua haura comprat e ço que costara la exarcia: quel senyor d̄la nau haura cōprada. E cō lo senyor d̄la nau e le scriua ho han ran comptat e sumat: le scriua deu anar a quascun personer e dir: q̄lle deian pagar tot ço: q̄ a quascun vendra per la sua part. E sils personers ne volien hoir compte: le scriua los nes tengut. E cō los personers hauran hoit compte del escriua: ells sō tengutes de donar al escriua tot ço que a quascun vendra per la part: que haura en la nau. E si y haura algun personer: qui no volta pagar ço que a ell ne vendra per la sua part e contrastara: lo Senyor d̄la nau ho haura a manleuar. Perco car aquell Personer no haura volgut pagar: d̄la part que aquell Personer haura en La Nau. Se deu pagar aquell d̄ute. E tot lo guany:

quel senyor dela nau promes a aquil
qui presta loy haura: si tota aquels
la part sen sabia cõsumar: que aquil
psoner haura en la nau: perco car
per culpa dell se fera feta aquilla mã
leuta: e si venia cas: que la nau sep
des: e que la manleuta no fos pas
gada: los bens daquell personer si
haurien a parar a aquell dite a pa
gar: perco car ab sabuda e per cul
pa dil se feria feta aquella dita mã
leuta. Mas empero si lo senyor de
la nau sera en loch: hom no haura
personers: ne lo senyor dela nau tẽ
dra comu dela nau: e ell fara man
lenta per les rahons: que desus son
dites tot lo cominal dia nau o ha
a pagar que personer algu noy pot
contrastar. Empero si abans que a
quella manleuta que desus es dita
sia pagada: si la nau se perdra: per
soner algu non es tẽgut de res a re
tre a aquell: q̄ p̄stat hi haura: pus q̄
la nau sera rota e perduda: guart
se aquell: ia comprestara ne com
no: quel p̄soner assats hi pert: pus
que la sua part hi pert: e ari per la
raho desus dita lo prestador no pot
res demanar a aquells: qui haviẽ
part en la nau: per que ell se guart
com prestara la sua moneda ne cõ
no: que com la nau sera rota: los p̄
soners no son tenguts de res a me
tre en aquilla nau. Empero si la nau
sera en algun loch e aquell presta
dor se voltra pagar del prestech: que
ell fet haura: si lo senyor dela nau
haura diners seus ho daltre: ho ell
tendra algun comu dia nau: ell es
tengut de pagar aquell prestador e

encontinent tornar la nau als per
soners: e comptar ab ells di guany
e dela perdua: que ell fet haura e si
guanya: ell es tengut de donar pt
daquell guany a quascun personer se
gons que haura part. E deu esser p
tit lo guany per lo cominal dels p̄
soners. E si guany noy haura: ey hau
ra perdua: quascun personer es tẽ
gut de retre e de donar al senyor de
la nau: tant cõ a ell ne vendra per
la sua part. que raho es. que q̄ part
vol hauer del guany que part deia
hauer dela perdua. E si lo senyor d
la nau no haura diners d̄ si ne dal
tri: ne la Nau no haura guanyat:
ne ell no tendra algun comu dela
nau: ell p̄stador fara vèdre la nau
com la Nau sera venuda: el presta
dor sera pagat: si dela venda dels
nau sobtara alguna cosa: lo senyor
dela nau es tẽgut de venir en aquil
loch: on seran los p̄soners e de do
nar lur part de tot ço que dela ven
da dela nau sobtara. E si lo senyor
dela nau haura haguda a vèdre la
nau per les rahons: que desus son
dites personer algu noli pot fer de
manda. Si donchs los personers
noli podẽ puar lo cartolari. Que
aquella manleuta per la q̄l la nau
sera venuda: que ell la hagues feta
per son ioch ho per altres barats:
que ell menas ho faes. E si los per
soners aco prouar li poran: lo sen
yor dela nau es tengut de retre e d
donar als personers totes les ptes:
que en la Nau haulen ho lo pieu da
quells. E si lo senyor dela nau no
ha de que pagar: ell deu esser pres e

mes en ferres e star tât : tro que ell
 sia auengut ab los psoners : ho q̄lls
 haia sauisfers del dan : q̄ fet los hau
 ra. **E** si com lo senyor dela nau hau
 ra venuda la nau ari com desus es
 dir: si ell allo que dela nau li sera so
 biat : no tomara terre compte als
 personers : e a donar la part que a
 ella pertanyera de tot ço q̄ d̄la nau
 li sera sobiat : e ell sen ira en altres
 parts: si aço que dela vèda d̄la nau
 li sera sobiat se perdra: ell nes ten
 gut de esmana a fer als personers :
 axicom desus es dit. **E** si ell sen ira
 en altres parts ab allo: que d̄la nau
 li seraromas: e ell guanyara: tot lo
 guany que ell fet ne hauras: es ten
 gut de donar als personers a qual
 cu : segons que la donchs haurè pt
 en la nau: mēys d̄ tot frau e p̄traff.

Com lo patro du dar

compte als psoners quascū viatge.

Capitol. cccli.

Set seyor de nau ho lēy
 es tengut de terre com
 te a los personers qual
 cun viatge: que ell fara
E si lo senyor dela nau
 no retra compte a los personers de
 quascun viatge. q̄ ell fara : si la nau
 ho leny se perdra ho pendra algun
 daminatge: lo senyor d̄la nau es tē
 gut de terre e de donar tot lo guay
 q̄ ell fet aura: als personers. **Q**ue
 perra ho dela nau que pduda hau
 ra ho d̄l leny lo senyor d̄la nau nos
 d̄uecufar ne pot: que no haia a re
 tre e a donar tot lo guany : que ell
 ab aquella nau ho leny haura fet.

E si lo senyor dela nau ho leny no
 haura de queu pusca terre: si ell es
 tengut: ell deu esser pres e mes en
 ferres tot enaxi: cō en lo capitol de
 susdit se conte. **E** fo fet p̄ço aq̄st ca
 pitol: car molt senyor d̄ nau ho lēy
 repiem e triga: que no vol comptar
 ab los personers: e cō ve: q̄ ell haur
 ra perduda la nau ho leny e ell d̄s
 tra: que tot sies perdut: e sia que si p̄
 dra que no si ho perdra lo senyor d̄
 la nau ho leny nes tengut: axicom
 desus es dit. **P**erque tot senyor de
 nau ho leny deuria e deu comptar
 quascun viatge: que fara ab los per
 soners del guany ho dela perduda :
 que fet haura : perço que la pena q̄
 desus es dita: noli pogues venir d̄
 sus. **E**ncara es de mes tēgut lo sen
 yor del leny als personers: que si lo
 senyor dela nau guanyara ab aq̄ll
 comu que dels psoners haura ho
 tendra : ell los es tengut de donar
 lur part de tot lo guany que fet ne
 haura. **E** si ell peruentura hi haur
 raperdut: personer algu no li es tē
 gut de perduda : que ell fet an haia:
 perço com ell tendra aquell comu
 malgrat dels personers desusdits

Cō patro du dar cō
 pre e sis mor senscōprar. Ca. cccli.

Salgun si senyor de nau
 ho leny nauegara en vi
 atge ho molts: si ell na
 uegara ho tornara algu
 na vegada ho moltes
 en aquell loch on seran
 tots los seus personers ho la ma
 ior partida: ell los es tēgut de terre

compte quascun viatge que ell fa-
ra. E si ell non farell es tégut tot en
ari: com en lo capitol desusdit se cõ-
te. Empero si lo senyor dela nau ho
leny nauegara aricom desus es dit:
e ell cessara que no retira cõpte als p-
soners: ne encara nols dara res da-
co: que guarara los dits personers
lon deuen requerir. E si per ventu-
ra ell simplamēt e sens malicia fet
nou volta: los sobredits personers
lon poden forçar: e si los dits per-
soners lon requeren ho no: e força
alguna si ell fet nou volta: ells noli
metran: si al senyor dela nau ho del-
leny vendra cas de ventura ques
morra: si los dits psoners ladõchs
apres la mort sua ells demanaran
als hereus daquell: qui mort sera o
als detensidors dels seus bens cõ-
pte ho part del guany que aquell q̄
mort sera: hauria fet ab aquella nau
ho leny: los dits hereus ho los teni-
dors daquells bens seus nols son
tenguts de retre compte: ne de res
a donar de guany: que aq̄ll hagues
fet. Si donchs losdit personers p-
uar nou porā ho aquell qui mort se-
ra nou haurā iaquit manat en son
testament. E si per ventura aquell
qui mort es: sera mort intestat: los
hereus daquell ho los detenydors
dels seus bens no son deres aldre
tenguts a aquells sobredits perso-
ners sino tansolamēt daço: que en
lo cartolarí de aquell qui mort sera
se trobara scrit. E si ells trobarā
en lo desusdit cartolarí scrit algun
guany: los dits hereus ho deteny-
dors dels bens de aquell qui mort

sera: son tenguts de retre a quascū
dels dits personers la part que lly
tanpara de aq̄ll guany: que ells hau-
ran trobat scrit: si tots los bens da-
quell qui mort sera ne sabsen esser
venuts. E si per ventura en lo car-
tolari daquell qui mort sera: algun
guany scrit no sera trobat: si algun
consumamēt scrit trobat sera: que
la nau ho leny hagues a tomar a a
quell qui mort sera: ho alguns de
qui ell ho hagues manleuat per ra-
ho de consumament: que la nau o
leny hagues fet los dits personers
hí son téguts d pagar lur part. Em-
pero es enaxi a entēdre que aquell
consumament no fos fet per culpa
daquell qui mort sera: qui ladõchs
en temps de la vida sua era senyor
daquella nau ho leny e qui aquell
consumament desusdit haura fet:
e silo dit consumament porā pros-
uar los dits personers que per cul-
pa daq̄ll q̄ mort sera: qui ladõchs
en temps de la vida sua era senyor:
fos fet ells noy son tenguts de res
a metre pus ells en ver metran: q̄
p culpa daquell qui mort sera: sia
stat fet lo consumament desusdit.
Altament los dits personers son
tenguts de donar e de pagar a aq̄ll
consumament: segons que a quascū
cu ne pertanyera dela sua part. E
es raho: que aricom ells pienguerē
volētera part del guany: siy fos: arf
es raho: que paguē part en lo dit cõ-
sumament. Encara per altra raho:
perço com aquell qui mort sera: e la
donchs en temps de la vida sua era
senyor daquella nau ho leny: anā

ua stana e nauegaua entre ells cō
 ells non destrenyien que comptas
 ab ells ho quels donas part d'aco:
 que guanyaua. E si per uentura a
 q̄ll qui mort sera ab intestat: car to
 lart algu no haura fet ne haura scrit
 los sobredits personers no poden
 demanar ala hereus de aquell: qui
 mort sera algũa cosa. Ne los hereus
 ho detenydois dels bēs de aquell
 mort no poden res demanar als so
 bredits personers de consumamēt
 dela nau ho leny: que hagues fet
 pus en lo cartolarī no sera scrit: per
 testimoni que ells ne demanasen.
 Per que quascu se guarde: e ia cōm
 fara les sahene se com no. Per ço
 que dan ne greuge no li pura tor
 nar. E per les ra hōs d'us d'ites son
 fet aquest capitol. Empero salues
 totes conuincēces e promissions
 quel senyor dela nau ho leny hagues
 fetes als sobredits personers per al
 gum raho: e los personers a ell. E
 saluo encara: si lo dit Senyor dela
 nau ho leny haura comptat ab los
 psoners ab tots ho ab la maior par
 tida si al comp̄e que ell los retrā:
 los haura a dar algun guany: si ell
 per uentura dar nol los pora: e los
 dits personers li faran gracia: quel
 ne speren: si ell ans que dar los ho
 haia morra: los dits personers de
 uen esser pagats dels bens: si tots
 ne sabien esser venuts.

Declaracio del pre-

Segons q̄ cedent. La. ccc. l. ij
 en lo capitol desus dit declara e
 demostra: tot senyor de nau ho leny

es tengut de rerre compte a sos per
 soners quascun viatge: que ell fara.
 E si nou sabia: es ne tēgur e obligat
 tot enari: com en lo capitol d'us dit
 es contengut. Mas empero es art
 a entendre: si el Senyor dela nau ho
 leny sia ho venga quascun viatge o
 alguns viatges: que ell fara ena q̄ll
 loch: on sien tots los personers ho
 la maior partida. E si lo senyor de la
 nau ho leny fara port en algun loch
 on no haura personer algu: encara
 que ell nauegara e fara viatge ho
 viatges en moltes parts: on perso
 ner algu no haura ne sera: si al sen
 yor dela nau ho leny vendra algun
 cas de uentura: que ell perdra tot
 ho partida d'aco: que ab la nau ho
 leny haura guanyat: si per culpa dell
 nos p̄dra: ell no es tengut de res es
 menar als sobredits personers pus
 per culpa dell no sera perdrut. Em
 pero si los dits personers emp̄drā
 ab lo senyor dela nau ho del leny: cō
 ell se partira dells ho li diran: que
 si ell per uentura se aturara en als
 gunes parts per neuegar: q̄ ell q̄la
 deia trametre per quascun viatge:
 que ell fara: tot co q̄ a ells pertany
 ra del guany q̄ ell fet haura: lo dit
 senyor dela nau ho leny los ho deu
 trametre. Empero si ell nols ho tra
 met e so retrandra: si ell ho p̄dra en
 qualseuilla manera q̄ ell ho perda
 ell los es tengut de tot a restituhir.
 E si ell no ha de que: ell es tengut
 de tot enari com en lo capitol desus
 dit es contengut. Empero si los
 dits personers empreffio alguna
 no faran ab lo Senyor dela nau

ho leny: com ell se partira dells: ell nols es tengut que res los trames/ta. E si s ho tramet es pr: sera molt be perdut al senyor dela nau ho dl leny q̄ sens lur manamēt los o tra metra: Empero qualseuilla con/ uinença ho empreſso que lo senyor dela nau ho del leny fara ab sos p/ soners: com dells se partira: aquel/ la es mester quels atenga. E si ell per uentura nols ho attendra: e p culpa dell romandra: ell es tengut de restitubir tot lo dā que los dits personers ne sostendran ho sosten gut ne hauran. Empero si al senyor dela nau ho leny ho tolra ho veda ra impediment de deu ho de mar o de senyoria ho de males gents que ell no attendra: co que a sos perso/ ners promes haura: cō dells se par ti: e per culpa dill no romandra: ell a sos personers dela promesa nols es de res tengut. ¶ Perço com a em/ pediment de deu ho de males gēts no pot algu res dir ne contrastar. Empero totço que d'us es dir: que sia e deia esser menys de tot frau. E si frau algu prouar si pora: la part contra qui prouat sera: sia tēgut de retre e restitubir tot lo dā a aquel/ la part que sostēgut lo haura: sens tota malicia. E per les rahons des/ susdites son fet aquest capitol.

**De patro qui volra
creyer la sua nau.** *La. ccxliij.*

Senyor de nau ho lēy qui volra creyer la sua nau ho lo leny si ell es en loch: hon sien tota

los personers ho la maior partida: lo senyor dela nau ho leny los ne deu demanar. E si tots los dits p/ soners ho volen ho la maior part/ da q̄ la nau se cresca: lo senyor dela nau ho lēy la pot creyer. E tots los personers son hi tenguts de mette per la lur part aptant, com de aq̄ll creximent los vendra. E si ha per soner qui volgues contrastar no pot pus que a sabuda, e ab volūtāt dela maior part serafet aquell cres/ ximent es lo senyor d'la nau o hau ra a manleuar: aquell personer es tengut axi: com en lo capitol de sus/ dit es cōtengut. E si los personers no volen que aquella nau se cresca lo senyor dela nau nols pot forçar. Mas pot lo forçar de totço que en lo capitol de susdit es contēgut. Encara mes si lo senyor dela nau fa aq̄ll creximēt miēys de sabuda e de volūtāt d'ls psoners los p/soners no sō tenguts al senyor dela nau de res a donar: sino axi com en lo capitol de susdit es contengut. Empero si lo senyor dela nau ho del leny sera en algun loch: on no haura personer algu: e ell volta creyer sa nau ho lēy ell la pot creyer: segons que en lo ca pitol de susdit es contengut. E los personers noy poden res contra/ star: sino en axi: com en lo capitol de susdit es contengut. E lo Senyor dela nau es obligat als personers d' totes aquelles conuinences e em/ pressions que al capitol de fet de a/ dob parla: e es contengut. ¶ Perço com creximēt que hom fa ala nau: es iudicat per adob.

Declaració del pre- cedent. La. c. r. l. i. j.

Segons que deu e demostra en vn capitol desus dit: que si senyor d nau vol crexer ho fer algun creximent en la nau ho leny: si lo senyor dela nau es en loch on sien tots los personers o la maior partida: lo Senyor dela nau ho leny los deu demenar del dit creximent: que ell vol fer en la dita nau ho leny. E si los dits personers tots ho la maior partida no volran: que lo dit creximent se faca: lo dit senyor dela Nau nou deu fer: nels ne pot forçar. Mas lo dit lenyor dela nau pot forçar los dits personers d aco: que es dit en lo d'us dit capitol cōdes a entendre dencantar: e los dits personers al senyor dela nau o leny per aquella raho mateixa. es ver: e ari es acostumar de fer. Empero segons que encāt deu esser fer. E alla on diu e demostra q̄ si lo dit senyor dela nau ho leny es ho sera en loch: on no sien ne seran tots los dits personers ensemps ho la maior partida que si lo dit senyor dela nau ho del leny voltra crexer la dita nau ho lo Leny lo dit Senyor dela Nau ho leny ho pora fer: que personer algu no pot en res contrastar sino aricom en lo capitol desus dit es contengut e es ver. Mas empero es ari a entendre: que lo dit senyor d la nau ho leny no nola cre sca sino per dues rahons. Co es a saber per gran nolit ho gran viat-

ge: que ell trobas: ho per gran profit: quel dit senyor dela nau vega ho conegues: quen vegaes ho que pogues venir ass mateix e a tots los desusdits personers: co es a endre per passatge ho per falliment daltres naus ho lenys que alguns mercaders no trobasen. E si lo dit senyor dela nau ho leny fara lo creximēt desusdit per les dues rahōs desusdites los dits personers li sō tenguts de pendre en compte tota messio e despesa: que lo dit senyor dela nau ho leny haura seta p̄ lo dit creximent si donchs los dits personers lo contrari prouar no li poran. E si lo dit contrari prouar no li poran esser ver: sia que lo dit senyor dela nau ho leny los aportguany ho consumament: tot li deu esser pres en compte. E si lo dit senyor d la nau los aportara algū guany los dits personers ne deuē hauer e pendre be e entegrament lur part: segons que quascu dels personers la haura en la nau. e si lo senyor d la nau ho leny aportara algun consumament als personers: los personers son tēguts de pagar al dit senyor dela nau ho leny segons que a quascu dels dits personers ne pertanyera: segons la part que en la dita nau haura. E es raho: que arico quascu prenguera part del guany: si lo dit Senyor dela nau ho Leny lols hagues portat: ari es raho: que quiscū dels dits personers paguē sa part en lo dit consumament: si es deu en la per algun cas. E puisc lo dit senyor dela nau ho leny hau

ra fet lo dit creximent a bon entes-
nivent e per les rahons desusdi-
tes. E maiornet p' lo dit contrari no
li poia esser stat prouat. Mas eni-
pero si los dits personers poran p'
uar lo dit contrari al dit senyor de la
nau ho leny aquell dit Senyor de
la nau ho del leny: qui no haura fet
ta la dita hobia ho creximent ples-
dites rahons: ans ho haura fet per
sa auctoritat e per vana gloria del
segle: e perco que les gentz digue:
que aytal es Senyor de gran nau
ho de gran leny: aquella messio ay-
tal que pera quella raho ho rahons
com desus son dites sera feta: los
dits personers no son tenguts que
la li piengue en compte: si los dits
nou volran sino en aytal manera:
que aquella messio que per les ra-
hons desusdites sera fada sera: que
sia mesa en coneguda e en vista e
en poder d' dos bons homens e co-
que ells nediran e conixeran: que
allo sien reguts los dits personers
de pendre en lur compte al dit sen-
yor de la nau ho leny. Ari q' la vna
part ne l'altra no pusca en res con-
trastar al dit e ala coneguda d'aqlls
damuntdits dos bons homens. E
en aquesta guisa empero: que si los
dits personers no encantarán la di-
ta nau ho leny: e lo dit senyor de la
nau ho leny romandra en sa sen-
yoria tot enari: com sera e abaqls
mateixs sobre dits personers no só
tenguts de res a donar al dit sen-
yor de la nau ho leny de la dita mes-
sio: que así com desus es dit: sera
fada sera: ne encara q' los dits bõs

homens sera fada arbitrada ho e-
stimada ho sentçada. sino enari
com lo dit senyor de la nau ho leny
so guanyara ab la dita nau ho leny
Encara mes li fan grã gracia: com
ell roman en senyoria de la dita nau
ho leny: e com d' tot la dita messio
noli abatran del compte que así cõ
desus es dit haura feta no rahona-
blament. Mas es se fet e fas per e
starabo: car en totes coses e en tots
fets es bona egualtat e tempramet
e conuenca de bons homens. Em-
pero si los dits personers encanta-
ran la dita Nau ho leny al dit sen-
yor: ell gitaran de tot de la senyoria
e de posseiran los dits personers só-
reguts de donar e pagar al dit sen-
yor tota la messio e despesa que per
los dits bons homens los sera esta-
da arbitrada ho estimada ho sent-
çada: en continer: que los dits p'
soners hauran la dita Nau ho leny
encantat: e aquell qui era senyor
ne hauran gitat. Empero si aquell
qui era senyor de la dita nau ho leny
haura manleuats alguns diners p'
raho de la dita hobia ho crex que ell
aricom desus es dit: haura fet no
degudament: si ell ne dara loguer
hon haura donat los dits psoners
no son tenguts de metre ne de pa-
gar part en lo dit loguer: si donchs
los dits personers fer nou volran.
Mas empero si lo dit Senyor de
la Nau ho Leny haura feta la dita
hobia ho creximent per les rahons
desusdites: si lo dit senyor de la nau
ho. Leny haura manleuada mod-
neda d'algu. Per raho de la di-

ta obra ho creter: si lo dit senyor ne dara loguer ol ne haura donar: los personers hi son tenguts de metre e de pagar segons que a quascu per tanpera: e segons la part q̄ en la dita nau ho leny haura: sens tot contrast. E iatsta ago que en lo capitol desus diga e demostra: q̄ cretirement que homi faça a alguna nau ho leny: ques iutge per adob ver es mas en tal guisa se pot homi fitrar de cret/ mētq̄ nos du nes pot fitrar d' adob que haura ops la dita nau ho leny. E arsi los dits senyors de Raus ho lenys deuen se guardar com seran en algun loch estrany ho piuat: si ells volran fer alguna obra ho algū cretirement en lurs Raus ho lenys: que ells quen façē ab iusta raho ho rahons. Perço quels casos desus dits no li pusan esser desus posats ho perço quel dan desusdit nols pusca de sus ventr. Salues empo totes conuinēces ho emprenimēts fets entre los senyors deles naus e los psoners en totes e per totes coses. E per les rahons dītes son fet aquest capitol.

¶ De adob de nau.

¶ Capitol. cclv.

Senyor de nau ho leny de qui la sua nau haura ops adob: si lo Senyor dela nau es en loch: hō sien sos personers tots ho partida: lo senyor dela nau deu dir e de mostrar a aq̄lles personers aquell adob: q̄ la nau ho leny haura mester. E si los psoners ho volē

ell ho du adobar ells psoners son tē guts metre en lo adob quascu tant com li vendra ala sua part. E si hi haura algun de aquells personers qui no voltā pagar: co que a ell vē dra: e lo senyor dela nau ho haura amantleuar: lo personer es tengut e obligat: arsi com lo capitol desusdit conte. E si los personers no volran que la nau ho leny se adob: perço car per ventura ell costaria mes de adobar: q̄ no valria: ho encara mes que com la nau ho leny sera adobar e ells lo volran vendre: ells no trobarien tant com ell costaria de adob: perço lo senyor dela nau ho leny no deu adobar la nau ho leny menys de voluntat dels personers pus sia en loch ab ells nels ne forçara. Mas lo senyor dela nau pot forçar de vendre e de encantar als psoners: pus que ells no volran que la nau ho leny se adob. E los personers ne poden forçar aytaimbe al senyor dela nau ho del leny. Que a encant nophanegu. Senyor: que tots son e deuē esser personers simples. Si donchs algunes conuinēces no haura entre ells que algu dls personers: hi degues haure qual que senyoria. E si lo senyor adobara la nau ho leny menys de voluntat dels personers: Personer algu no li es tengut de res a donar d'ago: que costara aq̄ll adob qui mēys de sabuda dells sera fet. Mas lo senyor dela nau se deu pagar: arsi com la nau ho leny so guanyara. Que allo Personer algu no pot res contrastar. Mas si la nau

ho leny se perda ans quel senyor
sia pagat d'aco que haura prestat a
aquell adob: Perfoner algu no li
es tengut de fer esmena. Mas cõ
la nau ho leny se perda: si exarcia
alguna se restaurara: lo senyor dela
nau se deu entregar: que perfoner
algu no loy pot contrastar. E si res
hi sobre lo senyor dela nau o deu re-
tre: e donar a quascu perfoner: tãt
com li venga per la su part. E si al-
guns dels personers voltan vèdre
aquella part: que hauran en la nau
que sia adobat: ell deu fadigar a a-
quell qui senyor ne sera. Car aqll
bi haura bagut molt de maltret:
ey haura bestret tot aquell adob. e
si aquell perfoner no sen pot aue-
nir ab aquell qui senyor ne sera: sia
mes en poder de dos bons homès
de mar: qui vegen aquell adob la
quant costa. Perco que si aquell p-
soner venia la sua part a altri: que
entre lo senyor d'la nau e aquell qui
aquella part compraria: no pogues
hauer cõtrast. E tot ço que aquells
dos bons homens ne diran hon fa-
ran: allon sia seguir. Així quel sen-
yor dela nau ne aquell perfoner p-
qui lo contrast seria: noy puguen
cõtrastar. Mas tot ço que ells ne
diran ab consell: queis demanan a
homens de mar: allon sia seguir. sal-
uo empero q̄ si lo senyor dela nau
sera en loch: on no haura algun p-
soner: e la nau ho leny haura tan-
grã ops adob: que menys de adob
no pogues nauegar: lo Senyor
dela nau deu guardar lo profit de
se e de sos companyons. E pco den

mes amiar lo profit dels compan-
yons: com ells noy seran: encara
perco car ella lo hauran fet senyor
del lur. Perque ell deu guardar si
mateix de blasme e de dan e encara
mes aquells qui enell se fían. E si
lo senyor dela nau veu e coneix: que
aquell adob que la nau ha mester:
sia ho deia esser mes a profit dels p-
soners que a dan: segons son sem-
blant e segons sa conerença e sa con-
sciencia: allo que a ell ne sia semblãt
allon deu fer a son bon entenimẽt.
E qual seuol cosa que ell ne faça: sia
que la adob: ho q̄ la vena tot li deu
en be esser pres: pusque ell ho haura
fet a bona intencio. E axí los per-
soners no poden res contrastar en-
ço que ell ne faça. Perque quascu
se guart aquí fara part. Si donchs
no era empies entrel Senyor dela
nau e los personers que ell nos de-
gues adobar ne vendre la nau ho
leny: si nou sabia ab volutat d' tots
los personers ho dela maior part
da. Empero si aquella conuinença
no era entre ells: aquella cosa quel
senyor d'la nau ne fara: aquella nau
ran a seguir los personers. Saluo
que si ell la iugana ho barataue ho
la perdia per culpa: aquell los es-
tengut de esmenar: axí com en lo ca-
pitol desusdit se conte. E aquest ca-
pitol fo fer: que's guart quascu: aq̄
fara part e aquí comanara lo seu e
aquí no e cõ no loy comanara: q̄ les
conuinèces que entre ells serã em-
pres: aquelles se hauran a seguir.

De arborar ancores

Capitol. cclvi.

Senyor de nau ho leny qui pendra ho fara pendre senyals gapatells ho rases de ancores dalguna nau ho Leny: qui prop dell stara ormeiat: si aquelles ancores se perden: aquell senyor daquella nau qui haura orbades aqles ancores ho fetes orbar: res tégut de esmena a aquell senyor daquella nau de qui aquelles ancores se rã tot ço que ell dira per son sacrament: que valguessen encara li es tengut de fer esmena de tot lo destrich: que ell ne sostenga. En cara mes si aquell Senyor de qui aquelles ancores serã: se vol: en sen pot clamar ala senyoria e demanar a aquell senyor daquella nau o lëy qui aptal cosa haura feta ho feta fer per ladronci. Encara mes si mariner algu orbara ancores menys de voluntat e menys de sabuda daqll senyor de nau ab q ell sera: si lo mariner ho fara p sa auctouitat e mëys de comandament: ell es posat en aquella pena: quel Senyor dela nau deuria hauer: si comandament lin bagues fet. Encara mes quasi aqlls marinera q aptal cosa hauran assada de fer: no hauran de q pagar a quells ancores qui per culpa dells seran perdudes: perço com ells les hauran orbades: encara mes si ells no podē enregtar lo dá el destrich e la messio: quel senyor daqllanau ne haura sostengut aquells mariners deuē esser presos e mesos en pso e estar tant tro q haien satisfet a

aquell Senyor de aquella Nau de tot lo dan e d tot lo interes: que ell dira per son sacrament que per culpa della haura sostégut. Si dõchs aquell senyor daqlla nau nols volia fer gracia quels speras per dies e per horas ho que vulla: que ells guanyen ab ell tot ço que li hauriē a donar en esmena del dan: que per culpa dells haura sostengut. E aco sia en voluntat daquell Senyor de nau: qui aptal dan haura sostégut de fer aquelles coses desusdites: q ell mes se volra. coes de sperar los ho de metrels en preso: o que ell los vulla fer gracia: que u guanyen ab ell. E fo fet aquest capitol: que si aqlla pena desusdita no era posada molt dan e treball se seguiria. Encara si algua nau rendra prois e perço quel prois no frere ne sencaste: hauray posats senyals quel sospenau qui aquells senyals ne leuara o fara leuar: en aqlla pena mateya deu esser posat: que desus es dita.

De nau q ira a pts.

Capitol. cclvij.

Senyor de nau ho leny qui menara la sua nau a parts ell es tengut de fer scripture totes les conuñeces e emprēmets: que ell fara ho haura fetes ab tots aquells mariners: que ab ell haurã anar a parts. Encara mes deu fer scripture lo dit senyor dela nau en presencia de tots los mariners ho dia nualor parrida: a quantes parts pē

dra la nau e quantes parts farà per
totes e aquí deu fer milloramiè e
a qui no : e quant equant no perço
q̄ ala particio entre los mariners
el senyor d̄ la nau no pogues hauer
algun contrast . Encara es de mes
tengut lo senyor dela nau : que deu
mostrar tota la exarcia : que la nau
haura a tots los mariners ensèps
ho la maior partida : si tots noy po
den esser : perço car si los mariners
conexien ab lo senyor dela nau en
semps : quey hagues exarcia que ha
gues ops ho adob ho enfortiment
que lo senyor d̄ la nau queu degues
fer : fer al lescrua : e perço q̄ noy po
gues hauer entre ells algũ cõtrast .
que si alguna exarcia se perdra : q̄lls
mariners noy poguessen metre al
gun cõtrast : q̄ diguessen : que ells no
hausien vista aquella exarcia : que p
duda sera . perço com de comu sa
esmenar . E si lo senyor dela nau fa
ra aço : que desus es dit : los maris
ners li son tēguts de scruir tot arsi
com si anassen a loguer sabut e en
cara mes . que per nēguna raho no
poden metre contrast : saluo per a
quelles condicions : que en los ca
pitols desus dits son la certifica
des e esclarides . En arsi lo senyor d̄
la nau ho leny quant deu los hau
ra donat a guanyar : du los donar
be e lealment les parts : que aqua
scu pertanyen tot en arsi com entre
lo senyor d̄ la nau e los mariners se
ra empres : e arsi com en lo cartolarí
dela nau sera escrit . E lo notyer es
tengut sots peña d̄ l'agratment que
ell fet ha : de guardar tot lo profit

de aquells mariners : que ells be e
entegramēt hagen tot ço : quel sen
yor dela nau los haura promes lo
d̄ia : que ells se acordaren ab ell . E
lescriua es tengut de guardar lo p
fit dela nau sots aq̄lla mateixa pe
na : que al notyer es posada : que ell
noy faça res engenyosament per la
nau ne per los mariners : mas que
be e lealment do sapart : q̄ ala nau
pertanyera : e als mariners atressi .
El notyer el scriua deuen ne hauer
millorament ço que entre ells esta
ra empres : com la nau comencara
de acordar los mariners : e si p ven
tura entre ells no es estat empres :
ells ne deuen hauer quascu vna pe
per honrament e per raho del mal
tret : que ells hi hanrà per tot lo co
minal d̄ la nau : e aquelles dues pts
deuē se leuar d̄ tot lo comu ensèps
Bra parlem de les condicions : si per
cas de ventura hi venien . Si nau
ho leny vna ab veles : e anant ab ve
les ella pdra arbie ho antenes ho
vela alguna : los mariners no son
tenguts de esmena a fer si donchs
lo seyor dela nau ho lo notyer nols
hausa manat abans : quel arbie ho
les antenes ho la vela se perdes : q̄
calasse : e si lo senyor dela nau los ha
uta fet manament q̄ calassen : e ells
no hauen volgut calar : e per aquel
la raho aquella exarcia que desus
es dita : se perdra los mariners son
tenguts de tota aquella exarcia a es
menar : arsi es a entendre que tot lo
cominal dela nau la deu pagar . E
si lo senyor dela nau ho leny ho lo
notyer manaran surgir ancores en

qualque loch: q̄ ella serã: e los mariners diran: que aquella exarcia ab que ells manen surgir aquelles ancores no es sufficient: e si les ancores se perdran sobre allo: queus mariners haurã dit al senyor d'la nau ho al noyter e aquells no faran cãbiar la exarcia en les ancores: q̄ hauran manades surgir los dits mariners no son tenguts de alguna esmena a fer: pus que ells ho hauran dit al senyor dela nau: e demostrat al noyter. E si los mariners nou diran neu demostraran al senyor dela nau ne al noyter e aquelles ancores se perdran ells son tenguts de esmena a fer: perço car ells surgirẽ aquelles ancores. e no diguerẽ ne denunciarẽ: que aquella exarcia no era for: ne bona. Encara mes si ala nau vendra cas de ventura quen vaia en terra es romp: si lo guany que la nau haura fet sera tant: que bastas aquella nau a refer: lo senyor dela nau len pot refer. E si ell refer no lan volia: aquell nau deu esser p̄ ada: e portada a pieu entre lo senyor dela nau e los mariners: ia que valia aquella nau: com ana en terra. E si entre ells no sen poden auenir: deu esser mes aquell contrast: que entre ells sera: en poder d' dos bons homens: que sien e sapien be e diligentment de la art dela mar. E qual seuulla cosa que aquells ne diran: allon deu esser fet e seguit. E si exarcia si saluara: aquella exarcia e tot ço que saluat ne fera: tot deu esser preate mes en pieu al senyor dela nau. E com lo senyor d'la nau

sera entegrat: si alguna cosa de aq̄ll guany que ells fet hauran: sobiara ho romandra: tota deu esser partida per tots cominalment: a ricõ entre ella sera empres. E si per venlo guany que ells fet hauran: no bastara a esmena a fer a aquella nau: que de tot rota sera ho en partida: los Mariners noli son tenguts de alguna asmena a fer perço com lo mariner assats hi pert pus quey pert son temps: ey hauratõ sumada sa persona. Empero los Mariners son tenguts al Senyor d'la Nau dauidar a saluar tot ço: q̄ ells poran be e lealment. E retre e donar tot ço: que ells saluar ne poran al Senyor dela Nau. Encara mes si per ventura la Nau no haura guanyat res Los Mariners son tenguts de retre e de donar al Senyor dela Nau tot ço: que haura despes en vianda de aquell toni que ells sacordaren: tro fins que ells se partiren dela Nau. E aço deuen los Mariners pagar mēys de tot contrast que lo Senyor dela Nau assats hi pert pus hi cõsuma la nau e si mareix. E lo Senyor de la nau pot a aquell Mariner q̄ contrast hi meta. allo que a ell ne vendra que desla pagar per la sua part açõ demanar com si lliu hauria cõmanat ab carta: e pot ho metre en poder dela senyoria. E aquel mariner dy estar tant pres tro que ha la satisfet d' tot ço: que a donar haura a aquell senyor de la nau ho que sen sia auengut ab ell. Empero si lo senyor d'la nau veura e consera

que aquell mariner qui li cōtrafsta
ra: nou fara per alguna altra males
sa: sino que no ha de que pagar ne
entregar: lo senyor dela nau es ten
gut: que deia esperar per dies e per
hores tant tro que ell ho pusca ha
uer guanyar: en axi empero: q̄l ma
riner es tengut al senyor dela nau
de assegurarloy ab carta ho ab fias
ces: perco quel senyor d̄la nau nou
pusca perdre ell ne los seus. Encas
ra mes si algu dels mariners per
dra alguna roba a seruiç dela nau
si la nau guanya: aquella roba deu
esser retuda a aquell mariner: qui
aquella roba haura perduda: si ell
prouar ho pot: e si ell puar no pot:
no li es hom tengut. de esmena a
fer. E si per v̄tura la nau no guan
yara no li es algu tengut daquella
roba: que ell perduda haura de es
mena a fer: per testimoni que ell
ne donas: car assats hi pert quascu:
pusque hi pert son temps: ey con
suma sa persona. E fo fet p̄co aq̄st
capitol car molt senyor de nau ho
leny hauria sa nau vella podrida:
e si sabia quels mariners qui ab ell
yren a parts: si ell rompra la nau li
fossen tenguts dela nau a esmenar:
per foit poca de fortuna que fes ell
faria en guisa e en manera: que per
des la nau: perco que ell ne pogues
hauer desmena mes que no valr̄e
dues nays aprals com aquella. E
per aquesta raho los mariners qui
van a parts: no son tengutes de es
mena a fer a la nau: que rota sera: si
no tan solament d̄l guany: que elle
ab la nau hauran fet: tot en axi cō

en lo capitol desus dit es declarat
e certificat.

**De exarcia tolta per
lenys armats.** Capitol. cccxlviii.

Salgunha nau ho algun
leny yra a parts: e sera
cas de ventura: que aq̄l
la nau ho ley q̄ a parts
yra: se en p̄trara ab l̄ys
armats si aquells l̄ys
armats li tolrā ho sen portaran: ve
la ho veles ho gumena ho gumes
nes ho ancora ho ancores ho algu
na altra exarcia: aquella exarcia du
esser esmenada per tot lo cominal
dela nau. Es axi a entendre: que
quascu sia tengut de metre en la es
mena: que per aq̄l la exarcia se hau
ra a fer: qui tolta li sera: per ayran
tes parts: com pendre deu. E inpe
ro es axi a entendre: que la nau ho
leny hagues guanyat: e de aquell
guany: que aquella nau ho leny ha
gues fet: que sia esmenada aquella
exarcia: que aquells lenys armats
sen haurien portada. E si per ven
tura lo guany que aquella nau ho
leny haura fer: no bastaua a aquell
la exarcia a esmenar: los mariners
qui yran a parts no sien tenguts d̄
alguna altra esmena a fer: perco cō
lo sobrie dit mariner ne algun altre
com parteix de son alberch e va ab
algu a guanyar: nou fa per se: que
per algun cas de ventura que es de
uenga a la nau: hon ell deu anar a
guanyar: que la roba que ell iaq̄ix
en casa: li hagues aiudar a esmenar
que sin sabia: mes li valria: que ros

mangues encara mes p'altra raho: car lo mariner assats hi pert: pus quey pert son tēps:ey haura totes les vestidures consumades:ey haura consumada la persona. Empero si lo guany que la nau ho leny haura fer: bastara a aquella exarcia esmenar: que tolta los sera lo senyor de la nau ho leny qui aquella esmenia haura presa: deu jurar en perseccia de tot lo cominal de la nau ho leny: que ell que la dia cobiar: com abas pusca: e quey faça tot son poder. E si ell cobiar la pot: elles teny gur de retre tot ço: q'ell haura p's dels sobredits mariners en esmenia daquella exarcia: q'aquells lēys armats los haurē toltas: sens tot cōtrast. E si per ventura en la nau ho leny haura alguna partida dls mariners: qui ho contrastaran: que a quella exarcia que aquells lenys armats los hauran toltas: que no deia esser esmenada del guany: q'l lēy fer haura perço car es cas de ventura: ou deuen fer nepoden: car si als sobre dits mariners o altres estant ella en la nau ho leny venia cas de ventura que sencontrassen ab alguna caira: hon hagues moneda ho alguna altra roba: que valgues molts diners: ho ab alguna bala ho ab alguna altra cosa: que a ella tomas a profit: noy hauria al gu: qui no volgues hauer be e en regament la sua part: que pertan per lin degues: e encara molt mes: que pertanyer no lin deuria: si ell fer ho podia: e donchs en semblant cas es iusta raho: que apicom qua-

seu voltria e dmanar: a be e encegrament sa part del guany: qui p'cas d'ventura los seria esdeuengut: tot en art es raho que quascu sia tēgut de fer esmena a aquella perduda: q'per cas de ventura los sera esdeuenguda: del guany que ells fer haurā. E per les rahons d'us dites sō fer aquest capitol.

De roba quis banya
ra en leny descubert. Cap. cclix.

D mercaders qui nolien faran ho metrà roba en algun leny descubert si aquella roba que en aquell leny descubert seyta mesa: se banyara a ho guastara per mar: qui al leny en: re ho per aygua de pluaia: lo senyor de aquell leny no sia tenzut d'esmena a fer neguna a aquells mercaders de qui aquella roba sera: per ço car no es sa culpa: que ay tambe saben los mercaders com ell mateix: que aquell leny hon ells metē la lur roba es descubert. Mas empero si lo senyor del leny descubert es en algun loch que li pogues fer tenda: e que no fos tant mal temps: que ell la pogues tenir feta. e no lin fahia. si los mercaders prouar loy poran: ell es tenzut de esmena a fer a aquells mercaders per aquella roba que banyada ho guastada sera per culpa dell. qui no volia tenir la tenda feta. Empero si aquell senyor del leny sera en algun loch. e fara tanta de mar e tant de vent que no la gosas tenir ne pogues e plo-

nia tant: que la tenda no hagues fa
 cultat de tenir la: si aquella roba se
 banpara os guasta per neguna de a
 questes rahons: que desue son di/
 tes: lo senyor del leny no es tengut
 de esmena a fer. Encara mes si aqll
 leny fara aygua per murades: e per
 culpa daquella aygua: que fara per
 les murades aquella roba se banpa
 ra os guastara: lo senyor daqll leny
 es tengut de esmena a fer a aquells
 mercaders: de qui la roba sera. E si
 lo ley no fara aygua per murades:
 en fara per lo pla: si aquell sera bo e
 sufficientment be encrostamar: si p
 aquella aygua que per lo pla fara: se
 banpara roba es guastara: pus lo
 leny sera be e sufficientment encro/
 stamar: lo senyor del leny no es ten/
 gut de fer esmena a aquells merca/
 ders: de qui aquella roba sera: que
 per aygua de pla sera banyada: p
 quel leny be e sufficientment sera
 encrostamar. Empero si lo senyor
 del leny prometra a algun merca/
 der: que li metra e li portara la sua
 roba fors bon talent: e lo senyor del
 leny no lay metra: ans la metra en
 altre loch si aquella roba quel seyor
 del leny haura promesa de portar
 fors lo talē: e no lay haura mesa ne
 portada: e aquella roba se banyara
 es guastara: lo senyor del leny es tē/
 gut de fer esmena a aquell merca/
 der: de qui aquella roba sera: per ço
 com ell no la haura mesa fors lo ta
 lent: axi com ell haura conuengut a
 aquell mercader. E si lo senyor del
 leny lay hagues mesa: axi com pic/
 mes li haura: e la roba se banyaua

es guastava: lo senyor del leny no li
 fora tengut de esmena a fer: pus ell
 haguera ates: ço que haura promes
 a aquell mercader: qui aquella ro/
 ba li haura liurada per aquella pro/
 missio que fet a li haura. E axi si res/
 bast banpara es guastara fors lo ta
 lent: lo senyor del ley no li es tēgut
 de fer esmena pus no es la culpa:
 perque guart se tot senyor del leny:
 la que prometra als mercaders: q
 mester es que los ho atena. E per
 aquesta raho fonch fet aqst capitol.

De Pilot. Ca. ccl.

Senyor de nau ho de ley
 q noliciara: bo sera no
 liat per anar en algues
 parts enles quals ell ne
 hō qui en la nau sia nos
 certificara: que ell hi fa
 pia: e lo senyor dela nau ho ley hau
 ra a logar pilot: que hi sapia: e aqll
 pilot se affermara: e dira al Senyor
 dela nau ho leny q ell sab e es cert
 en aquelles parts: hō lo senyor dila
 nau voltra anar: e si aquell pilot di/
 ra: que no ha loch en vers aquelles
 parts: hon lo senyor dela nau vol/
 ra anar ho sera noliciat: que ell tot
 nou sapia: e si aquell pilot atredra
 al senyor dela nau ho leny tot allo:
 que promes li haura be e diligent/
 ment: lo senyor dela nau ho leny li
 es tengut: de donar tot lo loguer: q
 entre ells sera empres sens tot cons/
 trast: encara li es tengut de donar
 mes: que promes no li haura segōs
 la bondat e valor: que en aquell pi/
 lot sera: per ço car aquell pilot hau

ra attes al senyor dela nau: tot ço q̄
 piomes li haura. Emperò totes les
 conuinences que entre lo senyor d̄
 la nau ho leny e aquell pilot seran
 emprehes: deuen esser totes meses
 en forma de cartolari dela nau ho
 leny: perço que entre lo senyor dela
 Nau ho leny e aquell qui pilot sera
 no pogues hauer algun cōtrast. E
 si per ventura aquell qui pilot sera
 leuat: no sabria en aq̄lles parts: hon
 ell dit e piomes haura e cōuengut:
 aquell qui pilot sera mes: e qui aço
 al Senyor dela Nau ho leny haura
 promes: e res no li pot attendre da
 ço que piomes haura: aquell q̄ ay/
 tal sera deu perdre lo cap encont̄
 n̄r sens tot remey e sens tota mer
 ce: el Senyor dela nau ho leny pot
 loy ser tolre: que no es tengut quē
 deman ala senyoria: si nos vol: per/
 ço com aquell laura enganat e mes
 a t̄p de perdre si e tots aquells: qui
 ab ell son e encara la nau e tot lauer
 Empero no sia tansolament en co
 neguda del senyor dela nau ho leny
 ia aquell pilot qui sera leuat: si du
 perdre lo cap ho no: ans du esser en
 coneguda del notyer e dels merca
 ders e de tot lo com̄nal dela nau: e
 si tots aquells qui desus son dites
 ho la maior partida: verã e conei
 reran: que aq̄ll de sa perdra lo cap
 ell lo du perdre: e si a ells no es sem
 blant quel deia perdre: que nol per
 da: mas se fet tot ço que ells ne co
 neixeran: que allon deu esser fet: e
 als no: perço car si per v̄tura a les
 vegades hom anaua ala voluntat
 dalguns senyors de naus ho lenys

ells volr̄e be: q̄ algũs de q̄ ells has
 gusse desgrat q̄ haguess̄e p̄dur lo cap
 e perço que lin romãgues lo loguer
 que piomes edar li deu: que ari be
 hi ha senyors de naus ho de lenys
 qui son rasos d̄ seny: cō vn altre hō
 Encara mes que molts senyors
 d̄ naus ho lenys son no saben: qui
 que deu anar dauant ne que de
 tras: ne saben: ques vold̄r̄ la mar
 ne que no. E perço seria m̄lfer:
 que hom ses moit per asalt hō en
 coneguda tansolament del senyor
 dela nau ho leny. Per que tot ho
 me quis met per pilot: se deu guar
 dar: ans que si meta: que pugã sa
 pia attendre tot ço que prometra:
 perço que la pena que desus es di/
 ta noli pogues venir ne altre dan.

De guaytes de nau

Capitol. celi.

Del senyor d̄ nau ho leny
 es tengut que encont̄
 nent que parteix de alla
 hon haura leuat viatge
 e haura fera vela ell du
 ptir ses guaytes: q̄ guayt̄ en la nau
 ho leny ari be anã ab velcs cō estãr
 en port ho en platia ho en espagol:
 e ari be en terra d̄ amichs cō d̄ ene
 michs. Es ari: q̄ aq̄lls q̄ guayt̄ a
 nãr ab velcs: si sadorniã a la guayra
 d̄ tot aq̄ll iom no deuẽ beure vi. E
 si aq̄lls q̄ guaytãrã ã plaia ho ã port
 ho en espagol: e q̄ sã ã fra d̄ amichs
 si a la guayra se adormirã: d̄ tot aq̄ll
 iom no duẽ beure vi ne hauer algũ
 cōpanatge. E si per v̄tura sera en

terra de enemicha: aquells qui ala guayta sado miran: sles mariner de proba: deu perdre lo vi e lo com panatge de tot aquell iorn: e encas ra que deu esser acorat tot nuu per tota la nau: ho du esser surt en mar tres vegades ab la vetada del morgo nal: e aco sia en coneguda del seny or dela nau e del noyter de dar li qualse volta de aqilles dues penes que desus son dits: e si es de popa deu perdre lo vi e tot lo companat ge de tot aquell iorn: e deu li esser girat vn cau daygua per lo cap en auall. E si alguns daqueste qui de sus son dits: seran trobats dormets a la guayta de tres vegades en sus: du perdre tot lo loguer: que hauer deula de tot aquell usatge: hon se ran: e sil hausen agut deuen lo retre ho deu esser girats en mar: e sia en asalt del senyor d la nau e del comi nal ho d la malo: partida d dar los de aquestes dues penes: qual ells se voltan: perco car ells meten a luy e ventura d perdre si mateix e tots aquells qui en la nau ho leny seran. E son fet per aco aquest capitol.

De roba trobada.

Capitol. cclij.

Roba qui sera trobada en platia ho en port ho en ribera: que vaia sob re aygua: ho q la mar la hagues efaugada en terra. Aquell qui trobara aquella en platia ho en port ho en ribera: ab que la mar no la hagues efauga da en terra ne deu hauer la meyrat

de trobadores en aquesta guisa: q ell la du presentar ala senyoria: e la senyoria du la tenir manifesta a tot hom vn any e vn dia. E si era roba que guastar se pogues: deu esser ve nuda: e lo preu que daquella roba se haura hagut: du esser manifestat axi co desus es dit. E si passat aqll temps d roba qui axi sera trobada ho del preu que daquella se haura hagut: senyor no haura vengut: la donchs la senyoria deu donar a aquell: qui trobada la haura: la meyrat per ses trobadores: e dela meyrat que romandra: du fer la senyoria dues parts e pot sen pendre la vna part: e laltra que roman: deu la donar per amor de deu la bon a ell be vist sera: per lausma daquell d qui estada sera. E si per ventura aquel la roba qui trobada sera: la mar la haura efaugada en terra: aquell q la trobara ne deu hauer trobado res conuents: segos que aquells bons homens daquell loch hon sera trobada: vist sera. Empero deu esser axi fet daqsta: qui sera axi tro bada: com es ia dit desus daquella altra e axi fetes parts daco que ala senyoria romandra. Empero si algu naroba sera trobada en golf ho en mar deliura: aquella deu esser g tida: axi co en vn capitol desus dit es ia contengut: per que ara no ho cal dir ne recapitular. E si peruen tura roba sera trobada: qui laura a fons: aquella ayral q sobre aygua no yria niy podia anar: aquella no deu esser venuda ne alienada: per co com roba qui laura a fons tota

vlla espera son senyor: e deuen ne es
 ser donades trobadures cōuinets
 a aquell: qui la trobara: a coneguda
 dela senyoria: e d' dos bons homès
 dela mar: qui sien dignes d' se: e qu
 sapien be e diligentment de partir
 e la senyoria deu tenir tota aquella
 roba manifesta ho lo preu daquell
 la: si sera roba: ques pogues affollar
E si al temps dela vsança dela cor
 stuma quel senyor haurà establida
 en aquell loch: hon aquella roba se
 ra trobada: demanador ho senyor
 no li haura pengut ne erit: la sobre
 dita senyoria deu ser crida publica
 per trenta dies: e si senyor algu hau
 ra erit: a aquella roba: que li sia liu
 rada: sino sia de partida ari: com de
 sus es dit en aquell capitol mateix
 de roba qui surara e yra sobre lay
 gua: ari: deu esser fet d' aquesta ma
 teira: pus quel temps sera passat:
 quel senyor hi haura posat. Empe
 ro es ari a entendre: que aquell ho
 aquells qui la desus dita roba tro
 baran: e la hauran: trobada: que la
 deuen hauer manifestada ala seny
 oria del loch hon la dita roba sera
 trobada: dins tres dies: sien loch
 ne seran e dit ala senyoria. **E** si dins
 tres dies no la han presentada: de
 uen ho fer dins sis dies. **E** si dins
 los sis dies no la poran hauer pres
 sentada a la senyoria deu fer en ari
 per malicia a sobiar: e per dans e p
 greuges e per messions esquivar a
 aquell ho aquells: qui la dita roba
 hauran trobada: que la hagen ma
 nifestada e presentada dis deu dies
E si dins los deu dies no la hau

ran manifestada: ney sera aquell: d
 qui la roba sera: la senyoria per ell
 deman e pusca demanar la dita ro
 ba: que ari com desus es dit sera es
 tada trobada: a aquell ho a aqlla
 qui trobada la hauran: per ladros
 nici: e estar a merce dela senyoria:
 e encara q' deuē perdre tot lo diet:
 que dela dita roba deusen hauer p
 raho de les dstea trobadures. Sal
 uo empero: que si aquell ho aqlls q'
 la dita roba hauran trobada: ari
 com desus es dit be dins los deu
 dies no la haurā presentada ala di
 ta senyoria segons damunt es dit:
 si ells empero iusts casos ho iustes
 rahons a mostrar porau: per q' ells
 la dita roba no haguessen poguda
 presentat ho manifestar a la dita sen
 yoria dins los .x. dies: deuen los es
 ser rebudes. **E**n ari empero que si
 los casos e les rahons desus dites
 e posades ells en ver merre les po
 ran: sino que la senyoria pusca auā
 tar contra ells segons que d' sus es
 dit en la forma dita desus. Empe
 ro si la dita roba q' sera estada tro
 bada: sera estada perduda vn any
 haura e vn dia: e passat lay e lo dia
 la dita roba sera estada trobada: a
 quell de qui era la dita roba nō por
 res demanar ans deu esser de aqll
 ho de aquells qui la hauran troba
 da e aquell de qui era la roba: non
 pot res demanar. **E**s raho car no
 es roba al mon q' haia estat vn any
 sots aygua ho pres de aygua ho so
 bre aygua per lo dit temps: q' aqll
 d' qui estada sera pogues iustamēt
 coneixer algū senyal per q' pogues

dir: que la dita roba fos estada sua si donchs non sabia per arbitre: saluo ferro ho acer o altre metal: e ari la dita roba que arico desus es dit sera trobada: deu esser daquell: qui trobada la haura. Empero si aqll qui la dita roba esser sua dira: fara fe que sua es e sua fo: deu li esser de liurada ell epero sabent satisfaccio a aquell q trobada la haura: a sa voluntat: si aquell qui trobada la haura fer ho volra: que en altra manera senporia nol ne deu destrenper: si donchs aquell qui la dita roba d manara: puar ho en ver merre no pora per testimoniis dignes de se la dita roba esser sua: es aricom desus es dit: en ver merre pora: la dita roba esser sua e de tot en tot la dita roba ell cobiar volra: ell es tengut de donar e de pagar a aquell: qui trobada la haura tots dans e tots des strichs e in essos: que en ver merre pora: que per culpa dela roba desus dita li seran esdeuenguts: e haguts ne haura a sostenir: a coneguda d la dita senporia e d dos bons homes: qui sien dignes de se. E si dela dita roba que trobada sera: aquell ho a quelli qui trobada la hauran: sen ser usfran ho guanyaran: hon faran algũ guay: si los dits q la dita roba haurã trobada se sera fults: hõ haurã fer algũ guay si ells d manara les dites trobadures deuẽ los esser donades: segõs que es costumar: e lo dit guany ho seruey que dela dita roba hauran bagut ho fer: deu los esser mes en compte de les dites trobadures. E per les rahons desus

ditas fo fet aquest capitol.
De conuinenca feta
en golf ho en mar dltura. Ca. cclij.

S alguna conuinenca o promissio ho obligacio sera feta de vns a altres en golf ho en mar deliurta o en altra loch d mar saluo que la nau ho leny no sia en loch que tenga prohibs ho ratayre en terra: per qualseuol raho que sera feta la conuinenca ho promissio: no deu hauer valor per que ales vegades van en naus ho lenys **M**ercaders e homens honrats e molts daltres: a q fa mal lamar o ha algun greuge en si mateix: e si ells podien eir en terra: hon pogues sen esser aleusats daquells greuges ho de aquell enuig: q ells en si mateix han: si ells haviẽ mil marchs de argent: tots mil los prometrien a algu quilis demanas: e quels posas en terra: per aqsta raho no deu hauer valor: hoc encara mes: si per ventura se encontraran ab alguns lenys armats: si per promissio ho p conuinenca ho per obligacio q ells los fessen: se podien tolre daquells lenys els farien conuinenca ho promissio perco que ells nols fahessen mal: de mes que per ventura nols poiẽ attendre per la pahor q haurien dells: e per aquesta raho promissio ne conuinenca feta per pahor o per forza no val ne deu valer p ne guna raho. **M**as empero si nau o leny tedra prohibs ho ratayre en terra: tota conuinenca que sera feta de

vns a altres: en qualseuulla guisa
 questa feta: val e deu valer. Empe
 ro si la nau ho leny sera: en golf ho
 en mar deliura o en qualque altre
 loch se vulla sia de mar: e que tenga
 prohibis en terra ho no: e aquells q
 en la nau sera faran alguna conuinē
 ca ho promissio: deu hauer valor p
 estes quatre rahons: co es a saber
 per fet de get: o si per fortuna de mal
 temps ho per que altre cas ho ven
 tura sia: que la nau ho leny ne vala
 en terra ho per qualque conuinē
 ca que mercaders facen de fer esine
 na a nau ho leny per alguna raho:
 ho per vltage a canbiar: e que les
 ciutassas present e tantost cō la nau
 ho leny tendra prohibis en terra que
 encontinent ho pense de: escriure
 en lo cartolari. E per aquestes rā
 hors desus dites neguna conuinē
 ca feta en golf ho en mar deliura o
 en qualseuulla altre loch sia: no du
 hauer valor: saluo per les quattera
 hors: que fa son en aquest capitol
 desus dclarades e certificades. Em
 pero si nau ho Leny sera en fou ho
 en estany: tota conuinēca que as
 quella faran: qui seran en la nau o
 Leny: deu esser tenguda per fer
 ma: tenga prohibis en terra ho no:
 perco com qu'es en estany ho en
 fou: ay tant val com si era en terra:
 que assats es en terra: pus que mal
 temps nol ne pot gstar: ne li pot al
 gun dan fer.

De conuinēces en
 tre patro e mercaders e mariners.

Capitol. cclij.

Qualque conuinēca que seno
 por de nau o leny fara o haura
 feta a mercaders ho a sos mariners
 o ab algūs q siē hā tēguts de la nau
 o lēy: aqlla es mester: qls attenda sēs
 algun cōtrast. E si per ventura lo
 dit senyor dela nau o leny la dita cō
 uinēca o promissio attendre nols
 volta: ell los es tēgut de restituyr
 tot dan quels desus dits ne sosten
 drā: hon haurā sostengut: hō espe
 ran a sostenyr sens tot contrast: si
 la dita nau o leny ne sabia esser ves
 nuda. Saluo empero tot impedis
 ment: que per iusta rao venir y po
 gues: oy fos esdeuengut per lo qual
 lo dit senyor dela nau ho Leny no
 hagues attes ho no hagues pogut
 attendre la dita conuinēca o pro
 missio a tors los desus dits. E p sēs
 blant los dits mercaders e maris
 ners e tots aqlls q dela dita nau o
 leny seran tēguts son tēguts e obli
 gats de attendre al dit senyor dela
 nau o leny tota conuinēca ho pro
 missio: q ab ells hagē empieta sens
 tot contrast. E si per uentura la dita
 cōuinēca o promissio attendra no li
 voltan: si los dits han alguns bens
 deuen esser venuts per restituyr
 lo dan per la dita conuinēca ho
 promissio sostengut o per sostenyr
 sens tot diffugi. E si los dits lurs
 bens al dit dan per la dita conuinē
 ca o promissio sostengut o a soste
 nyr a restituyr no bastaran si los
 dits son aconseguits: deuē esser pre
 sos e mesos en poder dela Senyor
 etia e estar tant: e tan longament
 en la dita Dreso tro. Que pagen

ente grat al dit senyor dela nau tot lo dan desus dit : ho que sen sien a uenguts ab lo dit senyor dela Nau ho leny a la sua voluntat. Saluo empero : quel desus dit impediment nols ho hagues tolt ho vedat : que ells no haguesen pogut attendre la dita conuinença ho promisso al dit senyor dela nau o per culpa d'ells no fos romas : que ells no hagen ho no haguesen atessa la dita conuinença ho promisso : segons que de sus es dit. E per les rahons desus dites son fet aquest capitol.

De comanda feta a

Sus de mar. La. cclv
T algu comanara a al tre roba : la roba es entē dre mercaderia amiga blamēt ab carta o mēys de carta e sens conuinē ca alguna que no sera empresa en tre ells : sino tan solament : que aqll qui comanda reb : que la reb a vs e costum de mar : e a risch de mar e d' males gents : e ell que la deu vendre en qualque loch q̄ ell faraport abla dita mercaderia en aquell pre sent viatge en lo qual ell haura rebuda la comanda e vendra tot ari com mils pora : e segons que entre ells sera empres. Mas empero si entre ells no sera empres : aquell q̄ la comanda portara : que deu haer per son maltret : ni que no : sen tre ells empres no sera : aquell qui la comanda sen haura portada no sen deu res retenir : Pusque en tre ells empres no sera. Ans es ten

gut de donar e de retre tot ço q̄ dela roba hara hagut encontinent : que tomar sera de aquell viatge per lo qual ell sen haura portada la dita comanda. Empero aquell de qui la comanda sera : es tengut de donar al comandatari : qui la sua comanda haura portada e arribada per lo seu maltret : segons que guanyara : e segons lo maltret que aquell hi haura hagut. E a ço du esser en son cosiment e a sa coneguda. E lo comandatari nol pot dals destrenyer. Perque tot comandatari se guart es de u guardar com reb comanda de algu : e ia com fara ses sabenes e com no. Perço que no hala auer nir en cosiment ne en coneguda de aquells : qui les commandes li faran per raho del seu maltret. E aquesta raho que desus es dita de roba : a questa materia son e deuen esser aquells : qui prenen comanda de diners.

De patro qui vendra

la nau sens sabuda dels personers
Capitol. cclvi.

Salgun senyor de Nau ho leny vendra la nau ho leny sens voluntat e sens sabuda dels personers : ell es tengut en continent : que ell venuda la haura de tomar e retre compte a sos personers : e de retre e de donar tot ço q̄ a quascu vendra. per la sua part : si ells pendre ho volran : e si los personers pendre nou volran : ell los es tēgut de retre e de tornar en lur pos

der aquella nau ho aquell leny que ell venut haura sens volutat e sens sabuda dells. Es si aquella nau o leny nols pot tomar en poder: ell los es tengut ne retre e de tomar aptam/ bona nau ho aptam bon leny com aquell crat: lo guany: que fet pogue ra hauer ab aquell leny: ho sen haura auenir ab ells: aricom mils pusca. Es entre ells no sen poran auenir: deuen hi metre dos bons homes: qui sien dignes de fe: e aqlls quels ho de partesquen: e qual se uol cosa que aquells neditran e conere ran: allon deu esser seguit. Empero si com lo senyor dela nau ho Leny haura feta la venda: aricom desus es dit: ala maior forza dels psoners plaura a aquella venda: lo Senyor dela nau ho leny q venut sera: nols es de res als tengut: sino de donar los: co que a quascu pertanyera? la maior forza dels personers si acor daran. Es si per uentura lo Senyor dela nau ho leny qui venut sera: no vendra ne tomara a retre compte a los personers: ne encara per donar sa part a quascu daco que dela venda dela nau ho leny los pertanyera: e ell sen ira de ues altres parts: si ell es aconseguit: ell es tegut de retre e de donar aquells personers: tot co que dela venda dela nau ho leny los pertanyera. Encara tot aptant com los personers ditran per lur sagramet: que aquella nau ho aquell Leny poguera hauer guanyat. Es si ell no ha de quels pura satisfer ne integrar deu esser prese mes en poder dela Senyoria: e star tant pres

tro que bala satisfer a aquella seus personers daquella demanda: que ells li fan: ho que sen sia auengut ab ells. Es si per ventura aquell qui la nau haura venuda: no sera trobat e los personers trobaran aquell la nau ho leny: quels sera stat leuat ells los poden pendre e demanar ab la senyoria. E la senyoria deu lals deslitar: ells empero demonstrant que lur fos per testimonis ho per cartes. Si donchs aquell qui comprat haura no podia mostrar carta que aquell qui la dita nau li haura venuda ho leny hagues dels personers loch: que la poguen vendre e fet a la voluntat. Der que quascu se quart e deu guardar: com comprara nau ho Leny: e com no. perco que dan algu no lin pusca venir. Empero si ell la vendra per velleja que la nau ho Leny hagues ho em prestadors la faran vendre per prestech: que aquells hi haguessen fet a ops de coses: que fossen necessaries ala nau ho Leny: aquell qui senyor de nau sera: no sia tengut sino en arri: com en lo capitol qui parla de fet de adob de nau ho Leny: es in dit e certificar.

De roba amagada
ment mesa en nau. La. cclviij.

Salgun Mercader ho mercaders volletiaran a algun Senyor de nau ho leny bales o farcells ho qualseuol altra cosa: e los mercaders metra ho faran metre en aquells sacros

les farcells ho altra roba que sia :
en mig del vn daquells ho de tots
alguna cosa amagadament : així
es or argent moneda p les ceda ho
altra roba nobla ho mercaderia q̄
ells se volran ; e allo que dins aq̄lls
fairs bala ho fardell cara ho qual
que altra roba se sia : que ells ama
gadament dins aquells fairs hau
ran mesa : que nou diran ne ho de
mostraran : com nolletaran al sen
yor d la nau ho al notrer ho al guar
dia ho a l escriua daquella nau : en
que cell ho metrà : sia que la nau ho
leny haura a gitar : ho li vèdra cas
de ventura : quenira en terra : es rō
pra : si aquell fair ho bala ho farcell
ho cara ho altra robā en que allo d
sus es dit : sera se gitara : en fet daq̄ll
get : que fet sera : noy deu esser com
prat sino tan solament aquella ro
ba que ell haura nolletada : per te
stimonia quen donas : qui digues
sen : que ells lay hauen vista metre
pusque al senyor ho al notrer ho al
guardia o al scriua nou haura mo
strat ne dit ne en lo cartolari no se
ra scrit . E si la nau ho leny ne va en
terra : e aquella roba se perdra noli
du esser feta esmena sino perco que
ell haura fet entenent : com ell la
nolletā : ia quina roba era equina
no . E si per uetura aquella bala ho
fair on algunes coses seran meses
amagadament : a sicom d sus es dit
nos perdra nes gitara e en aquella
bala ho fair sera trobat allo : que de
sus es dit : qui amagadament hi se
ra mes deu metre per tot cō q̄ va l
ra en aquell git : ho nou fraig que se

ra fet . Encara mes si aquella roba
ho mercaderia que desus es dita :
se perdra per culpa del senyor de la
nau ho del scriua no sien tēguts de
esmenar a aq̄ll de q̄ sera : sino tan so
lament per cō que ell los haura fet
entenent : com lals nolletā . Perco
car ales vegades hi ha alguns mer
cadets : qui si hō los crehia de tot
cō : que ells dirien ho farien sagra
ment : si perdien algun fay per algu
nes de les rahons d sus dites : dirie
que en aquell fair hauen ells mes
valēt mill marche daur ho d argēt .
E per esta raho noli es algu tengut
sino d aco q̄ al nolletar fa entenent
a algu daq̄lls : qui desus son deis .
Perque tot Mercader se guar
es deu guardar com nolletā la sua
roba a algu : q̄ liu faga tot entenent
perco que noli pogues tomar a dā
a sicom desus es dit .

Sialgū patro donara

so loch a altre p nolletar . L. cclij.

Algun senyor de nau
ho leny dara son loch a
algun hom que ell pusi
ca nolletar aquella sua
nau ho leny de tot ho d
prida e entre lo seyor d la nau e aq̄ll
aq̄ haura donat son loch d nolletar
sera emps dia tert ho tēps sabut si
dis aq̄ll tēps sabut aq̄ll nolletara :
segōs q̄ entre ell el seyor de la nau se
ra emps val aq̄ll noli q̄ aq̄ll qui lo
senyor d la nau hi haura mes p no
lietador haura fet ab algun merca
der ho mercaders . E deu haue
valor tot aytant com si ell era seu

por dela nau ho leny : que Senyor
 nes: pus que aquell hi haura donat
 son loch quant aquell nollsetament
 que aqll qui haura loch de nolteiar
 dins aquell temps cerr: q ablo seny
 por dela nau haura enipies fara : si
 quen haia a nol nollse ho bo: deu ha
 uer valor. E si lo senyor dela nau o
 leny nolteiat a dñs aquell tēps sa
 bur: que ell haura donat son loch a
 algu pusca nolteiat de tot ho de qn
 ritat sabuda: tanta de roba: que ell
 no pusca leuar aquella: que aqll hō
 haura noltejada per se dñl e per son
 manament: lo senyor dela nau es tē
 gur: que saquesca aqlla que ell hau
 ra noltejada dins aquell tēps em
 presab aquell a q ell haura donat
 son loch de nolteiar ho que sauega
 ablos mercaders de qui la roba se
 ra que mester es que aquell que ell
 haura mes p nolteiaoz ne sia guar
 dat de dan: si la nau ne sabta esse rve
 nuda. Encara mes si lo senyor dela
 nau ho leny dara son loch a algu d
 nolteiar: e lo dit senyor dela nau ho
 leny no li dara dñs cert ne temps sa
 bur: si lo senyor dela nau ho leny no
 lieiara abans que no haia haguda
 fadiga ho missatge cert daquell : q
 ell haura saquit per nolteiaoz: tot
 enari nes rēgur: com la es dñs dit
 e esclari. empero si lo Senyor dela
 nau ho leny tramera a dir a aqll:
 qui ell haura saquit en algun loch
 per nolteiaoz: que ell no nolteig al
 gūa cosa: si aquell no hauria res no
 lieiat com lo senyor dñs nau loy tra
 mes a diriell no deu pus nolteiar. e
 siu sa: lo Senyor dela nau ho leny

no li es tengut de dan: q lin esdeue
 ga: ne encara no es de res tengut a
 aquells mercader qui ab aqll se no
 lieiara: pus que ell li haura trames
 a dir que ell no nolteig. Perco car
 algu no ha poder en codaltre: sino
 aprant com aquell de qui es lin vol
 donat. Empero si aquell haura res
 nolteiat abans: que sabes lardit dñ
 senyor dela nau: du hauer valor a si
 com dñs es dit. Empero lo senyor
 dela nau ho leny no deu nolteiar d
 tot fermament pus haura donat
 son loch a altre de nolteiar: tro fins
 que sapia certentat daqll: que ell
 haura fet nolteiaoz: e la que ha no
 lieiara: que no: perco quel dan que
 desus es dit: no li pusca esdeuentr.

De patro q tirara
 raig trobat sens volūtat dels mer
 caders. La. cclxx

Si algun senyor de Nau
 ho leny haura carregat
 en algun loch de roba d
 mercaders: anant a ve
 les ho que surt sia en al
 gun loch: se encontrara
 ab algun raig de fusta : aricom de
 arbres ho e entenc ho de veles ho
 de qualque altre lenyam se voltra:
 si lo Senyor dela Nau ho Leny li
 dara cap: ol li fara donat: perco
 que ell lo tir: si los Mercaders q
 en la Nau ho en lo Leny seran: di
 ran al Senyor dela Nau ho Leny
 que saquesca anar aquell raig: e que
 ell nol tir: si lo Senyor dela Nau

ho leny nol vol lerar per dir quels mercaders li facen : e si los mercaders diran e le denunciaram: que si ell no lera anar aquell raig : que tot dan quels esdeuenga ne ala lur roba: que tot sia sobre ell: e si lo senyor dela nau ho leny nol lerara a nar sobre allo : quels mercaders li hauran dit e denunciat : si als mercaders ne a lur roba vendra algun dan: lo senyor dela nau ho leny los es tengut de tot aquell dan: que ells per culpa dell hauran sostengut: e si ell no ha de queu pusca esmeat: du seny vendre la nau ho leny que ney gu noy pot en res contrastar: saluo los mariners per los lurs loguers. E si la nau ho leny noy basta e lo senyor dela nau ho leny a alguns bens: deuen esser venuts per fer emena a aquells mercaders de tot lo dan que per culpa dell hauran sostengut. E si aquells seus bens noy bastaran: si ell es aconseguir: deu esser pres: e estar tant en la preso entro que aquells mercaders sien entegrats ho qell se sia auengut ab ells. E si per uentura lo senyor dela nau ho del leny volra leuar alguns de aquells fusts: que en aquell raig seran el ho pot fer si los mercaders o volran. E si ell los leua malgrat dels mercaders ell nes tengut tot axi com ia desus es dit del raig a tirar: si los dits mercaders ne sostendran algun dan. E si per uentura en la nau ho leny no haura mercader algu: e lo senyor dela nau ho del leny sen contrara ab raig: el tirara: on leuara algun fust: si los mercaders o la

roba dels pendra dan si ella en ueritat merre ho porau: que per culpa del raig quel senyor dela nau o leny tiraua ho per culpa daquell fust o fusta que ell haura leuats los sera esdeuengut aquell dan: lo Senyor dela nau ho leny nes tengut e obligat: aricom desus es dit: per q tot Senyor de nau ho leny deu fer en tal gusla: co que a fer ha : que no li puga tornar a dan: co que ell fara.

De nau noliejada p a
nar a carregar en algun loch.

Capitol. cclij.

S mercader ho mercaders iran en algun loch estray per noliejat nau o leny q aqlla nau o leny dega anar a carregar en aqll loch: q entre el senyor dela nau ho leny e los Mercaders sera ia empres: e a dia cert ho a temps sabut. E aqlla nau ho leny que noliejada sera venguda en aquell loch: on deura carregar: aquell dia ho en aquell temps quel sobredit senyor dela nau o leny haura empres ab los mercaders: q noliejat luran: si los Mercaders ne sostendran dan ho mesio o greuge algu lo senyor dela nau ho leny los es tengut de tot a restituyr. E si per uentura los dits mercaders noliejaran altra nau ho leny per d fallimert daquell quels hauen noliejat: que no sera vengut a aquell dia ho en aquell temps: que entre lo senyor dela nau ho del leny que ells hauran noliejat: era empres: si aquella dita nau ho aquell dit leny

que ells hauran hagut ho noliciat per culpa daquell que ells la haviè noliciat: e no sera vengut ari com entre ells ha stat empres: si los cosa mes de nolit: que no dauen a aquell que ells la haviè noliciat: lo senyor de aquella nau ho de aquell leny que primer sera stat noliciat: los es de tot tengut a restituyr: ço que de mes los costara. Perço car ell no sera vengut enaquell temps que ell haurà promes als mercaders com ells noliciaren. En perventura passat lo dit temps que entre ells empres fo: com ells lo noliciaren: aquella nau ho aquell leny vendra en aquell loch: haon carregar deuria: si los mercaders ne hauran altre noliciat: no li son de res tenguts. Pus que no sera vengut en aquell temps: que entre ell e los mercaders fo empres: com ells lo noliciaren. Empero si aquella nau ho aquell leny que ells haviè noliciada: vendra vltra lo dit temps que entre ells empres fo com la noliciaren: e aquells Mercaders no haurà noliciada encara altra nau ne altre leny: los dita Mercaders son tenguts de donar a aquell qui vengut sera aquell carrech: qui noliciat li haviè. Empero es ari a entendre: que lo senyor dela nau ho daquell leny sia tengut de reire e de donar a aquells mercaders tot lo dan e tot lo destrich e tota la mesura: qui per culpa dell haura feta e sostenguda quant se haura stat: si los mercaders demanar la li volran: e sic ne creguts p lur pla sagra

ment. Empero sia ari a entendre: q si a aquell senyor de aqlla nau ho de aqll leny q ells primer haviè noliciat ho hauran tolt ho vedat empediment de deu ho de mar: ho de senyoria: e per culpa dill no sera stat romas que ell no sia vengut a aqll temps: q ell promes e empres hauria ab los sobredits mercaders: aqll senyor dela nau ho del leny que ells noliciat haurà: no es tégut als mercaders de dan ne de destrich ne de messio: q ells haguessen feta pus per culpa de ell no sera feta. E si los mercaders hauran noliciada altra nau ho altre leny: ells son tenguts a aquest senyor de aquesta nau ho de aquest lèp: que ells primeramènt haurà noliciat: de donar e de liurar lo carrech que ells noliciat li haurà. E deuen lo hauer spatrat a aquell temps: q entre ells fonch empres: com lo noliciarè. E si los dits mercaders carrech donar no li poran: ells son tenguts q li paguen aquell nolit: q entre ells fo empres de donar e de noliciaren: ho q sen auenguè ab ell: si lo senyor dela nau o di leny ne vol fer aumèca: si no negu nol ne pot forçar. Encara mes q si lo senyor dela nau ho lèp haura a sosteny dan o messio p culpa dels mercaders qui nol hauran espatrat o nol volran espatrar a aquell teps que ells promes li haurà: los dits mercaders li son téguts de tot esmènar e restituyr. E lo senyor dela nau sia cergut p son sacramènt. E fo fet per ço aqst capítol: que a empediment de deu ne de mar ne de vèr

ne de senyorisa algu noy pot res dir
ne contrastar: ne es raho: que u pu
ga fer. Perque qualcu se guar: es
deu guardar: que faga en tal guisa
tot ço que fara que no li pusca tor
nar a algu d'anatge: si ell fer ho pot.

Si mercader noliceia ra nau en loch estrany: e morra.

Capitol. cclxi.

Algun mercader hau
ra noliceia da nau ho ley
en algun loch strany e q
aquella nau ho aquell
leny dega anar acarres
gar en aquell loch: en lo qual lo so
bredit mercader haura empres ab
lo sobredit senyor dela nau ho leny
a dia cert: si aquell mercader mor
ra stat en aqll loch: on la nau ho
leny haura noliceiat: si aquell mer
cader morra ab interest: o quel dit
mercader hata fet testament lo sen
yor dela nau ho del leny qui nolice
iat sera: ans que ell partisca de aqll
sobredit loch: on sera noliceia da: e
on encara aquell mercader hi sera
mort q noliceiat lo haura ans que
ell faga messio ell du traime tre al co
panyo: que aquell sobredit merca
der q mort sera: hauria en lo seu loch
on ysaua: ho era vehi: e quey trame
tra vna carta sua ho missatge cert a
aquell companyo qui era daquell
sobredit mercader en sa vida: qui
mort es. E hauer fadiga dell: si vol
ra: que aquella nau ho ley que son
sobredit companyo hauria noliceia
da en temps que ell hera viu: faga
lo ysatge. E si aquell companyo ho

vol e quer: que aquell sobredit no
lit e comuñencia que ab lo sobredit
cōpanyo seu haura fet: lo qual mort
sera: valla e hata valor e aquella so
bredita nau ho aquell sobredit ley
que venga: que ell es prest e aparely
lat de complir tot ço: que aquell so
bredit son companyo qui mort se
ra: haura promes a aquell sobredit
senyor de aquella sobredita nau ho
daquell leny lo dia que ell noliceia:
E si puentura lo Senyor dela nau
ho del leny qui noliceiat sera: veni
dra en aquell loch on deuia carres
gar: abans que fadiga no haura ha
guda del companyo de aquell mer
cader: qui noliceia qui mort sera: a
quell companyo q viu romas: no
li es de res tengut: si nos vol. Per
ço com lo me pusque es mort: no ho
cōpanyo: que lo dia quel home es
mort es partida la companya. sal
no empero que si aquell mercader
qui mort sera: haura obligat aquell
companyo: qui seu era en vida: en
la carta: que ell feta haura a aquell
senyor dela nau ho del leny: per ra
ho del nolit e de tota la comuñen
ça: que ell atendre li haura: aquell
companyo nes tengut: que ell la li
atena. En axi empero es a enten
dre: que aquell companyo q mort
sera hagues loch de son companyo
que pogues noliceiat per ell: ço es a
entendre: que ell ne hagues fet a
carta de cessio ho de peuracio ho que
hagues testimonis: que qualque
cosa que ell faes: que ell ho haura
per ferm. Si aquesta carta ho testi
monis lo senyor dela nau ho leny

q̄ noliciat sera pora mostrar aquell
 companyo qui viu seta: si es tégut
 tot enart com aquell qui noliciat: es
 ra ho foras ell viu fos. **E** si lo seny
 por dela nau ho leny mostrar car
 tes ne testimoniis no pora: aquell
 companyo qui vltu sera tomas: no
 li es de res tégut: si be aquell com
 panyo seu lo hauia mes en la carta
 dela obligacio del nolst: que ell set
 hania ab aquell senyor dela nau ho
 leny que hania noliciat p̄nsque p̄
 voluntat d̄ aquell no son set. **Q**ue
 dita cosa seria: que si algu hō obli
 gaua altre per sa autoritat e seus
 sabuda de aquell: aqui ell obliga
 ra: valia ho hania valor seria mala
 cosa: que tot hom poria deller a al
 tre: perque no es dret ne es raho q̄
 algu puga obligar a altre per algu
 na raho si dochs iustes rahōs noy
 hania: com ia desus son dites. **E** si
 peruentura aquell mercader qui
 mori fa: q̄ la nau o ley haura nolli
 iat haura set testam̄r: e en son testa
 m̄r haura d̄partita sos bens a sos
 fills ho a sos p̄simes ho aqs volra:
 e li daquello haura set hereu. **E** lo
 senyor dela nau qui noliciat sera:
 sabia que aquell Mercader q̄ no
 lliet la nau: es malalt: e haura set
 tot son orde si lo senyor dela nau ho
 sap cert: que ell es malalt: si lo seny
 por dela nau hi es a temps: abans
 que ell muira: ell li deu dir empres
 seucia de bons homens: que si deu
 sabia ses voluntats dell que volra.
 que fos daquell nolst que ell li hau
 ra fer mat e quen tendra per be: e q̄
 ell que ses que si deu sabia ses vo

luntats dell: que ell no fos mal cas
 ent. **E** si aquell mercader qui nolli
 et lo haura: e qui sera malalt: li da
 ra: que ell q̄pens de espatrar prest:
 que ab deu ell son guardara de tot
 damatge: e que per la sua malalt
 tia no friga: que ell no atena tot co
 que piomes li haura: que ell es apa
 rellat de artedre tot co que li ha pa
 mes. **E** si lo senyor dela nau ho ley
 se partirá dell: qui malalt sera ab
 la sua voluntat e ell li fara ser: es a
 entendre letra segellada del seu seg
 gell a son companyo si ha: ho a hō
 qui per ell sia en aquell loch: que ell
 dega espatrar aquella Nau ho leny
 ho li deguen d̄llurar aquell carrech
 perque el noliciat hania la Nau si
 aquell **L**eny sera vengut en aquell
 loch on dita carregar: estant la nau
 ho lo leny aqui vengut aquell mer
 cader q̄ li haura nolliet sera mori
 e la mori sua vendra a saber a son
 companyo: si hom ho aquell qui
 en loch dell hi sera: si aquells se ab
 staurá que no la volran carregar
 ne espatrar: los bens de aquell mer
 cader qui mori sera si deuen parar
 p̄nsquell **S**enyor dela Nau ho del
 leny sen sagida a ell qui malalt era
 ans quen volgues partir dalla on
 so nolliet: e ab voluntat **E** ab sa
 budia de aquell qui nolliet la via:
 e ab letra sua sen parit **E** nla qual
 letra sabia manament a son com
 panyo: si ha sabo altri: qui en son
 Loch fos: que ell lo deuen espat
 rar **T**ot enart: com ell li hania pro
 mes. **E** Si peruentura **L**o Seny
 por **D**ela Nau ho del **L**eny no

sera partit de aquell loch : on ell fo noliciat : ans que fos mort : aquell mercader: qui noliciat lo haura: ell no sen deu partir: tro que haia tra mesa carta ho missatge seu al dit cōpanyo ho a aquell: qui hauria fet hereu aquell mercader: qui mort sera e hauria noliciat que vinga per les nar aquell cartech que ell noliciat li haura: si ells ho lo vñ dells li atendran totes aquelles conuincions que aquell li hauria promesa cō lo nolicia: e si ells tremieren a dir p carta lur ab lur segell sagellada: ho per missatge cert: que la nau ho lēp que pens d venir: que ells ho lo vñ dells es prest e apartellar de arcedre tot co : que aquell qui noliciat lo haura: li hauria promes : e en la carta del nollt que ciste ell e lo dit noliciador: sera fet: es contengut. Las donchs ell pot venir e amenar la nau : e si ell ne sofferra algu dan ho mello per culpa de aquells : qui la carta ho lo sobredit missatge li hauran trames: ells si son reguts d tot a restituhir entegrament: e encara de aquell cartech a donar : pusque per manament dells hi sera vengut: e ab lur fadiga. Empero si lo senyor dela nau ho lēp vendra en aquell loch: on deuia carregar ho p tida de aquell loch on era stat noliciat: despuys que aquell mercader sera mort: e es ari a entendre: que aquell mercader qui mort sera: hauria fet testament: e en lo testamēt haia fet algun son hereu: si lo senyor d la nau ho lēp vendra en aquell loch: on dula carregar a aquell dia ho tēps

en lo qual ell hauria promes : e en la carta del nollt sera contengut a aquell qui noliciat si aquell qui noliciat: qui mort sera: haura fet mencion ho manament : que aquell seu hereu dega donar aquell. Carret que ell hauria noliciat e promes a aquella nau ho lēp : aquell qui hereu sera romas: lo li es tengut d donar: e si ser nou volta, senyor la deu desrenper: que mester es: quel manament del defunt sia complet. Empero si lo defunt non hauria fet mencion: ne manat non hauria en aquella sua derrera voluntat : aquell qui ell haura lerat p son hereu en son testament: si nos vol: non es tengut. Empero es ari a entendre: que a quell hereu nol vulla portar en alguna part: sino quel volta aqui vèdre: per complir lo manament daquell qui mort sera. Segons que ell haura fet manamēt en la sua derrera voluntat. Encara mes perocar aquell senyor daquella nau ho lēp sera aqui vengut niens de la buda: ho niens defadiga: que no haura haguda de aquell: que hereu sera romas. Empero si aquell qui hereu sera romas: no la volta a q vèdre: ans ell volta trametre ho portar dita. Roba a ho carrec deuers aquelles parts: en les quals aquell q mort sera: les hauria en cor d portar si visques : e les hauria noliciades: si aquell hereu no les volta metre en aquella nau: que aquell qui mort sera hauria noliciada: e per fe daquell qui mort es hi sera venguda: si ell la met en la altra nau e no

en aquella: los bens de aquell defunt
ne son obligats a aquell senyor d'a
nau: que ell haura nolletada en sa
vida si lo senyor daquella nau ha
uia ates tot lo que haura promes a
aquell: q nolletada. Empero si ell
ates no haura: aquell heren ne los
bens del defunt qui nolletiat la uia
no li sō tēguts ne obligat o si dōchs
lo senyor dela nau non podia mo
strar ho puar iusta escusa o iust im
pediment: q p culpa dell no romas
que ell no hagues ates. E si ell pro
uar ne mostrar non pora: aquell he
ren ne los bens del defunt no li son de
res tenguts. Pusque ell no haura
ates: co que haura promes. Empe
ro si lo senyor dela nau prouar ho
mostrar ho pora: aquell qui heren
sera e encara los bēs daqll d'funt q
nolletia: li sō obligats: aricōes d it.

Si mercader qui no

lietara a nau: vendra malaltia.

Capitol. cclij.

Salgun mercader no
lietara nau ho leny: e cō
ell haura aqlla nau ho
leny nolletat: vendra li
cas de vētura: que li vē
dra malaltia: e si ell haura promes
al senyor dela nau ho de aquell lēp
que ell haura nolletiat: que ell lo du
hauer esparat a dia cert. E si aqll
mercader qui malalt sera: dira ho
fara dir a aquell. Senyor daquel
la nau ho daqll leny q ell haura no
lietiat: que pens de ser son prou: la
on ser lo pusca: pero com aquell.
Mercader no li pot atendre: co q

promes li haura: pero que es ma
lalt: que si ell fos sa: volenter li au
tenguerat: e si lo. Senyor dela Nau
li demana la messio: que ell seu per
ell lo Mercader no li es tengut.

Pus no es sa culpa: ne encara mes
pero com lo ltu haura fet a saber
d'ns lo terme que ell deuia hauer
esparat. Encara es en aquella ma
teixa voluntat: que li atena tot co
que li promes: si aquell senyor de a
quella Nau ho daquell leny lo vol
esperat: que ell sia guarit. Encara
mes per altra raho no lin es tēgut
pero com a impediment de Deu
negu noy pot res dir ne ne contra
stat. Empero si lo dit Mercader
caura en malaltia: pusque la. Nau
ho lo leny haura nolletiat: e ell non
fara a saber a aquell. Senyor dela
nau ho leny: que ell haura nolletiat
d'ns aquell temps: que ell lo deuta
sperat: e pusque aquell temps que
entre ella era stat empres: sera pas
sat lo dit Mercader lin fara a sa
ber e li dara para ulaho lo lli fara do
nar que ell que pens fet son prou:
la on lo tropia si aquell Senyor de
la nau ho leny haura fet a messio p
co com aquell Mercader no lin
haura fet a saber aricom fet ho de
guera: en aquell temps: q entre ella
era stat empres: aquell Mercader
lin es tēgut que la li restituiesca per
co com ell no loy haura fet a saber
d'ns aquell temps quel deuia ha
uer esparat. Empero si lo senyor d
la nau ho leny ne haura sostengut
algun dan ho algun greuge aquell
Mercader no lin cotengut pus ell

no roman del viatge per sa voluntat: ne per frau algu: q̄ ell li volgues fer mas tan solament per la malaltia: que ell hague ab si. Empero si lo dit mercader fera la malaltia: com la nau o lo lēy nolieia: si ell se abstraia de anar enaquell viatge que fera empres dins aquell temps: que ell haura empres: que d'gues hauer esparxada aquella nau ho aq̄ll leny axi es a entendre: que aquella malaltia que ell havia li fos enersca da perque per altre frau nou fes ell es tengut de retre e d donar aquell Senyor: de aquella nau ho daquell leny: que ell havia nolieiat: tota la messio que ell haura fet a per culpa del: e sia cregut per son sagrament que la culpa es del mercader pus malalt era: perque nolieiaua nau o leny ni se emparrava ab algu per fer de nolieiat. Encara mes: si lo dit mercader nou fara a saber a aquell senyor: daquella nau ho daquell lēy que ell se vulla abstrer de anar en aquell viatge dins aquell temps: q̄ ell lo deuia hauer esparjat: e puy passat aquell temps que entre ell fera empres que ell lo deuia hauer esparjat liu fara a saber: es tengut d donar e de retre a aquell senyor de aquella nau ho leny tot dan e tota messio e tot greuge que n hata sostengut. Empero aquell dan e aq̄ll greuge deu esser mes en coneguda de dos bons homens de mar qui n meren en adob e enegualtat per ra ho del enerscament de la malaltia que ell hauria: que per altra rah no: que si a aquell mercader no era

enerscada la malaltia sino que s sostengues en aquella forma e enaq̄ll la manera que era: com la Nau ho leny nolieia: no deu esser mes en poder de algu: sino q̄ pens de donar e de retre a aquell senyor daquella nau ho leny que ell haura nolieiat tot greuge que ell haura sostengut. Enaquella mateixa manera que desus es dit: es tengut e obligat lo senyor de la nau ho leny als mercaders: a qui ell nolieia sa nau ho lēy axi es en lo capitol desus dit se cõre.

De mercader qui nolieia nau e mora ans que sia carregada.

La. ccc. lxxij

I algun mercader haura nolieia una nau ho leny si aquell mercader qui aquell leny ho a quella nau haura nolieiat mora ans q̄ sia carregada la nau de tot ho de partida ell ne los bens dell no son tenguts de res a aquell senyor de qui aq̄lla nau ho leny sera: que ell haura nolieiat: perque a hom qui mora sera conuinencia que hata fet a no li nou saluo empero per deute que ell deia ho tot: que ell tenga que deu esser pagat dels seus bens: si alguns ne ha: hom que sien trobats. Empero pus quel mercader haura carregada aquella nau ho leny: que nolieiat haura de tot ho d partida: si ell mora: e ell la haura carregada dins lo temps: que ell deuia hauer esparxada: ell no es tengut al senyor de la nau de messio que ell ne haia fet a p

tal raho: per ço car es semblant que
 si ell visques que hauria en cor de a
 redre a aquell senyor daquella nau
 tot ço q̄ pimes li hauria e pus mort
 loy ha tolt: no es sa culpa q̄ a mort
 noy esta algu. Empero si vltra lo
 dit temps la hauria de tot carrega/
 da: si lo dit mercader morra: los bès
 daquell son tenguts de satisfier la
 messio: que aquell Senyor de aq̄l/
 la nau he haura feta per culpa dell
 qui nol haura spatrat en aq̄ll tēps
 quell deusa spatrat: e no li haura
 donada paraula que ell que faes sō
 pious: que ell no era encas ne guisa
 que. si puira attendre ço que pio/
 mes li hauria. Empero si lo merca/
 der haura carregada la nau ho lēy
 e la nau ho leny haura feta vela: e
 lo mercader puyt morra: a hon se
 vulla que sia que muira: lo senyor
 dela Nau sen du tornar la abō hau
 ra carregada aquella roba: e retre e
 donar la a sos phisines: si en aquell
 loch hon hausen carregat: seran. E
 si en aquell loch hon hausen carte
 gat prohibimes ho comandors al/
 guns no haura: lo senyor dela nau
 ho Leny deu fer de scarregar aquel
 la roba de aq̄ll mercader: qui mort
 sera: e fer posar en terra en loch que
 sia saluo e quant la roba sera en rer
 ra en loch saluo: lo Senyor dla nau
 ho Leny du trametre carta sua ab
 missatge cert a aquell loch: hon sa/
 pia q̄ sien e delà esser los seus phis/
 mes: ho aq̄lls de q̄ ell tenta les co/
 mades. Empero totes les auarces
 que ell fara per rao de aq̄lla roba a
 de scarregar du pagar la roba. E en

caranica quant que algun prohibis/
 me ho algun de aquells qui les co/
 mandes haurien fetes a aquell: qui
 mort sera: seran aqui venguts en
 aquell loch: hon lo senyor dela Nau
 ho Leny haura feta de scarregar a/
 quella roba d aquell mercader qui
 mort sera: ells son tenguts de satis/
 fer tot lo dan E missio que lo Sen/
 yor dela Nau ho leny haura sosten/
 gut per raho daquella tomada que
 haura haguda a fer. E si lo Senyor
 dela Nau ho Leny Laquells pio/
 hismes: ho aquells qui les coman/
 des hauran fetes a aquell Mer/
 cader: qui mort sera: no sen poran
 auenir: deu esser mes aq̄ll contrast:
 que entre ells sera: en vista e en co/
 neguda de dos bons homiens qui
 sien dignes de se. E que sapien E
 que sien dela art dela mar. E qual/
 feudl cosa que aquella Dos bons
 homiens ne diran E tendran per
 be: allon deu esser seguit. E si lo sen/
 yor dela Nau ho Leny guanyara
 res del nolit: elles tengut De dos
 nar als Martiners per lur loguer
 en aquella forma: que ell guanyara
 dl nolit. Empero si los prohibimes
 Laquells qui les comandes haurien
 fetes: seran en aquell loch: hon
 lo Senyor dela Nau ho Leny ha/
 uia carregat. E encara sera tornar
 a de scarregar: si aquells prohibimes
 Laquells qui les comandes ha/
 uien fetes: se acordaran: que aq̄el/
 la Nau ho Leny que aquell Mer/
 cader qui mort sera hauria carregat
 que vaia E que faça aquell viatge:
 en Lo Qual viatge deusa anar ab

aquell mercader: si viu fos: lo seny
 yor dela nau es tengut de anar hi:
 ella pagant. Empero tot d'istich e to
 ta la messio que ell haura feta pra
 ho de aquella tornada que ell hau
 ra haguda a ser per raho de aquell
 mercader: q' mort sera ho que sen
 auenguen ab ell. Encara que li fa
 cen carra: que ells ho lo vn dells li
 atrena tot co: que aquell mercader
 qui mort sera li era tengut de atre
 dre: si viu fos. E si ells ho l'un dells
 li attendran aco: que desus es dit:
 lo senyor dela Nau ho leny: los es
 tengut de anar: e en altra manera
 no. Mas empero si aquell merca
 der qui mort sera: haura carrega
 da aquella nau ho leny en terra de
 sarraxins ho en loch perillos per a
 nar descarregar en terra de amichs
 lo senyor dela nau no es regut pas
 de tornar en aquell loch: hon hau
 ra carregat ans deu anar descarre
 gar en aqll loch hon havia empres
 ab aquell mercader: qui ladonchs
 era viu: e qui sera mort e aqui des
 carregar. E ans que descarrech ell
 ho deu fer a saber a la senyoria e ab
 testimoni de mercaders e dela seny
 yoria ell du fer metre la roba en bo
 rgues e en loch q' sia salue a aqlls:
 de qui esser deu. E la senyoria ab co
 sell de mercaders deu fer vendre d'
 aquella roba tanta: tro que hata en
 tegrat al senyor dela nau ho dl ley
 tot aquell nolit: que ell hauer deu
 ra e encara mes auant que sien to
 tes les aueries pagades: que per ra
 ho de aquella roba seran fetes. Em
 pero es asy a entendre si en aquell

loch no seran los probissimes: ho a
 quells: qui les commandes hauran
 fetes a aquell mercader: qui mort
 sera. E si aqui no seran: la senyoria
 ab lo senyor dela nau ho leny deu
 los trametre carra en aquell loch:
 hon pusquen saber que sien: la seny
 yoria ab consentimēt dels bots ho
 mens daquell loch: hon la roba se
 ra descarregada: deu la tenir en se
 questre: fins los phissimes ho aqlls
 qui les commandes hauer fetes a a
 quell mercader: qui mort sera sien
 aqui venguts ho hom per ells. Em
 pero si era roba de q' hom hagues
 dubte ques pogues affollar deu es
 ser venuda e la moneda que hom
 ne haura: deu esser mesa en loch: q'
 tota hora que vengan aquells: qui
 hauer la desian: la pusan hauer ells
 ho hom per ells menys de contrast
 algu pus sia fert que aqlls qui ha
 uer la desian ho hom per ells haura
 aquí vengut qui la demanan. E
 per aquestes rahons d'us dites so
 fet aquest capitol.

De nau noliciada e

lo patro mora: ans que sia carrega
da.

Capitol. cclxiij.

Salgun senyor de nau
 ho leny haura noliciada
 da la sua nau ho leny a
 algu mercader: si lo seny
 yor: d'la nau ho ley mor
 ra: ans q' la nau ho leny
 sia carregar de tot ho de partida a
 quella nau ho leny sia carregar: a q'
 al senyor sera esdeuugut ay tal cas
 com desus es dit: no es tenguda de

anar al viatge: si donchs los perso-
 ners ab los prohibimes de aquell q̄
 mort sera: nos acordan que la dita
 nau ho leny q̄ hi vaia: ho si dōchs
 tots los personers ho la maior par-
 tida no eren estats al nolietar: e q̄
 tots ho lo vn daquella fos obligat
 a aquell mercader: qui aquella nau
 ho aquell lēy haura nolietat. Per
 raho car hō mort no ha ne pot ha-
 uer senyoria en res daquest fetgle:
 saluo ay tant q̄ tota los seus torts e
 les seues injurias: que deuē esser pa-
 gades: si hon troha bēs seus: de q̄s
 puschuen pagar. Empero si la nau
 ho lēy sera carregada de tot ho d'la
 maior partida abans quel senyor
 dela nau muira: ella es tenguda d'
 anar e de seguir lo viatge a aquell
 mercader qui nolietada la haura:
 perço car los personers q̄ en la nau
 ho leny hauran part ne encara los
 prohibimes daquell senyor q̄ mort
 sera: noy hauran mes algū cōtrast:
 mentre que ella carregaua: e per a
 questa raho q̄ desus es dita la nau
 ho lo leny es tengut de seguir lo vi-
 atge e encara los personers hi son
 tenguts d' metre ab los prohibimes
 de aquell qui mort sera vn home:
 qui sia ho tenga loch de senyor: en
 cara obligat a aquell mercader de
 torts conuinences e emprentimēts
 que aquell qui mort es fora e era: si
 viu fos: perço car ells vehien que a
 quell qui era senyor dela dita nau:
 era malalt e cuytat e ells no contra-
 staren en res: cō la nau ho leny car-
 regaua. Empero si los prohibimes
 daquell qui mort sera ho los perso-

ners de aquell: qui ladonchs men-
 tre viu era: era senyor de aq̄lla nau
 ho leny: digueren e contrastaren a
 aquell mercader: qui la nau ho lēy
 haura nolietat: que ell no carregas-
 ne faes res cargar: perço car ells
 hauien dubte que aquell qui ma-
 lalt era: qui era senyor: que moria: e
 si ell moria que aquella nau ho leny
 anas en aquell viatge si aquell mer-
 cader nos volta estar del cargar:
 perço que ells dirā ho li haurā dir:
 si lo senyor daquella nau ho leny q̄
 ladōchs era moria: aquella nau ho
 leny noy deu ne es tenguda d'anar
 en aquell viatge ne encara los per-
 soners ne los prohibimes ho hercu-
 de aquell senyor q̄ mort sera no son
 d' res tenguts a esmena a fer a aq̄ll
 mercader: qui la nau ho lēy haura
 nolietat: e encara carregat: per dan-
 que ell ne sostenga: pus que per dir
 ne per lo renunciament que ells li
 haguessē fer: no sen era volgut estar
 Empero si la nau ho lēy haura car-
 regat: e haura feta vela e partida se-
 ra de aquell loch: hon haura car-
 gat ari es a entendre: q̄l senyor d'la
 nau sia ab ells si q̄ sia sa ho malalt:
 si lo senyor dela nau ho del lēy mor-
 ta gens pla sua mort nos du estar
 que la nau ho leny no dia seguir lo
 viatge. En aquesta guisa empero:
 que si en la nau ho leny haura per-
 soner algu: ho algu qui fos prohibi-
 me de aquell: qui mort sera: qui es
 ra senyor: metre que viu era aquell
 deu esser leuat per senyor: si los mer-
 cadors e lo noyter e lescruua veurā
 e coneyeran ab tot lo cominal dela

LXXXI 107
nau que cussicient hi sia algu de a/
quells sia leuat per senyor. E si elle
veen: que algu d'aquells noy sia cu
ficient: e en la nau haura panes ho
prober algu qui cussicient hi sia lo
yn daquells deu ésser mes per loch
tinent de senyor. Empero es ari a
entèdre: tan solamèt en aquell viat
ge: lo qual qui morit sera: haura ser/
mar a aquell mercader e no pus: e
encòrinent fet aqll viatge deuè tor
nar aquella nau ho aquell leny en
poder dels personers e dels prohibi/
mes daquell: qui morit sera: qui la/
doncha era senyor. E l'escriua es ten
gut de retrecòpre a ell ari d'iguay
com dela perdua si fet hi ser: tot en
ari com sera a aquell qui l'adoncha
era senyor: com la nau ho leny par/
ti dalla: hon hauria carregat: e creu
sos prohibimes e sos personers: si vlu
fos. Empero si la nau haura carre
gat en algun loch hon prohibime ne
personer no hagues algu ells la de
uen tornar fet lo viatge en aqll loch
hon la leuaren: si aquell loch saluo
sera: e si lo loch saluo no es: ells la d'
uen metre e tornar en loch saluo: e
l'escriua ab lo notyer en temps deuè
fer vna carta: e trametre en aquell
loch: hon sapien que sien ho deian
ésser los seus prohibimes e los seus
personers daquell qui morit sera ab
missatge cert: que ells que venguè
a rebre aquella nau ho leny: perco
com aquell qui senyor era: es morit.
E lo escriua e lo notyer no la deuen
desemparar ne de rendir: tro fins
que recapte hagen hagut dels pros
hibimes e dels personers de aquell:

qui morit sera qui l'adoncha era sen/
yor. Encara mes: que aquells sien
satisfets e entegrats d'tots los lurs
maltreres e de totes les fatigues: q
hoides e preses haurā per rahoda/
quella nau ho leny a saluar. E p les
rahons desus dites fo fet aquest ca
pitol.

De nau noliejada
sens temps de termenat. La. cclxxv.

Salgun mercader ho
mercaders noliejaran
nau ho leny ab carta ho
ab testimoni e no hau
ran host: que aqlls mer
caders deian hauer es/
patrat aquella nau ho leny q ells
hauran noliejat a dia cert o a teps
sabur: si los mercaders la guiaran:
que ells no espatren aquella nau o
leny: que ells noliejat hauran: ari/
com lo senyor dela nau voltria e qe
ria: ab que per culpa dels dits mer
caders no romanques: los merca/
ders no son téguts a aquell senyor
dela nau ho leny: que ells ari haur/
ran noliejat de messio que ell ne fa/
ca de algua esmena a fer. Derque
tot senyor de nau ho leny deu guar
dar sa com noliejara sa nau ho son
leny: perco que a dan no li pura tor
nar. Emposi los dits mercaders
noliejaran alguna nau ho algū lēy
ari com desus es dit: e ells no la es/
patrarā: ari com ells mls porā:
e per culpa della romādra: si lo sen
yor dela nau ho leny porā prouare
mostrar: que per culpa della haura
sostengut algū dan: los mercaders

li son tenguts de esmenar e resti-
 tuby: pus q̄ per culpa dells lo hau-
 ra sostengut. Encara mes: sia que a
 quella nau ho leny que aricom de
 sus es dit: fera noliciat: deia carre-
 garen aquell loch hon lo contracte
 fera fet per raho del noliciat: ho sia
 que dia anar carregar en altre loch
 si los mercaders se poran escusar p
 tusta raho ho per tust impedimēt
 que ells no pusquen donar ne liu-
 rar a quell carrech en aquell viat-
 ge: que ells promes li haviē de do-
 nar: pus per culpa dells no sia: ells
 no li son de res tenguts: pus que p
 culpa dells no romandra. Mas
 emperors dits mercaders troba-
 ran millor mercat d̄ nolit: que ells
 no hauen daquella Nau ho leny:
 que ells noliciat haviē: e ells no
 licitaran: altra Nau ho leny per ra-
 ho d̄ millor mercat: que ells ne hau-
 ran: e ells falliran e metran en sal-
 la aquella Nau ho leny: que ells p-
 merament haviē noliciat: per ra-
 ho del nullor mercat: que ells tro-
 baran: ells son tenguts de donar e
 de retre tot dan e tota messio: que
 per culpa dells haura feta e sosten-
 guda lo Senyor dela Nau ho leny
 que ells primer haviē noliciada e
 encara d̄ donar aquell carrech: que
 ells li hauran noliciat. E si dar ells
 nol li voldran ells li son tenguts d̄
 donar e de pagar tot aquell nolit:
 que ells li prometeren: cō lo nolici-
 taren: pus que per culpa dells lo li
 hauran tolt: e p raho d̄ millor mer-
 cat que ells hauran ab altre: e per
 als no. E per ço es raho: que qui en

engan e frau va ho vol anar de al-
 gu: qui en res culpa no li haia: q̄ d̄
 tot li torn desus. En aq̄lla mateixa
 manera que desus es dit es tengut
 lo senyor dela nau ho leny: qui aris-
 cō desus es dit: haura noliciada la
 sua nau ho leny a mercaders: si ell
 la noliciara a altres mercaders per
 raho del millor nolit: que ells li do-
 nassen: q̄ no saien aquells: qui pri-
 mer lo haviē noliciat: en hauran
 a fer alguna messio: hon sostendrà
 algū dan per culpa de aq̄ll senyor d̄
 aquella nau ho leny que ells nolici-
 at hauran: ell los es tengut de tot
 a restitubry: pus per culpa dell lau-
 ran sostengut. Encara de u leuar a
 quell carrech: que haura dells nolici-
 at: si la nau ho lēp ne sabia esser ve-
 nuda pero com es raho: q̄ los sen-
 yors de les naus e dels lenys sien e
 duē esser tēguts e obligats als mer-
 caders: qui noliciat hauran: en to-
 tes coses e per totes aricō los dits
 mercaders son tēguts a ells. E per
 ço q̄ desus es dit: son fet aq̄st capitl.
De nau noliciada q̄ p
 ipedimēt no pot ser viatge. c. cclxvi

Si algun mercader ho
 mercaders noliciara nau
 ho lēp en algū loch: sia q̄
 la nau ho leny que ells
 noliciat haurā du carre-
 gar en aq̄ll loch mateix hō lo tra-
 cte d̄l nolit sa estat fet: ho sia q̄ dela
 anar carregar en algun altre loch si
 estant aquí en aquell loch: hon se-
 ra estat noliciat: vendra ipedimēt
 d̄ senyor: a posem que aq̄lla nau ho

leny qui nolciat fera: deia carregar en aquell loch hō lo contracte del nolit fera stat fet: si lo senyor da quella nau ho lēp que aquells mercaders qui desus son dita haurā no liciat: los dira els demostrara: que ells que damnen e que dessacen a quella carta: que entre ells per raho daquell nolit fera estada fera: e quel absolguen: e que ell puga anar a fer son pu en algun loch ab altres mercaders: si aquells mercaders q̄ nolciat lo hauran no volran que aq̄ la carta que entre ells es estada fet per raho de aquell nolit ques dā ne ne q̄a desfaça ne encara ells nol volran absolre: m̄s li diran: que ell nos congost: que ells cuydē acabar e son certs: que ells li daran lo carrech q̄ nolciat li hauran: si ells acabar poran que ells li donen aq̄l carrech: que nolciat li haurā: los dits mercaders no son tēguts a aq̄l senyor daquella nau ho leny q̄ ells nolciat hauran: de res alsino de fer tota la messio: que ell haura fera de aquell dia anar: q̄ ell los demana: q̄l absolguessen: e aco son tēguts de fer menys d̄ tot p̄ra: pero car no es culpa lur que impedimēt es de senyor: e encara pero car ells li lura ren lo carrech: qui nolciat li haufē. Empero: si ells aquell carrech ho altre en loch de aquell dar no li poran: ells li son tēguts d̄ fer tota la messio e tot lo dan e tot lo destrich que ell ne sostendra e sostengut ne haura. Empero es aya entendre: que aquell dan e aq̄l destrich deu esser mes en coneguda de dos bōs

honnens: qui sapien de la art de la mar pero car los dits mercaders son stats ari volenterosos de donar li aquell carrech que ells nolciat li hauran: e per res que ells hi hagen pogut fer: no sera romas: e q̄l senyor pati lo senyor de la nau ho leny farta ab los mercaders: aquell pati m̄s teix deuen esser los mariners. Empero si nau ho leny deura anar carregar en algun loch: abans quel senyor de la nau ho leny partisca daq̄l loch hon lo contracte del nolit fera estat fet e ans que ell partisca daq̄: lo impedimēt hi sera vengut: si los mercaders diran a aquell senyor d̄ aquella nau ho leny: que ells nolciat hauran que ell no estiga per pa hor de aquell impediment d̄ anar alla: hon deu carregar: que ells son certs e no han por ne dubte: que p̄ aquell impediment ell ne res dells sia derengut ne detardat si sobre aq̄stes rahons desus dites lo Senyor de la nau ho leny que ells nolciat hauran via ab aquella sua nau ho leny en aquell loch: hon lo carrech deua leuar: en ari cōera estat nolciat: si los dits mercaders aquell carrech donar no li poran: ells son tēguts de fer tota la messio: que p̄ culpa dells hac per impediment: e encara de donar e de pagar tot aq̄quell nolit: lo qual ells li eren tēguts de donar: si lo carrech los haugues portat: que no es culpa dells: cō ell portat no llos ha. E aco no deu esser mes en labor de bons homes: si lo Senyor de la nau ho leny nou vol pero car segons que en vn cas

pitòl és contengut: rota nau o leny
 pus q̄ h̄ara feta vela: deu hauer tot
 son nolit sens tot cōtrast. Empero
 si lo senyor dela nau ho leny ne vol
 ra fer alguna auinenca: ell lan pot
 fer: e deuen hi esser los Mariners.
 Empe si com los dits mercaders
 noliciaran aquella nau ho leny era
 ia lo impediment en aquell loch: e
 lo senyor dela nau ho leny dir e des
 mostra a aquells mercaders ia ella
 per que noliciauen: pus que empe
 diment hi hauria: e ells li diran que
 pens de noliciar: e que no sen estis
 ga per pahor del impediment: que
 ella lon guardaran de dā e sobre les
 dits rahōs ella noliciaran: ells son
 tenguts a aquell senyor de aquella
 nau ho de aquell leny: que aricom
 desus es dit hauran noliciat: de do
 nar e de restituyr: tot dan e tot de
 destrich e tota messio: que ell haura
 fet ne sostengut per culpa dell: qui
 aricom desus es dit: lo noliciaren.
 E lo senyor dela nau ho leny esten
 gut als dits mercaders en totes e
 aptates guises com los mercaders
 son als senyors de les naus ho lēys
 e encara mes en moltes de guises
 que los mercaders no son tenguts
 als senyors de les naus. E per les ra
 hons desus dites so fet aquest ca
 pitòl.

Com mariner no deu

edir de nau per paraula del senyor.

Capitol. cclvij.

Salgun senyor de nau ho lēy
 dara paraula a algun Mari
 ner per alguna rabō: no sen du pas

edir tan solament per lo dit senyor
 dela nau ho leny: tro sius quel sen
 yor dela nau ho leny li h̄ara leuat o
 fet leuar lo pa e la vsada dauant. E
 sil mariner se parteix d̄la nau o lēy
 tan solament p̄ la paraula q̄l sepor d̄la
 nau o leny li h̄aura dōada: mēys q̄
 que no li h̄aura leuada la vsada:
 lo senyor dela nau ho leny no lics
 tengut de res a respōdre per demā
 da que aquell mariner li faça. Empe
 pero si lo senyor dela nau ho leny
 dar a paraula a algū mariner: la pa
 raula es a entēdre: que li leu la viā
 da dauant ho la li faça leuar: ans
 quel viatge sia acabat ne fet sens tu
 sta Raho ell li es tengut de pagar
 tot lo loguer: que promes li haura o
 promes li es estat al temps: que ell
 se acorda. E si lo mariner anaua ho
 era a costiment: lo senyor dela nau
 ho leny es tengut de donar e pagar
 tot aquell loguer: que aquell notyer e les
 criua diran per lur sacrament: que
 aquell mariner haguer a assanyar: si
 lo viatge complis. Encara mes q̄ si
 lo senyor dela nau lo leixara en loch
 estrany sil mariner romandre noy
 volta: lo senyor dela nau ho leny es
 tengut: que li do nau ho leny e viā
 da: tro que aquell mariner sia torz
 nat en aquell loch: hon lo Senyor
 dela nau lo leua: ho que sen auenga
 abell: si lo Mariner ne volta fer
 auinenca. Empero si lo Senyor
 dela nau ho leny li dara paraul
 la: aricom desus es dit: per algu
 na raho iusta ho per les condicions
 que en lo capitol desus dit son ia di
 tes e certificades: lo Senyor dela
 li ij

nau ho leny no li es tengut : que li pag lo loguer: ne que li do nau : ab que sen tome: ne encara vlanda. E per les rahons que desus son dites tot senyor de nau ho de Leny deu guardar: com dara paraula a algũ mariner: que la li do ab iusta raho: perço que a dan no li pusea tornar. Els mariners deuen guardar atre si sa com pèdran paraula e com no: perço que alguna iusta raho nols puga esser posada desus: quills pोगues tornar a dan. E perço son fet aquest capitol.

¶ Mariner q̄ fugira.

Capitol. cclxviij.
¶ Jalgũ mariner, fugira a nau ho a lèy: pus que haura rebut son loguer en algun loch: ans que ell no haura fet aqll seruey que ell ser promes: com si acorda: es ari a entendre: que ell fugira ans: que la Nau no hura acabat ne fet aquell viatge: en que ell sera a cordat: e encara lo Mariner desus dit hi sera anat en partida: aquell mariner aptal es tengut de retre lo loguer que rebut haura: a aquell senyor de aquella nau ho leny: de q̄ ell laura rebut: sens tot cõtrast e de sney que ell hata fet no deu hauer res: pus que enari sera fugit: com desus es dit: ans eni qualque loch q̄ ell sera aconseguit: deu esser pies e e star tan en la preso tro que haia retut al patro dela nau lo loguer quel dit Mariner haura rebut: e tots dans e greuges: q̄ lenyor dela nau

haia sostengut e sta cregut lo senyor dela nau p̄ sa simpla paraula e sens testimoni. E per les rahons desus dites fo fet aquest capitol.

¶ De carrech d̄ gra pies sens mesura. La. cclxix.

¶ Jalgũ mercaders no licia rá alguna nau ho leny a algu. E los dits Mercaders carregaran aquella Nau ho a quell leny: que ells nosseiat hauran de gra: si lo senyor dela Nau ho del lèy q̄ ells nosseiat hauran: ari cõ d̄ sus es dit: no rebia a mesura ell ne hõ p̄ ell: aqll gra q̄ aqlls mercaders metra en aqlla sua nau o lèy: sino tãso lamèt q̄ ell sen siara en la paula: q̄ls mercaders o hõ p̄ ells li dirá: si aqll senyor d̄ la nau o lèy volra mesurar o fer mesurar aqll gra: que en la sua nau ho lèy sera stat mes e ell haura portat en aqll loch: hõ hauia a des carregar: ell ho pot fer q̄ mercader algu no li u pot vedar: ne p̄trastar: e cõ lo dit senyor dela nau o lèy haura mesurat o fet mesurar si ell troba mes q̄ los dits mercaders o hõ p̄ ells no li haulè dist ne demostrat: o p̄ falta d̄ mesurar: o p̄ raho q̄ls dits mercaders li volguessen fraudar lo nolit: q̄ ell ne dura hauer: ho sia q̄l gra haia fet algun creximèt p̄ algũa raho: p̄ qualseuol de les rahons desus dites q̄ lo creix ha fet: lo senyor d̄ la nau ho Leny deu hauer son nolit ari del creix: com daquell que los mercaders li haulen manifestat ho bom per ells. E lo creximèt que en

aquell gra sera trobat se deu partir
 p'eguals parts entre tots los mer-
 caders e deu ne hauer quascu sa pt
 segons la quantitat del gra que en
 la nau ho leny haurā mes. E quasi-
 cu dls dits mercaders es tengut d'
 pagar nolit al senyor dela Nau ho
 leny ari be del creix com de aquell:
 que nolietat li hāuia p'co car es ras-
 hō: que pus los mercaders fan de-
 lur p'our: quel senyor dela Nau ho
 leny no faça son dan: encara per als
 tra raho: perco com lo Senyor d'la
 Nau ne hōm per ell nol rebe a com-
 pte. Mas empero si lo senyor dela
 nau ho leny ho hom per ell lo hau-
 ra mesurat ho fet mesurar ol hau-
 ra rebur a compte: si en aquell gra-
 q' lo senyor dela nau ho leny ho hō
 per ell haura mesurat ho fet mesu-
 rar: el haura rebut a compte: si algū
 creix hi sera trobat daquel creix no
 son tenguts los mercaders de pa-
 gar res de nolit: perco car lo senyor
 d'la nau ho leny no sen volgue fiar
 en lo dit ne en la fe d'ls mercaders
 e si deu los fa alguna gracia ho al-
 gun be: ques sia lur: tot en ari com
 lo senyor dela Nau ho leny sen fos
 fiar en la fe dels mercaders: hague-
 ra part en lo profit. Que deu hi
 baguera donat en ari be iusta raho
 es: que aquell creix que deu hi ha
 donat: que degua esser dels merca-
 ders: pus que lo senyor d'la nau no
 sen volgue en ells fiar. Empero si
 lo senyor dela nau lo fara mesurar
 el rebia a cōpre si los Mercaders
 alguna falla hi trobaran: lo Sen-
 yor dela Nau ho del leny los nes tē

gut de esmena a fer. Empero es ari
 a entendre: que deu esser guar da-
 da la natura daquell gra perco cō-
 hi ha natura d'gra que may no tor-
 na ala mesura que hō lo rebia. Em-
 pero si lo senyor dela Nau ho leny
 ho hom p' ell sera al mesurar mas
 pas gens ell ne hom per ell nol me-
 suraran per si: nel rebian a compte
 ans sen fiaran en fe d'ls mercaders
 en aqll creix apral: du hauer lo sen-
 yor dela nau ho leny son nolit. En-
 cara mes si menys cap si troba non
 deu esser tengut: pus que ell ne hō
 p' ell nol haura mesurat ne fet me-
 surar: nel haura pics a compte. E
 per les rahons defus dites so fet aq-
 quest capitol.

Condicions de nolit.

Capitol. cclxx.

Jalgun senyor de nau
 ho leny nolietara la sua
 nau ho leny a algū mer-
 cader ho mercaders: e
 quant lo senyor d'la nau
 ho leny sera iunt en aquell loch hō
 ells deuran descartegar: si entre ell
 e los mercaders no haura empres
 dia cert ho temps sabut q' los dits
 mercaders li deguē hauer pagat lo
 nolit q' ab ell haurā emp's: lo seyor
 d'la nau ho leny sen pot retenir tota
 la roba e q' no leix descartegar tro-
 sis q'ls mercaders li hanē assegurat
 de pagar aqll nolit: q' ab ell hauran
 empres lo dia: q' ells noliciaren: en-
 cara d'ins dia cert ho temps sabut
 empo si ètre lo seyor d'la nau ho leny
 e los mercaders haura ep's dia cert e

VXXI 07
temps sabut: que ells li deguen ha
uer descarregar e pagat aquell no
lit: que ells li prometeren de donar
lo senyor dela nau ho leny nols du
nís por contrastar que ells no dscar
reguen la roba lur. Saluo empero
quel senyor dela Nau ho leny dub
tas ho haguea dubte: que aquells
mercaders fosse trafegadors ho ba
ratadors. E ques remes: que noli
metessen lo seu nolit en barata: que
ell lo pogues perdre. Empero si los
dits mercaders daran vna segure
tat al senyor dela Nau ho leny: que
ell hage saluo lo nolit seu: el los du
derar descarregar tota la lur roba.
E si peruentura los dits mercaders
diran al senyor dela nau ho leny: ell
si vol pendre de aquella Roba ma
reira: que ell haura portada: a aqll
preu: que ells la posen vendre: ho
que val en aquell loch: on ell la deu
descarregar: tan tan deu dscarregar
tro que ell haia compliment de pa
ga al nolit: que ells li prometerè de
donar si lo Senyor dela nau ho leny
se vol: ell ho pot fer. Mas los dits
mercaders nol ne poden forçar. E
si lo senyor dela Nau ho leny la pen
draper sa auctoritat: ell ho pot fer.
E si ell hí guanyar: tot lo guany deu
esser seu: e si perdra: tota la pdua
deu esser sua que personer no lin es
de res tengut. Mas lo senyor dla
nau ho leny es tengut de donar pr
afos personers de tot ay tant cō ell
haura de nolit. Empero si los mer
cadors leraran aquella roba al sen
yor dela Nau ho leny: que ell haura
portada: p lo nolit: que ells donar li

deuen: lo senyor dela Nau ho leny
la ha a rebre: e de res als yols pot d
strenyer. E si per aytal raho com de
sus es dita: lo senyor dla nau ho d
Leny ha a pendre aquella roba de
sus dita: psoner algu no pot res dir
ne contrastar. Que ell haia a pen
dre axi be sa part dela perdua com
del guany: si deu li donara. E si per
uentura lo Senyor dela Nau ho leny
haura a pendre de aquella roba: q
ell haura portada: quantitat per lo
nolit: q ell ne deu hauer: e aco hau
ra a fer per manamēt e per destret
dela senyoria del loch: on ell sera: si
en aquella roba que ell aricom de
sus es dit haura haguda a pendre
se perdra os guanyara: personer al
gu nos pot nis deu abstrer: que ell
no haia a pendre sa part axi be del
guany com dla pdua. Encara mes
si los personers diran e en pendrà
ab lo senyor dla Nau ho Leny: que
ell enqualque part que ell vage ho
venga: que ell tota via esmerc e pu
ga esmercar: tot co que del nolit q
ell rebia: li sobrara. e si los psoners
tots ho la maior partida diran ho
empendran ab lo Senyor dla nau
co que de sus es dit: si ells guanyen
o perden de co qll senyor dela nau
ho Leny haura esmercar: de allo q
del nolit li sera sobrat deuen pen
dre lur part axi dela perdua cō del
guany: si deu ni dana. e en res los
dits personers non poden contras
tar al senyor dela Nau. Pusque p
manament de tots ho dela maior
partida ho haura fet. Encara mes
si lo Senyor dela Nau ho leny hau

ra esmercat algües vegades: ço que del nolit li sera sobrat sens mana-
ment es sens sabuda de sos psoners
si ell hi guanyara: e ells pendrà lur
part de aquell guany si los dits per-
soners noli daran ne li faran ma-
nament: que ell no esmerç ço que
del nolit li sobrara es si ell ho fa: que
ell pendran volenters del guany:
si deu loy donar: e si perdua si es de-
uenia: que fos tota sua: e si los per-
soners aço que desus es dit: li dirā
ho li manaran: e vltra lo manamēt
que ells li haurā fet: ell no esmerç
ço que del nolit li sobrara: si en allo
en que ell haurā esmercat: ço que
del nolit li sera sobrat: si guany hi
dara: ell es tengut d donar part als
personers de tot aquell guany. E si
ell perdra: tota la perdua deu esser
sua. E si perventura lo senyor dela
nau ho del leny esmerçara alguns
viatges ço que del nolit li sobrara:
e los personers pendrà part d aço:
que deu hi dara: e ells no diran ne
faran lo manament: que desus es
dit: al senyor de la Nau ho leny: si ell
esmerçara aricom desus es dit los
dits personers son tenguts de pen-
dre part axi dela perdua com fariē
del guany si deu ni daua: tro fins
que ells haguessen dit ho fet lo ma-
nament: aricom desus es dit. E p
les rahons desus dites son fet a qst
capitol.

De nau ho leny qui
stant en lo carregar sobre vendra
temporal.

Capitol. cclxi.

Salgut senyor de nau
ho leny carregar de ura
en algun loch estant en
lo loch on deu carregar
ans que ell hafa carres-
gar: meiras leig temps:
e ell haura dubte: que mal temps se
meta: si lo dit senyor dela Nau ho
leny fara alguna messio: aricom es
de loguar exarcia p metre ala Nau
ho leny a omeiar: los mercaders
qui nolietat lo hauran: noy son ten-
guts a metre: pusque no haurā res
carregar. Si donchs lo senyor de la
Nau ho Leny no haura empres lo
dia: que ells nolietaren: que en tota
la messio que ell hagues a fer a nes-
cessari dela nau ho leny si li venia
per cas de ventura: que ells hi de-
guessen metre lur part. E si perue-
tura lo senyor dela nau ho del leny
haurā carregar alguna quantitat de
la roba que ell leuar de ura: aquella
quantitat que carregada sera: deu
pagar en tota messio q'l senyor dela
nau ho Leny haura a fer per lo cas
de ventura: que desus es dit: p sou
e per liura abla nau ho leny ensēps
Si dōchs ètre tots los mercaders
ho la maior partida no sera entipa:
que si lo cas que desus es dit: hiel-
deuenia aquella roba qui roman en
terra: aludas a aquella qui sera car-
regada. E si la nau ho leny sera car-
regada de tot: si li vendra lo cas: q
desus es dit: tot lo cors dela nau ho
leny deu pagar abla roba ensēps per
sou e p liura. empo es axi a emēdre
que a qlla nau ho leny sia be e suffis-
cientmēt exarcia e q la exarcia q ell
li itij

haura que sia ben bastant e suffici-
cient. E si la exarcia que aquella
nau ho leny portara ho haura ab si
no li sera sufficient ne a menor dell
si lo cas desusdit liesdeuendra: los
dits mercaders ne la roba dells no
li son tenguts de res a metre en a
quella messio que aquell senyor de a
quella nau haura a fer per raho del
cas desusdit. Ans lo senyor de la nau
ho leny es tengut als mercaders q
si ells sostendran algu dan ho algu
greuge per raho daquella exarcia:
q ell absi portara a restituyr. Em-
pero deu esser enaxi entes: que los
dits mercaders no sien creguts per
lur simple paraula. Ans deu esser
mes en vista e coneguda d dos bõs
homens de lamar: que ells que con-
neguen aqlla exarcia si es sufficient
a aquella nau ho leny: ho no. E q l
seuol cosa que a ells ne sera vista p
be: ellon deu esser seguit. Perço q
ales vegades e totes les demes si q l
que cas de ventura q esdeuègues a
alguna nau ho leny era mes en se d
alguns mercaders: tota via dirien
ells que per culpa dela exarcia que
la nau ho leny hauria: que no seria
sufficient: los seria esdeuengut aqll
dan que ells hauien sufferit. E axi si
la vista e la coneguda dels bons ho-
mens no era tota via hi s'irien mal
cabent los senyors de les naus ho
lenys. E per les rahons desusdites
son fet aquest capitol.

De mestres d'ara e
d'calafats. ca. cclxxij.

Egõs que en lo capitol
desusdit declara e dmo
stra dels mestres d'ara e
dels calafats qui haurã
emparada alguna obra
de fer: com son tenguts
e obligats a aquell senyor de qui la
obra sera e qui en poder dels haura
mesa: e del senyor. aytambe: que la
obra los haura liurada: e de que es
tengut als dits mestres e de que no
nias gens en lo capitol desusdit no
esclareix: sa si alguns dels dits mes-
stres prometteran de obrar ab algun
senyor de nau ho leny: si allo que p
mes li hauran: no li volran aten-
dre: de q li serã reguts e d q no. E p
les rahons desusdites los nostros
antichs qui pimer comencaren a
nar per lo mar: feren aquesta esme-
na. Perço que entre los senyors d
les naus e los Mestres desusdits
no pogues hauer algun contrast.
E digueren e declaren en axi: que
tot mestre e tot calafat qui promet-
tra de obrar a algun senyor de nau
ho leny: esta que faca preu o no ab
ell es mestre que liu atena: pusque
promes loy haura. E si ell fer nou
volra: es tengut de retre e de esme-
nar tot dan e destrich: que aquell
senyor de aquella nau ho leny a qui
ell promes haura de obrar: pot me-
tre en ver que sostengut ne heia: e
encara ne spera a sosteny. Saluo
empero: que als sobredits mestres
nou hagues vedat ni tolt impedim-
ent de deu ne de senyoria. E paq l
la raho mateixa tot senyor de nau o

leny qui prometra de liurar alguna obra a algu o alguns dels sobredits mestres: e nols o atredra: ell los es tengut de donar los lur loguer: lo q̄ls ab ells haura empres. E si pervētura en ells p̄veu algu fet no haura lo senyor dela nau ho leny qui aq̄lla falla los haura feta: los es tengut d donar tot aptat: cō altres mestres pendrā en les obres que obrān. Es guardada empo la valor e bondat dels sobredits mestres. Encara los es tengut de mes lo senyor: d la nau qui aquella falla hauria feta als sobredits mestres de restituyr tot lo dan e tot lo destrich: que los dits mestres poran en ver metre ho mostrar: que ells ne hauran sostengut en sperē a sosteny. Es guardat empero aq̄lla hobia q̄ aq̄ll senyor los haura promesa de liurar: si es poca o grā. Es guardat aptābe empero: que aquell senyor de aq̄lla nau o de aq̄ll leny nou tolgues empedimēt de deu ho de senyoria. E per les rahōs desusdites fō fet aq̄st capitol.

De serucial e de patro.

Ca. cclxxiiij.

Salgun senyor de Nau ho de leny tendra ab si algū serucial al temps sabur: lo dit serucial es mester: que atena totes les conuinençes: que ab lo Senyor de la nau haura emp̄ses. Es raho que ari com lo serucial es tengut: que atena les conuinençes: que ab lo senyor haura empres: que lo dit Senyor sia tengut de at

tendre tot ço que al dit serucial haura promes. E si lo dit serucial morra ans del temps que ell haura empres de seruir ab lo dit senyor dela nau ho del leny lo dit Senyor dela nau ho leny es tengut de donar e de pagar als prohibits d dit serucial per tot aptat com ell haura seruit sens tot contrast. E si per ventura lo senyor dela nau ho del leny morra: lo dit serucial es tengut d seruir als hereus e als prohibits del senyo: qui mort sera: tot aptat de temps: com ell lo dia que ell se acorda sens tot contrast. E los hereus e los prohibits de aq̄ll q̄ mort sera: son tēguts de attendre al dit serucial tot ço que aquell qui mort sera: li hauria promes en temps d la vida sua: empero es ari a entendre quel dit serucial no sia tengut de seruir als dits prohibits o hereus sino aptan cō aquella Nau ho aq̄ll leny sera stara e p̄ra per inanament e per destrich: dls dits hereus e p̄simes de aquell qui mort sera: e encara en temps dela vida sua nera senyor. E si los dits hereus e p̄simes vendran ho alienaran aquella nau ho aquell Leny a algu: ans quel dit Serucial haia seruit: lo dit temps. Que ab aquell qui mort sera hauria empres: lo dit Serucial deu esser Escapol al temps: que aquella Nau ho aquell Leny sera estat venut. E los prohibits d amunt dits ho hereus son tenguts de pagar lo dit Serucial de tot aptat: com ell haura seruit a ells. e encara a aquell qui mort es: sens tot

contrast. E si per ventura los dits proïsmes ho hereus no hauran: de que puguen pagar lo dit seruiçial: ell deu esser pagat del preu que de a quella nau ho de aquell lèy sera hagu. E si los dits hereus ho proïsmes del preu que de la dita nau ho leny sera hagu: nol volran pagar: lo dit seruiçial sen pot e sen deu tornar a aquella nau ho a aquell leny que ell seruit haura: per ço com es raho: que en qualque cosa hom faça ser uey ho la uor algu: que aquella cosa lo dega pagar. Perque aquell qui aytal nau comprara: guar e du guardar com la comprara. Perço que dan ho greuge no lín pura es deuenir. E per les rahons desusdites son fet aquest capitol.

De stiba de gerres o botes buydades. La. cclxiiij.

Jalgun senyor de nau ho de leny nauegara en barberia ho en espanya o en algües altres parts si algüs mercaders metran en sa nau o en son leny stiba de botes ho gerres buydades per portar en algües parts: si la stiba fra condreta es los dits mercaders no haurá fet preu de no lit per raho d aquella roba stibada ho gerres: com aquell senyor daqla nau ho daquell leny sera iunt en aquell loch on aquella stiba ho gerres deura descarregar: sia en salt d'l senyor dela nau ho del leny de pendre qui nolit se voltraho de pendre la meyrat de aqlla stiba ho ger-

res que ell portades haura pusque preu algu no sera fet del nolit. Empero si lo senyor dela nau ho del lèy haura feta alguna conuinenca ho empreccio per fet de nolit dela dita stiba ho gerres: aquella conuinenca ho promissio es mester quels atena ell. Empero si la stiba desusdita na hoya era condreta ans yra desfeta si desfeta yra lo senyor dela nau o d'l lèy no deu hauer pas la meyrat: sia quen haia fet preu del nolit ho no. Mas pot ne pendre nolit: que sia sufficient: per qual raho no deu hauer arribela meyrat deles botes desfetes com deles entegres: si preu algu noy haura fet: perço que com lo senyor dela nau ho del leny era en aquell loch ho en algun altre on trobas roba q volgues leuar a nolit ell ho poguera fer: e ell per portar la stiba en condret no la pora leuar: e ari haura a perdre aquell nolit: e encara mes per altra rao: que si ell la desfahia: per ventura costar li hia mes de dieçar e de adobar q ell no huarda d la roba q ell poguera leuar a nolit: e ari es raho que hata e dega hauer la meyrat dela stiba: q yra condreta e no daquella que yra desfeta. E encara per altra raho: car si per ventura ell portaua la stiba desfeta: e sera en algun loch: on ell trobara roba: ell la por leuar sens sòdan: e metre aquella stiba qui desfeta yra: per crostam saluo empero: q si era ligada en fairs: q haura a fer messio p fer la religar. E ari per les rahons desusdites non deu hauer tábela meyrat dela stiba: que por

tara deffeta: com daquella: que por
tara en condret.

Com la roba pot es-
fer aturada ho lerada per lo nolit.

La. cclxxv.

Salgun senyor de Nau
o de leny qui haura no-
liciada la sua nau ho lo
leny a algu ho a alguns
per anar en vltra mar
ho en Alexandria o en Armenia
ho en algües altres parts: los mer-
cadors son tenguts de pagar lo no-
lit al senyor dela nau ho leny: segós
que ab ell haurá emps. Esí los dits
mercaders pagar no volran: ell se
pot tenir tanta de roba que valga
lo seu nolit ho mes: ho lo fertua per
ell: segons que en vn capitol ia de
susdit es contengut. Empero si los
mercaders li volran saquir la ro-
ba que ell portada haura: per lo no-
lit que ells li prometeren de donar
ell la ha a pendre: e en res als nols
pot destrenyer. Salues empero to-
tes conuinençes e empressions dill
a ella que fossen fetes. Empero es a-
xi a entendre: que si la nau ho leny
es noliciat a scar e la roba no sia to-
ta vna: co es que aquells mercaders
qui la nau ho leny hauran noliciat
a scar: hauran algü saix ho faix de
ceda ho de casta ho de grana ho de
alguna altra cosa: q̄ fos nobla mer-
caderta: e tota la altra roba q̄ ells
per lo nolit saquir volran: no val-
ra lo nolit: lo senyor dela nau no es
tengut: que la prenga si nos voltra: q̄
mester es: que el senyor dela Nau sia

pagat del nolit pus roba hi haura
que li bast. Saluo empero tota cõ-
uinença que dell a ells sera empre-
sa. Empero si los dits mercaders
seran en loch on no puguen vèdre
aquella dita roba: ne poran hauer
moneda: e ells la hauran ab algüa
altra roba a baratar: los dits mer-
cadors son tenguts de donar tan-
ta de roba al senyor dela nau: que
li sia ben bastat al seu nolit: si ell pè-
dre lan voltra. Esí lo dit senyor dila
nau pendre no lan voltra: los dits
mercaders li son tenguts de pagar
lo nolit sitota la mercaderia lur sen-
sabia consumir. Que mester es q̄
senyor dela nau sia pagat. Saluant
que deu esser entes a bon vs e a bõ
enteniment. Esí lo senyor dila nau
voltra fer gracia als dits mercaders
que ell los vulla esperar del nolit:
tro que ells sien tomats enaquell
loch de on partiren ho en al tre: on
ells pusquen fer vèda daquella ro-
ba: que ells hauran presa a barata:
ell ho pot fer. Que mariner que al-
gun altre no liu pot contrastar: ne
ho deu fer. Saluo empero als ma-
riners tota promissio que el Senyor
dela nau los hagues feta. Esí lo sen-
yor dela nau los fara la gracia dill
dita: los dits mercaders son tẽguts
de donar al senyor dela nau guay
per sou e per liura: segons que ells
guanyaran: de tot co que dar deulẽ
per son nolit. Esí ells per ventura
noy guanyaran: ells son tenguts d
donar al senyor dela nau tot lo seu
nolit: que no es mester: que per fer
a ells plaer ell ne sostengues dan. E

perço com no roman per ell: si elle no guanyè: ni es sa culpa. E lo senyor dela nau es tengut d donar als mariners guany per lo lur loguer segons que ell lo pendrà dels mercaders. Saluant empero totes cōuinences ho empremiers: que sof sen fets entre lo senyor dela Nau e los mercaders: e encara los mariners. Empero si la Nau ho leny sera noliciat a ditalades si los mercaders no obligaran la vna roba p l'altra al nolit al Senyor dela nau: lo dit senyor dela Nau nos pot ne deu retener la vna roba per l'altra. Pusque al noliciar nos empres que tot Senyor de Nau ho leny se guart es deu guardar: ia com noli el ara e com no: per tal que dau no lin pusca venir. e guart se lo senyor dela nau a qui noliciara e aquí no: e com e com no que mester es: quel mariner sia pagat de son loguer: ha ta lo Senyor dela Nau son nolit ho no: pus q̄l mariner haura fet son seruey en lo viatge. E per les rahõs desus dites son fet aquest capitol.

De nau de mercaderia presa per nau armada.

Capitol. cclxxvi.

S alguna Nau ho leny armat q̄ entrara e cors on exira: oy sera: sen contraran ab alguna altra nau ho leny de mercaderia: si aquella nau ho leny dela mercaderia sera d enemichs. E co que dius sera: en aço no cal als dir perço car cascu es ant cert q̄ ia sap

q̄ sen te afer. perque no cal enaytal cas posar alguna raho. Empero si la Nau ho lo leny qui pres sera es d enemichs: e la mercaderia que ell portara sera d enemichs: lalmirall dela Nau ho del Leny armat pot forçar e destrenyer aquell senyor d aquella Nau ho de aquell dit leny que ell pres haura: que ell ab aquel la sua nau li deia portar: co que de sos enemichs sera e encara q̄ ell fo te en sa nau ho en son leny: tro que sia en loch de recobie. Es açi a entēdre: que lalmirall ho hom per ella tengarera si en loch que no hasa por: q̄ enemichs la li poguessen tolre. Lalmirall empero pagant a aquell senyor daquella Nau ho dasquell leny tot lo nolit: que ell hauer deuia: si la portas en aquell loch a on descarregar la deuia: ho segons que en lo cartolari sera trobat scrit. E si per ventura cartolari algu no sera trobat lo senyor d la nau ho lēy deu esser cregut en son sagrament per raho del dit nolit. Encara mes si per ventura com lo almirall ho hom per ell sera en loch: que co que guanyat haura: pora saluar: si el vol que aq̄lla nau ho lēy que pres haura li port co que ell guanyat haura ell loy du portar al dit almirall ho a aquell qui per ell hi sera. Empero deu sen auenir ab ell. e qual se uol a uinēca ho empresio que entre ella sera sera: lo dit almirall ho aquell q̄ per ell hi sera: es mester que lay atena. E si per ventura entre ella pmissio ho conuinenca alguna per raho del nolit sera no sera: lo dit al

mirall ho aquell qui per ell hi sera es mester: que paguen lo nolit a aquell senyor de aquella nau ho ley: qui aquell guany portat los haura en aquell loch: on ells hauran volgur: tot aptant com altra nau ho al tre leny ne deuria hauer de nolit d semblant roba que aquella sera: e encara mes sens tot contrast. E sia antes pus que aquella nau ho leny sera iunt en aquell loch: on lo dit al mirall ho aquell qui per ell hi sera: pora saluar ço que guanyat haura. Es a entendre: que sia en loch de amichs tro en aquell loch: on ell la li fara portar. E si per ventura aquell senyor daquella nau ho leny q ells pres hauran: ho alguns dels sobres dits mariners qui ab ell seran: diran q han alguna roba que lur es en aquella nau ho ley: sia mercaderia: ells non deuen esser creguts per lur simpla paraula. Ans deu es ser vist e guardat lo cartolari dela nau: si trobat hi sera. E si per ventura cartolari algu trobat noy sera: lo dit senyor dela nau ho los dits mariners deuen fer sacrament. E si p lur sacrament diran q aquella roba sia lur lo dit almirall ho aquell qui per ell hi sera lals deu donar e deliurar sens tot contrast esguardada empero la fama e la valor daquells qui sacrament faran e qui la roba demanaran. E si per vettura lo senyor daquella nau ho leny de mercaderia qui pres sera cõtrafara: que ell no voltra portar aqlla mercaderia q en la sua nau o leny sera: e encara sera de enemichs tro q aqlls qui

guanyada la haura la trega en loch de cobrio: p manamèt quel dit almirall lin faça: lo dit Almirall lo portar a sons ho ser metre: si ell fer ho volra saluo: que deu saluar les psones: aquy seran. E neguna senyoria nol ne pot dstrèper per mostrar ne per clam qui lin fos fet. Empero es apt a entèdre: que tot lo carrech que en aquella nau ho leny sera ho la maior partida sia de enemichs. E si per ventura la dita nau ho ley sera de enemichs: e lo carrech q es en la dita nau o ley: sera de amichs los mercaders qui en la dita nau o leny seran e de qui lo dit carrech sera del tot o en partida se de uè auer per raho dela dita Nau qui de bona guerra es ablo dit almirall p algũ preu conuinent: e segons que ells poran. E lo dit almirall deu los fer tota conuinença ho pati: qui conuinent sia: e ell sofferir puga ala iustia raho. Empero si los dits mercaders auinença ho pati ab lo dit almirall ser no voltran: lo dit almirall pore deu amarinar la dita nau ho leny: e trametre en aquell loch: on armat sera. E los dits Mercaders son treguts de pagar lo nolit ala dita nau ho leny tot aptant: cõ sils haques portat lo dit carrech q lur sera en aqll loch on portat lols deuta: e als no. E si per vettura los dits mercaders seran damnificats ho agrasulats per raho dela força: q lo dit almirall los haura scra: lo dit almirall nols es de res tengut per ço car los dits mercaders no volgueren fer la dita auinença ho pati ablo dit

almirall per raho dela dita nau ho leny que es de bona guerra. Encara per altra raho:perço car ales vegades valtra mes la nau ho lo leny que no fa la mercaderia que porta. Mas empo si los dits mercaders seran volèterosos de fer la dita auinença ho pati ablo dit almirall:segons que damunt es ia dit:e lo sobredit almirall pati ho auinça fer no voldra per argull ho superbia q en ell serae:ayt com d'us es dit forciablament ab los dits mercaders se menara lo carrech desusdit:en que dret algu no haura:los dits mercaders no son tenguts de pagar no lit d tot ne en partida ala dita nau ho leny ne encara al dit almirall. Ans lo dit almirall los es tégut dretre e de restituyr: tot lo dan: als mercaders damunt dits per la força damunt dita sostindran: ho speraran a sostenir per alguna raho. Mas empo si sera ventura ho cas que la dita nau ho leny armat desusdit se en contrara ab la dita nau ho leny dela mercaderia desusdita en tal loch:que los dits mercaders la dita auinença ho pati hauer no poguessen: si los dits mercaders seran homens coneguts e tals: que la dita auinença ho pati fos en ells segur lo dit almirall nols deu fer la dita força. E si lals fa: es los tégut de restituyr lo dan desusdit:si los dits mercaders lo sostindran. E si per ventura los dits mercaders homens coneguts no seran: ho lo pati d'usdit pagar no poran: lo dit almirall los pot fer la força d'usdita.

De nau qui haura a descarregar per cas fortist.

Capitol.cclxxviij.

Salgun senyor de Nau ho leny haura carregat de tot ho de partida en port ho en plaia ho en espagol ho en altre loch e si stant aqui: hon haura carregat ho en altre loch:li vendra cas d vètura que ell haura a descarregar de tot ho de partida lo cas de ventura es a entendre: si li furtira stopa ho romball: ho alguna cadena ho cadenes:ho perdra alguna eparcia perque ella fos a perill:ho per lèys armats d enemichs:si en aqll loch ahon lo cas de ventura li esdeuendra. haura barques de descaregar que ell pugahauer per diners: ell les deu logar e fer de scarregar: troque sia a saluament. E lo saluamènt es a entendre: que hagen trobada aquella mala feta:ho lo dit reguart sia passat. E si per vètura ell no trobara.barquers per diners: siy haura algunes naus ho lenys qui fossen vagabunts:vol aytant dir:que no haguesen viatge:lo senyor dela nau ho leny aqui lo cas d'usdit sera esdeuengut deu dir e demostrar a aquells qui seran senyors ho tendran en comada les dites naus ho lenys:que a ell es esdeuègut lo cas desusdit:e que ells li deguè donar socors e ajuda. Perque el pugasaluar aquella nau ho leny e leuar: q en ella es. E si la dita senyors ho aquells qui en comanda les tendrà

li volran fer ajuda e secors menys de seruey ell ho deu rebre: e deu los ne guardar d' tot dan. E si los dits Senyors ho aquells qui en comãda tendran les dites naus ho lèys ne volran hauer seruey ho loguer ell los nes tengut de donar ari: cõ ab ells sen pora auenir. Empero si los dits li hauran d' manat trop: ell los ho haura atorgat: ell non deuen hauer tot ço que ell los haura atorgat. Ans deu esser mes en poder d' bons homens: qui u meten en conuinença. Per q̃l raho du sser mes en poder de bons homens: pus ab ells sen seran auenguts: per ço car si aquells li haguessen demanada la meyrta dela Roba e dela Nau: ell lals haguera atorgada. no per raho que ells hi hagen ne lay d' guen hauer. E ari es hi ho lo temprament dells bons homens. Empero si aq̃l la nau ho aquell leny qui lo seruey haura pres pendra algun dan aq̃l qui lo seruey haura pmes e dat no li sta tengut de alguna esmena a fer. E si per ventura en les dtes naus ho lenys no haura algu: qui plaur sen gosar: ell sser deu anar ala Senyoria del loch: hon aquell cas li ssera esdeuengut e ab cõsentiment dela senyoria ell sen pot e sen deu sser uir: guardant tota via d' tot dan d' aquella nau ho leny del qual ell se sera plaurt: e encara den lin donar seruey: si aquell lon voltra pèdre o ne demanara a coneguda e esguardar d' la dita senyoria. E si per ventura lo cas desus dit li esdeuandra en algun loch hõ ell no trobas tost

la senyoria: ans sseria pus tost a condicto: que fos tot pdut: ell sen pot plaur: guardant ell tota via empero de tot dan e de tot destrich aq̃l de qui sera aquella nau ho leny: de que ell se sera hufst ho plaurt. E encara donat a ell seruey ho loguer: si ell lon demanara: e tota via aconeguda e esguardament de bons homens de mar ho del loch: hon serã. E per les rahons d' sus dites fon fet aquest capitol.

De patro q̃ sera empatrat ala partida per deutes.

Capitol. cclxxviij.

Si algun senyor de nau ho leny deura deute ho deutes a algu ho algũs e lo senyor d' la nau haura stat en aq̃l loch: hõ lo deute deura e ab aquells qui lo deute dura ensẽps vn mes ho dos ho quantitat d' temps: si aquell ho aquells a qui ell deura no li demanaran cab la senyoria nol ne d' strẽs peran: mentre que ell sta aq̃ abells ensẽps: tro que ell sera espatrat de tot per anar guanyar vers algunes parts: e quant ells veuran que ell es espatrat de partir dela terra los dits deutors sen vran ala senyoria e clamar san dell: aquells deutors aptals ho clamaters nols deu escoltar ne hoir la senyoria ni aq̃l qui lo deute los deura: d' strẽper ne deshoibar d' son viatge: pus que ell haura estat ab los dits deutors: ari com desus es dit: si no tan solamẽt en aytant: que si ell es hõ q̃ pusta

hauer fiança . Deu ley fer do
nar en aquesta gusla empero : que
aquella fiança que ell dara: no sia d'
strera per senyoria tro aquell : qui
lo deute deura sia tomat en la ter
ra: es ari a entendre: que sia tomat
en aquell loch hon lo deute deura
e encara sera estat affiagar: si d'ochs
la fiança per tot obligar nos volta
e encara mes que la fiança que per
aytal raho ha donada no sia destre
ta per los dits deutors ne encara p'
la senyoria: tro que los dits dutors
ab la senyoria ensemps sien passats
per lo principal ho per los bens de
aquell: e si los bens daquell princi
pal no bastaran a aquell deute ho
deutes a pagar aquell : a qui seran
deguts: ladonchs los dits deutors
ab la senyoria ensemps deuen e po
den anantar contra aquell: qui si
anca sera e contra sos bens. Empe
ro si los bens daquell principal ba
staran: la dita fiança ne los bens d'
aquell no deuen esser venuts ne a
lienats per algua raho : si tadochs
aquella dita fiança per lo tot no si
obliga. Empero si lo dit senyor d'a
nau ho del leny no trobara fiança
la senyoria nol nepot destrigar de
son viatge sino aytant: quel deu fer
iurar que ell no ha sermança ne la
pot trobar. Encara quel deu fer iu
rar: que quant ell sia tomat en aq'
loch hon lo deute deura : q' ell q's
dga auenir ab aquells : a qui ell lo
deute deura e encara sera estat de
gut bee planariament : per que la
senyoria nol deu destrigar daquell
viatge si lo dit senyor dela nau ho

leny fiança no haura p'ocar aq'ls
a qui lo deute deura: nol hauran a
frontat ne destret ab la senyoria d'
mentre: que ab ells ensemps hauia
estat arlcō desus es dit: ans so hau
ran esperat entro al derrer dia que
ells sabien : que ell deu esser espat
rat dela terra : encara p' altra raho:
car seria mal fet : q' los mercaders
qui la lur roba ho mercaderia hau
ran mesa e carregada en aq'la nau
ho leny: fossen destrigats: e teugues
sen la lur roba aperill e a condit
cio de perdre per la negligencia de
aquells deutors qui ans que aq'la
nau ho leny fos espatrat no sen fo
sen clamats. ¶ Per q' quascus quart
es deu guardar aqui algu deura al
guna cosa: que nol esper tro al der
rer dia que sia fa : pendra lin arlcō
desus es dit. E per les rahōs desus
dites fo fet aquest capitol . E si per
ventura aquell senyor d'aq'la nau
ho leny morra ans: que sia tomat en
quell loch hon la fiança haura da
da: e encara hi deura aquell deute:
si la fiança sera obligada per lo tot:
que al tot ho al sabut delviatge que
ell pague hovingua ho no: ho mu
ra aquell ho no: que la fiança es tē
guda d' pagar: qui arlcōm desus es
dit se obliga. Salues empero totes
auinences e obligacions: que dels
vns als altres serā fetes e empreses
per alguna justa raho.

**De comanda q' lo co
madatari dga portar ab si. cclxxix.**

Salgu comanara ho haura co
manat a algu alguna roba per

fet d mercaderia: si aquell qui la co
 manda fara ho haura feta: empes
 dra ho haura empres ab aquell: a
 q ell fa ho haura feta la dita coman
 da: que ell que dega portar ab li la
 dita comãda en aqll loch ho lochs
 ho viatge: ho viatges; que entre ell
 e aquell qui la dita comãda li haur
 ra feta: seran estats empresos: lo dit
 comendatari es tengut de atren
 dre totes conuinences entre ell e a
 quell qui fara la comanda fetes: ho
 sien fetes ab carta ho menys de car
 ta: valen e deuen hauer valor: ab q
 en ver puguẽ esser mescs: si mester
 fera. E si per ventura les dites cõ
 uinẽces seran fetes ari: com desus
 es dit: e sotes les cõdicions desus
 dites: si aquell qui la comanda hau
 ra presa: la lliurara a altre o li trame
 tra la dita comanda: sens sabuda e
 voluntat daquell: qui feta la li hau
 ra: si la dita comanda se perdra de
 tot ho de partida lo dit comanda
 tari es tẽgut de retre e de donar to
 ta la dita comanda: e lo guany que
 en aquelles robes poguera esser fet
 a aquell: qui la comana: perco com
 ell no li ha ateses les conuinences:
 que entre ells ab dosos forẽ empres
 ses com ell rebe la dita comãda. E
 si per ventura la dita comãda nos
 perdra del tot ne en partida: ans
 ya sana e salua en aquell loch hon
 lo dit comandatari la haura trame
 sa si la dita comanda estara en aqll
 loch desus dit tant de temps: que
 la dita comanda pendra algun dã
 ho algun menyscap per culpa bo

negligencia del dit comandatari:
 ell es tengut a restituyr tot lo dan
 ho menyscap a aquell: qui la comã
 da desus dita li haura feta. E si p
 ventura aquell a qui lo dit coman
 datari la haura tramesa la vendra
 a menyscap per sa negligencia ho
 perco car ell sera mal mercader q
 vol aytant dir: q aquell a qui lo dit
 comandatari la haura tramesa: q
 no sen entremetra ni la procurara:
 ari com ser se deuria E mester seria
 ari com lo dit comandatari faera:
 si la dita Comanda hagues portas
 da ab si: segons que era empres en
 tre ell E aquell: qui la comanda li
 feu. E si per ventura aquell a qui lo
 dit comandatari la haura trames
 sa ho enutada: no la vendra ho no
 la haura venuda al for de la terra:
 segons que semblant Roba de aqll
 la valia en aquell loch. Hon lo dit
 comãdatari la trames E en lo tẽps
 que la dita Comanda hi fo aribas
 da: si la dita Comanda sera venus
 da a menyscap ho a menyspreu: lo
 dit Comandatari es tengut de res
 tre E de donar a aquell: qui la Co
 manda li feu ho li haura feta: tot
 aytant: com aquell qui la Coman
 da li feu: pora prouar E en ver mes
 tre que semblant Roba o merca
 deria ho parde aquella valia ho ha
 valgut en aquell loch hon lo dit
 Comendatari la haura tramesa.
 Empero es ari E entendre: que aq
 uell loch hon lo dit Comanda
 tari haura tramesa la dita coman
 da: q fos estat empres entre ell E a

quell qui la comanda li haura feta. E si lo dit comandatari haura tra mes la dita comanda en altre loch loqual no sera stat empres entre lo dit comandatari e aquell qui la comanda li haura feta: sia e deu esser en salt e en voluntat daquell qui la comanda li haura feta: e de pendre e legir dels dits lochs: en qual la dita roba ho comanda ho semblant o part daquella mes valtra ho haura valgut en aquell temps que la dita comanda hi fo arribada: e encara hi fo venuda. E aço desus dit sia e deu esser fet menys de tot frau e de tot contrast. E tot aço desus dit es contengut lo dit Comandatari de donar e deliurar a aquell: qui la comanda li haura feta: sens tot contrast: perco car ell no feu ni ha attes a aquell qui la comanda li feu: les conuinences que dell a ell fore empreses: com ell la dita comanda robe: ans haura fet lo contrari: perque es raho de tot dan: quel comandatari sostenga: encara per altra raho car no es raho ne egualtat ne deu esser: que algu haia ne dega hauer poder enco daltre: sino tan solament ay tant com aquell de qui es: lin da ra ho lin haura donat: e aquell ay tal no deu esser dit mercader ne comandatari: ans deu esser dit plament robador e daquell aptal deu esser fet ay com de robador: e en aquella pena posar: que robador du hauer: que assats deu esser dit roba dor: plus que ell sen vol portar la roba daltre malgrat ho sens voluntat de aquell de qui sera. Saluant

empero al dit comandatari rahons iustes: si posar les voltra: e en ver metre les pora: deuen li esser rebus des. E saluant encara totes altres conuinences ho empresions: que entre ella seran stades o empreses ho fetes: car segons les dites conuinences ho empresions de qualque fet que sia ho cas: deu esser declarat e dterminar: si donchs la vna part ho laltra iustes escusacions ho iustes rahons ho iustes impediments mostrar no pora: per que les conuinences ho empresions entre ella fetes noure no li puguen. E per les rahons desus dites fo fet aquest capitol.

Com comandatari du esser cregut per son sagrament.

Capitol. cclxxx.

Salgu ho alguns fara ho hauran feta comanda a algun Senyor de nau ho leny de diners ho d roba: sia que lo dit comandatari a port ho reta compte de guany ho consumament: lo dit compte li du esser rebut. Saluo empero: que si aquells qui la comanda li hauran feta: han dubte: que lo dit compte que ell ret: que sia iust: los dits qui la comanda li hauran feta: lo poden fer iurar e hauer del dit comandatari vn sagrament: la a quell compte que els ret si es iust: e si es ay: com ell diu: e si lo dit comandatari dira per lo sagrament que ell ha fet: que lo dit compte que ell los dona els ret: es iust e leal. Los

dits qui la dita comanda li hauran
 feta: nol poden de res als apremiar
 ne del tenyer si donchs lo contrari
 prouar no li poran. E ells han e de
 uen rebre lo dit compte: sia que en
 lo dit compte se tropia guany ho con
 sumament. E es raho: que als noy
 de ra hauer: que par com algu toma
 na lo seu a ltre: que se ha en ell: que
 si ell se no haia en ell: no li coma
 naria ho no li haguera comanat lo
 seu per que com ho es tal que a
 quels qui fan les comandes ha
 se en aquells a qui fan les coman
 des: no que ells les teren ab guany
 ho ab consumament: tot enasi: com
 lay hauien a dalt les comandes li
 seren: il donchs ho lo contrari se gona
 que del seu a dit: prouar no li pora:
 es lo contrari prouar no li poran
 tot comendataris ou ells eren p
 son sagrament sens tot altre distret
 car es ve de mercaderia plana: en
 qualtera manera que la comanda
 sia estada feta. Per q̄ quis guar:
 a qui comanata lo seu e qui no e
 com e com no. E per les rahons de
 sup dites son fer aquest capitol.

De quinnences entre

patro mercaderia per roba nolies
 cada. Ca. cclxxi.

S mercaders noliciara
 alguna roba a algu sen
 por de nau ho l'eny ab
 carta ho ab testimonio:
 lo senyor de la nau ho ley
 es mestre: que atenta als dits merc
 caders tot co que en la dita carta se
 ra contegut: ho corco que los dits

testimonia hauran hoir: com lo dit
 noliciament se feu. Saluo empero
 que si lo senyor de la nau no haura
 vist la dita roba: ou ell la nolicia
 ne que ara en la dita carta sera: o no
 hauran hoir los dits testimonis si
 no tant solament que sen fiera o sen
 sera per en lo dit de Mercader
 si lo mercader dira al dit senyor de la
 nau hauer mes a vna roba e ell ne
 haura mes a altra: es ar a entendre
 que si lo dit mercader noliciara a
 fait ho a costals ho a bales ho a far
 cels: e ell dira ho fara emment al
 senyor de la nau ho leny: que en a
 quella fairs ho costals o bales o far
 cels no ha sino ay tant co es a saber
 quantitat sabuda de quintar adca
 es al dit senyor de la nau ho leny se
 ra semblant: que mes hi basta de
 ga hauer: quel dit mercader no li
 haura fet entenent: com la dita ro
 ba nolicia: e lo dit senyor de la nau li
 feu la dita carta ho haura hoir los
 dits testimonis: lo dit Senyor de la
 nau la pot fer per far: e si ell mes hi
 trobar aquell dit mercader no li feu
 entenent com la nolicia: lo senyor
 de la nau pot donnar da quell mes
 que trobar hi sera ay tant nolit com
 ell se volra: encara si lo senyor de la
 nau ho leny fara ho haura a fer als
 alguna mes ho per aquella roba a pe
 far: si ell mes hi a trobara: q lo merc
 cader no li hauria fet entenent com
 la nolicia. E per la dita du
 pagar lo dit mercader: e si lo dit
 senyor de la nau noy trobara sino a
 ra: com lo dit Mercader li haura
 dit: com la dita roba nolicia si ell ne

sa messo: ell la deu pagar del seu p
ps: e si lo dit mercader hauria fet la
dita messo: lo senyor dela nau la li
deu retre sens tot corra: pus mes
no phaura trobat. Empero lo dit
senyor dela nau pot fer pesar la ro
ba ans que es carrecb ho la hon fara
port per descarregar. Mas empo
si lo dit senyor dila nau haura vista
la dita roba: ans que ell la noliceig
e ans que ell faça la dita carta: vna
ho d'ues vegades: en aquell noliceia
ment ayral lo dit Senyor dela nau
no deu ne pot metre contract. Sals
uo en aytant: que si a ell es ho sera
semblant: que lo dit mercader ha
gues res sunt en los dita fairo o co
stals ho bales ho farcells despuys:
que ell los hague noliciats: e enca
ra li hague fet la dita carta: lo dit
senyor dela nau pot aportar e fer d
stre per lo dit mercader de fer sagra
ment: que ell noy ha res iunt en la
dita roba. E pus que lo senyor dela
nau la pot fer pesar en ayl empero:
si lo dit Mercader li dix: que noy
hauria sino ransolament quantitat
de quintalades sabudes. mas em
pero si lo dit Mercader no haura
dit: ne dira al dit senyor dela nau o
leny si no ransolament: la per qua
portara fairo ho costals ho bales ho
farcells: si certa quantitat ell no li
dira: ni ell no li demanara: quan
tes quintarades hi haura en lo fairo
ho en lo costals ho bales ho farcell:
lo dit senyor dela nau no la deu fer
pesar per alguna raho. Mas si ha
dubte: quel dit Mercader hi has
ta alguna cosa sunta despuys: que

ell los hague vists e noliciats: ell
pot destrenper lo dit Mercader
del dit sacrament ab la Senyoria
e si lo dit Mercader fara lo sagra
ment: deu ne esser cregut: si donchs
lo dit rari no li sera prouat. e si lo dit
contract prouat li sera: lo dit mer
cader es tengut de doblar lo nolice
de tota la roba al dit Senyor dela
nau ho Leny. Mas es art a enten
dre: que ell li deu doblar lo nolice
de aco: que ell iunt li haura: si pro
uat li sera: ho de aquell mes de les
quintarades si trobades hi seran
mes que per ventura lo dit Mer
cader no hauria fet entenen al dit
Senyor dela nau: com ell la nolice
ia. Encara estar a merce dela Sen
yoria per raho del fals sacrament:
que ell fet haura. Empero si la dita
roba sera noliciada a quintarades
e per quascun quintar: sera estat fet
prieu sabut: en aco no es als dit: q
a quascun es tengut per tant cert:
que la sab quey ha a fer e que no. E
per les rahons desus dites son fet
aquest capitol.

De empatriament de

senyoria sobreuenint a nau noliceia
(da. Capitol. clxxxij.)

S mercaders noliciars
ho hauran noliceiat nau
ho leny en algun loch: si
es los dita mercaders
hauran noliceiat la dita
nau ho leny: vdrá aquy impedimēt
de senyoria: lo Senyor dela nau ho
leny es tengut de esperar als dita

Mercaders per tant temps: com entre ells e los dits mercaders sera estat empres: que los dits Mercaders lo deguessen hauer esparrat. **E**si com vendra aquell iorn: q̄ los dits mercaders lo deuen hauer esparrat: lo dit impediment sera exit daquell loch: hon ells deuen ho deuen carregar: lo dit senyor dela nau ho leny es tengut de carregar sens iunta que los mercaders no li son tēguts de fer al dit nolit. **M**as empero los dits mercaders li son tēguts de ajudar a pagar la messio: q̄l dit senyor dela nau haura feta per raho dela espera: quel dit Senyor dela nau haura feta als dits mercaders: en guisa e en manera quel dit senyor dela Nau ho del leny no sia damnificat ni los dits mercaders. **E**si per ventura lo dit impedimēt no sera exit del loch: hon ells deuen carregar: ans sera passat aq̄ll iorn quel dit senyor dela nau ho del leny los era tengut de esperar: e los dits mercaders al dit senyor dela Nau esparrar: lo dit senyor dela Nau no es tengut de pus esperar si ell nos volta als dits Mercaders: ni los dits mercaders al dit Senyor dela nau ho leny: si ells nos voltan. **S**aluo en aytant: que los dits mercaders son tenguts de fer la messio: quel senyor dela nau haura aquil se ta esperāt los dits mercaders a coguda de bons homens. **E** fet aco pot fer quascu son prou si fer lo pot si donchs entre ells qualque conuinença no sera estada feta q̄l vn d'ga esser tengut de esperar laltre. **E**

si auinença alguna entre ells no sera: quel vn dega esperar laltre e lo dit impediment sera exit de aquell loch hon ells carregar deuen si los dits mercaders diran a aquell senyor dela nau ho leny: que ells arico desus es dit: hauen nolicat: q̄ ell quepens de carregar: lo dit senyor dela nau ho leny nols es tēgut: si ell nos volta: si donchs los dits mercaders ablo dit senyor dela nau o leny no sen auendran: ni los dits mercaders a ell: sino aricom desus es dit del fet d'la messio ho si los dits mercaders al dit senyor dela nau promes nou hauran. **E**si per ventura los mercaders noliciaran nau o leny ho hauran noliciat: e entrel senyor dela nau ho leny e los mercaders dia cert ho temps sabut empres no haura: quel dit senyor dela nau ho leny dega esperar los dits mercaders: ne los dits mercaders degan hauer esparrat lo senyor dela nau: si lo desus dit impediment a qui vendra: lo dit senyor dela nau no es tēgut de esperar los dits mercaders: si nos volta ne: los dits mercaders al senyor dela nau: si entre ells empres no sera: saluo dela messio dsus dita. **E**si com los dits Mercaders hauran acabat: eo que hauran a fer per raro del dit impediment: lo dit impediment sera exit dela Terra: si los dits Mercaders dirā al dit Senyor dela nau ho del leny: que pēs de carregar nols es tengut: si ell nos volta: **S**i dochs los dits Mercaders: abell no sen auendran: ho alguna auinença en o

tre ella feta o empresa no fa: tot en
axi comia es desus dit de nau o ley
quis dega esperar: e ells a ell espat
rar a dia cert ho a temps sabut. Car
segons diet e segons raho e equal
tat nos deu fer: car si nau ho leny
era tengut de esperar a mercaders
tant tro: que aquell impedimēt fos
passat: no seria ben fet: que tant po
ria durar lo dit impedimēt quela
nau ho leny si poria de tot sumar
si donchs los dits mercaders ab lo
dit senyor dela nau ho leny auen
guts no seran. Empero si los dits
mercaders diran al senyor de la nau
ho leny que ell quels esper: que li
son tenguts de tot dan e messio e d
strich: que ell ne sostega: e si los dits
mercaders diran axi: com desus es
dit: lo senyor dela nau los pot e los
deu esperar sobre la raho e les con
dicions desus ditea. E si lo dit sen
yor dela nau ho leny los espera so
bre les rahons e les condicions de
sus dites: siy sera aquell impedimēt
ho no carreguen los mercaders la
nau ho no: los dits mercaders son
tenguts al dit Senyor dela nau ho
leny de tot lo dan e de tota la mes
sio e de tot lo dstrich que ell coffert
naura: hon espera a sosteny: d tot
a restituhy: sens tot contrast. E si
los dits mercaders en les rahons e
en les condicions desus dites algu
contrast metre hi volrà: ells son tē
guts de restituhy: tot dan e tota
messio e tot dstrich e tots interes
sos: que lo dit senyor dela nau o ley
per culpa del Contrast quels dits
mercaders hi metran: ne sostindra

hon espera a sostey. E si lo dit sen
yor dela nau ho leny algun cōtrast
metra als dits mercaders en con
uinença o en promissio que ell los
hagues feta: que ell no lals volgues
attendre: si los dits mercaders ne
sostendran dan ho greuge ho mes
sio: lo senyor dela nau los ho deu re
stituhy: si la nau ho leny ne sabia el
fer venur. E aquest capitol sia entes
de nau ho leny: qui encara no fos
carregat de tot ne en partida: per
ço com de Haus que sa han leuar
tur carrech: ian hi ha capstols: qui
parlen eu departiren cu esclare
ren. de que son tenguts los merca
ders als senyors de les naus. Empo
deu esser axi entes que si los merca
ders qui diran als Senyors de les
naus ho lenys quels deguen espe
rar: que los dits mercaders los son
tenguts de tot ço que desus es dit:
attendre e a complir: que entre ells
deu hauer dia cert ho temps sabut
quels dits mercaders delan hauer
esparpat lo senyor dela nau ho leny
perço que entre ells contrast ne tre
ball nos puga esdeuenir ne creyer.
E per les rahons desus dites son fet
aquest capitol.

De que son tēguts p
soners a patro qui vol fer barca.

S Capitol. cclxxij.
Talgu haura en volu
tat de fer barca: e haura
empiats a algus bōs ho
imens: que li facē part e
los dits bōs homes loy
atorgaran: ho loy hauran atorgat

de fer la dita part: los dits bõs ho-
mens es mester: que loy atenen. E
si aquell desus dit qui la dita barca
volta fer: e aqui los dits bons ho-
mens hauran promes de fer la dita
part: si aquell qui la barca fara ho
fer fara: no dira: e ia la barca si sera
poca ho grã: ne aquells qui la part
li hauran promesa de fer: no li dñia-
naran si sera gran ho poca: ne quãt
pora costar ne quant no: ne de quís
nes mesures sera: ne de quin port:
si aquell desus dit fara ho fara fer la
dita barca: sia que la faça gran o po-
ca: los dits bons homens qui les
parts li hauran promes de fer: es
mester: que liu atenen: sens tot cõ-
traft. Empero si aquell qui la dita
barca fara ho volta fer: dira ho fara
entenent a aquells q̄ la part li hau-
ran promesa de fer: quina barca fa-
ra e quina no: e de quin gran sera:
e quant costara: si aquell desus dit
haura dit ho fet entenent: ço que de-
sus es dit a aquells: qui les dites
parts li hauran promesas de fer: si
ell fara maior barca: q̄ a ells no hau-
ra fet entenent e de maiors mesu-
res los dits bons homens no li son
tenguts de fer iunta alguna: sino a-
ricom ell los ho feu entenent. E si
la dita Barca sera maior e costaa
mes que nols haura fet entenent:
los dits bons homens hi de uẽ ha-
uer la dita part: que li prometeren
de fer: tot en açi com siy hausen fet
compliment en tot aquell creix: q̄
ell fet haura: sens tot contraft pus
que sens sabuda: e sens voluntat
dels dits bons homens qui la part

li prometeren de fer: ho haura fet.
Empero si ell ho haura fet a cõsen-
timent e ab voluntat de tots los d-
sus dits: ho dñia maior partida: ells
hi son tenguts de fer compliment:
segons que sa en lo capitol desus dit
es contengut. Empero si algu qui
barca volta fer: dira ho fara enten-
nent a aquells qui part li promes-
tran que ell fara barca: e ell no fara
barca ans fara ho fara fet leny si ell
fara lo dit leny sens sabuda e sens
consentiment e volũta. de aquells
qui part li prometeren de fer en la
dita barca: ells no li son tenguts: q̄
li attenent alguna cosa: que promes
li hagen: perco car ell no haura at-
tes a ells ço que ab ells hauria em-
pres: e es raho que aricom ell no at-
ten res que promes los hagues açi
es raho: que ells no li attenent res q̄
promes li haguessen. Empero si ell
fara lo leny desus dit ab sabuda e
ab consentiment e ab voluntat dls
dits Personers: ho dela maior par-
tida: los dits personers li son ten-
guts de fer compliment dela dita
part: que promesa li hauran de fer
pus ab consentiment e ab volũtat
de tots ho dela maior partida ho
haura fet. E si per ventura algu fa-
ra entenent a aquells qui li haurã
promesa de fer part que ell fara leny
e ell no fara leny: ans fara nau: si ell
la fara sens consentiment ho volũ-
tat daquells qui li prometeren de
fer part en lo dit leny ells no li son
tenguts de attẽdre: ço que promes
li hauran: sino en aptal guisa e ma-
nera: que si ell fara del leny nau

sens sabuda e volūtat dels dits p/soners: que los dits personers ha/gen ari en la dita nau: com deu ien hauer en lo dit leny: e per aytants diners com la part que ells hauent promesa de fer en lo dit leny: costa/ra ho haguera costat: ho d'guera co/star. Si dōchs no sera ari fet: cō en lo capítol desusdit es declarat: hon parla de senyor de nau ho de leny q' començara de fer nau ho lēy en for ma poca. E encara que sia obserua da la esmena que sobre lo' dit capítol es estada feta: e allo sia entes de tota nau ho de tot leny: quis fara d' nou en les estepes: ho ans q' sia exít del loch: hon sera estat fet d' nou E per le rahons desus dites son fet aquest capítol.

De nau qui gitara.

Capítol. cclxxxiiij.

Salgun senyor de Nau ho leny surgira en algū loch: ho haura surt ab voluntat dels merca/ders: si estant aq' la nau ho leny surt se metra tant for tem poral que solament la dita nau ho leny daquell loch leuar nos pora: ans haura agitar dela roba grā pr: qui en la nau ho leny sera: ho quasi tota sia q' los mercaders facen gitar ho gítaran sens que nou faran a sa ber: neu diran al senyor d'la nau ho leny ho sia quel senyor dela nau ho leny gitara ho fara gitar: sens que nou d'ira als mercaders: qui en la

dita nau ho leny seran daquest git qui per aytal raho cō desus es dit: sera estat fet e per lo cas desus dit: los dits mercaders no podē fer de mada al dit senyor dela nau ho lēy ni lo dit senyor als dits mercaders perço car git qui per aytal raho sia estat fet ho es denēgut: nos deu nes pot iutiar p' diet ne per pla gir: ans se du es pot iutiar q' si per semblant de nau fraig: e mes per semblāt de nau fraig que de git: e per les rahōs desus dites no podē fer demāda lo vn al altre per raho del cas e d' les rahons desus dites. E ari lo git de susdit deu esser comptat per sou e p' lura ho per basant segōs que git se ra. E la nau ho leny es tēgut de me tre per dues parts d'aco que valra: perço car si fos git pla: noy fora ten gut sino per la meytat de aco q' val la: e p' tal raho hi met les dues pts pco car no es nau fraig entegramēt qui si fos nau fraig entegrament la dita nau ho leny pagara en lo dit nau fraig per tot co que valia: p' q' l raho paga les dues parts: perço car no es nau fraig ne git pla: ans es q' si semblant de nau fraig: e mes nau fraig: que git. E si per ventura la di ta nau ho leny p'dra exarcla algūa ari cō ancores ho gumenes ho bars ques ho alguna altra exarcla en lo cas desus dit deu esser tot comptat per sou e per lura: perço car no es git pla: nes du nes pot iutiar p' git pla ans es mes semblāt d' nau fraig q' de git que si git pla fos: e les bars ques estiguessen omeiades de pos pa ho a lats d'la nau ho d' leny ells

fallíe los caps: e ompliē es pdiē: se-
 ríen pdudes al dit senyor d'la nau o
 leny: guardas se ell: ia quins caps
 los daría: o quins los faria donar.
 E si era git pla: e li fallíe gumenes:
 e les ancores se perdien hon erē or-
 metades les d'ites gumenes: deuē
 esser perdudes a la nau ho al leny:
 que mercader noyes tengut de res
 a metre ne encara la roba sua: q̄ ro-
 masa li sera. Empero si algun mer-
 cader ho mercaders git aran ho sa-
 ran git ar sans que nou faran a sa-
 ber al senyor d'la nau ho leny ne ab
 consentiment ne absabuda del dit
 senyor e los d'its mercaders git arā
 ho farā git ar: que aquella nau ho
 leny sia surta: ho que vata ab veles:
 e co que ells git aran ho faran git ar
 pora esser dit e en ver mes que pus-
 ca esser git pla: lo senyor dela nau o
 leny en aquell git aytal no es tēgut
 de metre part per si ni per la nau:
 si ell nos voltra. E si per v̄tura mer-
 cader o mercaders haura en la nau
 ho leny: e lo senyor dela nau ho leny
 gitara sans sabuda e sans consenti-
 ment dels d'its mercaders ho mer-
 cader: lo dit senyor: dela nau o leny
 es tengut de retre als d'its merca-
 ders aquella roba: que ell aricom d'
 sus es dit: haura gitada ho feta gi-
 tar ho lo pieu. Empero es ari a en-
 tendre: que aq̄ll git fos ho pogues
 esser dit: que fos git pla: tar git pla:
 vol aytant dir: que nols sobras tē-
 poral: e que los vns poguessen ha-
 uer acort e consell dels altres. Em-
 pero sen la nau ho leny mercader
 algu no haura: lo senyor dela nau

ho leny pot fer gitar ab consell d'
 tot lo comiual dela nau ho leny
 ho dela maior part si espay ne hau-
 ra. Empero si loptrosament tempo-
 ral los forçara: e lo senyor d'la nau
 gitara o fara gitar sans que ab los
 desus d'its acort ne consell hauer
 no pora: sia tengut per tan ferm: cō
 sils ne hagues demanats: e per tāt
 ferm: com si tots los mercaders h'
 fossen: e tant ferm con si tota la ro-
 ba fos sua: que sua es: pus encomā
 dada la te. Empero si com lo git se-
 ra stat fet: e lo temporal desus dit se-
 ra abonificat de tot ho de partida
 ho no e la nau ho leny se leuara d'
 dit loch hon lo cas desus dit li sera
 esdeuengut: si la dita nau ho leny
 sen leuara ab volūtat d'la dita mer-
 caders: e lerara aqui algūa erarcia
 ab voluntat dells: sia que en la di-
 ta nau ho leny haita romasa erar-
 cia: ab que puga anar e nauegar sa-
 nament en aquell loch hon deuia
 descarregar: ho no: ladita erarcia
 que romasa sera: aricom desus es
 dit: sis pert deu esser comptada so-
 bre la roba que romasa sera ho sal-
 uada sera. E los cors dela nau du-
 hi metre pla meyrat daço que val-
 ra. E si per ventura la dita erarcia
 nos perdra: que sera romasa: ans
 se saluara: ab auaries que bom ne
 haura aser ho fara: aq̄lles aueries
 deuen esser comptades: aricom de
 sus es dit dela erarcia: si perduda
 fos. Empero es ari a entendre que
 lo dit lançat ho git: nosos pla. Ans
 deu esser entes que fos git semblāt
 ha naufrag. E si per cas ho ven-

tura lo gít sera pla e no sera semblât de naufrag e la dita exarcia romã/ dra aricom desus es dit ab voluntat dels dits mercaders: sia que la dita exarcia se perda del tot ho en partida: e que hõ ne haia a fer auerries per aqlla exarcia perduda ho les aueries fetes per ella deu esser comprat tot per sou e per liura sobrie la roba: q̄ saluada sera e restauurada. E lo cors dela nau ho del lèy noy pag res perço com la Nau ho leny assats pert: pus ques leua dl loch desusdit: es met a ventura de nauegar ab voluntat dls dits mercaders: la hon ells volran e al cominal dla nau sera vist: que sia faedor. E si per ventura en la nau ho lèy no haura ney romãdra exarcia ab que la dita nau ho leny puga ainar ne nauegar en aquell loch: hõ descarrigar deuia: ans sen haura a tornar en aqll loch: hon lo dit viatge sera stat leuat e la dita Nau ho leny haura carregat: lo dit gít ho contrast q̄ entre lo senyor dela Nau ho leny e los dits mercaders sera p lo cas desusdit. que esdeuengut los sera: deu esser determinat en aqll loch: hon la dita nau carregat: encara hi sera tornada per lo cas desusdit. empero es axi a entendre que si lo dit cas de ventura los sera cõdeuengut passada mija via auant: deu esser determinat en aqll loch: hon la dita nau ho leny deuia descarrigar. i assia aco: que la dita nau ho leny sia hõ fos tornat en aquell loch: hõ carrega ho haia carregat. Empero si lo dit cas sera esdeuen

gut ans de mija via daquell loch: hon deuian descarrigar: deu esser dterminat alla: hon la dita nau ho leny carregat: si ab aco que romas li sera: hi tornara. E si lo dit senyor dela nau ho leny demanara nolit axi dela roba perduda com dela saluada: deu li esser donat. E ell per aqll nolit deu ajudar ala roba: que perduda sera e gitada. E si ell nol ne demanara: ne pendre nol ne voltra paquell nolit ell no es tengut de res ametre en lo dit cas. E si lo dit senyor dla Nau ho leny voltra hauer nolit dla roba: que saluada sera: ell es tengut de complir lo viatge ab aqll la roba: que saluada sera: e d que ell demanara nolit als dits mercaders. E si lo dit senyor dela Nau ho leny no voltra nolit dela roba perduda ne de aqlla qui saluada sera: lo dit senyor dela nau no es tengut de cõplir lo viatge als dits mercaders: si ell nos voltra. perço q̄ lo senyor dela Nau assats hi ha de perdua pus q̄ haura consumada la sua persona e encara haura pdut son temps e sa vianda: e encara sa nau ho leny en partida consumat. Saluo empero: que sia axi entes: q̄ los dits mercaders fossen ho siẽ en loch menys dperill: e q̄ fossen en terra damicõs e que fossen en loch: hon trobassen nau ho leny qui la roba que roma sa los seria: los volgnes portar ab lurs diners. E aquell pati quel senyor dela nau ho lèy fara ab los mercaders: a aquell pati mateix deuen esser los mariners. E per les rahõs desusdites son fet aquest capitol.

De nau ho lēp qui p
cas fortuit se haura a leuar.

Capitol. cclxxxv.

Salgua nau ho leny se/ra nolietada: que de ga/ anar carregar en algun loch: si com aquella nau ho lēp sera tuit en aqll loch: hon dcura carregar: e stant la nau ho leny en aquell loch: hon du/ra carregar: se metra temporal tan gran: que la nau ho leny sen haura a leuar: ans que no haura leuat lo carrech: que leuar deuta ho per vè/ tura hi vendran lenys armats de enemichs: hon vendra certenitat que hi deuen venir: si aquella nau ho leny sen haura a leuar p alguna de les rahons desusdites: ans que ho haura leuat lo carrech: per que hi era venguda e esta nolietada: e haura sen atomar per ventura en aquell loch: don parti: e so nolietada si lo dit senyor dela nau ho leny contrastara ab aquells: quill nolietarian: q̄ ell noy volta tornar quant que hala bones noues: ho q̄ lo dit temporal sta abonancat: ans los de manara lo nolir: que ells li prometeren de donar com lo nolietaren: lo dit senyor dela nau ho lēp es tengut de tornar. E si per ventura tornar noy volta la senyoria lo deu de strenger quey tome si ell per nulla raho tornar noy volta: los dits mercaders poden nolietar alguna nau ho algun leny semblant de aquell. E si es costa mes que aquell no fa/ bia aquell senyor daquella nau ho

leny que ells primer hauien nolietat deu pagar aquell mes: que als dits mercaders costara. E si ell simplaniet pagar nou volta: la senyoria lon deu destrenger: si la nau ho lēp ne sabia esser venut. Encara mes los dits mercaders no li son rēguts de donar lo nolir pusq̄ ell nols haura portada aquella roba: q̄ ells hauien nolietada: ni es tomas en lur culpa. Saluo empero sta cntes: q̄ si aquells quill haviē nolietat no li hausen artes ço que ab ells hauria empres com lo nolietaren. e per culpa ho per negligencia dels mercaders sen sera hagut a tornar menys dela lur roba: lo dit senyor dila nau ho leny noy es rēgut d tornar ans li son rēguts d pagar son nolir pusq̄ per culpa dels dits Mercaders sen sera hagut a tornar menys dela roba. E si per ventura no sera culpa dels dits mercaders e lo senyor dela nau ho leny hi volta tornar. e si los mariners contrastaran. que ells noy volran tornar noy poden fer ne deuen per alguna iusta raho pusq̄ en culpa no sera stat dli Senyor dela nau ho leny: ne encara en culpa dels mercaders sino tan sola mēt per los casos damūr dits. Saluo empero que si la nau ho leny ha uia lexada alguna exarcia ho algūs homens en terra en aquell loch dō se hagueren a leuar per los casos d susdits lo senyor dela nau ho leny es tengut de metre exarcia a esmena daquella que lexada haura e en cara metre homens en esmena de aquells q̄ alla seran romasos. E si

per ventura lo senyor dela Nau ho
leng fet nou volta: los dits Marí
ners noy son tenguts de tornar: si
ells nos voltan: ne lo Senyor dela
nau ho leng nols por destrenyer p
alguna raho: pus que ell nols vol
ta fer compliment d'ago que desus
es dit. E p' ago son fet aqst capitol.

De conserua.

Capitol. cclxxxvi.

Senyor de Nau ho leng
fara ho haura fet cōser
uatge ab algu ho ab al
guts senyors de Naus
ho lenys: sia q̄ sien grās
ho poch: ho maior: ho menor o sem
blant ala sua nau ho leng: tot ço q̄
en la dita conuinença feta sera per
raho del dit conseruatge: deu esser
attes e complit: sia que la dita con
uinença feta per raho del dit con
seruatge sia scripta: ho sia que fos
feta per paraula. Empero sia axi en
tes: que la dita conuinença feta per
raho del dit conseruatge sia e puga
esser en ver mesa. ço es a entendre
per testimoni: ho per scrit qui sia
fet per ma descriptua iurat: ho per al
bara fet ab volūtat de les parts en lo
qual albara deu auer Any edia e
hora e nomenat lo loch: hon lo dit
albara sia stat fet. encara mes scrite
en la fi del dit albara los segells de
les parts: los quals lo dit cōseruat
ge faran ho empendran ho haurā
fet si en loch ne serā. Empero si les
parts desusdites en lo loch hon serā
com faran ho empendran lo dit cō
seruatge e tot ço q̄ desus es dit noy

poran fer: sino tan solament per pa
raules: si aquelles seran atorrades
per totes les parts: qui lo dit con
uatge farā ho empendran valen e
deuen hauer valor enaxi: com si erē
scriptes per ma dī scriua iurat e me
ses en albara ho en cartolar de nau
ho de leng abā per testimoni: pus
quen esser les dites paraules emp
ses en veritat esser meses si algun
contrast hi es de uendra. E si per uē
tura alguna de les dites parts ven
dra: contra les dites conuinē
ces ho auinēces ho contra alguna
daquelles per raho del dit conser
uatge fetes ho empreses: sia que
sien fetes per scrit ho per paraules
sien tenguts de restituyr tot dan
e tot enteres que la part a qui serā
trencades les dtes conuinēces: ne
sostendra. Enaxi empero que lo dff
dan e interes sia ho pusca esser en
ver mes. Saluo empo en totes cos
ses e per totes tot iust impediment
per lo qual la dita conuinença ho
conuinēces per raho del desusdit
conseruatge fetes ho empreses no
poran esser atesses ne complides.
E sots aytal condicō que lo dit im
pedimēt sia e puga esser en ver mes
E si lo dit impedimēt en veritat
mes esser no pora: aqll ho aquells
qui lo dit impedimēt diran hauer
hagut: e en ver metre nol poran fē
tenguts de fer: tot ço que desus es
dit sens tot contrast a aquell ho a
quells: los quals lo dit dan e interes
hauran en culpa dels desusdits so
stengut. E per les rahōs desusdites
son fet aquest capitol.

De nau comanada p personers a algu. Ca. cclxxvij.

S alguns bons homès ho alguns mercaders hau ran sera part a algu en alguna nau ho leny: e cõ la dita part ho parts haurã fetes e fomides: los dits bõs homès ho mercaders comanaran ho saran comanda a a quell a qui ells han fetes les dites parts: q̄ en la dita nau ho leny ell pella nau ch si aq̄ll aq̄ la dita nau ha esta da comanada hi haura part ho no ell es tengut de nauegar e de guanyar ab la dita nau ho leny en totes parts: ho ell guanyar ne pora. Sals uo empero tota conuincencia ho manament que dels dits bõs homès ho mercaders li sera estat fer lo dia que ells la dita nau li comanaren: ho despuys. E si lo dit a qui la dita nau sera estada comanada: guanya ra: ell es tengut de rette e de donar als dits bons homens ho Mercaders tot lo gnany: que la dita Nau ho leny haura fet saluo lo dier: que ell hauer deu ho hauer ne deura p la part: que ell haura. E si part al guna hoy haura: ell sen por reteny: tot ço: que a ell ne pertanpera: quen dga hauer per la sua persona tot en aru: com pertany a Senyor de nau ho de leny. E si lo dit senyor ho comandari nola portara Guanyans los portara consumament: los dits bons homens qui la dita nau li comanaren: ho li feren part et se

ren Senyor del lur deuen pendre en compte lo dit consumament. Si donchs prouar no li porã quel dit consumament sia stat per sa culpa es a entendre: que ell ho hagues sugat ho bagaceiat ho emblant ho mal procurat. E si aço prouat li sera: lo dit Senyor Comandari de la dita nau ho Leny es tengut d tot lo dit consumament a restituhyr sens tot contrast a coneguda e voluntat dels dits bons homens: qui la dita nau li comanaren ho li feren part. E si la dita culpa prouada no li sera: e ell be e diligentmẽt haura fet tot ço que haura pogut: e en la culpa dell no sera romas: que ell no haja portat guany a aquells: qui la dita Nau ho Leny li comanaren: ho li feren part: e lo contrari prouat no li sera: tot li deu esser pres en compte. E si lo dit Senyor ho comandari menara ab si Scruua de creencia: si lo dit Scruua haura jurat al comencament cõ tebe la dita Scruuania: si no los Personers lo poden fer jurar: e demanar li sots pena del Sagrament: la aquells messions ho consumament que ell los met en compte: si es aru com ell ha scrit: e aru com los ho donia en compte. E si lo dit Scruua dira sots pena del sagrament: que aru es: com ell ha scrit e aru com los ho met en compte: sobre aço lo dit scruua deu esser cregut. Si donchs lo contrari prouat no li sera. E si lo dit contrari prouat li sera: lo dit scruua du hauer la pena: q̄ ia es posada en yn capst. E

lo dir senyor ho comandatari dela nau ho leny es tengut d restituhyr lo dir consumament als dits bons hoimens: qui la dita nau ho leny li comandarē. Si lo dir escriua no ha de queu pusca restituhyr. Ila que sia fet lo dir consumamēt per culpa dl dit senyor ho comandatari. Perco cō lo dir senyor haura leuar aytal scriua: com desus es dit. E si lo dir contracti al dit scriua prouar no sera lo dir scriua no du sostenir la pena desudita: ne encara lo dir Senyor: no son tenguts detres a restituhyr als dits personers del dit consumamēt si trobat hi sera. Pus en culpa dells no sera esdeuengut. E si per ventura al dit senyor li fallira le scriua: ho no haura menar scriua turare lo dit Senyor scriua ho fara scriure algunes messions que ell haura fetes: si los dits pioners q la dita nau ho leny li haura comanada: lo tendran en suspita: e ells ne poden hauer vn sacrament: que ell quels digasi son veres a quelles messions e que sia arit: cō ell ha fet ho fet scriure: e arit cō ell met en cōpre. E si ell diu hoc sots pena del sacrament: ell deu esser cregut. Si donehs lo contracti no li sera prouar. E si prouar li es du restituhyr tot lo dir consumamēt: que trobat hi sera: a coneguda e a voluntat dels desudits. E si lo dir contracti prouar no li pora esser: ell deu esser cregut: e lo dir cōpre li deu esser rebut sia que port guany ho perdua. pus en culpa dells no sera roms. Les raho: que aricom los dits pioners

hagnerē fianca e ell com li feten per en la dit Hau ho leny raho es: q lay hagnen en lortre del compte. Sia q port guany ho pdua. Si donchs lo contracti no li poran prouar: cō desus es dit. E arit sia que haia menar Scriua Jurat ho no: no li nou ne ll deu noure per les rahons desusdites. Empero tota via q Senyor de nau mēse ho puga menar scriua iurat ab si: es gran dscarrech e gran aleuiamēt. Perque tot senyor de nau ho leny lo deu dmanar: que fer ho puga. E per les rahons desusdites so fet aquest capitol.

Si nau d mercaderia se encontrara ab nau d enemichs
Capitol cclxxviii.

Salguna nau ho leny de mercaderia se encontrara ab alguna altra nau ho leny de enemichs: si en la Hau ho leny desudat dela mercaderia haura mercader ho mercaders: lo dit senyor de la nau ho del leny los du demanar ia ella si volca ho volen que ella asserren e combaten: e pienguen aq la Hau ho leny de enemichs. E si lo dit mercader ho mercaders loy a tojan tots ho la major part da lo dit senyor dela nau ho pot ben fer: que per dan ne per dstrich que los dits mercaders ne sostegue lo dit senyor dela nau ho leny nols es tēgut de alguna esmēna a fer: ne drea a restituhyr del susdit dan los mercaders ton sosteniran: puisque ells loy atorgaren e ab lur voluntat se

ra stat fet. Mas enpò si lo dit senyor d'la nau ho leny fara aço: que d' sus es dit sens sabuda e sens voluntat dels dits mercaders de tots ho dela maior partida: si los dits mercaders ne sostendran: hon hauran a sostenir d'la ho greuge: algu: lo dit senyor dela nau ho leny los es tengut de tot lo dit d'la ho greuge: que los dits mercaders ne sostendran hon speran a sostenir a restituyr sens tot contrast: si la nau ho leny ne sabla esser venut als bens d' lo dit senyor dela nau ho leny: si trobats li seran en algues parts. Perço cõ lo dit senyor d'la nau haura fet e començat ço que desus es dit sens sabuda e voluntat dels dits mercaders de tots ho dela maior partida. E si per ventura lo dit senyor d' la nau haura aço fet ho començat ab voluntat dels dits mercaders ho dela maior partida per raho del dit guany que faran ho entendran hon sperarà a fer: lo dit senyor d'la nau ho leny es mestre: que l'ho a tena sens tot contrast. E si per ventura entre lo dit senyor d'la nau ho leny e los dits mercaders de tots ho d'la maior partida empicissio ne conuinença alguna entre ellas fet a no haura per raho del guany que elle faran ho speran a fer: e aquell guany ayrat per ayrat raho com d' desus es dita: sera stat fet: hos fara deu esser partit en aquesta manera que lo dit senyor dela nau ho leny ablo cors dela nau ho leny ne deu hauer e pendre lo terc. E los dits mercaders ab la lur roba en sempre

ne deuẽ pendre laltre terc. E lo notyer e los paneros e mariners e tots aquells qui son tenguts e prienen loguer de nau: laltre terc. Empero deu esser leuat epres dels dits tres tercõs: ço de que deuẽ esser hòrats e millorats aquells: qui d'la nau ho leny son tenguts. E lo dit millorament deu esser donat a coneguda dels dits mercaders e del scriua de la nau e del notyer e del vn dels paneros e de dos probers. Empero es açi a entendre: que segons quel guany sera gran ho poch: si deu esser partit. Empero l'ia lo dit guany gran ho poch: tota via ne deu hauer lo cors d'la nau ho leny ab lo dit senyor en sempre lo terc. E lo romanent del dit guany deu esser partit p' testes a coneguda dels desus dits. E si lo senyor dela nau ho leny fara ho començara: ço q' desus es dit: sens sabuda e voluntat dels mercaders ho dela maior partida: si d'la algu non sostendran los dits mercaders: lo dit senyor dela nau ho leny nols es tẽgut de donar lo terc mas es los tengut de donar: ço q' li serà semblant a coneguda d' lo notyer e del scriua e de dos probers: e aquells deuẽ partir: ço que lo dit senyor dura dar als dits mercaders segons la roba e segons la valor e la bondat: que quascun d'ls dits mercaders haura en si. Que assats es semblant araho: que prou ne ha gen: d' aço q' lo dit Senyor dela nau ho leny los dara als dits mercaders a coneguda dels desus dits: p' ço car lo dit senyor dela nau ho leny era

tengut e fora obligat als dits mercaders de tot dan a restituyri: que ells ne sostinguessen en esperassen a sostenir: si los dits mercaders pres lon haguessen. E si per ventura en la dita nau ho leny mercader algu no haura: si lo dit senyor de la Nau voltra començar afer: ço que desus es dit: ell nou du fer ne pot: que nõ ha poder de fer. E de auenturar en aço no cal altre dir: que si lo dit senyor de nau ho leny ho auenturara si be llin pien: sera bõdat e valor sua si regoneir los dits mercaders: qui la dita roba ho mercaderia haurã en la sua nau ho leny alguna cosa. Empero sera en sa voluntat: si ho fara ho no. Mas empero si lo contrari si esdeuedra en aço que lo dit senyor de la nau haura auenturat e començar lo dit senyor d la nau ho leny e encara los bès dell han e haurã estar a raho als dits mercaders si algun dan hi pendran: hon sostēdran: hon esperaran a sostenir: segons que desus es dit per ço com a la dita nau no eran los dits mercaders: encarap altra raho per ço car lo senyor de la nau ho leny en aytal cas com desus es dit: no ha poder menys de sabuda dels dits mercaders: ne es raho: quen dega haur que assars ha poder tot Senyor de nau ho de leny: pus que ha poder en la roba dels mercaders en fet d git e de naufrag: si donchs los dits mercaders no son presents en la nau si cas de git ho de naufrag si esdeuendra. Empero si lo dit senyor de la nau ho leny pota mostrar ho en

per metre ço que desus es dit que per cas de ventura si sera esdeuengut: lo cas de ventura es aytal: que lo dit senyor d la nau o leny noy pogues fugir: es axi a entendre: que la dita nau ho leny de enemichs li vègues desus e ques affertras ab ell: e si per la raho desus dita los mercaders dan algu sostendra: lo dit senyor d la nau ho leny nois es tengut de algua esmena a fer pus lo dit dã en culpa dell no sera esdeuègut sia q los dits mercaders sien en la nau ho no: e per altra raho: que a cas d ventura no pot hom res dir. E per ço son fet aquest capitol: per les rasons desus dites.

De conuinença feta per comendatari de nau.
Capitol. cclxxxix.

S algu comanara ho haura comanada sa nau ho son leny a algun altre si aquell aqui la dita Comanda sera fera de la dita nau ho Leny: fara ab algu ho ab alguns alguna conuinença ho promissio per raho d algun fet: qui pertanga ala dita nau ho leny si aquell aqui la dita nau ho leny sera estat comanat e la dita conuinença ho promissio haura sera si ell no atendra: ço que conuengut e pmes haura a algu ho alguns si aquells a qui la dita conuinença ho promissio sera fera estada me sostendra dã alzu: aquell qui la dita nau o Leny li haura comanat: los es tengut de tot lo dit dan e greuge a restituyri

si la dita nau ho leny ne sabia esser
 venir: ab que per culpa daquell a
 qui ell haura la dita nau ho leny co
 manar: los sia esdeuengut lo dit dâ
 ho greuge: en ari empero que la di
 ta conuinença ho promissio sia esta
 da feta per raho de fet: qui pertan
 ga ho pertanper dega ala nau o lèy
 empero si aquell qui la dita nau o
 leny haura comanada ne sostien
 dra hon haura a sosteny: algun dâ
 en culpa de aquell: qui ell haura co
 manar la dita nau ho leny: si aquell
 ha alguns bens: ell li es tengut de
 tot aquell dan ho greuge a restitu
 hy: que per culpa del haura sostien
 gut: e si aquell a qui la dita nau ho
 leny sera estada comonar: no ha de
 que pagar ne dâ restituhy: e es acô
 segut: e lo dan desus dit pagar ne
 restituhy: no pora ell deu esser mes
 en poder dela senyoria: e estar tant
 temps en aquell loch tro que ell ha
 ia satisfet e pagat tot lo dit dan ho
 que sen sia auengut ab aquell qui lo
 dit dan haura sostengut per culpa
 dell: e aco desus dit sia fet menys d
 tot frau. Empero si aquell a qui al
 gu haura comanada la sua nau ho
 leny: fara alguna conuinença o pro
 missio ab alguns: e en culpa dell no
 romandra: que ell no la atena: ell
 ni aquell qui la dita nau ho leny li
 haura comanada: no sostengues d
 alguna esmena a fer a aquelle: a qui
 la dita promissio sera estada feta p
 per culpa dell no romandra ne fa ro
 mas: q ell no lals haia artesa. Per q
 qiscus guarra: a q comanara son vei
 yel: e cõ e com no: perço q dan algu

no lin puira esdeuenir nen hagues
 a sosteny: p alguna raho. E per les
 rahõs desus dites fõ fet aqst capitl.

De nau presa e reco

(biada.

La. ccc.

Du ho leny qui sera esta
 da p̄sa p sos enemichs:
 si alguna nau altra de a
 michs sen contrarâ ab
 los dits enemichs q la
 dita nau ho leny pres hauran: si la
 dita nau ho leny qui ab los dits e
 nemichs sen contrara: totra ho po
 ra totre per qualsenol raho la dita
 nau ho leny als dits enemichs: qui
 ari com desus es dit: presa lauran:
 la dita nau ho leny e tot quant en
 ella sera: deu esser saluo a aquell ho
 a aquells de qui sera e esser deu: si al
 gu vñ ne haura: aquell empero do
 nant a aq̄ls: qui als dits enemichs
 totra la haurâ: trobadures çuinets
 segõ lo malteret: que haur ne haur
 rã: e segõs lo dan: quẽ haurâ cõfirt.
 Empero sia e deu esser arrentes: q̄s
 los dits amichs la haurâ totra als
 dits enemichs dins la senyoria e la
 mar: de hon la dita nau ho leny ses
 ra ho en loch hõ los dits enemichs
 no la haguessen rera si: aco es a en
 tẽdre en loch saluo ells ne deuẽ ha
 uer segons que desus es dit. Em
 pero si los dits amichs totraõ haur
 ran totra la dita nau ho leny als
 dits enemichs en loch hõ ells la rẽ
 guessen rera si e en loch saluo: nols
 ne deuen esser donades trobadu
 res: si ells se voltran. Ans deu esser
 del tot lur propi sens tot Contrast

que senyoría ne alguna altra perso
na nols hi deu nils hi pot per algu
na iusta raho merre contrast. Eua
ra mes si alguns enemichs haurá
tolta alguna nau ho leny a algu ho
alguns: si per ventura veuran ho
hauran vista dalguna nau ho leny
de q los dits enemichs haguessen
dubte ho pabor: e p lo dit dubte ho
pabor los dits enemichs lestraran e
desempararan la dita nau ho leny
que ells presa haurá: axicom desus
es dit: si la dita nau ho leny de qui
los dits enemichs hauran lo dit
dubte ho pabor: pendran e amari/
neran ho sen menaran la dita nau
ho leny: quells dits enemichs hau/
ran dsemparada per la dita pabor
la dita Nau ho leny deu esser retu/
da a aquell: de qui sera ho deu esser
si ells vius seran ho als prohtimes
de aquella sens tot cõtrast: ells em/
pero donant a aquella qui la dita
nau ho leny ho la roba ho merca/
deria: que ala dita nau ho leny sera
hauran presa: trobadures cõuñets
segons que desus es dit: si entre ells
auenir sen porã. E si entre ells aue/
nir no sen poran: sia mes lo cõtrast
desus dit. en poder d bons homès.

Quas empero si algu ho algua de/
sempararan lurs naus ho lenys p
dubte ho p pabor de sos enemichs
e alguna altra nau ho leny encon/
trar sa ab la dita nau ho leny: que
axicom desus es dit hauran deseni/
parat: e amarinat e menar la hã en
loch saluo: es axi a entendre: que a/
quells qui la dita Nau ho leny hau/
ran amenat: eno la bagen tolta a e

nemichs: e enemichs no la han ha
guda en si ne tera si: es axi a enten
dre: q los dits enemichs no la ha/
guesen tolta a aquell: de qui es: e q
deu esser: aquella Nau ho leny e la
mercaderia que dins es no deu ef
fer daquell ho daquells qui axico
dus es dit: la haurá trobada: mas
segons vs de mar poden ne dema/
nar trobadures conuñents. E si
per vatura entre ells auenir no sen
podẽ: sia e deu esser mes lo cõtrast
desus dit en poder de bons homès
perço car tota via es bona la comi/
nalesa e la egualtat ell tempriament
de bons homens: e es raho: que al/
gu no deu fer ne encercar tã de dã
a altre com per ventura fer porã:
perço car nengu no sab ne pot saber
ne es cert: ahon es lo seu dan ni lo
seu perill: per que quascu duri a po
sar tot contrast: que haia ab algu en
coneguda de bons homens: e ma/
toriet sobre los casos damit dits
ho semblants daquells: perço que
deu ne gens nols puguen repiedre
per alguna raho. Empero es axi a
entendre: que tot ço que desus es
dit: que sia e deu esser fet menys de
tot frau: perço car a les vegades tal
cuyda enganar e fer dan a altre: q l
fa a si mateix: perço com null homi
no sab ne es cert: que li ha esdeue/
nir a si mateix ni als seus: ne q no
per que negu no deu anar a dã ni
a enganar ni a perdicio daltre per al/
guna raho: perço com no sab: hon
ses lo seu. Empero si algu sabia: q
alguna nau ho leny deuia anar ho
sera anat en algun loch: bon haura

dubte ho pavor de los enemichs: a
aquell ho aquells desus dits arma
ran lur Hau ho Leny per fer dan a
la dita Hau ho leny ho als altres:
perço que pugan guanyar les dites
trobadures: ho perço que hagen o
puguen hauer la dita Hau ho leny
ho la roba: que en ella sera ho lal/
tra per raho alguna: si aquell ho a/
quells qui ari com d'us es dit hau
rà armat E prouat los sera que ells
hagen ho haguessen armat per les
rahons ho condicions desus dites
aquell ho aquells aprals no deuen
hauer les dites trobadures ni la di
ta Hau ho Leny del tot ni en par/
tida: ne la roba: que en la dita Hau
sera si be aquells de qui es ho deu
esser: la hauen habandonada: ho
encara quels enemichs lals haguef
sen tolt. Si donques los dits qui
armat hauran: en ver no poia me/
tre: que ells no hauen armat per
les rahõs ho condicions desus dits.
Empero si prouat los sera: que ells
haguessen armat per fer dan a al/
gu ho a alguns ho a tot hõ: ab qui
ells sen contrassen en forma ho ma
nera de enemichs ho ari com ene/
michs fan: per qual se uol raho ho
manera ells alguna Hau ho Leny
menaran: si que la menen ab roba
ho menys de roba: ho sia que la ha/
gen tolt a enemichs ho trobada
ari com desus es dit: non deuen ha
uer alguna cosa: ans de uesser salua
da a aquell ho a aquells: de qui es
ho de qui deu esser. E aquells q ari
com desus es dit: haura armat: de/
uen esser presos E mesos en poder

de la Senyoria: e deu esser fet d'ells
ari com de robadors: si ço que d'us
es dit: prouat los sera. Empero si
prouat nols sera: que ells haguessen
armat per les rahons desus dites:
si ells alguna Hau ho Leny hauo
ran tolt a enemichs: ho la hauran
atrobada: segons que desus es dit:
deu los esser donat E saluat tot lur
dret: que ells hauer ne deuen o ha/
uer ne deuran per alguna de les ra
hons desus dites. Empero si dub/
te sera que ells haguessen armat p
les rahons desus dites si per ventu
ra sera cas: que los desus dits: ha/
gen a reprouar les rahõs sobre ells
dites E posades: los dits ne algu
qui ab ella fos ne encara alguna p/
sona que dan o prou ne esperas ha
uer ne les rahons E condicions so
bre ells dites E posades no puga
a ells fer testimoni a lur prou pue/
guna raho ne encara alguna perso
na que fos auariciosa: ho que hom
hagues dubte ques giras p diners.
Empero si per ventura cõ los dits
enemichs hauran p̄sa alguna nau
ho Leny ho alguna altra roba: si
los dits enemichs la dita Hau ho
Leny ho roba que presa hauran:
iaquirã ho hauran iaquida per lur
voluntat e no per ço que haguef/
sen ne hagē haguda de alguna nau
ho leny de que ells haguessen hagu
da vista ne haguessen dubte ne por
que desus los pogues venir si algu
ho alguns la dita Hau ho Leny ho
roba que los dits enemichs haurã
iaquida ari com desus es dit: atros/
baran ho hautã atrobada en loch

saluo : e la metran ho la menaran :
no deu esser lur de tor: si senpor tro
bat li sera: mas deuen los esser do/
nades trobadures cõsultents aco
neguda dels bons homẽs del loch:
hon la dita Nau ho Leny ho la di/
ta roba sera estada amenada sots
les rahons e cõdicions d'us dites.
Empero si ala dita Nau ho leny ho
roba dins temps consulent Sen
por erit ho vègut noy sera: los dits
qui la dita Nau ho Leny ho la dita
roba atrobada hauran: deuen ha/
uer per lurs trobadures la meytat
de aco: que voltra: e dela altra mey/
tat deu esser fet: segons que demo/
stra e declara en lo capitol qui par/
la d'roba que sera trobada. E si per
ventura los dits enemichs sen me
naran alguna Nau ho leny ho sen
portaran alguna roba: e los dits e/
nemichs no leparan la dita Nau o
Leny ho roba per lur volũtat ans
la hauran a leixar per temporal ho
per algunes Naus ho lenys: de que
hauran dubte ho pahor: de aquella
Nau ho Leny ho roba: quells dits
enemichs: ari com desus es dit: hau
rà haguda a leixar: deu esser fet ari
com daquella quels enemichs hau
ran la quida anar per lur auctori/
tat: en aquella mateixa forma. E
tot aco deu esser fet menys d'algun
scrau. E si per ventura los dits ene
michs vendran ho estaran en al/
gun loch: en lo qual ells rembran al
guna Nau ho Leny ho alguna ro/
ba: que ells hauran presa: si aquell
ho aquells de qui la dita Nau ho
Leny ho roba estada sera: voltran

cobrar dita Nau ho Leny ho roba:
aquell ho aquells q' remuda la han
ran: son tenguts d'etre la a aquell
ho a aquells de qui estada sera: ells
empero donant e retent la dita ren
co: e encara donant a ella guany: si
ells pendran voltran. E si per ven/
tura com los dits enemichs hau/
ran presa alguna Nau ho leny ho
Roba: ells ne faran hon hauran
feta donacio a algu: aquella donac
cio no val ne deu hauer valor per
alguna raho. Empero si los dits e/
nemichs la donaran ho retran a a/
quell: de qui estada sera: tot com u
nament sens alguna tenço aquella
donacio aptal val e deu hauer va/
lor: e en aqlla donacio aptal no ha
ne pot hauer algũ contrast. Mas
si p'ventura los dits enemichs di/
ran al dit senpor: dela nau ho leny:
a q' farã la gracia: ari nos te retent
la tua nau ho leny scãca de tota rē
co: mas volent hauer rēco dela ro/
ba: q' en la dita nau es aqsta dona/
cio no val: perco com los dits ene/
michs no la hã en loch saluo: q' pus
guen dir e esser certs q' abans q' la
haguessen en loch saluo no la pod
guessen hauer p'duda p'alguna ras
ho: iatĩa q' hagen poder de cremar
la ho metre a fõs: si ells se voltrã em
pero nau ho leny ho roba pus es cre
mada ho guastada no es bõ a nen
gu: ne algunõ pot fer de son pu ne
amichs: ne enemichs: q' ari be es p/
duda als vns cõ als altres. E sia en
tes aco: q' d'us es dit de nau ho leny
ari be dela dita roba ho mercades
ria cõ dela nau ho leny. E si per uẽ

en la roba que en la dita nau o leny
 sera: rembran los mercaders ho los
 amichs daquils dels dits enemichs
 lo Senyor: de la nau ho los amichs
 daquell son tenguts de metre en la
 dita renco per sou e per liura ho p
 besant: de tot ay tant cō la dita nau
 ho leny valra e aco deu esser fet sens
 tot altre cōtrast. E sia e deu esser tot
 aco antes que desus es dit: axi be
 dela nau ho leny com dila mercade
 ria: e dela mercaderia com dila nau
 ho leny desus dit: Empero si los
 dits enemichs tendran ho hauran
 tenguda la dita nau ho leny ho ro
 ba en loch saluo: co es a entendre:
 que la hagen treta dela mar desos
 enemichs: es a entendre: que ells
 puxen hauer recobrie de sos amichs
 si com los dits enemichs tendran
 ho hauran en si ho rera si la dita nau
 o leny ho roba que a sos enemichs
 hauran tolta: axi com desus es dit
 donaran ho faran donacio ho vend
 da a algu dela dita nau ho leny ho
 Roba: vale deu hauer valor sens
 tot contrast: que senyoria ne altra
 persona noy pot metre contrast: si
 donchs aquell a qui la dita donac
 cio hauran fera: no volta fer algua
 gracia a aquell: de qui la dita nau
 ho leny estada sera: ell ho pot fer: si
 fer ho volta: que en altra manera
 Senyoria ne algua altra persona
 nol ne pot forçar ni destrenper per
 alguna iusta raho: si dochs aquell
 de qui la dita nau ho leny ho roba
 estada sera frau algu per alguna
 iusta raho mostrar noy pora. E si
 lo dit frau en ver mes esser pora: la

dita donacio no deu valer: ni deu
 hauer neguna valor per alguna ra
 ho: ans pot e pora esser en tal ma
 nera ho condicio lo dit frau: que a
 quell aqui la donacio sera estada fe
 ta du esser prea per la senyoria: e du
 li esser donada pena en hauer e en
 persona: segons la condicio e lo cas
 que en lo dit frautrobat sera: sens
 tota merce e la dita nau ho leny ho
 roba si lo dit frau trobat sera: sens
 tota merce du esser reruda a aquell
 ho aquells: de qui estada sera sens
 tot cōtrast. E si per ventura los dits
 enemichs faran ho hauran fera vè
 da a algun ho a alguns de alguna
 nau ho leny ho roba: que ells presa
 hauran: la dita venda val e deu ha
 uer valor en aquesta materia: que a
 quella qui la dita nau ho leny o ro
 ba hauran comprada: pusquen mo
 strar: que la dita venda los sia esta
 da seta dels dits enemichs en loch
 saluo: co es que la tenguessen rera
 si. E si per ventura aquells diran
 hauer comprada aquella roba per
 iust cas ho per iustes rahons: e mo
 strar ne en ver metre nou poran la
 venda que diran a ells esser fet: no
 deu hauer valor ans si en la dita ro
 ba ho en la dita nau ho leny dema
 nador: ho Senyor algu extra: qui
 en ver metre puga la dita nau ho
 leny esser sua: deu li esser del tot
 reruda en aquesta manera: que lo
 dit Contrast sia mes en poder de
 bons llhomens ho dela Senyoria:
 alla hon sia fet: e que sia sens tot
 frau. E si lo dit frau prouat hi ses
 ra: la part contra la qual lo dit frau

prouat sera sia e deu esser tenguda de restituyh: ala part la qual lo dit frau sostegut haura: e totes messios e dans e interessos: encara la part que en lo dit frau consentira: deu esser mesa en poder d'la senyoria. em pero si lo dit senyor d'la nau ho ho per ell cobrara la dita nau ho leny ho roba: p qualseuol raho ques cobre: ells son tenguts de reconeixer a tots aquells: qui part hi hauran: la part: que ells l'adonchs hi hauran en com los dits enemichs lals tolgueren aquells empero donant a ell torco: que la lur part costat haura per sou e per liura: segons que a quascun pertanyera. Mas empero si lo dit senyor dela nau ho leny cobrara alguna roba: e fara algu pati ho alguna conuinença: perco que ell puga cobrar la dita nau ho leny ho roba: ab voluntat de tots los personers ho d'la maior partida: lo dit senyor dela nau los pot forçar e destrenyer ab senyoria: si ell se voltra: que axi li son tenguts e obligats co si li haurien, pmes d'fer part en nau ho leny: que ell volgues fer de nou ho que la cõpras nouellament. Empero si lo dit senyor dela nau auisnencia ho pati algu fara menys de tots los psoners ho dela maior partida: no lin son regurs de res: si ells nos volrà: ne lo dit senyor d'la nau ho leny a ella respõdre ne regoneter de les parts ho diet: que ells hi haurien: com los dits enemichs lals tolgueren: saluo de compres en tre lo dit senyor dela nau ho leny ho roba e ells dits psoners ne hauria

romas per raho de les dites parts que ells haurien en la dita nau ho leny ho roba: com los dits enemichs lals tolgueren. Empero si ells volran cobrar les dites parts: e lo dit senyor algun cõtrast los hi metra: ols voltra metre senyoria lon por: el ne du destrenyer: q per alguna iusta raho lo dit senyor d'la nau ho leny ho roba no sen pot ne deu escusar ne desfendre: pus los dits personers pagaran ho pagar volran tot co: que a ells ne pertanyera ho pertanyer ne deura: per sou e per liura: segons les dites lurs parts seran: car no seria raho ne egualtat que algu de ga ho haia poder de desposehir alguns del lur per alguna raho ells empero faent lo que ser deura en lo cas desus dit. Empero deu esser axi entes que si lo senyor dela nau ho leny ho roba comprara ho rembra ho homper ell la nau ho leny ho roba: que ia era ho so sua: dels dits enemichs ho daltres: qui dels dits enemichs la haguessen haguda per iusta raho si aquells qui part hi haurien: no volran pagar: segons que desus es dit: lo dit senyor qui comprada la haura ho homper ell: se deu fadigar ho hauer fadiga en los dits personers vna ho moltes vegades: ess los dits personers pagar no volrà ell la du donar al corredor: si ell se voltra ab consentiment dela senyoria. E qui mes hi dara aquell la deu hauer: e si p ventura de les parts quels dits personers haurien en la dita nau ho leny ho roba sua sera trobat mes: que costat no haura dela dita vent

da ho renço : aquell mes deu esser donat e retut aquascu dels dits per soners segons que lin pertanyera. En ari empero sia e deu esser entes si lo dit Senyor per gracia fer ho voltra : q̄ en altra manera nols nes tengur: si ell nos voltra. E lo dit senyor dela Nau ho Leny ho roba: ho aquell qui per ell la haura compra da ho remuda: ne deu hauer auantatge : que las puga reténir per aptant : com altre donar hi voltra oy dara : si lo dit senyor a corredor donar la voltra. E si per vètura no trobara hō tant dela dita Nau ho lèy ho roba: com de compra ho de renço costat haura : si lo dit senyor ho bom per ell sens voluntat e consentiment dels dits personers la compra ho la reme : los dits personers no li son tenguts dl dit menyscap: si ell ni fara si donchs ells per alguna grada fer nou voltrá: e ari es ra ho : que lo dit senyor ho aquel qui per ell la haura cōprada ho remuda: ne haia en dega hauer auantatge de reténir la per aptant: com al tre dar hi voltra : tot en ari com ha auantatge del consumament que es e deu esser seu. Saluo empero: que si alguns de aquells qui part hi hauien: reténir las voltran: ells son tēguts de pagar part al dit menyscap segons que a ells ne pertanyera p algūa raho. E totes les rahons qui defus son dites. E tots los casos e condicions defus dites sien entes ses a bon entensiment: quels dits enemichs la haguessen tenguda en loch saluo. Exceptada la dita ren

ço ho compra : si menys de frau ses ra estada seta.

De carrech d lenyā.

Capitol. cccxi.

S alguna Nau ho leny carregara ho haura carregat en algun loch de lenyam per aportar en algū altre loch : si entre lo senyor dela Nau ho Leny e los mercaders de q̄ lo lenyam sera p̄u algu d nolit entre ells no haura dl dit lenyā: lo dit senyor dela nau ho lèy pot pendre la meyrat del dit lèyā: si ell se voltra per raho de son no ltr: q̄ mercader ne alguna altra psona ne encara seporia no loy por vedar p alguna raho: perço car ari es e fo establīt e ordenar: es sa costuz ma dl començamēt: q̄ls antichs comēcarē anar p lo mon : e establīt e ordenarē ari cō damūt es dit: e ari dy esser seguit cō antigamēt fo ordēnat e no ē altra māera p algūa raho. saluo empo ē aytal māera: q̄ si lo dit mercader d q̄ lo dit lenyā ha di ra o haura dit al dit senyor d la nau o lèy ans q̄ lo dit lenyā carregassē q̄ ells volīē fer p̄u dl nolit p raho del dit lèyā: si lo dit seyor d la nau o lèy d tra o haura dit als dits mercaders q̄ nols cal fer p̄u d nolit p raho del dit lèyā q̄ ell ne fara tot ço q̄ ells ne voltrā ē tēguē p be. e si los dits mercaders carregarā sobre les paules e p̄dicōs d s̄ dtes q̄l dit senyor dela nau los haura dītes los dits mercaders no sō tēguts d dōar la meyrat dl lèyā p̄ q̄ ells sobre les paules e p̄dis

cions desus dites carregaran: ne lo dit senyor dela nau nols ne pot ne deu gens demanar per les condicions damunt dites: qui seran estades empreses. Empero los dits mercaders son tenguts d donar nolit cõuinēt al dit senyor dela nau ho lēy del dit lenyam: segõs que nolits se daran en aquell loch hon ells seran ho segons que ab lo dit senyor auent se poran. Es p v̄tura los dits mercaders ab lo dit Senyor dela Nau ho leny auent nos poran del dit nolit: deu esser mes en poder d bons homens e aço que ells ne diran: allon deu esser seguit e als no. Saluo empero es açi entendre q̄ los dits mercaders puguen ho poguessen en ver metre les dtes paraules ho condicions damunt dites que ab lo dit senyor dela nau foren empreses per escrit ho per testimonis. Es en ver metre non pora: los dits mercaders son tenguts de donar la meytat del lenyam per raho deson nolit.

De quinēsa. c. ccxcii.

Alguna cõuinença sera estada entre algũs p qual seuol raho ab que la dita conuinença sia estada feta a bo e sa enteniment deu esser obseruada e tenguda entre aquells: los quals sera estada feta en loch conuinēt. Es si la dita cõuinēça sera estada feta en loch quīnēt: e ab iusta raho e a bon entenimēt: du esser obseruada e tēguda entre aq̄lls: entre

los q̄lls feta feta. Es si p v̄tura alguna de aq̄lls entre los quals la dita conuinença feta estada feta: no atendra la dita cõuinença e aq̄ll ho aquells als quals la dita cõuinença obseruada ho atesa no sera: ne sostendra algun dan ho algun greuge: aquell qui la dita conuinença obseruada no ha: es tengut de tot a restituyr sens tot contrast. Saluo empero q̄ aquell qui la dita cõuinença no haura tenguda ne obseruada: nou hagues tot ho vedat algun iust impediment: lo qual si en ver mes esser pora aquell al qual lo dit iust impediment es deuengut feta: plo qual ell haura haguda a rompre e trencar la dita conuinença: no sia tengut de esmenaa fer a aquells: als quals ell ha la dita cõuinença a rompre ho trencar per raho del dit impediment. Es si per v̄tura ell lo dit impediment en ver metre no pora ell sera tengut de restituyr segons q̄ desus es dit. Mas empro si aq̄ll haura haguda a rompre e no haura a tesa la dita cõuinença a aq̄ll ho a aquells: als q̄lls ell sera la haura: p culpa e negligēcia dls desus dits: si ell la dita culpa ho negligēcia en ver metre pora: si ell p la dita culpa ho negligēcia algũ dā ho greuge sostengut ne haura: q̄ll ho aq̄lls contra los q̄lls la dita culpa ho negligēcia prouada sera: son tēguts de tot a restituyr sens tot contrast. Et tot cõ q̄ desus es dit: du esser fet menys de tot frau. e saluo empo tot iust impedimēt a quascuna de les parts. E per aytal raho son fet aq̄st capitol.

De mercaderia enca merada ho falsa. Capitol. cccxiij.

Si algun mercader ven
dra ho hauravenut a al
gun altre mercader al
guna mercaderia en es
ta manera: que si lo dit
mercader qui la dita ro

ba ho mercaderia comprada: no la
veura ne haura vista ho no la vol
ra veure ans senfiata en la fe del
mercader: qui la dita venda li farà
ho li haura feta: qui dita ho fara en
tenent al dit mercader: a qui ell vè
la sua roba ho mercaderia: que ell
la li vè per bona e per fina: si lo dit
mercader qui la dita roba cõprara
ho haura cõprada: la haura rebu
da sobre la cõdicio desus dita: si la
dita roba ho mercaderia no fa ari
bona ho fina: cõ aquell qui venu
da lap haura: si sabia entenèr: ans
fa trobada mala e encamerada en
qualq loch: hõ aqll q la dita roba o
mercaderia la portara o la fara por
tar: si encameramèt desus dit tro
bat fa: lo dit mercader qui la dita
mercaderia haura venuda sots la
cõdicio desus dita: es tégut de retre
e d donar a aqll mercader q la dita
roba haura dill cõprada: tot aytat cõ
altre hauer semblat daqll e d sem
blat natura daqll q ell vèut haura
valia e qll loch: hõ lo dit mercader
lo porta. Encara li es tégut: q si p
raho dila falsa o d encameramèt d
sus dit dā ho greuges o misslo hau
ra sostégut algu de tot a retre e a re
strubir: sens tot cõtraff. Encara li

es mes tégut q si lo dit mercader q
la dita roba haura cõprada pèdra
algua falla: q ell no pora hauer ne
cobrar sos diners praho dela falsa
ho del encameramèt desus dit lo dit
mercader q la dita roba haura ve
nuda sota la cõdicio desus dita li es
tégut de donar p sou e p lura pra
ho dila falsa ho encameramèt desus
dit pco car ell no haura pogut cob
brar los diners: tot aytant cõ ell di
ra per son sacrament que haguera
guanyat: si los diners pogues ha
uer cobrats: segons lo preu que ell
haura venuda la dita roba: si la di
ta falsa ho encamerament noy fos
estat trobat: e tot aco desus dit que
sia e du esser menys d tot frau. Em
pero si aquell qui la dita roba ven
dra ho haura venuda: dita a aqll.
qui la dita roba comprada haura:
que ell la li ven per aytal: com es:
defent: veiatz la ho la fets veure: e
suis altara vos la pñets e sino vos
la leirats: si aquell qui la dita roba
comprada sia que la veia ho la faca
veure ho no: si ell la rebia: sia que ell
hi guany op perda. en esta manera
no lin estengut: si nos volta pus
que ari sia estada fera la dita ven
da com desus es dit: e en aytal cou
dicio la haura comprada. Enipe
ro que si mester sera les dites con
dicions en ver poguessen esser me
ses. E per les rahons desus dites
fo fet aquest capitol.

De bescõpte allegat p psoners cõtra los here^s dI parro. Capitol. cccxiij.

Salgun senyor de nau
holeny haura retut cõ/
pte ho lescriua per ell a
tots sos personers ho a
la maior partida d' l guany
que ell ser haura: ho del
consumament: si esdeuengut hi se/
ra: ho de qualque raho que lo dit
senyor de nau ho leny sia ho dega el
ser tengut de retre compte als dits
personers: si los dits personers o la
maior partida rebian ho hoyan lo
dit compte e sen tendrà per pagats
si lo dit senyor dela nau ho leny viu
ra lonch temps ho poch après: e cõ/
stāt ablos dits psoners en temps
eu vn loch o no: e nauegarà: e quasi
cun viatge ho alguns ell vèdra en
aquell loch: bon seran los dits per/
soners ho alguns: ho per ventura
com lo dit compte haura retut ho
a cap de temps ho en continent: lo
dit senyor dela nau ho **L**eny vira en
viatge: e per voluntat de deu anāt
al viatge ell morra: e cõ la dita Nau
ho leny sera vengut del dit viatge
hõ lo dit senyor sera mort: los dits
personers tots o la maior partida
diran que ells troban ho han tro/
bat algun bescompte ho falla en lo
cõpte: que ell retut los hausa: e los
dits personers tots ho partida fa/
ran ho faran ser demanda del dit
bescompte ho falla als bens del dit
defunt ho a sos hereus o a aquells
qui tendran los bens d' aquell: si lo
dit defunt haura fet testamēt des/
pups: quel dit compte hac retut als
dits personers si en lo dit testamēt
sera trobat quel dit mort hata rego

negut lo dit bescompte ho falla: ho
haura regonegut algun toir: que ell
tengues als dits personers: lo dit
bescompte ho toir deu esser restitu/
hit als dits personers sens tot con/
trast: si tots los bens del dit defunt
ne sabien esser venuts en ari: q̄ be/
reu ne alguna altra psona noy pot
en res contrastar. Saluant los ma/
riners: si de lurs loguers no seran e/
stats pagats. E si per vètura lo dit
defunt haura fet testamēt segons
que desus es dit: e no haura rego/
negut lo bescompte: los dits here/
s no son de res tenguts als dits per/
soners de esmena a fer. Saluāt en
aprant que si en lo cartolari hon lo
dit defunt rete compte: com viu
era: als dits personers sera trobat
lo dit bescompte ho falla: e q̄ lo dit
cartolari sia aquell per aquell: e no
altre: e encara lescriua qui lo dit car/
tolari escriui: que sia present si viu
sera: per veure e per disputar lo dit
bescompte ho falla si sera ver ho no
Ealgun altre scrit no sia ne deu es/
ser cregut saluant en esta gussa: que
si lo dit defunt rete compte: cõ viu
era: als dits personers no sera tro/
bat: si los dits personers poran mo/
strar traslat del dit cartolari: q̄ sia
traslat del dit cartolari e no d' altre e
quel haia traslatat aquell scriua p
aquell e no altre: si viu era ho viu se/
ra: si los dits personers aco que des/
sus es dit enver merre poran: e si en
lo dit traslat lo dit bescompte ho fal/
la atrobat sera: los bens del dit des/
funt e los hereus de aquell son ten/
guts d' apant com los dits bens ha

Itaran: de restitubys als dit perso-
 ners per raho del dit bescompte o
 falla: si trobada hi sera. E si per vè-
 rura lo dit d'funt no haura fet testa-
 ment: despuys que lo dit compte-
 rete: si lo dit cartolari ho trassat tro-
 bat sera: arico desus es dit: si lo dit
 bescompte trobat hi sera: deu esser
 restitubst: aricom desus es dit. E si
 no ha fet testamèi ne cartolari nos
 troba: ay gran treball e gran con-
 trast. Empero lo contrast deu esser
 mes en poder de homens qui ten-
 gan cura de animes: e deu esser en
 cercat: si lo dit d'funt haura confes-
 sor en aquell loch ab qui ell se con-
 fessas: os fos cōfessat: e si trobat hi se-
 ra: deu esser mes en poder del con-
 fessor: lo dit contrast. E si per ventu-
 ra confessor trobat noy sera: lo con-
 trast du esser mes en poder de bōs
 homens: qui temen deu e anima e
 que sien de religio e que sien homēs
 honests e de bona fama. E com los
 desus dits bons homens haurā re-
 but lo dit cōtrast en lur poder ells
 deuē hauer tots los dits personers
 e deuen hauer de quascun dells vn
 sacrament: que diguen veritat del
 dit bescompte ho falla: la com es e
 com no e com es esdeuengut lo dit
 bescompte ho falla. E los dits bōs
 homens deuen guardar la fama e
 la valor dels dits personers. Em-
 pero los dits bons homens non d-
 ven pas creure: los dits personers
 deuē donar testimoni sobrie lo dit
 contrast que sien sens tota suspita
 e que no esperē hauer dan ne prou
 del dit contrast perço car segons to

ta raho algun hom no pot ne deu
 fer testimoni en algun fet: de hon
 esper dan ho prou hauer per algua
 raho: si donchs les parts no si acor-
 daran: E qualseuol cosa: q̄ los dits
 bons homens d'ran ho pronuncia-
 ran sobrie lo contrast desus dit: allō
 deu esser seguit: e als no. E per aco
 son fet aquest capitol.

De nau qui alleujara

de exarcia apres que haura carre-
 gat. Capitol. cccv.

I algun senyor de nau
 ho leny haura carregat
 en algu loch de roba de
 mercaders si lo Senyor
 dela nau ho Leny aqui
 en aqll loch mateix: hō haura carre-
 gat: o en altre loch alleujara o hau-
 ra alleuiat per qualseuol raho: e cō
 lo dit Senyor alleujara ho fara al-
 leuiat aquella dita nau ho Leny
 ne traura ho fara traure Ucles ho
 ancores ho algua altra exarcia: ans
 que la dita nau ho leny sia descarre-
 gada: e ala dita nau ho leny vèdra
 ho sostendra algun dan ho perdua
 ho consumament: si al dit Senyor
 prouat sera: que per culpa dell o dla
 exarcia que treta ne haura: sera es-
 deuengut lo dit dan: lo dit senyor
 es tengut de tot esmenar e restitu-
 hy: sens tot contrast. E si al dit sen-
 yor trobats no seran alguns bens
 ne haura de que puga esmenar e re-
 stitubst lo dit dan y als dits merca-
 ders: si es acōseguit ell du esser pie-
 e mes en poder dela senyoria: aric-
 com a comandatari: car tot senyor

de nau ho l'eny es e deu esser dit e rebut per mercader e per comanda tarí en tots los negocis: que ell haura a fer ab mercaders per raho d'la nau ho l'eny: e aco p moltes rahons les quals no cal ara dir. E per aco son fet aquest capitol.

Com deu pagar nolit en fet de get.

La. cccxvi.

Com la opinió d' molts sia en diuerses maneres del nolit: com deu pagar en fet de get: e com no: opinió es dalguna d' tot lo nolit: quel senyor dela nau ho l'eny reb de sos mercaders: que si la nau ho l'eny haura girat en aquell viatge que per tot aquell nolit deu pagar lo senyor dela nau ho l'eny en aquell gir. Item es opinió d' altres: que si lo senyor dela nau ho l'eny pren nolit ari dela roba girada com d'la saluada: que du pagar en lo get tan solament per aquell nolit: que ell reb dela roba girada. Item es opinió d' alguns altres: que si lo senyor dela nau o l'eny no pren nolit dela roba girada: que ell no deu pagar daquell nolit: que rebut haura en lo get. E quascu d'ls mercaders ho altres persones: que les dites opinions han en si: les pessen hauer e dir ab bon enteniment e en aquell los deu esser pres. E per co los antichs antecessors nostres qui primerament anaren per lo món en diuersos lochs e partides: ells veent e entenent les opinions d' sus dites bagueren de consell e acort en

si mateirs: en quia manera ells porien tolre e remoure les dites opinions. E aco per tolre cōtrasts e treballs: e que no puguē esser ne esdevenir entre los senyors de les naus e l'eny e los mercaders ne encara ab altres persones: qui ab ells haguessen a fer per alguna raho: perco ells no planyen lurs treballs nougitaren a negligencia: per hauer ne merit de deu e amor e grā de gēts: e per tolre los cōtrasts e les opinions d' sus dites: digueren e declararen o arí: com en aquest capitol es escrit e ordenat. Que tot nolit qui pro mes sera de donar per mercaders o per altres persones al senyor dela nau ho l'eny que li deu esser donat e pagat sens tot contrast: segōs empero los cōstitucēs e empremiers: que sera fetes e empreses entre los mercaders e totes altres persones ab los senyors de les naus ho l'eny e los senyors de les naus ho l'eny son tenguts de pagar en fet de gir per tot aytant com los sobirara del nolit: q' ells rebut hauran dels dits mercaders e encara de altres persones per lo dit viatge. Empero es ari a entendre que los senyors de les naus e l'eny deuen abatre e levar dels dits nolits lo loguer dels mariners e la vianda e totes aueries: q' fetes hauran per lo dit viatge: que iustes sien. E de tot aco de sus dit d' uen cōprar los senyors de les naus e l'eny ho home per ella ab los mercaders ho ab qui ells se volran. E si ho volran leixar en lur fet: aco sia en voluntat dels mercaders. E ari los

senyors de les naus e lenys son tenguts de metre e de pagar en git per tot ço: que net los sobriara de nolit: que ells rebut haurã dels dits mercaders per lo dit viatge: hon lo dit git sera estat fet per sou e per liura: aricom fara la roba saluada a la gitada: e si per ventura hi haura alguns dels mercaders ho tots: qui diran: q̄ lo senyor dela Nau ho leny mera e paga en lo dit git plo torn que ell haura: ço es a saber del nolit que ell dit senyor hauran de altres mercaders ho d' aquells mateixos: ho de altra roba ho de aquella mateira: si ab ell sen tomaran: los senyors de les Naus ho lenys nols ne son tenguts per alguna raho: pus lo git sera ia comptat dell altre viatge: e perço que la roba que la Nau ho Leny porta al retorn del viatge no es aquella: ne de aquells mercaders: ne es obligada a aquella ne es raho: que u sia: ne ho dega esser p alguna raho. E axi per les rahons defus dites e encara per moltes altres no es tengut en lo git: que fet sera en lo primer viatge del nolit: que haura del torn per alguna raho. E per ço son fet aquest capitoll defus dit e per les rahons en ell cõ tengudes: no contrastant algunes rahons en alguns altres capitols contengudes.

De patro e mari

ners quis volran abster d'amar en lo viatge. ¶ Capítol. cccxviij.

Si algun senyor de nau ho leny acordara o baura acordat ma

riters per anar en algun viatge: lo qual viatge sera ia entre ells declarat e certificat en lo dit acordament los mariners son tenguts de anar e de seguir lo dit viatge: segons la forma en que seran estats acordats ab lo dit senyor dela Nau ho leny: si dõcha los dits mariners abstraire no sen poran per algunes rahõs ho Condicions: que son la declarades en vn capitoll: hon parla de les dites condicions. E aço defus dit deu esser menys de tot frau. E si per ventura com lo dit senyor dela nau ho leny haura acordats los dits mariners: ell se voltra en persona abster de anar en lo dit viatge per sa auctoritat: e no per algua raho: que ell escusar se pugam: romãdre dega del dit viatge: sino tan solament que es sa voluntat que romanga: si lo dit viatge hon lo dit Senyor haura nolletada sa nau ho leny: e encara haura acordats los dits Mariners: sera en loch perill los e de dubte: si lo dit Senyor se abstraure de anar en lo dit viatge segons que defus es dit ayrambe sen podẽ abstraure los dits mariners si ells se volran. Mas empero si lo dit Senyor romandra ho voltra romandre per iusta raho escusa que haura: seu ho entenen als dits mariners: com los acorda: ell pot ben romandre: e los dits Mariners nos poden escusar: que no vagen en lo dit viatge per alguna raho: salvo per aquelles rahons qui defus son dites en lo dit Capítol. E mperõ si lo dit senyor roman ho vol rom

man dre: ho romanga ab iustaraho
o no iustar: e los dits mariners pran
en lo dit viatge: ey volran anar: lo
dit senyor los es tengut de donar e
de metre home: qui sia çufficient d
tenir lo seu loch: e encara que sia tē
gut e obligat als dits mariners de
complir totço: que entre lo dit sen
yor e los mariners son empres com
los acorda. Lo qual dit impedimēt
deu esser legit en presència de aquell
qui los dits mariners acorda: e en
presència dels dits mariners e enca
ra daquell qui per senyor en la dita
nau ho leny entrara. En arí los
dits mariners son tenguts de fer e
de obehir tots los manamēts qui
iusts sien: de aquell qui per senyor
los sera mes e donat: tot en arí com
faeren a aquell quils acorda. E si p
ventura aquell qui los dits mari
ners acorda: e ladonchs era senyor
dita e manara als dits mariners:
io coman a aytal la mia Nau ho lo
meu ley: ell vos don e ell vos met p
senyor: que vosaltres facau ari per
ell com ercu tēguts a mi: si en lo dit
viatge anas: si ell dita les paraules
desus dites als dits mariners sens
alzu reteniment que ell noy fara: lo
dit senyor qui los dits mariners ha
acordats: ses desespit dels dits ma
riners: e los mariners dell e de tota
obligacio e conuinença: que ab ell
haguessē: si los dits mariners cōpli
ran e attendrā totço que ab ell hau
ran empres per lo dit viatge a aqll:
qui ell los haura dat e mes per sen
yor. Mas empero si los dits mar
iners no attendran a aquell: qui per

senyor los sera mes e donat: les con
uinences ho empersions que ab a
quell quils acorda: hauien prome
ses e empreses per lo dit viatge: a
qll los ne pot demanar e fer demā
da tota hora que ell se volra. E si p
ventura los dits mariners atten
dran ho hauran attes e cōplit tot
ço que en conuinença sera empres
a aquell qui p Senyor los sera mes
e donat en lo dit viatge: e estant en
la dita nau ho leny aquell qui p sen
yor los sera dat fara ab los dits ma
riners algun contracte per cambia
ment de viatge ho per alguna ma
nera: si per lo contracte nouell: que
los dits mariners hauran fet ab a
quell a qui la dita nau ho leny sera
stat comanar: e encara per Senyor
los sera stat mes e donat: se moura
entre ell e los dits mariners algua
questio ho demanda per raho del
cōtracte nouell entre ells fet: si aqll
qui dela senyoria dela dita nau ho
leny se despossehi: e hi mes aquell:
ab qui contracte nouell sera stat fet
el metre en possessio: e encara se dese
xi dels dits mariners: els mes p sen
yor aquell: ab lo qual lo dit contra
cte son fet si ell moura questio ho d
manda contra los dits mariners p
raho del dit nouell contracte en no
seu propi: no ho deu ne ho pot fer p
alguna iusta raho: nels dits mari
ners no li son tenguts de respōdre
ne algun hom ne jutge nols ne pot
forçar: segons les rahons en lo capi
tol declarades. Mas empero si a
quell a qui ell haura comanada la
sua nau ho leny li dara ho li haura

donat son loch: ell pot fer la dita q̄/
 stio ho demanda en loch e en nom
 de aquell. Mas en nom seu propri
 no pas. E ari si ell fara aricom de/
 sus es dit: los dits mariners li son
 tengurs de respondre en altra ma/
 nera no. Mas empero si aquell a
 qui la dita nau ho leny sera coma/
 nat: fara ho haura fet alguna cosa q̄
 sia ho dega esser a dan d'la dita nau
 ho leny per alguna manera: que iu/
 sta raho no sia: aquell q̄ la dita nau
 ho leny li haura comanat lin pot
 fer demanda: dela qual cosa no cal
 altre dir ne rrecapitular. Perço car
 quascuns tan cert que sab ques ha
 a fet del seu mateix e que no. E per
 la raho damunt dita e declarada fo
 fet aquest capitol.

Sins aciba uē par

lat de les leys e ordinacions de ac/
 tes maritims mercantiuols: ara po
 farem ordinacions en fet de arma/
 da maritima.

Ordinaciōs de tot

verell qui armara per anar en cors:
 e d' tota armada: ques faca per mar
 E primo de almirall capita e arma/
 madois.

La. cccviiij.

Rimerament deuē
 iurar lo Almirall e
 lo capita: e los arma/
 dois de les Haus ho
 de les galeres ho dies
 sageties del guany q̄
 fara la nau: que pas
 cada la v'sanda qui sera manleua

da ho exarcia ho alguna manleuta
 quca fara per auctoritat dela nau q̄
 pagada aquesta māleuta ho despe/
 sa que ells deguen donar a quascū
 leny la sua part. E en aquesta forma
 paguen aptambe les altres messiōs
 quascuna ala sua forma. E si per v̄
 tura algun hom fos en la nau: qui
 per auctoritat dela nau hagues mā
 leuat: ho fos fermanca per coman/
 dament del Almirall e dels arma/
 dois qui hagues manleuat ho fer/
 māça sobre los seus bens aquell al/
 mirall lon deu rrec e fer pagar del
 primer guany: que la nau faça o los
 lenys qui van ab ella. E perço fo fet
 aquest capitol car moltes Haus se
 desfarmaten que alguns regidors
 manleuen: e fan fer fermances per
 que se scruien: e les Haus fan lur
 viatge.

Com deu esser cōpta

da la messio e lo guany en nau ar/
 mada.

La. cccix.

Acara deuen saber: com
 se fara de aq̄lls homēs:
 qui venen en Nau com
 han guanyar: ho no guā
 yar: que los dits homēs
 qui venē: es mester: que
 paguen ari be lurs parts dela dita
 messio com si y hauen estat tota via
 e segons que lom sera: deu hauer
 millorament ho p̄joramēt d'aytāt
 com hi haura estat oy stara: aricom
 ara que vn home entre en la nau: e
 noy esta mes de .x. ioms ho vn mes
 ho dos ho quant que y estiga: e los
 altres hi hauran estat vn Any ho

mes: e hauran refrescat la nau dues vegades ho tres del guany q̄ hauran fet ho de manleures: aquella q̄ mes hi hauran stat: aquells ne deuen hauer millorament. Mas en aço deuen hauer lalmirall: e lo capitane e lo norrer maior e los clauaris e lo escriva esguart sobre lur sagrament que ells ho degan arbitrar segons lestat: e segons la forma del hōcar aquell pota esser tant prou: ho que fos tant ho dar mes: que aq̄ll deura hauer tant bona part: com si tora via hi hauiá estat.

De comit ho senyor

de galera ho de fusta manca armada. Ca.ccc.

Si algu qui vna per si mataix ab galera ho ab sagetia: sol q̄ vage menys de nau ho de armada de senyoria: Deu hauer la quinta: e tots los

homens son tenguts de fer son comandament: axi com a comit deuē fer. Encara si va detras nau: ho que sia a companyia de nau: e la nau ha ta per si de nau ho altre lēp estrena de. x. besants: deu ne hauer lo comit ij. e si es de. v. besants: deu ne hauer ij. En aptal forma: que estrena de v. besants en auall son del comit. ij. besants: e vn besant es del capita: e los dos besants de uen esser del norrer dela nau. E si munta mes de. v. besants: deu venir en poder del almiralle del cominal dela nau. mas tota via aquestes tres al comit saluats: si son mes de cinch besants

es son mes ho menys: en aquella forma ne deu hauer. Encara mes: q̄ si lo dit comit pren leny de batalla que sia altre leny armat: deu hauer les armes del altre comit. Encara que pot cambiar les armes per milors: fins al cap del viatge. Encara de tot leny que prenga a batalla galera ho altre leny que sia: du hauer vna ancora e la senyera. Encara du hauer de refrescament la nau vna part e miya. E tots aquells qui son en la galera: deuen fer lo comandament del comit ho sia galera ho sagetia ho altre leny.

De comit. Ca.cccj.

Comit du iurar e fer bo menage al Almirall e al cominal dela nau de no partir sens la voluntat del almirall ho cominal en pena dela persona e

si no tallar cap de nau: si donchs lo rasayre no li prenta lo timo: e si ell lo tallaua: quel deu al pus tost que püsca recobrar. E si ell per altra rassa ho ho sabia: ell es tengut per fals e per desleal: e deu perdre la ma: si ell lo talla o l fa tallar. E si tāt sera que ell lo tallas que fos fet per rassa ho per altra trado: que homi loypugapriu: deu esser mes en vn pal: per lo ces: e que li isca al cap.

De quinēces. ca.cccij.

Quinēces primerament dela nau e dela vñanda quel almirall e los armadors e lo capita e aquells qui armaran la

nau: faran segons: ques empendrà e segons se partiran: mas lalmirall e lo capita ho deuen manifestar: sin son demanats: e sin son demanats no son tenguts de dir ho: en ayrant empero: que lalmirall du donar poder al scriua: que ell ho manifesti: e deu ho dir als homens: qui vedrà en terra e en Rau per acordar se q̄ ari es: que com los armadors armē la nau: ells poden metre: segons q̄ ells se posaran. E com los homens se acordaran: guarden se: si y volen anar ho no.

De les parts ques deu en fer en nau armada. La. cccij.

A cara deueu saber: quantes parts deu fer la nau e quantes no. Si la nau es ab galeres o ab lenys armats: si son mill persons: deuen fer .vi. milia

cc. parts: encara si la nau ha. d. persons ab los lenys armats: du fer. iij. milia. c. parts encara si la nau ha. cel. persones: deu fer mil e. dl. parts. encara si la nau ho leny ha. el. homens du fer: de clxxx. parts. E ay com creyren los homens: en aris creyren les parts: e ables parts se milloran los homens segons q̄ls seran stats pus e sufficients dels officis: que faran. Empero aco deu jurar lo capita e lo notyer maior: e los clauaris e los conestables en aquesta forma: que hi du hauer. iij. notyers los millors quey sien en la nau e tres proers e. ij. clauaris e dos ballesters ab lo conestable lur e dos homens darmes ab

lur conestable: que no pugē res fer per parentesch ni per altre seruey: que degan hauer: ho quen hegen pres. E en ay ab voluntat de tot lo cominal dela nau ari d'la vna part com de l'altra a quelli hi diguen ab veritat e que partesquen lealment en presencia del almirall: e aquell q̄ fara a millorar: quell milloren. E ari be deuen millorar lalmirall sobre les sues parts com los altres: si ell es digne de millorament e que sia sufficient de millorar. Encara atres si clauaris e notyers: e ballesters e a tors homens darmes. Mas a nēs gu no podē tolre res de les lurs pres ço es si es proer ho ballestes o altre bom segons que deu hauer.

De notyers e altres officis: dela partto. La. cccij.

A tota nau de cors de. c. Mariners deu hauer xvi. notyers e. xxiij. probers. sol quey haia mil persones. e sin hi ha. d. Deu hi hauer. xij. notyers: e sin hi ha. ecl. Deu hi hauer vlij. notyers. E le scriua el Notyer maior deuen hauer millorament per notyers. Saluan la conuineca que haura feta lalmirall al notyer. Que si li conue mil morabatins sobre les. x. parts ell los du hauer: empero quel capita sia ala conuineca e le scriua maior: saluant que aquell notyer hi sia sufficient: e si noy es sufficient: pot lo gitare metre hi altre. Encara Scriua deu hauer. x. parts

aricom noyter. E capella, e metge
 aptambe: e aqueste son aquelles: q
 deuen hauer part de noyter en nau
Mas si per ventura desq bagues
 conuengut noyter ho prober ho al
 tre hom en la nau: e nou sabes fer o
 que noy fos sufficient: aricom es dit
 dels noyters: ari es fet dels proers
 e dels altres. Encara tome ala par
 cio dels parts: que com sera leugda
 la vianda el fet d la nau los senyors
 goes a dir lalmiralle capita els ar
 madors deuen hauer fet encant a
 viij. ioms en pena dles parts. E du
 esser partit: com lencant sera fet: en
 iij. ioms. E perco fo fet aquest ca
 pitol car los almiralls e los capitans
 e los altres armadors farien tant
 star los homens en les terres: que
 ells ne haurien damnatges e moltes
 destrichs: encara deu donar lalmi
 rall poder al scriua e al noyter ma
 ior: que ells puguen pendre tantes
 de robes: que ells puguen metre pe
 yora fins que la Nau volta encan
 tar. Perque lescriua puga prestar
 del fet del lur guany: perque los ho
 mens se puguen somir de meniar e
 de beure fins que la nau hata fet le
 tant. E si la nau ha fet tant de guay
 que pagades les manlentes hi so
 biara: al scriua ablo noyter se dudo
 nar de aco senyorisa: que ells degan
 pendre tanta de roba d la nau: que
 aquells homens pugan hauer que
 meniar e que vestir: segons que ells
 veuran lo guany. E impo quel guay
 sia sufficient e bastant ala damunt
 dita cosa. E per aquesta procuracio
 deu hauer lescriua dos milleresos:

e la meytat es del noyter. E lescriua
 es tengut de fer albara a quascu da
 go: que haura pres. E si los homens
 pienen mes que no deuen: lescriua
 nes tengut que perco son donats a
 quells dos milleresos al scriua: e al
 noyter: e lescriua e lo noyter deuen
 tenir leal compte per tots los ho
 mens qui en la nau iran: e per los
 armadors. E aquesta batlia ha lo
 noyter ab lescriua en fet de cors ho
 de nau armada ho altre leny.

De almirall. ca. cccv

Al mirall pot fer millo: de part
 a quils volta: de .ij. parts o .ij. v.
 ho de .ij. fins en .x. e aquella deu e el
 fet de .v. bonens fin en .viij.

Al mirall pot fer conestables.
 E pot los millorar d vna part
 sobre los altres: e sobre la coneguda
 de aquells: qui hauran multiplicat
 les parts.

Al mirall: pot millorar tot offi
 cial: sol que sia sufficient ab vo
 luntat del cominal de la nau. Tot
 aco ari com d sus es dit: son fet e fer
 mar: tot en ari co los altres capitls

Ordinacio de cors.

Capitol. cccvi.

Bales costumes del cors
 de nau ho leny de roims
 si entes: que leny qui
 no rem: e que hata gas
 bia sa aptal capitol com
 nau: ari fo stablr. Comencem al al
 mirall: qui sera dumunt larmada:
 que primerament deu jurar als ar
 madors: que ell sia fecl e leal e obfo

uant en totes coses que conueni
guen ala nau e als personers a qui
armaran: co es dela nau e de exar
cia que ell prometra: e haura assig
nada als armadors. Es algu es le
uat almirall: ho la nau sia sua ell du
manar al noyter ab pena de sagra
ment: que ell dega manifestar totco
que peccanga al cors dela nau per
aiudar se de tot lo que ha mester. E
lo dit noyter maior: ab los pances
los quals son appellats noyters en
cors: hi deu anar ab .iij. fins en .viij.
e aquells ab lo dit noyter deuen ho
manifestar ala nau e al almirall ab
sagramet enari: que ells no puguē
dir sino la veritat. E lalmirall tot e
nari cō lo noyter ab aquells altres
noyters ab sagrament hauran dit:
ell ho deu fer a saber als armadors
aprambe per sagramet que ell noy
faes dir mes ni menys dela veri
tat. Es lalmirall axi nou fara: ell
deu perdre .r. parts deles sues: e de
uen tornar al comital dela nau: sia
la nau sua ho no: encara lo ban que
sera posat en nau a aquis per iura
ra. co es la pena que seria donada
a algu per sagrament fals tot enari
deu ell pagar aquella pena. E qual
seuol altre de menor tro al maior.
Encara si lo noyter haui fet ab ell
algun pati: que ell degues dia exar
cia ho deles altres coses: lo que no
feta: lo dit noyter deu perdre les
sues parts e totes les armes: e de
uen esser del cominal dela nau. En
cara lalmirall deu fer scriture en pos
der dels armadors: co quel noyter
haura dit dela exarcia e deles al

tres coses. Es si lo noyter no dira la
veritat: deu hauer la dita pena. La
mirall deu acoser als mercaders
en pena sobredita. E los mercaders
deuen atendre al almirall sos pena
doblada: co que li hauran conueni
gut. Lalmirall es tengut al noyter
e a tot hom de dir: quant pien per
la nau e per la vianda: e com man
leua e com no: si loy demanien. En
cara Almirall no deu metre algun
son parent per noyter maior: sots la
dita pena: si nou sabia ab voluntat
dels personers e armadors e del ca
pita. Sapiau en cara: que almirall
no pot metre capita ne capita Al
mirall sino ab voluntat dels arma
dors. Encara almirall ni capita no
pot girar algu hom de offici per al
guna esquita: que li haura: si ell no
era malmerint ho que hagues fet
perque: e que tot lo comital ho cos
negues ho que no fos sufficient: en
tal cas loy pot girar e metren altre
empero que no valgues menys de
aquell: si donchs nou sabia ab con
sell dela nau. E lalmirall deu jurar
de attendre: co que promes ha: a
tot home: sia personer sia armador
sia noyter sia conestable sia hō dar
mes ho seruicial sia Mercader sia
sarrab ho crestia: ho iueu. E tot
co que prometra en la nau: o en ter
ra a tot official dela nau: ell ho deu
tenir tot enari: cō promes los haur
ra: saluant empero: que aquell sa
pia fer co per que la conuinenca li
haura feta lalmirall. es si aquell no
sabia fer ne dir ne obseruar: co que
hauran conuengut: lalmirall no li

es tengut dela conuinença: que li ha
uia fet: e pot ni metrevn altre qui
sia sufficient en presençia del comi
nal dela nau.

Encara almirall deu demanar de
consell cō deu partir de algun loch
a tot lo cominal dela nau. **C**rem
si manleua res en la mar ho pren d
sos amichs res atrestal. Encara si
deu fer vna fariça: a trestal. encara
si cambia nau: atrestal: e ysa tomes
atrestal. Encara de exarcia ho de al
guna gran cosa atrestal.

Almirall q̄ va a parts pot refres
car sol que los armadors e psoners
ho vullen. Encara almirall ho sen
yor de nau no pot donar ni vendre
exarcia de. v. besants amunt sens
sabuda dels armadors e dels pers
soners. es munta mes de. v. besants
tot lo comuna a demanar e sin hi
haura sol vn mes dela part qui di
gues hoc: encara que l'altra part di
ga no. **L**almirall ho pot fer. e atres
tal pot fer de aquella part que di
ra no. **M**as aços deu jurar p los
notxers e p los probers e sobre tots
per los armadors e p los personers
qui son ab ells ensemps daquella
part maior. Encara dū l'almirall ab
coneguda e ab voluntat dels not
xers e dels probers nietre clauaris
e dels ballesters e homes darmes
ço es d vn notxer e vn personer co
es armador e vn prober e vn hom
darmes de lança ho ballester. **E** aç
go que la maior forca fa cordara: siē
sets los clauaris. **E** scorcolladors
atrestal com de clauaris.

Almirall pot metre prober a
coneguda dī notxer: perço car
lo notxer coney los mariners.

Almirall pot metre e leuar cos
arestable dels ballesters ab vo
luntat del capita.

Almirall pot leuar gansanos
net ab voluntat del capita.

Almirall pot leuar guardians
dels sarrahins e dela vianda.

Almirall pot leuar gabers e ti
moners e sobreguardians.

De notxer. ca. cccvij.

Dixer deu hauer hono
rament. çoes que si pren
algdes armes: e lles pot
tenir fins al cap dī viat
ge: e en totes parts que
li sia donat de vianda:

deu esser seu: e pot sen pendre. **E** to
tes coses que pren en esuchiment
de nau que valla de. v. besants en
auall: es seu. **E**n tot carnatge se
pot pèdre vna bestia d millo ramēt
Notxer pot manar totes coses: que
facen a fer en nau.

Notxer deu hauer de honrament
com refrescament ve en nau: vna
part e quarta.

Notxer deu hauer. x. pts e puys dū
star a cosimēt dles sobiepts: q̄ farà.

Notxer pot pèdre dī encant mēys
vn besant.

Notxer deu hauer vna vela d mig
que sia en entena: e sino es en entel
naprenga qualsevol.

De probers. cccviij.

Los probers de nau esser acod
mandamēt dels notxers d po

pa. E deuen salhar e guardar tota la exarcia: e deuen hauer vna ancora e vna gumena la millor: que troben en ferida ala ancora: e si per vèrta noy hauria gumena enferi ala ancora: deuen pendre la millor: que troben en la Nau. E deuen hauer q uascu. v. parts: e de les parts farā en la nau de millorament: lo noier el dos pioers e dos clauaris deuē jurar que per diners ne per paten tesch ni per amistat no diran que a quells qui faran amillar: que siē millorats. E si prober nō ha mes les armes que deu metre: lo almirall el capitā les poden metre per ell e metre les hi en tal preu: cō ells se volran: ala paga que li faran.

Ballesters. ca. cccix.

Ballesters deuen hauer en ayricōm stant per conuinent ab los Armadors e almiralle capita: e com deuē hauer dues ballestes de dos peus: e vna de strep e. ccc. passadors: e per punt e cupraces: e fader e coltell e curera e capell de ferrē. ij. crocs. E si aco conuee nou met: sta a tierce del almirall: e lalmirall ho pot cōpiar e metre per ell: e pot lñ compiar de vn diner dos ho a la voluntat del dit almirall e del Capita e dels armadors. ballester da haur. v. pts e dls parts ques deuran millorar si en coneguda de. ij. Ballesters ab lur conestable qui deu iurar ab aqlls tres Ballesters. Enxi com lo not per iurara per los mariners. E lo

capita hi deu dir ayrambe per lo sagrament: que ell haura fet. Ballesters deuen hauer tots los capells que trobarā en la cuberta dla nau qui s pendra: e tots los crocs: qui abans hi sera.

Homens darmas.

Capitol. ccc.

Es homēs darmes co que han promes al Almirall e a sos cōpanyos deuen metre e si no: per aquell cap en q son los ballesters: serien ells a voluntat dl almirall. Los homens darmes deuen hauer totço que pugan tolre als altres homens darmas: que ten guen al cap: al esuair que farā mas puā que la nau sera esuabida: nols deuen tocar res. E han. iij. parts mas totço que lalmirall los prometra per esuahir ho per muntar ho per fer armes: los deu donar ell e lo capita. E ell deuen fer ari com han conuengut: e per la conuinenca: q lalmirall los ha fet: e ia la los atē ells son tenguts de tenir e de guardar la sua persona a mort e a vida. E si ell nolals atren: ells agra poch no lin son tenguts.

Gabiers. Ca. cccxi.

Gabiers deuen hauer: ari cō han gran empica e prometran. E de uēesser en puā. ij. e. ij. en mig. E deuē hauer les armes dls altres gabiers.

D pes e mesura. cccxij

Si algun home se fals Res ho te false mesures: ho me

tra aygua en lo vi. Espuir quel han
racridar: deu perdre la bota si vi
e totço: quen haura hagut e deuē
ho pendre los consols e dar al co
minal d'la nau. E si los cōsols hi cō
senten: deuen esser marcats al frōt
de foch.

Sobregardians .

Capitol. cccxiij.

Sobreguardians deuen
esser. viij. e deuen hauer
per cert. viij. besants p
home: e los archs e les sa
bates daquells que hō
piē en terracenia e les sperdenyes.

Timoners. c. cccxiij.

Timoners duē hauer: aricom
lalmirall e lo capitae lo Hor
rer empendrā ab ells. Elalmirall
es tengut de fer los paga saluant
lurs parts.

Barbers. ca. cccxv.

Barbers atrestal cō los timo
ners e sentineros aricom se po
tan posar.

Bāfanoners. cccxvi.

Bāfanoners deuen hauer. v.
besants per gāfanoner. E si
ha senpera en proa en la nau que pē
dran deu esser lur.

Barquers. c. cccxvij.

Barquers deuen hauer
tots los coltells: daqlls
qui remē: e totes les te
stes de les besties: quis
mengen de refre scāmēt
en la nau.

Escuehidors.

Capitol. cccxviij.

Escuehidors deuē hauer
co quel almirall los p
metra: ho. l. besants o. c
o. r. e aco deuē tēir tots
aqlls de la nau p serm.

Afferradors. cccxix.

Afferradors deuen hauer. v. be
sants e tots los rompogalls: q̄
sien en cadena de l'altra nau.

Dela guarda del al mirall.

Ca. ccc. xx.

Dels los homens de la
Hau son tēguts per leal
tat al almirall de saluar
e de guardar amont e a
vida de totço que li pro
metrā en loch de homa
natge: aytant com ab ell estarā en
aquell present vlatge: e mētre que
sien als cors. Elalmirall es tengut
a ells de tot ço: que ls prometra de at
tendre de son poder: saluant q̄ ells
li sien cūfficiers. E si lalmirall nols
atrenia co: que promes los haura: a
quells no li son tēguts dalguna cō
vinenga: pus que ell lals hagues ro
ta. Empero que ell lals pūca attē
dre de son poder: car altramēt ells
li son tēguts: pus q̄ ell no o pot fer.

Escorcolladors.

Capitol. cccxx.

Escorcolladors deuē ha
uer. x. besants p home.
E si mēcharan amor a al
gu: deuē hauer les lurs
parts en coregudes: sol

que hom los ho puga prouar. E de
nè hauer d' tota moneda: que a tro
be en le corcoll de .c. besants. v. mil
larsosse de .c. canies de tela. v. E si
per ventura hauran feta maestria:
e que diguessen: que nou han vist:
e que fessen: que en altra part guar
dassen: e quels leirassen passar: de
uen perdre lo vn vll.

Seruiçials. cccxxij.

Seruiçials deuen hauer
dues parts. E deuen pè
sar dels Sarrabins ma
lalts: e dels malalts de la
nau: e escòbrar la Nau.

E si lo seruiçial es hom
d'armes du lo millorar lo capita en
la sua lealtat aricom ha iurat.

Mestre d'Arça.

Capitol. cccxxij.

Mestre d'Arça deu hauer los ser
raments del altre mestre d'Ar
ça ab que clauara.

Ballester. cccxxiii.

Ballester du hauer tots
los ferres de altres bal
lesters. E es tengut de
fer cordes e de adobar
ballestes als ballestes
e a la nau: e de amostar

com ho facen los altres: qui ser no
sabrà ço que pertany a ballestes
de empenar e de fer astes e cordes e
serralles. E per ço deu hauer los fer
res del ballester: qui serà en altra
nau ho lenye lo seu apatellament:
qui pertenyera a ballester.

Calafat. Ca. cccxxv.

Calafat deu hauer los ferros
de los altres calafats e vna go
nella ho vna cota del altre calafat.

Rey de seruiçials.

Capitol. cccxxvi.

Rey de seruiçials du hauer los
millors ferros: q' sien en la nau
e vn caldero entre ell e los infants.

E deu lo dit rey pendre. v. parts: e
nou deu vendre sens volutar dels
infants. E si lo dit rey se vol: no du
algũ hõc metre d'aus en raulell sino
ell: e si algu ni mer: ell los por girar.

Consols. c. cccxxvii.

El mirall volleuar cõ
sols: ell ho du fer ab tor
lo cominal de la nau. E
deuen jurar de arredre
tot ço: quels capitols: q'
hauran fets: diran: e q'

ells de son poder sien tenguts: e de
nen hauer de les penes e baus me
sos en la nau la meyrat.

Be conuinences.

Capitol. cccxxviii.

El mirall du tenir e do
nar tot ço: que haura cõ
niengut ho promes als
oficials ho a altre hom
de la nau: e si ell loy aten

lo dit hom li es tengut de tot ço:
que li promes: aricom si era son hõ
ço es en lo dit vltatge: e amor: a vi
da e a iuda d' tots homs: qui sos
guerrers fossen: e si l' al mirall nou
arredra: aquell ho li es tẽgut d' res
p' que ell li rõp la sua cõuinença. E p'
ço son establut en ar: quel al mirall

atena la cōuinença a aquell: pus a
quell sia cūfficient e bastant a aq̄l
la cōuinença e a aquell offici: q̄ hau
ra cōuenigut al almirall: que u sapia
fer: e sino: lalmirall no lin es tēgut.

Lalmirall e lo capita deuē leuar
del primer guany: q̄ la nau fara: tot
co: q̄ deura per mālenta ho pet tol
ra que hata feta de viāda ho de rar
cia. E pot ho leuar e pagar sens de
manar al cominal dela nau.

Lalmirall e lo capita si han pres
la roba ho hom delanau ho leny:
son tenguts de retre la: sol que a
quell pioue: qui la hauraperduda
ells son tenguts de retre: per q̄ ells
poden leuar de les parts apraint: cō
aquella roba valtra: ho poden leuar
del primer guany: que la nau fara.
E si los dmanadors pncipals noy
son: deuē ho estotar e guardar en
tro: que demanar los sia. E deuen
trametre lretres: la hon los sabran:
que venguen pendre la lut roba. E
si así nou fan: la senyoria los pot
donar rompiment pus quells ho
mens tots ensemps seran: e seran
deirelats: que ella ho haurā pres.

Totes les coses q̄ almirall hau
ra despeses en meniar en altres co
ses a mantenir la companya: que tē
dra ell despups: que ell comença d
anar al viatge e que ell so leuat al
mitall en aquell present viatge tot
ho deu pagar d̄l cominal: fins que
la nau haia desarmar.

Lalmirall pot fer iusticia de tol
re orelles ho de coxer la nau ho per
slla: que sia poca hom sia la nau sur
ta: en que no hata senyoria.

Lalmirall no deu metre escriua
sens paraula dels armadors.

Lalmirall deu fer algun clauar: e
fer teustra quascu en les cambres e
en les caixes rancadures.

Lalmirall pot iusticiar tot hom:
qui rompa caixa ho bala hofar cell
de roba.

Lalmirall pot fer iusticia de ho
mens: per que no faran comandas
ment dels officials: qui seran mie
sos en la nau.

Lalmirall deu hauer de .xx. parts
fins en .xxx. segons q̄s posara ab
los armadors: de .xx. ho de .xxv. ho
de .xxx. ho de .xxxv. tro en así cō se
ra abells auengut.

Lalmirall deu hauer: com nau se
pendra: vn guarniment ho vestis
dura: lo qual se voltra ho q̄ lo mill
lor home vesta: qui sera en la Nau:
que sera presa.

Lalmirall deu hauer vn lit de ro
ba de quascuna nau: q̄ pienguen.

Lalmirall du hauer vna copa dar
gent de nau: que ptenguen.

Lalmirall deu hauer tots los es
crits saluant aquells dels gabiers.

Lalmirall deu hauer vn anell: q̄
tenga algun hom dela nau en ma:
que valega de .xx. besants enius.

Lalmirall pot hauer toya sens dā
narge dela armada de .xx. besants
en auall: e si munta mes de .xx. bes
sats: du tornar al cominal d̄la nau.

Lalmirall es tengut al Senyor d̄
la Nau de fer lo pagat en así: com
ab ell e ab los seus companyōs hau
ran empres: quant la Nau haura
guanyat.

CAlmirall cō la flau fa camp: deu hauer honrament sobre les parts a a concixença e a voluntat del cominal. Ell du iurar com la nau haura feta vela: e partirā del port: hon haura armat: e tenir molt lealmet ço que ha promes: saluant si lome no era cussicient en la cosa: que haura promesa.

CAlmirall deu prestar: aricom ell manleua a la gent.

E si ell manleua: deu los ho fer a saber.

E los Mariners etots los homens del cominal dela nau lo deuen seguir fins que ell desarm: pus que sien aparts. **E** si lo mariner lo seguir: ell pol refrescar en tots pts aptant: com ell se vulla: e si lo mariner lo seguir fins ala sua volūtāt: e desarma: ell no pot res dir als mariners ne als homēs: q̄ en la nau seran de demanar res: q̄ prestat los hata: encara que en algunes parts a la sua voluntat haia refrescat q̄ no roman per los homens. **M**as si haia algu: quin volgues exir. ans q̄ la nau desarmas: deu retre tot ço q̄ haura pres: e deixar totes les armes en la nau: e aco no pot fer sens volūtāt del almirall fins q̄ haia refrescat dues vegades p̄ armar e uon. **E** pus q̄ dues vegades haura armat de nou ell ho pot fer ari: cō es dit damūr: q̄ reta los diners e leix les armes. **E** p̄ ço son fet aq̄st capitols: q̄ls p̄nedors dels diners no deuen retre res: perço cō lalmirall no ret res als prestadors: com manleua: co es de vn diner dos: e ari cō

ell ho reb dels armadors en ari ho ret lalmirall als armadors.

Que deu fer capita.

Capitol. cccxix.

Capita es tēgut de atres dre tot ço q̄ conue ho pmet e ajudar en la nau aptāt: cō ell puga fer iusticia tenir.

Capita du fer a saber al almirall e als armadors totes coses q̄ sapia q̄ fossen dānatge dla nau. **E** deu esfer en la iusticia cominal a tots cells dla nau: e fer tenir tot ço: que promerā al almirall e al dit capita.

Capita deu fer hō dāt cōpte al efciua: lo dia: q̄ la nau hata feta vella dlla: hon haura armat ho refrescat: si hō ne vol hauer cōpte. **E** aq̄st cōpte se deu fer ab. liij. noyers: e ab liij. clauaris: e ab liij. phers: e ab liij. ballesters: e ab dos homēs darmes.

Capita du mostrar: e dir tot ço q̄ lalmirall du fer a algū hō en la nau si lalmirall li tē tort: q̄ ell ab lo cominal dela nau li ho du mostrar e pagar fins q̄ sia fer. **C**apita deu ari be guardar lapt en la nau dls maiors cō dels menors q̄ quascu haia son dret. **E** deu guardar: quels consols nels officials q̄ son en la nau no puguen res fer: qui tort ho dānatge tomas dela nau ni dlalmirall.

Capita deu tenir loch de almirall: si lalmirall no es en la flau: e ha aquell poder.

Capita deu trametre lēps en totes parts ab consell del almirall: e ab manament.

Capita deu anar parlar per lalmirall: e per si: e per lo cominal dlanau a totes naus: per saber qui serā e co que ell fara: sera tengut.

Capita deu metre en les galeres e en los altres lenys cap: cell qui ell voltra en loch seu e puys menar lo dauant lalmirall: e co que ell comā dara: allos fara.

Capita deu fer partides dels homens: qui van en los lenys armars e metre e gitar quis vol.

Capita deu fer atrestal al Leny de rems e de veles e de tot co que ops hi sia.

Capita deu fer donar la vianda en art: cō voltra: e per ayta iorns.

Capita deu stablir les batalles d tots los lochs dlanau: e de tots los homens.

Capita deu hauer respōso de cone stable: e dar se guarda: e si no ho san be: ell ho deu mostrar al Almirall: e co que lalmirall ne dira: quen sia fet.

Capita deu fer mostrar e aparel lar e partir les armes: que son cominals en la nau.

Capita deu gitar los homens cō van a terracenia: e aytal poder ha en los homens: com es fora la Hau: com ha lalmirall en la nau: que lalmirall lo li deu donar.

Capita ha aytal poder com lalmirall quant lalmiral noy es: que ell te lo seu loch tota via faent a saber si ell sera en la nau.

Capita deu metre los ganfanozers en aquell loch. bon veura que faça a fer.

Capita deu fer recollir la gent tota via e destrenyer los.

Capita deu hauer lo quart dles iusticies e dels bās: ques fan en la nau.

Capita deu esser cominal en los consols que si la vn consol ha ab altre contrast: ell ho deu iutiar:

Capita deu estojar tota la roba del mort a sos amichs ho a sa mul ler: e si sen pert res ell ho deu esmenar als amichs del mort.

Capita pot fer encantar la roba del mort sis voltra.

Capita deu veure en los fets dlaporcio del refrescamēt: ques dona en la nau.

Capita pot millorar lo seruiçial darmes ab voluntat del Almirall de mijsa part.

Capita du partir los draps de vestir si hō fa vestidures: e altres empres: que facen a donar ab voluntat del almirall e dels armadors.

Capita deu fer fer: leals pesos e mesures als consols: e si ells nou sã lealment en poder seu deuen esser marcats al front si ells consenten en alguna malefa. E perço son fet a quest capitol: que ells estiguen lealment al cominal dela nau.

Capita es tengut que penyorā q̄ sia mesa en nau a tauerna ho a vida: no la leix vendre: tro que la nau hisca de cors.

Capita es tengut: que algun home de Hau no venia vi ne carn ni vianda: sens que lo dit capita no la veia: e que veia lo pes e la mesura: e si la troba falsa: lo dit Capita liu

pot tolre ab los consols ensemps e los consols ho deuē donar al comunal dela nau.

Capita es tengut: que si la penyorra que sera mesa a la vianda: nou valtra: que ell la deu fer valer: cōen la nau se encantara daco: que haura guanyar: e fer restituyr: que a quell noy perda.

Capita es tengut: que y faça venir los consols: si aygua se met al viquis vena en nau: despuys que se ra cridat.

Capita deu hauer. xxv. parts ho mes si son voluntat dls personers al començament del viatge: e si es voluntat del aimirall: mas aquells xxv. parts no li poden fallir.

Capita deu hauer totes les espas ses dela nau ho leny: qui serapies: mas es a entendre: que es espasa q̄s por a vedre: que sia ligada en balla: no du esser sua: sols aquells quea poran per fer armes en nau: ho q̄ algun home la aporta y son armar aquelles son sues.

Capita deu hauer totes les senyeres: en que haia corda estada ligada ho fill ho agulla.

Cencara deu hauer de q̄scun sarrabi: quis venà: mig besant per ressa ari be del poch com del grā. Encara del sarrabi quis rema mes de c. besants: deu hauer. v. besants e de c. besants en auall. ij.

Item deu hauer totes les capes: co es a enredre gelebles e arzuars e capes que porren sarrabins.

Capita pot pēdre algūes armes si li fallē ho quen pogues millorar:

pero que torn les sues al comu dela armada. co es a entendre colrell ho cuyraçes ho capell de ferre ho gole ro ho altres armadures sola. i.

Capitol qui tracta d

(Escriua La. cccxxx.
Escriua deu esser leal a la vna part com a la altra: e deu aco iurat en p̄sencia del almirall e dls armadors: e com es en mar que han seta vela: du jurar en p̄sencia del comunal dela nau.

Escriua deu retre compte als p̄hers e als notrers e als ballesters e als homens darmes: com hauran seta vela: en ari que los notrers ns deuen metre. .lxxj. e los prohers. .iiij. e los ballesters. .iij. e los homēs darmes. .ij. e los clauaris. .liij. e aquells ell deu retre compte per tot lo comunal dela nau.

Escriua du teny lo cartolari: hō algun hom no puga scriure ne legir ne teny: e si alguna persona lo te fora ell: no deu res vales locartolari e lescriua du pdre totes les sues coses e parts: e deu esser girat de la scriuansa e per la ma en poder de cor: si prouat lles.

Escriua es posat ala maio: lealtat dela nau e de testimoni: car lescriua val per. .iiij. testimois: e torço quel escriua fa aten la nau.

Escriua hi deu esser: com lalmirall promer algūa cosa a algun hō d nau: e torço que pmetra lalmirall a altre hom que lescriua ho oia: ell ho deu escriure: e no deu metre res

si no aricom sera estat dit. **E**ll nou
escriu: e lon demanaren a testimo/
ni en demanda ho plet: ell deu dir
la veritat de ço quen hoi ho veu. **E**
ago deu fer ari be en mercaderia cõ
en cors: car tots los testimonis dela
nau venen al scriua.

Escriua no du res scriure en nau
si la dita Nau no esa prohibis: ço es
com es en mar car no seria tengut.

Escriua es posat en loch de leal/
tate: toico que ell fa: es tégut de no
lietiar e de comptar ho de vendre o
de donar vianda a algüs homenis.
E despuy que ha jurat du esser: cre
gut per la plana paraula.

Escriua ha aytal batlia: que no
es res tengut en la nau de alguna
conuinenca si lescrua no es en pre
sencia. Encara sol que lescrua oia
la vna part e laltra: e ell es en mar:
que sia a prohibis la nau: ell ho pot es
criure: e es tengut: encara que noy
sia la vna part ni laltra. Encara si
lescrua no tramet als guardians
dela nau: no deuen rebre ne donar
res sens albara del escriptua ab son se
gell: que sis perdia: non seria tengut
Encara mes que sens voluntat del
escriua lo senyor dela nau no pot a
algu donar algun hauer sens alba/
ra del escriua. **N**e algun **M**ariner
noy gosa tocar sots la pena del capi
tol. Encara que si algü nolit es fet
ablo senyor dela nau: no es tengut:
si la part se vol: si lescrua noy es: ho
non hi ha carta feta. e si lescrua hi
es: es tengut: sol que ell ho hata oit
que tota vta ho pot scriure.

Escriua pot enca acordar tot ma

rinet sol que no sia prohet de fora: e
lo senyor dela nau es li tengut ap
be: com si ell lo hausa acordat.

Escriua deu esser en totes les cos
ses que porten en nau: sia vianda o
altres coses. **E**ll perventura vevia
da ala nau: de present **L**escriua ho
deu fer partir: e ala sua voluntat pot
millorar qual seuol.

Escriua pot pendre lo millor ter
me e fer fer ala sua voluntat dela por
ta enuers proha. **E** pot hauer escri
ua sota ell seruiçial mas aquell escri
ua qui sera sota ell: no deu tenir lo
cartolar: que **L**escriua ne hauri la
pena damunt dita.

Escriua deu hauer en nau arma
da segons vñ dels panesos: qui son
noyers apellats .x. parts. Encara
deu hauer tots los libres: qui valē
menys de .v. besants lo libre: e si cre
que valguessen mes .v. besants no:
ne libres qui fossen en vala tãr poc.
E tot paper qui fos en caixa ho en
altre loch: es del **E**scriua: e tots los
riners de escriptura: e totes les hay
nes de escriptura que fossen del altre
escriptua.

Item si laltre escriptua dela nau
prenguessen hauria algunes armes
millors: ell les pot càbiar p les sues

Item deu hauer a tot encant .ij.
millaresos per persona: e de perso
na ques rembra .v. millaresos: e en
totes parts que sia: despuy que ell
sera leuat escriptua: la Nau li deu fer
sos opa ell ca son seruiçial. de mē
tar e de beure e de sabates.

Escriua pot damnar home: pus
ha seruir son temps: que homi nol

pot retentir per força: pus conuinē
ca li feu hom que hom lo pagara: cō
hom lo trasch en la Nau ho quant
arna. Aço es ferm e sert.

¶ Scrua es tengut q̄ ell pot leuar
del primer guany: que la nau faça:
la manleuta e ques pach qualque
manleuta que sia d̄ que la nau han
ra refrescat en algū loch. E nos deu
res partir: sius q̄ les málcutes sien
pagades: e daço ha poder escriua.

De clauaris. cccxxxi

Quant clauaris seran leuats
en la nau: ells son tēguts lealmēt
ab lescrua de la nau de guardar
e ser escripture e quascu ne
deu hauer vn escript: e q̄

cu du hauer sa tancadura: e quel vn
menys del altre no puga obrir ni
metre ni traure e tota via lo escript
ua sia ab ells al metre e al traure. E
si per ventura ni haia algu q̄ pren
gues ho donas per comandament
del almirall ho d'altre qui fos en la
nau sens sabuda daquells cōpany
ons ho del scriua: aquell du perdre
la ma: e esser girat de la clauaria e es
ser en merce del cominal de la nau
e perdre les sues parts. ¶ Clauaris
han vn march d'argent en lo cors.
Clauaris han de q̄scuna nau vna
caira la millor quey sia menys d'ro
ba sol lo sust. Clauaris hā totes les
tācadures: q̄ fossen en la nau ho lēp
q̄ hō p̄gues. Clauaris han totes
les cordes dls farcells. Clauaris hā
tots los aguts q̄ sien en la nau: q̄ no
siē en balla ne en farçel ne ē esporta

¶ Clauaris han de q̄scū sarrabi. q̄.
millaresos. E ells deuē donar los
claus ab q̄ clauē les cornes. Claua
ris hā los escarpes: q̄ no siē de me
stre daira e deuē los p̄star a ops de
la nau. e deuē dar cordes a ligar far
cells: entro q̄s encatē e a clauar e a
desclauar los p̄soners. E deuē dos
nar cordes a ligar los p̄soners e a
badafions a ops dls nau si nō haurē

Notxer maior.

Capitol. cccxxxiij.

Notxer maior de la nau
es tengut al almirall: e
al capita: e als arma
dors de la nau de esser le
ale de no donar triga a
les coses de vtilitat: ques puguen
fer en vn torn: q̄ nō hi merē altre: p
co cō nau armada esta quascū torn
e quascuna hora en esperāça de se
guir son enemich ho d' fugir. si ops
li era p̄ quel notxer deu fer al pus
tost e sansamēt co q̄ haura a fer: e a
ço deu iurar. ¶ Trē q̄ p̄parētesch
ni per hauer que lln fos donat: ell
no estiga: que no comande a tots a
quells: qui beu poran fer: e aso deu
iurar lealment. ¶ Trē que per mal
volensa que ell haia a algun home
que nol meta: la hon sapla: que al
tre ho fara millor que aquell. E aso
du iurar. ¶ Item deu dir totes les
maganyes: que son en la Nau de ar
bres e de antenes e de ancores e de
erarcia: quey sia. E siu cela: e que li
sia prouat: ell deu perdre les sues
parts e les armes. ¶ Item si veu
res emblar ho rafa ho bando fer:

deu ho manifestar e castigar. **E**ss no sen volen estar: deu ho dir al almirall ho al capita. **I**tem q̄ ell no faça hō acordar en la nau: si nol concir ne diga: que aquell sia mariner: si nou es: e siu fa: tot lo damnatge que la nau ne piengues: sia sobre ell: ess mar li sabia mal: que ell no sen pogues ajudar si la nau ne ha via a logar altre: lo noyter la pagar. **I**tem ell deu fer totes coses que ell sapia e si per ventura ell no les sabia fer: e que altre hagues hō a logar: entro que sia fer: ell ho deu pagar: co es a entendre tot co que en la nau se pertany per lo nauegar car a altres coses fora lo hauegar noy es tēgur: mas de tot lals es tēgur: pus que a noyter maior la hō puat. **E**ncara si fer nou sabia: deu ne esser gitar: e deu perdre: co que hom li hauia promes. **A**ltramēt ell deu attendre: co que haura promes. e hom art marcy a ell co que hom li prometra. **I**tem que ell no du erir d̄ port ne entrar en port sens voluntat del almirall e del capita e del comunal dela nau. **T**ot aco deu iurar: e encara que per amistat d̄l almirall ne del capita ne dalgun hom no cele: co que veura que fara a fer: ne diga co que no fara a fer: e q̄ faça e faça fer tot co que sia profit dela nau: e si li era vedat: deu bo dir al almirall e al capita: e ells deuen li ajudar a tot saluamēt d̄ la nau. **E** sino li aiuden ne li atenen: co que li hauran pmes: ell nols es rengut de res. **N**oyter deu hauer aytal batlia en la nau: que com sera lo

consell donat dell e del Almirall e dell Capita e del p̄mens dela nau: ell deu fer collar e metre veles: com ell coneixera: que faça a fer. **N**oyter ha a comandar a erir de port e entro tro que sia en pelech fora. **I**tem que tota v̄la que la nau du mudar ell deu comandar a popa: e donar saluamēt: e collar. **I**tem que cō volta pendre volta: queu deu desmanar al almirall e al capita e als panesos: e com seran acordats: que ell faça mudar. **I**tem al entrar d̄ algun port ell deu comandar: e mes a vna ancora deca e altra della: ell don son loch a aquella: a qui haura donat lo iom de comandar. **I**tem que com veura: que faça argir e collar de mig: si ops sera: e mudar laltre vela: que conega que faça a mudar: queu faça fer. **E** si fa a iunyr alguna Vela: ell la pot iunyr: e si hi fa aminuar: ell la du aminuar sens licencia. **I**tem que nenguna ancora nos deu donar a la Rau: que ell noy sia de manar. **I**tem que si guimena ho algun grupal fa a tallar ho a iunyer: ell ho pot fer. **I**tem la Rau no deu mudar sen se paraula del noyter: ne leuar ancora ne prohib sens sa paraula. **A**e deu partir barca de nit sens sa paraula: e sin partia: deu ho manifestar al Capita. **E** lo Noyter deu partir als altres sos companys la venda de comandar: ells fanit a saber al noyter: co que faran. **N**oyter deu esser a arbitrar les parts: q̄ co cō ell coneix los mariners: e deu iurar lealment e dir ab aq̄lle: qui y

ditan. Notrer maior no es tengut de ser manca: que ell faça: pus lome sera anat en la nau vn mes que ell la corda: el anena per auctoritat d la nau. Notrer por càbiar les sues armes ab altres: si millors les troba: si piene nau: e les pot tenir: fins que la nau desarme: e puys que les torn al cominal dela nau: car ell du esser armat: qui esta en popa: mas vna arma deu esser sua. Item deu hauer la quarta part de vianda de millorament. E de tota nau ques rembra. x. besants: e de leny. v. besants. Item deu hauer de tota vela quis parresca ab los altres notrers vna pt e quarta. E pot demanar de refrescament vn besant a tota nau e leny. Notrer es tengut de estar en la Nau: fins que tots aqlls dela nau sen sien anats: e de no par tir entro sia a saluament la nau: e que sen parresca ab voluntat del seu por: co es a saber: q sia la nau desarmada. E si la nau haufa son cabal: no estengut lo notrer: si sen vol anar: pus la maior forca sen anas.

De còsols. cccxxiiij.

Dos còsols deu en iurar en poder del cominal dela Nau e dls notrers e dls armadors e dels phers e dls ballesters e dls homiens darmes: que ells per algun senyor qui sia en la Nau ni per parer ni per altre home ells no faran sino ala maior lealtat q fer puguen e conegame tota via ab còsell daquells quels parra: e que per

parentesch ni per hauer ni per res no facen sino lealtat. E deu en fer fer leals mesures de vi e de tot co: q s venia en la nau. E deu en hauer vn escriua: e deu en hauer. xv. besants per consol. E deu en donar al capità lo terc deles iusticies dela lur pt e vna part al escriua. Item deu en hauer la meytat deles iusticies. E deu en hauer de quascuna nau: que prenguen vn tapit. Item deu en hauer de quascuna nau. ij. besants per homi: so es a entendre per consol: per los contrasts dls homiens: que parreiren. Item es tengut quascun consol: que fasa lealment. E si ell consent malicietat: deu perdre les sues parts el consolatge: e deu esser marcat al front.

Los guardians q son senescalos: deu en iurar lealment: que donen ay tanta ysanda al vn com al altre: fora al almirall. iij. parts: e al capita e al notrer maior. i. part e vn quarto de part. E no duen donar al maior mes que al menor sens paraula del almirall e del capità e del escriua.

Deu en hauer los guardias les pells deles bestes qui en la nau se mengen de refrescament. E deu en hauer los sachos e les sarrtes del pa: si la Nau guanya.

Item deu en hauer de quascun sarrabi. iij. millaresos: e ells deu en los guardar e clauar e desclauar: e si los sarrabins se remen deu en ne hauer vn besant. Item los guardians deu en hauer les parts: segons que sera. E si los sarrabins fugen: ells ne son tenguts.

Com se leuen les quin- tes.

¶ Capítol. cccxxxiij.

Salgu armara nau ho
leny ho galera ho altre
veixell: si costara dar-
mar deu milla sous ho
mes o menys si los dits
veixells guanyaran: del

cabal e del guany deuen esser leua-
des dues quintes: e la vna quinta
deu esser del almiralle dls notrers:
e l'altra deu esser partida entre a
quells qui hauran part en lo sust.

¶ Item si algu armara: e no guaya-
ra: mas acabalara: de aquell cabal
deuen esser leuades dues quintes:
e partides: aricom damunt es dit.

¶ Item si algu armara e no guaya-
ra: ne acabalara: de totço que port-
ara sia poch ara sia molt: deuen ay-
tambe esser leuades dues quintes
e partides aricom dit es.

¶ Item si algu notrer amparara al-
gu: que li arm la sua Notreria sia a
quell la li arma e sera empres entre
ells que ell la li arma a mig seguint
e a mig plant: si lo veixell hon arma-
ra: guaya: lo guany dels diners que
armara deu esser mesclat abço: que
pertanpera al notrer de la notreria
e esser partit mig per mig. Si lo dit
veixell no guanyara: lo dit notrer
es tengut de donar a aquell qui ar-
mat li haura: la meytat de la notre-
ria.

¶ Item si li armara a tot plant e a
tot seguint: si lo veixell guanyara: lo
guany dels diners deu esser tot da-
quell: qui arma. E así lo guany q̄l

notrer fara en sa notreria: deu esser
tot seu. E así lo armador no es ten-
gut de res al notrer: ni lo notrer al
armador: sia que aquell ley guany
ho perda: pus aricom desus es dit:
sera fet lo dit armament.

¶ Item se leuan así les quintes q̄
si monta en suma de .x. milla sous:
leuen hom per les quintes. lliij. mi-
lia e si mes monta mes: es si bualla a
menys leuen hom: segons que sera.

¶ Açí acaba lo libre vulgarmēt appellat:

de Consolat. En lo qual: son los ca-
pitols cleys e bones ordnacions:
que los antichs ordenaren per los
sets maritims e mercantiuols: e en
cara en sets de cors o armada. Los
quals capítols e ordnacions foren
loades fermades e promulgades p
les senyors de dauall scrites.

En lany de nostre sen-
yor deu Jesuchrist
M. lxxv. en les ka-
lendes de Mars fo-
ren fermats per los
romans en Roma:
en lo monestir de sant Joan de Le-
tra per esser tengut tostemps.

En lany. M. cij. en les kalendes de
Setembre foren fermats en Acre
en lo passatge del Hieru rusalem per
lo Rey Luys e per lo Conte de to-
losa. per teny tostemps.

En lany. M. cij. foren fermats en
Malloiques per los Reisans: per
teny tostemps.

Capítols del Rey empere.

Dos Empere
per la gracia de Deu
Rey d'Arago. na Als
nobles e amans lo pro
curador nostre general e alportant
veus de Governador: en lo regne
de Sardenya e de Lorzege e a tots
los altres oficials nres elo dit reg
ne: e a los Batles generals de Ca
thalunya Regne de Valencia: Ve
guer e forueguer e Batle de Bar
celona e no res menys als veguers
e iustices: e salmedines maritis e
Jurats Alcayis: e altres tots e sen
gles Batles locals de qualseuilla
lochs dels regnes de Arago de va
lencia: de Sardenya: de Lorzege:
e Londat de Barcelona: e no res

menys Consols: qualseuilla per
nos constituhits: e per auant con
stituhidois: e a tots e qualseuol al
tres oficials e subdits nostres pre
sents e qui per auant seran: salut e
dileccio. La discreccio humana per
conterures de les coses passades co
sidera les e sdeuenydores: e qnt ma
iors coses e mraiors cauteles: mra
majors cauteles se presenta: tom ha
tam conegut per experencia fins a
ci: que perco com les nauis Lenys
e altres maritims Actells no eren
regirs per degurs e complirs go
uerns: no sols sen seguia perdues
de infinites robes e mercederies
mas encara mors d'homis: E lo lre
perco quant possible sia a nos suby
leuar los perills de les persones e
bens: prouehir ala seguretat dels
nauegants: los capítols del tenor
seguent manam esser ord enats.

Dixim amèr que tot
Mariner ho serui
cial e tot altre qui sia
acordat d' nau ho ga
lera ho de Leny ho
d'altre veirell sia ten
gut e dga seruar e co
plir al Patro de nau ho de Leny
ho altre veirell: qui acordat seras
toto que en lo seu acordamnt haur
ra promes d' seruar e complir. Et
que aquell Mariner ho ballestee
ho altre acordat de nau ho de leny
ho altre veirell: si haura p' esa paga
ho prestch de son Patro ho lochri
nent de Patro que dega seguir lo
viatge: q haura promes: si donchs
no haura necessitat de malaltia ho
que prenga muller ho si alguna bes

retar li sera peruenguda despuys
 que sera acordat: e que de conuinet
 que malalt sera o presa muller hau
 ra: ho la heretar li sera pieuenguda
 que u deia denunciar a aquell: de q
 acordat sera: e retre co que pies hau
 ra de paga ho prestech. E qui cõtra
 fara: en aquest cas dega esser pies: e
 quereta al patro lo prestech ho pas
 gas que haura pies e que pach d pe
 na. c. sous: ho stiga pies. c. dies al cas
 tell: e tot altre patro qui l acordara
 ol seu men: pusque li sia denunciat:
 ques acordat daltre: pach de pena.
 c. sous: enari que lescriua de nau o
 altre veirell en lo acordament quel
 patro ho lochtinent de patro fara
 dels mariners ballesters ho seruis
 cials: deia metre les conuincẽes en
 scrit en lo cartolar del dit acorda
 ment. E quel dit scriua ans que co
 menca ysar del offici: fara sagramet
 en poder del batle de Barcelona
 ho de son lochtinent ho del lochõn
 ho patro scriua posara e la dita nau
 ho veirell: de ysar son offici: lealmet
 Item que tot mariner ho balle
 ster ho altre acordat qui fuge ho de
 sempar per por de mals lenys ho p
 por de fortuna la nau ho lo leny ho
 altre veirell: per que sera acordat si
 donchs lo patro no la desampara p
 mer ho son lochtinent del patro: q
 deia esser peniat per la gola. Empe
 ro si lo patro ho son lochtinent de
 patro desamparara la nau o altre
 veirell: que ans q isca dela dita nau
 ho altre veirell: que en presẽcia de
 aquells qui aqui seran presẽtes: de
 gabir que ell desamparara aquell

veirell aricom aquell qui nol pot sal
 uar: e que licencia tor hom quil de
 sempar. E de aqst desemperament
 faga se lescriua: si en lo dit veirell ha.

Item que tot mariner ho balle
 ster ho altre acordat qui tallõ
 ri de nau ho daltre veirell: ho leua
 ra volta al ori de nau ho de Leny
 quen vata en terra sens volutat dl
 patro ho de son lochtinent: que sia
 peniat per la gola.

Item que tot mariner ho balle
 ster ho altre acordat qui fuge a
 nau ho a leny ho a altre veirell des
 puys que seran parits d la plata d
 Barcelona ho de altre lochõn sia
 acordat: e no haia seruir lo temps
 de que sera tengut ala nau ho altre
 veirell si es trobat que sia pies: e q
 dega retre en tot cas torço que hau
 ra pies d la nau ho leny ho altre ve
 irell: e que pda torço que haura ser
 uir ala nau ha altre veirell: e que sia
 del patro. E que pague de pena cõt
 sous ho stiga cent dles al castell ho
 en preso.

Item que tot mariner ho balle
 ster ho altre acordat ho altre hõ
 de qualque condicio sia que moga
 baralla en nau ho en Salera ho en
 leny ho en altre veirell: que dega es
 ser pies per los altres acordats del
 dit veirell si lo patro ho son locht
 nent los ho mana de part del seny
 or Rey: e quel degan metre en vn
 cep: e que y stiga tant: tro que sia en
 terra dela senyoria del Rey. E que
 sia liurat ala cort: e que pach dos
 cents sous: e que no compte lo seu
 loquer tant: qnt estara al cep e sia dl

patro. **E** si los mariners nol vóllent pendre: que pach d'pena cent sous quascu. Empero si per la dita baralla se segua nafra ho nafres: q' dit barallant dega hauer aquella pena que de vsatge ho de dret de ura haue: segons la qualitat dels acers.

Leny ho altre veirell sia tengut a mariner e a ballester e a altre son acordat de pagar li lo loguer: quel haura pomes: com haip seruit lo temps el vsatge d' que sera tengut al patro. Empero si lo patro li dox naua paraula abans: quel t'ps no hagues seruit: quel dega pagar de tot co: quel sia tengut: ari com si tot lo t'ps li hauria seruit: si d'ochs noli daua paraula per ladronci pruat ho per baralla: ho per gabella: ho si no staua a comadamet de son maior. **E** ari empo que noli dega ofser dada paula en loch d' sarrabins

Leny que si lo mariner ho altre acordat preu colp en la nau ho altre veirell faet lo seruey de la nau oy pre malaltia: que dega comprar son loguer: metre sia en la nau o altre veirell: ari com si era sal. **E** quel patro li dega pagar son loguer: e al tres coses cõplir: segons forma e condicio del seu acordament. **E** mpero si era en vsatge de vltra mar: quel patro sia t'gure dega en tot cas tor nar aquell ab. aquella nau ho leny ho altre veirell: comptant son loguer: ito quel hata: la on acordat se ra stat.

Leny que tor mariner ho ballester de nau ho de leny ho d'altre

veirell qui prenga loguer de nau sia tengut de metre armias: e oes a saber bones cõpiades gorgera e caspell de ferre spasa e coltell e bõies dues ballestes e vn croch e c.c. passa dois ho viratons. **E** que dega aq' les armes empiar tova vegada: q' per son maior metia request per defensio de la nau ho del leny. **E** qui contra fara pagar per bant quascuna vegada .xx. sous. **E** si aquell maior n' metia les armes defus d'itres en nau ho leny ho altre veirell de qui acordat: sera e aq' les com request ne sera no amprata: q' no dega hauer cõprat d' son loguer d'it t'ps q' sus d' hauria ans sia guap' al patro.

Item que tor mariner ho ballester de nau ho de leny que sia acordat: que vata en viatge de vltra mar e hata pres p'stech ho paga dia iature en la nau ho leny de pur q' la nau ho leny haura comenat a carregar sin es request del patro e dels mercaders: ari q' de quatre nits ni saga la. **E** quascuna ables lues armes: ari que faca hom cõpte quel q' hant d'la compar' p' saga en la nau tots ves pres e aquella nit hata cõpte tot son loguer segõs que p' d'ra lo mes.

E si es a vsatge hata la nit .xij. d'it hors b'atcelon esõs: si d'itres emto acordament no sera empires q' sena loguer hi hag' a iature. **E** mpero en aco no es entes les nits: que en la dita nau ho veirell iauran: apres q' aquella nau ho leny se comenc a de smenciar per anar en son viatge. **E** qui contra fara pagar per pena cada vegada .xx. sous.

Item que tota nau ho leny ho altre verell que haia començar ho no començar de carregar si nos nes de galeres ho de altres verells d enemichs ho costars serā en lo loch on la nau ho leny sera que tots los mariners e ballesters acordats qui hagen pres prestch ho paga: seta re/ questa a ells per lo patro ho scriua ho altre en loch daquells: delan en trar en la nau o leny ab lurs armes per defendre. E quey degan estar tant com al patro ho a son lochtināt placia. Axi empo q̄ls dits mariners cōptē a tot loguer. e si lo mariner o altre acordat nos recollia se ra la requesta pac. xx. sous.

Item que tot mariner ho ballester ho seruiçial o altre acordat de nau ho de leny ho altre verell d ga star a manament e a obediencia del patro ho de son lochtinent: de qui acordat sera: e si algu daquests contristaua trosamēt o ab malicia al dit patro ho a son lochtinent: q̄ls mariners els altres acordats dela nau ho verell pregunen aquell ho a quella: qui aquest contrast faran. E quel meten en cep: e ten y lo: tro q̄ aquell haïen en senyoria d loch: on sera lo patro: e aquell meten en poder del ordinari del senyor rey: q̄n faça ço que d dret e per iusticia los parra faedor. E que lo dit acordat no compte de son loguer: mētre stara al cep.

Item que tot mariner e ballester se dega recollir aquell dia: quel patro li haurā dit si la nau ho leny se desomeiara: e q̄ en cōtinēt

que sta recollit: dga comptar en tot son loguer. E si algun mariner ho ballester trobat sera en terra: com la nau ho leny haia seta vela: que d ga pagar per pena. xx. sous.

Item si algun mariner ho ballester ho seruiçial partira ho eira de nau ho leny ho altre verell sens voluntat del patro ho del notxer ho de lur lochtinent: que pach per pena quascuna vegada. v. sous ho stiga. v. dies pres en lo Castell: si pagar nols pot: ho si lo patro ho voltra: que stiga al cep dela sua nau per v. dies: e que no compte sou.

Item si algu ho algū mariners ho ballesters ho seruiçials partiran de nau ho de leny sens voluntat del patro ho del notxer o de son lochtinent de barca: q̄ pach per pena quascuna vegada si es barca de Benescalm de nau: eo es quascun daquells. xx. sous e si es barca altra de Hau ho altre verell: pach quascu daquells. x. sous per pena. E si pagar nols pot que stiga quascu daquells per quascun sou vn dia al castell.

Item que si algū mariner se auēdra ab lo patro ho ab son lochtinēt de star en nau ho leny stant en plai a ho en algun altre loch e aq̄ll mariner extra fora la Hau ho leny sens voluntat del Patro: ho son lochtinēt: q̄ pach p pena q̄scuna vegada. xx. sous e que perda lo loguer que li sera degut tro en aquell dia.

Item que si algun mariner ho altre acordat sera trobat dormint

ala sua guayta que p quascuna vegada pach p pena: si es mariner de popa dos sous e si es de pa vu sou.

I Tem si alguna Nau ho lèy ho altre veirell: p fortuna de mar ho de vèr vèdra en terra a sons q̄ls mariners e ballesters e seruscials e altre hò qui seran acordats de aq̄lla nau ho lèy ho altre veirell: sien tē guts e degan ajudar cōtinuament a restaurar e a salvar la Nau ho lèy ho altre veirell el arnes daq̄lla e en cara les robes e mercaderies: q̄ en a q̄lla serā. Ar̄i q̄ls dits. Mariners e seruscials cōptē tota hora a tot lur loguer: tro q̄l patro los ho d̄siga. ar̄i que si aq̄lls mariners ho seruscials sen partiran: e sen lunyarā: ar̄i q̄ no ajudaran a salvar la Nau ho leny ho exarcies e arnes daquella ne les robes ho mercaderies que en aq̄lla seran que no hagen comprat del temps: que ferust hauran. ans hagen a terre: ço que pres hauran a p̄stech: ho a paga: al Patro: e no res menys s̄ls mariners ho seruscials qui ajudar novoltran: haurā arnes seus e robes en aquella nau ho lèy ho altre veirell e serā saluades: e no ajudarā a salvar e a restaurar la dita nau ho leny ho altre veirell: q̄ll arnes e les robes de aquells sien cōfiscades al senyor Rey. E que tota hora agen aquells mariners o ballesters ho seruscials que no ajudaran star presos tro quel p̄stech ho paga hagen tomat al dit patro.

I Tem si algun mariner ho seruscial sera acordat per raho d̄ nau o leny ho d'altre veirell ho per

lescriua daquella cocha ho Leny: que daquell acordament ho paga ho p̄stech dega esser cregut lo patro ho scriua de aquella Nau ho lèy ho altre veirell. Ar̄i que la cort del loch on lo patro ho scriua acusa ara ho requerra lo mariner ho seruscial de seruar les conuinences entre ells empreses: dega encontinēt pendre lo mariner ho seruscial: e a quell pres tenir tro que haia satisfet plenariament al dit patro ho a son lochtinent: en aco que aquell mariner ho seruscial sera tengut se gōs la cōuinença del seu acordamēt.

I Tem que algun barquer ho mariner ne altre no gos traure ne descarregar de n̄ts de Nau ho de lèy ho altre veirell: ho en nau ho en leny ho altre veirell gra ne al tres robes sens voluntat del patro ho de son lochtinent. Equi cōtra fara pach per pena quascuna vegada. c. sous: e no res menys sia aq̄ll q̄ cometra tals faenes es tēgut de star a diet al dit patro ho a sō lochtinent: en ço que deura.

I Tem que si alguna persona fara fer nau ho leny ho barca ho altre veirell en la plaia de barcelona: e a ops dela construccio de aquella nau ho leny ho barca comprara su sta stopa clauo corons ancores e altres founiments e exarcies necessaries a ops dela dita nau ho leny ho altre veirell per les quals deura d̄ners a les persones de qui compra des les haura: ho si paquell patro ho exarcidor sera degut per tornals als mestres prestant lurs obrers en

construccio daquella Nau ho leny ho altre verell: eaquella persona q̄ construirá aptal nau ho leny ho altre verell de mètre ques cõstruirá se morra ho se absentara ho aquella nau ho leny ho altre verell nauegar no pora ari que conuendras de vendre aquella nau ho leny ho altre verell q̄ aquelles personers a qui sera degur prabo de fusta clauo stopa cotõs ancores e altres forniments comprats a ops dela dita nau ho leny o altre verell ho per ra ho de iomals: sien primers en tẽps e pus poderosos en diet en lo preu ques haura de aquella nau ho leny ho altre verell en tẽps ab les altres persones daquella nau ho leny ho altre verell: en co que bestret hauran: ari que muller ne altre creador daquella persona no puga esser primer en tẽps ne pus poderosos en diet a aquelles persones a qui se ra d̄gur per les d̄stes rahons: tro q̄ la nau ho leny ho altre verell haia setavela en lo loch: on sera construida: sens embarch daquelles persones: a qui per aquella raho sera degur. Fet a empouela daquella nau ho leny ho altre verell sens contrast daquelles persones a q̄ sera degur: q̄ de puy q̄ l̄q̄ vegade si la dita nau ho leny se haura a vedre: q̄ en lo pu daquella v̄guẽ primers aq̄lles q̄ diet co mu ordõ. saluo tota vegada q̄ l̄ psoner sia primer ã la sua pt a tota altra psona q̄ ha creador daquella psona: q̄ aptal nau o leny o altra verell haurá construit. ¶ Item q̄ algun barquer no gos traure de Nau ho de

leny ho altre verell mariner ho seruidal sens volũta del patro ho de son lochti nent. ¶ Qui contrafara: que pague per pena cent sous.

¶ Item que algũ craueguer pesca dor: ne altre no gos metre ne lãscar nãces ab pedra ne ab senalles ne en altra manera en la mar d̄ fõs rrv. passes enius. co es aricomies del mur dela diecana en senyes de ara loch tro al mur de sant daniel per aquells matexes senyes. ¶ Qui contrafara: que pague per pena. c sous. ¶ No res menys quel patro o son lochti nent ho los mariners de nau ho de leny ho altre verell pugan aquelles nances si trobades seran: en la mar ari cõ diu de mur a mur: pedre e tallar sens alguna pena. Empero si algũ pescador craueguer ho altre voltra calar nança ho nances dins los dits termẽs: o puxen fer tansolament calant aq̄lles ab senalles plenes de arena.

¶ Item que algũ barquer ho grõs doler no puga hauer netent en son alberch per barqueiar sclaus si no tansolamẽt dos ari que al lauo de descarregar ho carregar no puga tenir ne hauer sino tansolament dos sclaus. ari q̄ aquelles sien sens p̄ p̄le: o no daltre. ¶ Qui contra fara que pda aquell ho aquells sclaus: que mes haura en aquell lauo.

¶ Item que algũ patro ho exerciador ho sobreposat en loch d̄ patro no puga m̄leuar sobre les p̄te ne a ops daq̄lles les quals los personers haurã fõmides en nau o en leny o altre verell: si aq̄lles personers

seran presents en lo loch: on aquella manleura se fara. He aquell prestador no hata alguna obligacio sobre les parts daquells psoners: la on lo seu prestach diga: q̄ sia conuertit en profit daquella nau ho leny ho altre veixell. Si donchs nou fa de expres cōsentimēt d̄ aq̄lls psoners.

Item que tot personer de Nau ho altre leny ho altre veixell puiga per la sua part donar al encant la Nau ho leny ho altre veixell, ables sues erardes: e aquella vendre a q̄ mes hi do publicamēt, e lo preu resbie e ass̄ satisfir: sens imbarch e contrast del patro daquella. Ans si resquest ne sera lo patro sia tengut d̄ loar aquella venda: qui seta sera. E que hata a pendre: coque sobiara del preu: leuada la part daquell personer: en tot loch on se vulla lo personer saluo en terra de sarrabins. **A**ri empero quel comprador de aquella nau ho leny ho altre veixell haia a seguir e complir lo viatge: lo qual la nau ho lēy ho altre veixell fermat haura.

Item que si algūa persona construxa nau ho leny ho altre veixell: e aquella constructio sera encoisnent ab alguna persona que li deiga fornir e fer seta part: e sera entre ells empres de certes mesures d̄ aquella nau ho lēy ho altre veixell de que promesa sera aquella certa part: que aquell personer haia a fornir: e pagar dels seus bens aquella part dela qual conuegut sera entre ells aq̄ quel batle del senyor Rey de ga aquella persona forçar a fer com

pliment a aquella part conuenguda entre ells. Emperosi les mesures creixera lo dit constructent sens voluntat daquell personer: que en aquest cas no sia tengut de fer la dita part.

Item que si alguna Nau ho lēy ho altre veixell sera carregada o carregat de robes e mercaderies e aquella nau ho leny ho altre veixell sofferta fortuna ho tēpestat de mar ho de vent e corera aquella forina de mar ho de vent ho sera la dita nau ho leny ho altre veixell op̄ presa de naus ho lenys ho galeres de enemichs ho altres ari: q̄ la dita nau ho leny ho altre veixell per restaurament e saluament de les psoners ho dela Nau ho leny ho altre veixell e mercaderies e robes q̄ en aquella seran: haura a fer git de les robes e mercaderies qui en aq̄lla ho aquell serā quel patro ne son lochtinent no puga ne dega fer git de aq̄lles robes e mercaderies sens voluntat dels mercaders qui en aquella nau ho leny ho altre veixell seran ho dela maior partida de aquells: e de qui mes robes e mercaderies haura en la Nau ho leny ho altre veixell ho de lurs lochtinēts. Emperosi en la dita Nau ho lēy ho altre veixell mercader ho sō lochtinent no haura e conēdras de fer lo git per lo mes dan esquilar quel patro no puga fer lo git daquelles robes sens voluntat ho req̄sta dels mariners: q̄ aqui seran: ho dela maior partida daquells. **D**eclarā empero q̄ si lo dit git se haura a fer es

sa: que totes robes e mercaderies e moneda e tot argent ari en peça cō en vaixel·la com en toyes e cambi e cartes de deutes ques facen per ra ho dela nau e deles mercaderies: q̄ en aq̄lla serā e margarites e draps dor e de seda e totes altres coses de guē pagar. Exceptat caixes. ço es la fusta e armes e vestiduros e arnes de lits de qualque personers seran. Ella que les robes s̄ en cuberta: ho sien fora cuberta.

Item q̄ les robes saluades e gītades degan esser preades e estimades: ari com valran en lo loch: on la nau ho leny ho altre veixel·l port fara per raho del seu descarregamēt.

Item q̄ la nau o lēy ho altre veixel·l dega esser estimat: segons la valor q̄ valtra apies: q̄ sera escapada de la fortuna e sera en lo loch on port fara per descarregar: ari que dega pagar en lo git per la meytat d̄ la valor: que estimada sera.

Item q̄ dega pagar la dita Nau ho Leny ho altre Veixel·l ho son patro en lo dit git per tot lo nolit: que li sera degut ari per les robes gītades com saluades. Ari q̄l dit patro hata tot son nolit ari de robes gītades cō saluades. E ari mariners: quel patro sen puira retener p ço: que sera degut per lo loguer als mariners: ho que li conendra a pagar en aquell git: de ço que sera degut a aquells mariners: sens contrast e en barch algu.

Item que si algun patro ho son lochtinent metra e carregara altres robes ho mercaderies sobre

la cuberta dela Nau ho leny ho altre veixel·l sens voluntat del mercader: de qui seran: e aq̄lles robes ho mercaderies cōendra per la dita fortuna gitar q̄ les robes ho mercaderies ari carregadas se degan p dre al Patro e no al Mercader.

Si donchs no seran carregades en la dita cuberta de voluntat expresse d̄l dit mercader. Ari q̄ les robes de fora cuberta ne altres daquelles desus expressades: en que s̄ sien no facē a les robes: q̄ s̄ sobrie cuberta. Declararā encara q̄ aq̄lles robes se haien primer a gitar que aquelles que fan les vnes a les altres.

Item declararā: que les robes q̄ iran de fora cuberta: no facen a les mercaderies qui seran de sobrie cuberta si donchs no erē robes ho mercaderies: que fossen dins cares.

Item que sia licit al patro ho a son lochtinent de Nau ho de leny ho daltre Veixel·l de aturar se tant robes ho mercaderies d̄ aq̄lles q̄ portades seran en la nau ho leny ho altre veixel·l q̄ basten al valer d̄l nolit e del git: ho de algū de aq̄lles.

Item que si alguna nau ho lēy ho altre veixel·l sera pres per cos fatis enemichs ho altres e aquella nau ho lēy o altre veixel·l se haura a rescatar: quels mariners haien a pagar en aquell rescat per lo loguer

Item q̄ si alguna Nau ho cocha ho altre veixel·l gros dels formosos del senyor Rey nauegāt ala vela en contrara galera ho coches o altres lēys armats d̄ enemichs o d̄ altres cossaris: e aquella nau ho cocha ho

altre veirell gros se entendra a des
fendre als enemichs: quels patros
de aquella nau ho cocha ho altre ve
rell gros per esquivar lur perill pu
ren essondrar ho desfer: ho metre a
soms: o fer essondrar o desfer o metre
a soss si ha vist faedor ala maior par
tida dels mariners de aquella nau
ho cocha o altre veirell gros: totes
tarides lenys ho barques ho altre
veirell poch qui ensemps ab aquel
la nau ho cocha de aquells forsmes
sos nostros nauegaran: feta primes
tament denunciacio als nauegats
en aquella tarida leny ho barca ab
scriptura feta per lescritua daquella
nau ho cocha: com lo patro e mari
ners de aquella se volen defendre
d aquells enemichs per salvar lurs
persones e lurs bens sens que no
sien tenguts en pena alguna en res
stitucio faedora de aqilles tarides
ho barques ni robes que en aquells
les seran. Empero si les tarides ho
lenys ho altres veirells pochs estat
surts: e aqui mateix haura cocha o
altre leny gros: e los dits enemichs
ho cocharis sobreuendran en aquell
loch: hon aquelles tarides o lenys
ho altres veirells pochs sera surts
e la dita cocha ho altre veirell gros
se volr a defendre: que en aquest cas
sia licit al patro dela dita cocha ho
altre veirell gros denunciante o ala
partions deles tarides ho lenys ho
altres veirells pochs: que per salua
ment de lur Cocha ho altre veirell
gros se enten a defendre: puix me
tre a soms les dites tarides ho lenys
ho altres veirells pochs per lur

saluament: en arsi empero que la di
ta cocha o altre veirell gros e les ro
bes que enaquella seran: hage a pa
gar lo dan donat a aquelles tarides
ho lenys ho altres veirells pochs: a
sou e liura comprant: e arsi mateix q
les dites tarides ho lenys ho altres
veirells pochs hagen a pagar lur va
lor: e per les rahons que en aquelles
seran: en la quantitat del dan donat
arsi mateix per sou e per liura p sem
blant forma: que es ordenat en gir.

Tem quel Patro haia a naue
gar la nau ho leny ho altre veirell
ab aquelles places netes e ab a
quells mariners ho altres aparella
ments: que sera conuengut entre
ell e los mercaders nolietants aqil
la nau ho leny ho altre veirell. E si
lo patro carregara la nau ho leny o
altre veirell: e fara vltra la conuene
ca: que sera conuenguda entre lo pa
tro e los mercaders: que lo merca
der ho haia denunciar ho notificar
al ordinariis voltra: per tal que a
quell patro sia punit en la pena que
posada sera entre lo mercader e lo
patro en lo nolietament. E semblat
ment lo patro deles mercaders en
los conuiments per ells promesos.

Tem que nulla persona estran
ya que no sia dela iurisdiccion del
senyor Rey: no gos boscar ne tallar
ne trer ne fer trer fusta de roure ho
de alzina deles terres del senyor Rey
E qui corra fara: que la fusta sia co
fiscada al senyor Rey ho pague per
pena mil sous. E arimateix lo pa
tro dela nau ho leny ho altre veirell
qui aquella carregada haura o

assafara d' traure: que pague per pe
na altres mil sous. Declaram en
pero quel noyter e escriua e guar
dia son entesos per lochtinēt de pa
tro: quascu daquells com lo patro
no sera present. E aximateix aquell
qui per patro sera posat per lo sen
yor e ver patro de aquella Nau ho
leny ho altre veixell.

Arcara mes q̄l senyor Rey ne
officials seus ne altres no pug
uen enquerir de manar ho hauer
les desus dites penes dls mariners
ho ballesters ho alguns. qui seran
cayguts en aquells bans sino com
sera denunciat per lo patro ho son
Lochtinent ho Escriua de aquella
nau ho leny ho altre veixell e no en
altra manera. Dels quals bans ho
penes o qualsque altres quantitats
guanyades de part a part baia la
cort ho iutge hon seran conuengu
des les dues parts e aquell quil ac
cusara: la terca part. E daq̄stes cos
ses deguen hauer manament tots
officials del senyor Rey e Consols
de seruar e tenyri tant: com al sen
yor Rey plaura.

¶ Quo. circa vobis 7
vnicuq; vestrum dicimus: 7 distri
cte precipiendo: mandamus qua
tin⁹ predicta capitula 7 eorū quod
liber: que pio evidenti vilitate 7
pulca sunt: vt predicatur: ordina
ta: iuxta eorum series seruetis actō
tius: 7 seruari faciatis ab omnibus
inconcuse. **Datis** Barchnone. x.
Kalendas Decembris. Anno dñi
M. ccc. l.

**Ordinacions de con
sellers de Barcelona per lo cōsolat
de Sicilia.**

Dimeramēt ordenas
ren los consellers els
promens dela ciutat
de Barcelona per
tots mercaders e pa
trons de Naus e de
tots altres veixells dla dita ciutat
en aco requests e appellats: que lo
Consol qui sera trames a **N**ecina
ho a Saragoça ho a **B**alerm ho a
Trapana: sia tengut de jurar: que
faca teny e obseruar e d' manteny
de son poder tots los furs e pie uile
gis: que la ciutat de Barcelona e d'
Malloorques e la vniuersitat da
quelles han en Sicilia. E de man
teny tots los mercaders e patrons
de naus e de tots altres veixells e
tot altre home qui sia dela senyoria
del Rey darago: e dela senyoria del
Rey de **M**alloorques: d' qualsevol
condicio q̄ sia e totes les lurs coses
en Cort: e en duana e en tot altre
loch: hon los sos fet tort e sobres.

Arcara mes ordenaren: q̄ tots
mercaders e patrons de naus
e de tots altres veixells e mariners
deuen jurar en poder del consol de
manifestar la moneda: que hauran
esmercada en aquell consolat e dla
mercaderia que haurā venuda: e q̄
sia pagat lo diet al Consol: segons
que dauall es contregut: e quascu sia
cregut per son sagrament.

Arcara mes ordenaren: q̄ tot
mercader qui vendra en **M**e

clna ho en Saragoco ho en palerm
ho en trapana : vuller que sia dela
senyoria del senyor rey Darago ho
del senyor Rey de Mallozques: q̄
dega pagar al cōsol de tota la merca
deria: que portara vn gra e mig per
onca: e quel mercader ne sia cregut
per son sagrament. E si per ventu
ra algun mercader no pota vèdre
la sua mercaderia en algun d'aq̄sts
lochs de Sicilia: e la volia portar
en altres pts d'is̄: que pague vn gra
menys quart per honca e no pus.

Lem dien: que si algun
Mercader ho altra p
sona portara moneda o
cambien Sicilia: e la es
mercara. que dga pagar
al cōsol vn gra e mig per onca: axi
com dit es.

Lem ordnaren: que tot patro d
nau ho altre veirell dega pagar
al cōsol per quascuna cuberta: que
la nau haia. v. terçys els veirells al
tre tal ço es a saber per quascū viat
ge: quel veirell carregara: ho descar
regara.

Lem que quascun mar
riner dega pagar per q̄s
cun viatge: que la nau o
lo veirell fara vn carll
al cōsol ço es a saber: q̄
venga foia de sicilia. em
pero dien: que si algun Mariner
haura mercaderia: que puga a mes
de. viij. honces: que dega pagar pla
mercaderia: e no pague res pla sua
persona.

Lem dien: que algu Patro de
Nau o de altre veirell no pague

res al cōsol per la sua persona: mas
tots los altres deuen pagar. Mas
si lo senyor dela Nau ho del veirell
haura mercaderia ho moneda hol
cambi que dega pagar: axi com los
mercaders pagaran.

Lem ordenarè: q̄ tot pa
tro de nau o de altre ve
rell e tots Mercaders
e mariners dgan pagar
al cōsol tot lo que li sia
degut per son cōsolat: a
bans. iij. Joins ques degan, partir
dela terra ne del port.

Lem ordenarè: que tot
patro de nau ho daltre
veirell e tot mercader e
mariner paguen lo que
deuen pagar al Cōsol:
la hon lo Veirell fara
port e si en algun altre loch de sicilia
descarregara alguna roba: q̄ pas
gue dela dita roba alla: hon descars
regara: si lay ven: ço es lo cōsolat:
de tant com aquella roba sia venus
da. E com haia pagar Cōsolat: as
quell cōsol li deu fer albara de ay
tant: com haura pagat per aquella
roba: e puy que no sia tengut d pa
gar cōsolat en altre loch: pus que
puga mostrar albara d'aco: que hau
ra pagat en algun loch de sicilia ho
haura venut.

Lem ordenaren: que si volun
tat de deu era: que algun mer
cader ho altra persona moria en sis
cilia: e aquell no hagues companyo
qui les coses de aquell procurasvo
len: quel cōsol ab promens merca
ders degan pendre: los bens e les

coses de aquell defunt: e quen degan fer inuentari: e que sia mes en loch saluo per als amichs del mort ho als consellers.

Tem ordenan: que si cas se esdeuenia que fossen companyons: que haguessen tretes comandes de Barcelona ho de Mallorques ho daltre loch: e que fos discordia entre ells: e q lo vn no volgues seguir la voluntat daltre: e q lo vn daqlls volgues portar la meyrat de les comandes en altra part saluo en la ciutat de Barcelona ho en mallorques ho alla hon fos tengut de les comandes: e la lre copanyo nou volgues e que requeris lo consol: que li n'asudas dien: que lo consol no li uen donar l'esser: ans ho deu llurar a aquell: qui les comandes vulla tornar alla doni les hata tretas: empero assegurant que no les port en altre loch.

Tem ordenan: que si cas sera q'l consol e los promens mercaders vebien e conerten: que algun mercader qui comandes tengues daltre ho daltres: e per loch ho per altra follia guastaua e malmestia: co q hoim li haura comandat: dien quel consol ab los altres promens mercaders qui aqui serien que li degan levar tota la moneda que li trobassen: e les altres mercaderies: e que ab consol feu li esmercassen: enco que es mercaderes: e pur que loy meressen en la nau: que anas en catalunya ho en Mallorques: e ell mateix vegues en la nau: hon la toba puia: e q fos scrit en lo cartolari d'el serui d'la

nau: que ell non pogues vedre gen ni alieuar: e q dega esser llurada a aquells de q tengues les comandes. E si aquell no se volia venir ab la nau: die q'l consol ab los mercaders meressen en loch saluo les coses daqll: entro q aquells de q serien les comandes: hi haguessen trassies: equen fos fet: co que ells manarien.

Tem ordenan: que si algun mercader ho patro de nau ho altre veirell haviu mester lo consol: e ell ne hauria anar fora d'loch hon fos per defendre ho p mas temps: algu aquell li deu fer sos ops de menjar e de beure e de causalcadures arico a consol pertanga: e aquell consol no dega pendre salari.

Tem ordenan: que si cas se esdeuentia: que per duaners o per altres officials del senyor rey de Sicilia era fet tort a tota los catalans en general: e que conuengues anar davant lo senyor Rey dien: que sien fetes les messions al Consol: qui y va ara arico a consol pertany: e les messions se degan fer per tots comunalment: co es a saber: que fos feta tal la als mercaders e als patrons d'ls veirells: qui en aquell loch sien.

Ordinacions de consellers de Barcelona sobre fetes martimes. Les quals foren publicades a xxi de Roembre del Any de M.cccc.cxxv.

A Ra bolats Per manament dels honorables mosen Gual

lê de sanct clement caualler veguer
de Barcelona e del honorable en
Matheu dec valls barle dela dita
ciutat ço es quascū dells tant com
se pertanga en lur iurisdicció orde
naren los consollers e promens de
la dita ciutat per fauoir e endreçar
los nauillis e altres fustes e la mer/
caderia: que daci auant tots e sen/
gles patrons de Nauillis e daltres
fustes que sien de port de .d. salmes
en sus hagen e sien tenguts hauer e
menar ab tals nauillis e fustes escri
ua iurat: lo qual hagen a fer iurar
segons capitol de consolat: e que ser
uaran les ordinaciōs seguēts. Ari
que sens escriua iurat tals nauillis
ho fustes no puguē esser navega/
des ne patroniades: ne scriua al/
gu puga vsar: si iurat no es. E si lo
contrari faran: no puguē comptar
ne guanyar sou de lurs officis d pa
trones ni de escriuantes.

Lem ordenarē los dits
consellers e promens: q̄
daci quāt tots e sengles
cambis ho p̄stechs fets
e donats a r̄schs de Na
uillis ho fustes hagen a
parer ab cartes publiques e auten/
tiques: ari que a' trament no sia fe/
ta erecucio ne paga per cambis ne
p̄stechs alguns donats a r̄sch de
nauillis ho fustes: segons dit es: si
nos mostra p̄ les dites cartes. En
les d̄ls cartes hagen a sermar los
dits patrons e encara los escriuās:
sin hi haura: hi cōsenten: confessant
tots ab iurament q̄ aquelles quan
titats q̄ls donā a cambi ho altre

cōtracte a r̄sch dels dits nauillis ho
fustes: san p̄ los reuera tots frau
cessants: per ops e per necessitat ho
per esparriament daquells nauillis
ho fustes exp̄ssant en les cartes la
necessitat ops esparriament lur: e q̄
faran e tendran cōpte esparc en lo
libre dela nau de quascun esparri/
ment ops ho necessitat de quascun
loch ho part: don partiran: per ser
ho seguir lur viarge. A si quels pre
stadors a tals cambis ho cōtractes
pūren saber e mostrar si ops sera:
en quin esparriament ops ho neces
sitat sera estats prestats e puertits
los dits cambis ho p̄stechs: ho se
hauran reuera a conuertir: tot frau
cessant per los dits patrons ho scri
uans: los quals sien tenguts e ha/
gen a seruar e complir ad vnguen
les ordinacions de Barcelona e ca
pitols de consolat tant cō se guardar/
da a quascun dells. E si lo contrari
faran: que no pugā hauer ni guany
par sou algu de lurs officis de pa
trones ne escriuantes: ans siē guā/
pats als altres personers. E mes a
uant los escriuans de les d̄tes fu/
stes encorreguen en les penes con/
tengudes en los capitols de conso/
lat. Encara los patrons cōtra/
faents sien en romāguen obligats
en bens e en persona per tals cam/
bis ho contractes: encara q̄ los na
uillis se perden en tal cas: si donchs
no mostrauen legitimamēt dauant
los consols dela mar a lur conegu/
da: que tals cambis ho contractes
reuera tot frau cessant haien seruit
ho haguessen a seruir reuera en es/

patrament ops ho necessitat de aq
quella nauilis ho fustes.

Item ordenaren los dits consel
lers e promès : que daci auant tots
e sengles cambis ho contractes do
nats ho fets a rich de qualseuol na
uilis ho fustes de les quals consta
ra en la manera de sus ditade tant
cōseran doniats e piefos per vñ ma
teix spatramēt ops ho necessitat de
vñ mateix loch ho part: encara que
hage diferencia en tals cambis ho
cōtractes de temps: cō es: que vns
seran doniats primers e altres der
rers ho abas ho apies ho pus luy
ho pus prop: hagen esser graduats
e executats e pagats dels dits nau
ilis ho fustes ho dls nolits e guany
de a qlls : e en son cas dels bens del
patro ho altres obligats: egualmēt
comptant e comptant aquells cā
bis ho ptractes a sou e a liura sens
prouitat d' rēps ne milloisa d' dret.

Item ordenaren los dits consel
lers e promens: que daci auant pa
trons alguns ne altres per ells no
pugā pagar dar ne distribuir dls
nolits guāpats ho guanyadors en
vñ mateix viatge ab alguns nauil
lis ho fustes de tot aqll viatge quā
titat alguna per raho d' cambis ni
credits dels nauilis ho fustes: q' pa
troneian: en preuidici del sou d' gut
ho pertanyent a la companyia e tē
guts daquells nauilis ho fustes de
tot aquell viatge. E si ho fahem: q'
dels bens de casa los patros sien tē
guts fer compliment al sou degut
a la companyia e tenguts daquells
nauilis ho fustes de tot aquell viat

ge. **Item** ordenaren los dits con
sellers e promens : q' tots e sengles
mariners e seruiçials e tenguts de
nauilis o daltres fustes : qui apies
q' haurā rebut prestech senyal o pa
ga: recusara seguir lo viatge daqlls
nauilis ho fustes sens causa iusta
segons capitol de consolat: no sola
ment hagen perdut lur p'stech sen
yal ho paga: segons vol lo capitol d'
cōsolar: mas encara sien tēguts tot
nar lo doble als patrons d' aco que
rebut hauran daqll viatge : e si los
seruiçials no poran pagar lo doble
sien escobats per barcha.

Item ordenaren los dits consel
lers e promens : que tots e sengles
mariners seruiçials e tenguts d' na
uilis e altres fustes dementre sien
en viatge: sien tēguts e hagen a fer
uir aquells nauilis ho fustes: dō se
ran acordats : no exint ne partint
se de aquells de mit ni de dia sens
licencia expiessa del patro ho d' l' not
rer ho del escriua fors pena de per
dre lo sou: quils sera degut ho si res
hauran rebut : cō es pena de resti
rubi: tot cō que rebut haurā ab lo
doble: e que los patrons sien en li
bertat de hauer e d' donar tals ma
riners ho seruiçials e tēguts d' nau
per fugitiua: e escapolar aquells q's
cuna vegada que contrafaran. En
cara los seruiçials enco regā en pe
na de esser escobats.

Item ordenaren los dits consel
lers e promens : que tots e sengles
mariners e seruiçials e tenguts
de nauilis e altres fustes se hagen
a recollir en los nauilis e fustes: dō

seran acordats: ab lurs armes e for-
niments. pus que tenguen pstech
senyal ho paga: tota vegada que se-
ran per partir en lur viatge: ho per
dubre d mal temps ho en altre ma-
nera se hauran a lepar de son estaci-
hon que sien: e pus que sien reāsts
per los patrons ho Escriptuans
de paraua: ho sia tocat reuerca re-
collir per lo trompeta sots pena d
cobar als seruicials: e als mariners
e altres tenguts de nauilis ho al-
tres fustes sots pena de cent sous p
quascuna vegada: los quals pugue
esser mesos en compte de pagar de
lur sou. ¶ Item mes ordenare los
dits consellers e promens: q tots e
sengles mariners hucials e teguts
de nauilis: venint de viatge ab q
seuol nauilis ho fustes en la plasa d
barcelona ho en la costa: sien ten-
guts e hagen estar a seruir en aqlls
nauilis ho fustes a voluntat e ordi-
nacio dels patrons: e acompanyar
aquells fins que sien licenciats per
los patrons: sots ban de cent sous.

Item ordenaren los dits cons-
ellers e promens: q tots e sen-
gles patrons e escriptuans de nauilis
e altres fustes: qui sera fetes ho cō-
struhides de nou en la estepa: ho se-
ran comprades la seres abans que
partesquen per ser viatge: sien ten-
guts de finir e cloure los compres
e llibres del cost dela construccio da-
quells e de lur espatrament. E que
aytals cōptes e llibres letren en bar-
celona en poder dels personers ho
d alguna altra persona a sa volun-
tat. En los quals compres e llibres

los dits patrons e escriptuans sien te-
guts e hagen escriptures conuinar
los fauiments de la parte que q
cu dels perlonera hauran fomes
e co que resto a foimir de quascun.
E si lo contrari faran: que no pugue
guanyar ne comprar sou de salari
algu de los officis de patrones ne
metre en compte a personer algu
daquello nauilis ho fustes.

Tem ordenare los dits
consellers e promens: q
tots e sengles patrons
e escriptuans de nauilis e
altres fustes sien teguts
e hagen quascun viat-
ge a comprar ab lurs personers de
tots nolits profits e emoluments
e guanys de aquells nauilis ho fus-
tes: segons vol capitol de consolat
e donar e lurar escripte a quascun
personer e albarans dels emolu-
ments profits e guanys quels per-
toquen de aquell viatge: e mostrat
e comunicant a quascun personer
a sa voluntat los llibres e compres
dela nau: ho alguna tercera perso-
na: dela qual se acordaran. E en cas
que no sen puguen ho vullen acor-
dar: los dits llibres e compres a res-
questa d qual seuol personer hagen
a venir en poder dels consols o de
aquell ho de aquells: qui pells hi
seran eligits: los quals hage poder
de caucular e diffinir aquell librie o
compres: ari empero que abans q
patroni escripta pugua ser altre viat-
ge ab aquell nauili ho fusta ne pu-
ga comprar ne guanyar sou en aqll
sien tenguts e hagera donar si e cō

clluso als dits llibres e comptes e pagario que sia degut als personers per les lurs parts daquell nauili o fusta daquell viatge.

Ltem mes ordenaren: los dits consellers e promens: que tots e sengles patrons e escriuans de nauilis e daltres fustes abàs que parresquen per fer lur Viatge: Sien feinguts e hagen a donar e fer mostra daquells als Consols dela mar ho a aquells: qui per ella seran assignats: si seran nauegadors encunc a companyats forntes e Estanyes se gons deuen: e aricom se per rany. E si lo contrari faran: que no puguen guanyar ne cõprar sou algu delur offic de patronia ni de escriuania de tot aquell viatge. En cas empo que la dita mostra donada ho fera: e per los consols sera vist e conegut algun defalliment en aquells nauilis ho fustes quey puga esser pells prouehit: mjançant consell de promens: a carrech de quis pertanga per conseruacio e utilitat dela cosa publica.

Dels quals bans pecuniaris sã fetes tres parts eguals. la vna dles quals sia del official: qui fara la execucio: e laltra part sia del acusador: e la restant terca part sia dles obres dels murs e dels valls dela ciutat.

Retentint se empero los dits Consellers e promens: que si en les precises ordinacions e bans hauia algunes coses escuras o dubtoses: que ells ho los successors lurs ho pugã cõsmear e aclarare interptar aptas vegades cõ se bullã a lur cõeguda

Segueixense algües

leys e ordinacions tretes de Recog nouerür pcceres: e daltres tocãts a casos maritims e mercantils.

In recognouerunt p

cer. a. xxij. capitols.

Ltem que los Mercaders o mariners qui hã promes anar per mar e son de esparamer: aqlls tals per noues causes no puguen esser detenguts pus haien assegurat en lo retorn del viatge pseguir la dita causa: e aco pus la nau barca ho Leny sia en mar: ho apparellada p variar.

In recognouerunt p

cer. a. lxx. capitols.

Ltem si algu sen portara comandes en viatge: q la muller daquell qui te les comandes ne altre creador n o puga demanar ne dfernar aquelles mercaderies: que seran portades d aquell viatge: en lo qual les coses seran estades comanades: per rahode tot: ho per altra qualseuol: fins a tant que aquell ho aquells qui hauran fetes les comandes: hagen recobrat aquelles comandes: ho les Mercaderies comprades d aquella pecunia.

Altra del Rey en Jaume d allo mater.

Nos en laumie per la gracia
de deu. 7c.

Als fets e amats nostres
lo Veguer batle de Bar
celona. 7c. Entes hauē
que alguns mercaders
fan viatge: en algunes
parts prenent coman/
des de algu ho de alguns ciutadās
de Barcelona: e si en aquell viatge
se moren: les mullers de aquells fan
aqlles comandes sues per lurs dots
Perco com aco sia cōtra tota raho:
diem e manam a vosaltres: q̄ si per
ventura la dita causa se esdeuēdra
en esdeuenydo: no obstant la dīma
da per les mullers de aquells mer
caders defunts sera: les dites comā
des retre e restituyr: saçau a aqlles:
qui les hauran dades: e qui aco mo
straran per publich instrument ho
per testimoniis sufficientes. E aco en
alguna manera no muden. Dada
en carayena. ij. id^o augusti. m. cclxxi

Ordinacio de Con
sellers de barcelona p̄ fet de cābis.

Ra ho iats per mana/
ment del veguer. Orde
naren los consellers e p
mens dela ciutat de bar
celona p̄ esquiar grās
fraus e diuersos dānat/
ges que souint en complir los cam
bis de ius contenguts se seguen a
molts: que tota persona de qualq̄
estament ley ho condicio sia aqui
del dia present en auant sera presen
tada: en la dita Ciutat per qualse
vol alguna letra de cambi: balam a

respondre a aquell: qui la li presen
tara: dins. xxiij. hores apres que la
li haura presentada: si complica lo
cambi ho no. E la resposta que fa
ra: hata scriure al dos dela letra: e la
tornada e hora: quels sera presenta/
da: e haia a tomar la dita letra a a/
quell: qui la li haura presentada. E
si aquell a qui la dita letra de cambi
sera presentada: no haura fet la dita
resposta dins lo temps de. xxiij.
hores: que lo dit cambi li vaia per
atoigat: e no res menys sia tengut e
obligat a fer bon compliment dins
lo temps: en la dita letra del cambi
contengut.

Privilegi del rey al
fonso donat en Barcelona a. rrv.
de Maig del any. M. cccc. rrvij.

Nem atorguam capitol
q̄ qualse uulla tenint of
fici ho ministeri qui cō
priara alguna mercade/
ria a ops de son offici o
ministeri: ho sia mercas/
der o altre: quis abate: que sia pres
en persona: aricom seria pres per co
manda si donchs mostrar no pota:
que per cas fortuit haia perduda a/
quella. E perco estat uim peperual
ment esser obseruat en la dita ciu/
tat de Barcelona que qualse uulla
qui haura pres alguna cosa per al
offici seu: e request dauant los iur/
ges nostres ordinaris no satisfara a
son creador: sia entes e hagut per a
batut: e sia pres en continer: e pres
sia detengut iusta la constitucio.

Capitol d̄ cort en bar

celona a. viij. de Octubre. M. cccc. lxxi. Que causa no sia treta de consolat per donacio feta a pubill ho a viuda ho a miserable.

Nem com per traure al gunes causes dependens de fets e actes mercantiuols e maritims dela cort del consolat: ho les dites causes sumarias

ment e de pla ab consell de promes son decidides e detemenades son nit se segueca: que fraudulosamet e estuciosa son fetes donacions tras postacions e altres contractes a algunes persones: co es viudes pubills ho miserables los quals apies sots color dela casos per mesos trahen les dites causes dela dita cort del dit consolat: sabent aquelles evocar en altra parte: ari fan dilatar les dites causes. Pertant supplica la dita cort sia merce vostra prouehy e ordenar: que si donacos tras postacions ho altres contractes fetes a viudes pubills ho miserables psones: per virtut deles qla les dites causes se poden traure dila dita cort del consolat: e evocar en la vostra real audtencia ho en altra part: si tals donacions o transpostacions no eren estades fetes al menys vn any abans del dia de tal evocacio: que aquelles tales donacions trans postacions ho altres contractes fetes en de tota efficacia e valor: quates per traure les dites causes dela dita cort de consolat. Axi que en tal cas tals causes se hage a proseguir e detemenar en la dita cort del con

solat: les dites donacions transpostacions o altres contractes e euocacions en res no obstantes. E aco mateix sia seruat en tots los consolat de mar del principat de Catalunya. Blau al senyor Rey lo consolat tengut en lo dit capitol.

Buiatge a aquells q voltra anar vltra mar o de alla veir.

Nem que lo senyor rey per si e per tots hereus e successors seus p tenor del present capitol e en sa bona fe real: guia e assegura tots e segles mercaders de qualque senyoria e iurisdicio sien: e altres qualsevol persones: ari estranyes co for mesos seus de qualque grau estament ley condicio prebeminencia sien: q ab nauis ho velrells en les parts de Alexandria e terres del Solda de Babilonia for mesos nauegaran: o daqut mercaderant ho tornant portaran vendran ho trametran aquelles robes bens mercaderies que ells volran: exceptades empo coses de diet comu vedades: ari que les dites psones e quascuna delles sens condicio del dit senyor e de Officials seus e daltre qualsevol: segons que a lur profit mls conceixeran expedient: e sens alguna temor del dit senyor: e de inhibicions per elles fetes ho fahedores: e de penes posades e posadores contra los nauergants a les parts damundites. En cara de marques ho de represalies

del dit senyor ho sotsmesos seus fetes ho faedores: puguen per sis mesos ans del partiment deles dites naus ho veirells faent lur viatge: e per .liij. mesos ays q̄ les dites naus ho veirells seran tornats en Barcelona: anar star e tornar per tota la terra e senyoria dl dit senyor fors se guiatge e guardia special del dit senyor saluamēt e segura. E sien liures quitis e immunes sens contradicció de empatriamēt e sens alguna marca ho represalia redempcio questio e ractio ho qualseuol error si o del dit senyor o de officials seus ho daltres qualseuol. E vol e torga lo dit senyor: que quant als mercaders de qualque senyoria sien: que hagen en les dites parts de Alexandria terres del dit soldassen ho seran: e volran partir daquelles ptes ho terres per venir en les parts occidentales o daca mar: latsia en les dites naus ho veirells no fossen anats: e quant encara a mercaderies e coses ho lurs persones en les ptes deles iuridicions del dit senyor ho en altres qualseuol volran metre o carregar aqst guiatge e seguretat sia estes arl en les terres e iuridiccions del dit Senyor com desos sotsmesos. E promet lo dit Senyor: que per les coses damundites ho per ra ho ho occasio daquelles tanies no fara a les dites persones ho alguna daquelles ho a bens lurs ho algun dells alguna peticio questio ho de manda en sup ho fora iuy Ans lo dit Senyor guiant aquelles persones e lurs bens mercaderies e co-

ses absol diffiner retmet e relaxa a les dites persones e als seus per tot temps tota actio questio peticio e demanda e encara tota pena ciuil e criminal ordinari ho extra ordinari statuida e statuidora ho altra qualseuol que aquelles persones e a quascuna delles pogues esser feta proposada ho moguda per raho de les coses damundites. Ari per raho ho de inhibicció ho de inhibiccions per los senyors Reys aui e pare dl dit Senyor feta ho fetes ho faedores com per qualseuol altra raho. Ari que les dites persones ho al gunade aquelles tanies per les dites coses ho alguna daquelles no puguen esser preses detegudes empatriades Verades inquietades ho conuengudes en sup o fora iuy ho per aco per pena a alguna mudrilacio esse condemnades. Ne lo dit senyor ho sotsmesos seus qui marques ho represalies obtinguessen ho officials seus no puguen esser de les dites persones ho dalguna dells ho de lurs bens ho dalguns daquells demanar ne erigir ho hauer. E promet encara lo dit senyor a les dites persones: que algun empatriament ho embarc ho altra cosa contraria no dara ni dar fara ho consentira per qualseuol cas ho necessitat quant que sia fort ni en altra manera a les dites naus ho veirells ho a alguna ho algua de aquelles: ne als mercaders o mariners daqles ho de algua ho dalgunes de aquelles: de q̄ lurs viatges o viage se pogues en algua maera torbar o retar

120
102
correccio mutacio e esmena que a
q̄lles dices ordinaciōs s̄e cōtra
des en los capítols següents e que
les presents ordinaciōs tan solamēt
de vuy auant en e sobre tōtes segu
retats daquen faedois s̄en observa
des: haüents per reuocades e nul
les qualseuol ordinaciōs fins lo dia
p̄sēt fetes sobre les dites següretats

**Capítol que tōtes fu
s̄es cabis robes e mercaderies ari
be de vassalls del senyor Rey com**

despeses e cost de tala següretats. E
que lo quis fara assegurarie de qui
seran los dits nauilis cambis e ro
bes mercaderies e haüers: hagen a
corer r̄isch: co es los vassalls dela
maiestat del senyor rey dela vuytes
na part: e los estrangers dela. iij. pt
verdaderament. E si era fet lo con
trari directamēt ho indirecta que
en tant cō seria demesauant de les
set pts dels vassalls del senyor Rey
e de les. iij. parts dels estrangers:
sia nulla: e no aprofit als assegurats

111
112
strangers pügan esser assegurats e
assegurades en barcelona, co es de
vassalla del Senyor rey de les. viij.
parts fins en. viij. parts e de stran
gers dles. iij. parts fins les tres pts
tan solament del ver cost de aquell
les. en lo qual cost puguen esser cō
presos tots los espatramets e altres

e los estrangers lo quart en la forma
de sus expressada.

**Capítol que nauilis
ne robes de genouelos ne de ene
michs del senyor rey ne de amichs
qui ren güen principi ab ells no pü
ren esser assegurats. Capítol. l.**

Ates empero e declarat que robes ne nauillis q sien de persones: qui sien Enemigues del Senyor rey: ne de amichs: q tenguen participi ab aquells en dites robes e nauillis: no puguen esser assegurades e assagurats en barcelona directament ho indirecta. p' suposat fossen guaides e guiats les dites robes e nauillis. E si sera fet lo contrari: que tals seguretats sien nulles: e no sen pugua fer luy algu:

Capitol que les fustes e nauillis sien estimades.

Ates empero: que abas no pugue esser fetes tals seguretats sobe los dites nauillis e fustes ho cambis donats a riscch daquells hagen esser estimades per los honorables consols ab consell de promens. E iuxta aql la stima la qual se aia a designar en les cartes de tals seguretats: se haia a deduct la vuytena part per lo riscch dles fustes qui seran vassalls del senyor rey. E lo quart per les fustes: qui seran de strangers. lo qual riscch son tenguts correr los assegurats: segons defus es deduct. Ari empero que rot lo riscch de tals nauillis e fustes pugua esser reduct e assegurat sobre lo buch daqlles. Empero si cas sera: que lo buch de tals nauillis lo riscch dels quals qui sera reduct e assegurarat sobre lo buch: se perda e los membres e arreus de

aquells se trobassen salvament: q la valor daquells arreus haa a contribuir per portada de lur valor en la perduda del dit buch: co es per la valor daco que de aquells se salvara. E en tal cas dit buch e arreus sien agurs per agermanats. e sia cõptat: a ricom si eren agermanats.

Que robes quis carregaran de la lo estrech de gibraltar portat en flandes ho en anglaterra ho dalla lo strech ho en barbaria ne nauillis no puzra a asegurar: si dochs no eren de ciudadãs de barcelona.

Capitol. ij.

Nem ordenarẽ los dites consellers e promens: q robes algunes quis carregaran de la lestrech de gibraltar en qualseuol loch ho lochs per portar a les parts de flandes ho de anglaterra: ho en qualseuol altre loch dalla lo strech d gibraltar ho en tota la barbaria: ne les fustes qui nauegaran pquant es ignorat quin es fustes son: ne sen pot saber la veritat de les robes: q carreguen en dites fustes: no puzren esser assegurades en Barcelonã: ne sen puzra fer luy algu. Ans los aseguradors ipso facto sien absolts de tals seguretats. Exceptat empero les robes qui seran de ciudadans de Barcelona: que aquelles puguen esser assegurades: corren lo riscch los assegurats de la vuytena part segons d amunt es dit. E si les robes seran carregadas dalla lestrech d gibraltar e les fustes vedrà

deca lestret pus no vagen en la bar/beria purè esser assegurades en bar/celona corrent lo rish dels vuytes/na part los vassalls del senyor rey e los estrangers del quart: segons que es dist damunt.

Que totes robes e mercaderies e tots nauillis que ve/guen en Barcelona e les que esira/ de barcelona encara que sien de ge/nouesos ho de enemichs puijen es/ser assegurades. Capitol. iij.

Nem ordenaren los cõ/SELLERS e promès dela di/ta ciutat: que qualseuol robes e mercaderies q̄s carregaran en qualseuol parts dl mon per a por/tar en la present ciutat de barcelo/na: e per semblar qualseuol nauillis ho fustes ab quis carregaran dites robes: ho cambis dats a rish dels dits nauillis ho de robes. E les Ro/bes e mercaderies quis carregara/en Barcelona encara que sien de e/nemichs del senyor rey e los navi/lis ho fustes ab quis carregaran di/tes robes: e los cambis dats a rish d dits nauillis ho de fustes ho de ro/bes purè esser assegurades en Bar/celona fins en los. iij. quarts e no/mes auant del ver cost. cõ pres los esparramets e cost dela seguretat.

Que les robes quis carregaran en Alexandria puijen esser assegurades lo que valrà al cõ/ptar en Alexandria e q̄ sen puren concordar los assegurats e los asse/guradors. Capitol. iij.

Nem ordenaren los cõ/SELLERS e promens: que p/ques moltes robes mer/caderies e hauers se car/reguen en alexandria: e a/quelles nos copien a di/ners comprants: ans los han p/mis/ia de barats de altres robes merco/deries ho hauers ab gran sobreme/sa: e per consequent honament no/porla metre lo cost vertader de les/dites robes mercaderies o hauers/en les cartes d tals segurats: p tant/ordenaren los dits consellers e pro/mens: que daciauât en les dites car/tes d les segurats hage a metre: lo/que valran al comptant aquelles/tales robes e mercaderies quis car/regaran en Alexandria. E daco se/puguen concordar los assegurats e/los aseguradors estimant aquelles/robes e mercaderies lo que valen al/comptant honestament.

Que los asegura/dors no hagen guanyat sino per lo/que hauran corregut de rish.

Capitol. v.

Nem ordenarè los dits/consellers e promens: q̄/si cas sera: que les dites/robes mercaderies ho/hauers no eran carrega/des: ho sin hi haura de carregades: po/no tates q̄ bastassen a cõplimèr/deles quantitats assegurades: e a/la vuytena part del rish: si seran de/vassalls del senyor rey: ho del quart/si seran de estrangers: ho los cam/

bis no eran dats: o les nauis ho nauis
uilla ho altres fustes no cre exides
ho entrades: que en tal cas los asse-
guradors no hagen guanyats los
prens de tals segurats: ne en tot ne
en part sino per tant quant baurie
coregut de risc. e si hoy haufares
carregat: o loa dits cambia no era
dats: ho les nauis nauis ho altres
fustes no eran entrades ho exides
en tal cas los asseguradors sien ten-
guts restituy: los prens que hau-
rien rebuts de tals segurats.

Que algu no puga as-
segurar en altre part mes auant de
les. vij. parts los vassalls del Rey:
coren lo risc dela vuytena part: e
los estrangers dels. iij. quart.

Capitol. vi.

J Tem ordenarẽ los dits
consellers e promens: q̄
algu quis sera fet asegu-
rar en altra part: nos
pura fera asegurar e bar-
celona sino per tant com li manca-
ria fins ala suma deles. vij. parts: si
seran de vassalls del Senyor: rey:
coren tostemp lo risc dela vuy-
tena part. E si seran de estrangers:
dels. iij. quart: coren lo risc del
quart. Ne lo quis sera fet asegurar
en Barcelona: nos puga fer assegu-
rar en altre part: sino fins a cõpli-
ment deles. vij. parts si seran de vas-
salls del Senyor: rey coren tostemp
lo risc a la vuytena part. E si serã
de estrangers: fins a compliment
deles. iij. parts: coren tostemp lo
risc del quart. E si sera fet lo con-

trat: no puga valer al assegurar: ne
no pre als aseguradors: ne segons
dit es: puguen esser cõuenguts nẽ
puga esser fet iuy algu guanyãt to-
stemp los asseguradors los costs
segurats. E co que demes se feren
fets asegurar apres tals segurats:
sia a profit e a vil dels dits assegu-
radores: co es quelshai a esser e sia
pres en compte deles quantitats p
ells assegurades.

Que totes les segure-
tats se hagen a fer ab cartes publi-
ques preses per notaris e no ab po-
bliques he albarans. Capitol. vij.

B Hara mes ordenaren
los cõsells e promens:
que totes les seguretats
se hagen a fer ab cartes
publicques preses p no-
taris publicchs de Barcelona. e no
ab polices o albarans o altres scrip-
tures puuades. E si seran fetes ab
albarans polices ho altres puuades
scriptures: directament ho indire-
cta: que tals seguretats albarans po-
bliques e escriptures puuades ipso fa-
cto sien nulles e de nengun effecte:
ne a pagar aq̄lles los aseguradors:
puren esser compellits: ne iuy algu
ne sia ho puga esser fet. E vltra les
nullitats daq̄lles los asegurats en
seguradors. E lo tercer o corredor
qui en tals actes entre ueny: se estẽ-
dran sien incorreguts e incorreguẽ
quascuns de ells ipso facto en ban-
coes lo asegurats de tanta quantita-
tat: com se faria asegurar: clo assegu-

11710 32
rador de tanta quantitat. Com hauria assegurada. E lo corredor o tercer encorega en ban de deu lliures. E de dits bans la terça part sia adq̄sida al official qui faria la execucio e l'altra terça part ala roba dela lotia dela dita ciutat.

Que nengun Corredor no gos fer tra les presents sots priuacio de son offici. *Ca. viij.*

Lem ordenarè los dits consellers e promens: que algun corredor no gos fer contra les presents ordinacions sots pena de esser imbitit e priuat d' sō offici vltra la pèa damut p̄teguda

Tots los quis faran assegurar hauen a jurar que les seguretats son vertaderes: e que d' signè les robes per cost ho valor. *Ca. ix.*

Lem ordenarè los dits consellers e promens: q̄ tots e sengles quis farà assegurar en nom propi ho de altre hauen plen poder: ho prometent en nom propi de rato habendo: haze p̄uimer a jurar: que aquelles seguretats son vertaderes e no fictes. E que les coses que fan assegurar: son lurs propis: ho de aquells: per q̄s fan assegurar ho de lurs participis ho de altres hauen par ho interes. E que posen e designen en les dites seguretats distinciamēt e clara tant quant possible los sia les coses: les quals se fan assegurar. ço es

pes nombre cost ho valor. E si seran nauili: e la s̄tima: segons damut es dit. E que nos son fetes e posades sobre aquelles coses seguretats en altra part: ni sen hi faran ho posarā apres de aquells en altra part: e si seran fetes hos faran: que encontra nent que ho sapien: ne auisaran los asseguradors: en faran fer mencio en lo peu dela seguretat: narrant com son auisats: que sobre aquelles coses abans ho apres se son fetes assegurar en lo loch ques seran fetes. e les quantitats quey seran fetes. E si ho hauran ho nou hauran denunciat: e sera declarat per los consols tal qui ha posada la seguretat hauer ho sabut e no hauer ho denunciāt q̄ ental cas tals seguretats sien hagudes p̄ frauduloses e posades ab frau e fictes: e no sien de algun effecte tostemps hauen guanyar los asseguradors los p̄eus de tals seguretats. E ental cas tals assegurats sien encoreguts en ban de .c. liures barceloneses: d̄l qual ban sia adquisida la terça part al acusador: e l'altra terça part al official: quin faria la execucio: e la restāt terça part: ala hobria dela lotia.

Que los asseguradors hait a jurar que la ferma que fan es verdadera e no ficta. *Ca. x.*

Lem ordenarè los dits consellers e promens: q̄ tots e sengles asseguradors abans que no fermaran en les seguretats hait a jurar: q̄ la ferma q̄

Enteneh a fer en la seguretat: es ver
dadera e no ficta ne feta per frau o
decepcio alguna ne per que altres
fots color dela sua ferma ne per la
ferma que designa: altres hi fermē.

Les seguretates se

bagen acausar per pacte segons les
presents ordinacions. Ca. xi.

Te ordenaren los dits
consellers e promēs: q̄ls
asegurats e asseguradors
en lacte e ferma de les se
guretats: halē a deduir
totes les presents Ord

nacions entre ells en pacte: e fer e
causar aquelles turta forma de les
presents ordinacions e iurar e pro
metre: que en tot ho per tot serua
ran aquells ala letra. E que per ras
ho de les dtes seguretats faran iuy
en la cort del Consolat e no en altra
part ho iuy: e renunciē la lur pro
piē e apropiat e preuslegiat foren e
per la forma: que dauall en vn ca
pitol sera declarada: e per los nota
ris millor parra esser adaptat ala
substancia de aquell.

Que no poden decli
nar de for dels consols. Ca. xij.

Te ordenaren los dits consel
lers e promēs: que p tant com
les dites seguretats son contractes
tals: ques fan per endreca dela mer
caderia: e es impertinent de: e per
les questions qūn surten: e execu
cions qūn han a fer per causa da
quelles: se haia a fer iuy dauant al
treu cōllatoris: ne per forces sino da

uant los dits consols de mar: e en
cas de appellacio del turge dels ap
pells: qui tals questions determe
na e ha determenar: segons forma
de les presents ordinacions e segōs
costum de consolat e ab consell de
promēs que dauā iuy auaug q̄s
sera assegurat ho haura assegurat:
no puga declinar de for: ho iuy dla
dita cort del consolat: ni euocar p
qualitat algūa: les causes de les di
tes seguretats dela dita cort. E si se
ra fer lo contrari que lo quis sera as
segurat recorrent del dit iudici en
altra part: per qualitat ho en qual
seuol altra manera encorega en bā
e aquell de bon grat en la carta se im
pos e consenta: que la accio que a
ell se pertanyeria abans de esser pa
gat per causa de les obligacions a ell
feres sia pduda: e los asseguradors
reus sien absolts e libertats e en tal
cas se impose silenci. E si apries que
seran pagats los assegurats: sabien
euocar les causes per qualitat ho
en altra mēera exir dī iuy dels dits
consols: encoreguen en bā: lo qual
ab les cartes de bon grat se impos
sen: e de restituyr les quantitats:
que rebudes haurien e adquisides
als asseguradors tota excepcio poss
posada. E los Asseguradors q̄ tal
for declinariē ho per qualitat ho
en altra manera de Consolat tals
causes euocariē en alguna mane
ra: encoregan en bā: e aq̄ll bā ab les
cartes e promissions e obligaciōs q̄
faran: se imposen e consenten que
ipso facto les quārtats que serā de
manades: sien bagudes per p̄fessa

des: e totes excepcions a ells per
 tanpents: e per les quals se pugan es
 cusar d' tal paga: sien ipso facto nul
 les: e aquells als seguretats remetē:
 e renuncia n: e ara per la uors e la
 uors per ara a pagar a ells maters
 cōdenā per pena e en lo loch del dit
 ban: que de bō grat se imposen: ala
 dits assegurants aquella quantitat
 que per tal seguretat los sera dema
 nada en temps ab totes les messios
 que per demanar aquelles se feren
 fetes roborant totes les dites coses
 ab iurament e encara ab renunciā
 cions de propi fore ab totes aqlls
 clausules e stipulacions: que seran
 vists esser vils e necessaries al ne
 goci a coneguda del notari rebent:
 ho en poder del qual se firmaran
 tals seguretats.

Que no gosen posar
 paraules derogatories a les pre
 sents ordinacions. **Ca. xliij.**

Nem ordenarē los dits
 consellers e promens: q̄
 en seguretats algunes
 no puren esser posades
 ho meses per pacte algu
 paraules algunes derro
 gatories a les presents ordinacions:
 ne que diguen valega ho no valega
 ho haia ho no haia: ne quel assigu
 rat si sera vasall d' l' senyor rey: no cor
 rega la vuptena part de risch: e si se
 ra estranger: lo quart. Ne per algūa
 manera pura esser renunciat a les
 presents ordinacions: com si feres
 e facen en fauor e vilitat de tota la
 coia publica: ho tal renunciacio si

fos attentada de fer: sia ipso facto
 nulla: e no haia algun effecte.

De pena de Notari.

Capitol. xliij.

Nem ordenaren los cō
 sellers e promens: que
 tots e sengles Notaris
 en poder dels q̄ls tals

seguretats seran firmades: hagen
 primer e abans d' totes coses haier
 iurament dels asseguradors e mlgē
 cant aquell aquells dits asegura
 dors interrogar: que la ferma que
 entenen a fer en tal seguretat es ver
 dadera: e que no la fan: per que al
 tres apies dells firmen. E causen
 les dites seguretats segons forma
 de les presents ordinacions: e no de
 ferint ho partint se daquells. E que
 abans que reben ferma alguna dal
 gun asegurador: hagen primer ha
 uer la ferma daquell: quis fa assigu
 rar. Ne per lo semblant fer senyal
 algu en dita seguretat: ne per algūa
 dles dites parts per metre hi sia fet
 d' lo qual fos causa de no correr
 risch del vuyt e del quart segons da
 munt es dit. E si lo contrari faran:
 sien tenguts al dani e interes: que lo
 assigurat ho asegurador: haurien p
 ells no haier fetes les dites coses.

Que les seguretats q̄

no serā pagades: no valeguē. **Ca. xv**

Nem ordenaren los cō
 sellers e promens q̄ les se
 guretats ques faran: no
 puguen haier effecte al
 gu ne valeguē: fins a tāt
 los preus de tals segure

tats sié étegramet pagats realmet e de fet e los assegurats hagè ferma da la seguretat éla forma dsusdita.

Que les fermes dels

asseguradors haian forca de vn mateix compre. Capítol. xvi.

Te ordenaren los dits consellers e promens: q les fermes dels asseguradors de vn mateix contracte hagen forca d vn mateix cõcepte: encara

que sien fetes sots diuersos kalendars. E que prioritat de temps en tre ells e lurs fermes no puga esser allegada: ne p iuy algu sia admesa.

Que si era noua dela

perdua: que no valega. Ca. xvij.

Te ordenaren los dits consellers e promens: q sis conuendra fer posar ho fermar seguretat alguna sobre nauillis fustes ho cãbis mercaderes

robes ho hauers quis cartegaran ho partesquen daltra part fora dila present ciutat: e aquelles fustes cãbis mercaderes robes: e hauers eren la perduts: ho cassi hauia seguit ental manera: que lo dia dela ferma dels asseguradors ho dalgu daquells podia esser sabuda noua en Barcelona dela perdua ho cas seguit: que tal seguretat sia nulla e haguda q no feta. Els asseguradors no hagen guãpat preu algu ans hagen restituyt aquell tota excepcio remoguda. ne los asseguradors a pagar tal seguretat puguè esser cõpel-

lits en iuy énalguã manera: ne iuy algu puga esser fet. E per remoure tot dubte del temps dñs lo qual poua esser sabut: declaren los dits consellers e promens ordenants: q si tal fusta se perdra deca mar: eo es en tal part: que noua se puga saber per terra sens passar mar: sia entes per hauer hi bastat temps comptat quascuna legua per hora: eo es per rantes legues tãtes hores del loch ho dila hora ques couendra perdre ho seguir cas algu ales coses assegurades per lo qual los asseguradors haguessen a pagar les seguretats o quantitat alguna en Barcelona. E sis perdra hos seguira lo cas en tal part: que la noua haia a passar golf ho mar: sia comptat tal temps del loch e hora: a on deca mar la noua seria primervenguda os seria sabuda: e de aqll loch cõptant legua per hora. E si per ventura tal noua venia de punta per mar en Barcelona: que aquell tẽps sia comptat e hagut per cert de aquell moment que la dita fusta haura dada lègua ho presa terra en tal manera: q pus temps bastas a coneguda dels cõsols a poder esser peruengut a noticia del assegurar: abans que tala seguretat nos fermaren: aquelles seguretats sien nulles en la forma desus declarada. E si sera cas: que lo quis fara assegurar sabra la noua dela fusta perduda ans de fer la seguretat. en tal cas en corega en ban de cent lliures Barceloneses del qual ban sia adquisida la terca part al dit acusador: e laltra terca

part al official: quin faria la execucio: e la restant terca part ala obra dela lotia.

Que virtualles podē
esser assegurades en tota manera.

Capitol. lxxij.

Le ordenaren los dits consellers e promens: q̄ formets ordis ciuades legums arrocós vi e oli carregat reuera per portar en Barcelona: puguē esser assegurades en Barceloā en res no obstant les presents ordinaciōs per lo cost ho estima: ques concordaran: e tant com les presents ordinacions a la present facultat obuiam: no obstāt en alguna manera: pero en totes les altres coses hagen esser obseruades.

Dela paga deles segurats.

Capitol. lxxij.

Le ordenaren los dits consellers e promens q̄ los asseguradors e qualseu de aquells sien tenguts e hagē a pagar les quantitats: que haura assegurades: ho aquella part qui d'eper a q̄lles los seran demanades: dins dos tres quatre e sis mesos differenciats segons les distancies dls lochs e deuall es declarat: comptadors: apres que noua certa sera establada en barcelona e intimada als asseguradors ho a la maior part de aquells: a coneguda dels cōsols dila perdua ho dan ho cas en seguit a la nau ho altre nauill ho a les coses as

segurades: ples quals sia seta p̄dō pra execucio aricō de cābis. Mas si p̄part dels asseguradors sera op̄ posada alguna iuita exceptio ho apparent a coneguda dels consols de no pagar les quantitats assegurades ho altres qualseuol: que en totes cas pus que noua sia certa en Barcelona del dā ho cas seguit a les coses assegurades a coneguda dls dits consols: e sia passat lo temps desus presigit si requestes seran per los assegurats: sien executats los asseguradors iurta la forma dela seguretats: totes excepcions expellides. E si per part deles dits asseguradors seran opposades e exprimidēs clarament e distincta excepcions algunes: per les quals pretenguē: quels assegurats no puirē ne degan rebre ho hauer les quantitats: quels serā demanades: e aquelles plo dit iuy sera conegut: que son tals que lo assegurat qui rebre volta tals quantitats assegurades: es tengut proouar e mostrar: ço que li sera demanat ho oposat: ho puades plos asseguradors se haura a iudicar dits assegurats de no deure hauer tals quantitats: que en tal cas tal assegurat qui rebre volta: hala e si atengut ser a prestar caucio: pagant empero aquelles caucio ho caucions q̄cun dls asseguradors: qui aquelles dites caucio ho caucions demanaran: e no pas lo assegurat: ab fermansa ho ab fermances idonea ho idoneas a coneguda dels dits consols de tornar la quantitat a qualseu dels asseguradors en feps ab totes mes

flons e despeses: quels asseguradors haurien fetes: e ab dos sous per liura d'interes a raho de Any: si dins vn Any comptador del d'ia que la quantitat li sera pagada: no ha fet declarar en lo dit iuy ho cort del cōsoiat per sentenciã passada en cosa iurada: que ell dit assegurat ha bē rebut la quantitat: la qual se haura feta pagar. E perco quant algunes persones poch tement de u se son fetes pagar dalgūes seguretats sēs que les robes ho mercaderies no e ren estades carregades: ho los nauullis ho les fustes entrades ho erides ho cambis donats: per tāt los dits consellers e promens ordenaren: que daquí auant si alguna persona ho persones se farā pagar dalguna seguretats ho seguretats q̄ les robes ho mercaderies no seran estades carregades: ho les fustes no seran entrades ho erides ho los cambis donats que en tal cas encorregan en ban les psones q̄ tals actes faran: de altres dos sous per liura: vltra los .ij. sous damunt dits d'la quantitat que hauran feta assegurar: del qual ban de dos sous plus ra sia adquisida la terça pt als dits consols: e que aquella terça part ha gen a metre en compte de les adiu dicatures: e l'altra terça part als asseguradors. E l'altra terça part ala obra d'la lotia ho als defenedors de la mercaderia per aq̄lla. E per tant com no es cosa tollerable que los assegurats q̄ son fets assegurar: e hā pagats los costs de les seguretats p'intencio de cobrar les quantitats al

segurades sens altra despesa: e los asseguradors hauran volgudes fer e opposar excepcions tals: que aq̄lles no obstant es declarat: lo assegurat hauer ben rebut: per tant ordenaren los dits consellers e promens: que alla hon los dits asseguradors succumbiran de tals excepcions: sien condemnats: e hagen a pagar als Assegurats totes e qual se uol messions q̄ al Assegurat haura conuengudes fer per fer d'clarat en la forma de sus dita.

Si los assegurats per no hauer fet declarar: hauran a restituyr les quantitats. La. xx.

Item ordenaren los dits consellers e promens: que sis conuendra los Assegurats restituyr les quantitats per no hauer fet declarar. segōs es dit que en tal cas feta la dita restitucio quascuna de les parts romanga en son diet obligacio e accio: ari que a p̄ se puira: es haze a coneyr si los asseguradors seran tenguts pagar les quantitats assegurades romanents los interessos rebuts als dits asseguradors: los quals no sien tenguts restituyr encara que fos declarat d'ure ells pagar les dites quantitats assegurades ho aco quels seria demanar per aquells: la qual coneyrenca se haze a fer per los dits consols e en cas de appellacio per lo iudge d'apells: e no p'altres: ne en altra pt.

Si los assegurats leixaran possehir als asseguradors les quantitats: fins que sia declarat.

Capitol. xxi.

Nem ordenaren los dits consellers e prohemens: que si per cas per los dits consols era vist los Assegurats: de ure prestar Laudiõs segons dit es: e sens donar la dita caudo o disceptar de aquella los assegurats leixaran possehir als asseguradors les quantitats assegurades: ho co q demanat los seraper aquells: e apres per iuy del dit cõsolat era vist aquells dits asseguradors esser tenguts pagar: co quels sera demanat: no obstant les excepcions per lur part fetes: ental cas los Asseguradors sien tenguts de pagar als assegurats totes les messions: q haurã fetes: a coneguda e a tatraccio dels dits consols ensemps ab interesos a raho de any de .ij. So⁹ per .l. p^{ta}tat temps: com hauran dilatada la paga: e per aquelles quantitats e interesos si petlo assegurat sera request sien tenguts e hagen a dar seguresat en Juy: si donchs aquell tal assegurador ho asseguradors no fara ho faran deposit dela quantitat assegurada de content: e que pell o per ells se ratera excepcio de paga: e sera vist de ure pagar ab la dita caudo.

Que corrẽt lo temps dela paga los asseguradors puguen

entrar en merits de excepcions: si posar ne voltan.

Ca. xxiij.

Nem ordenaren que si corrent lo temps dela paga: co es dels dos .liij: quatre o sis mesos disserenciats segõs les distancies dels lochs: los asseguradors requerran e voltan: que sobre les excepcions per lur part faedores en dfeisar: que no son tenguts pagar: sia entrat en merits e declarat: que pugades esser fer. Vri empero que si assegurats conseguit lo temps dla paga la causa no era decidida: que fetes passar pus auant los dits asseguradors siẽ tenguts e hagen a pagar totes excepcions repellides: e segons desus es clarament deduhit: e pagat procees quen lur causa.

Del temps dela paga que han a fer los asseguradors.

Capitol. xxiij.

Acara mes ordenaren q los mesos dela paga hagen lochenla forma seguent: co es dins dos mesos: si les fustes deuen esser nauegades ho robes ho hauers portades ho tremeles dins lo principat de Cathalunya ho regne de valencia ho de Maloque: Manorca Juica. E dins tres mesos si seran nauegades portades ho tremeles vltra los lochs: pus no passen los regnes de Napols: Sicilia: Barberia: e deca lestrret de gibraltar. E dis quatre Mesos si seran nauegades portades ho tremeles vltra los pre

dits lochs en qualseuol parts. E dins
vi. mesos apres que noua ho sabu
da no sera de tal fusta ho nauili.

Que les seguretats

fetes abans dles presents Ordinacions no sien encloues en dites ordinacions.

La. xliij.

Tè ordenaren los dits
consellers e promens: q
qualseuol seguretats fe
tes en la present Ciutat
sobre qualseuol Robes
mercaderies e sobre nas

ullis ho fustes e sobre cambis dats
a risc de dits nauilis ho de robes:
ho sobre qualseuol altres coses fins
lo torn de la publicacio de les pres
sents ordinacions: sots qualseuol
forma ho pactes sien fetes ho con
cebudes: sien valides e firmes: e les
presents ordinacions ne les qui ia
eren fetes no puguen derogar a di
tes seguretats ia fetes. Empero q
daç auant publicades les presents
ordinacions ab veu de crida per los
lochs acostumats de la dita ciutat:
les seguretats quis faran: nos pugã
fer en la present ciutat sino iusta la
forma de lco presents ordinacions.

Del iuramēt que pri

merament los consols deuen peny
dre dls assegurats e asseguradors.

Capitol. xxv.

Tem ordenarē los dits
consellers e promens q
los consols qui ara son
e per tēps seran: no pug
ren fer iuy algu de segu

retats algunes sens que primer no
hagen pres iurament del assegurat
e asseguradors: que no han fet pacte
algu contra les presents ordinaci
ons ari en escrits com de paraula. E
si pacte algu haurien fet contra les
presents ordinacions: que de aquell
pacte no puguen fer iuy algu.

Retenen se empo los

dits consellers e promens poder d
interpretar e corregir e esmuntar tot
co: que en les dites coses los parra
escur ho dubtos tota vegada: q ben
vist los sera a lur bona coneguda.

Fon feta la p̄sent cri

da per Anthoni strada corredor d
la dita ciutat a. iij. de Juny. Any.

M. cccc. lxxiiij.

Agi acaben les ordi
nacions derrerament
fetes sobre les seguretats maritimes.

Capitols e ordina-
 cions nouellament fetes p la cort
 general del pncipat de Cathalunya
 pa:qs celebra en lo capitol d la Seu
 de Barcelona a vuyt dies del mes
 de Octubre del any mill qtre cents
 e vuytanta. i. sobre los dicts del ge-
 neral: co es dies entrades e erides.

A nom
 de du
 e bla
 gna
 vge
 maria
 ma
 re sua
 ma
 dda
 san

la Seu dela ciutat de Barcelona
 per alguns esguarts e respectes re-
 dundants en labor de nostre seny-
 or deu seruey del dit senyor Rey
 e benefici dela cosa publica del dit
 pncipat: congregada e alustada
 en la casa del capitol concordabla
 mèt imposa los diets dauall escrits
 sobre los quals feu e deliberales or-
 danacions següents e de ius escrip-
 tes. Les quals mana la dita cort in-
 utolablament esser obseruades. les
 quals hagen a durar tant quant du-
 raran los censals carregats sobre lo
 general e carregadors per la prefect
 cort voléta dita cort los dits diets
 segons dauall son ordenats se hage
 a collir en tot lo pncipat de Cat-
 halunya e encara en los comtats d
 Rossello e Cerdanya: quant seran
 sots obediencia dela maiestat del
 senyor Rey per los deputats en e p
 la forma que p lo passat era acostu-
 mat.

Lo ques deu pagar
 de totes robes exceptades les da-
 uall especificades. Capitol. i.

Riteramèt: que to-
 tes robes: e mercade-
 ries q entren ho his-
 quen en. o. del dit p-
 cipat d Cathalunya
 per mar: ho per terra
 ho per aygua dolca

exceptades les coses dauall escrites
 paguen: e sien tengudes de pagar
 entrant e exint per liura de diners
 d'ago que les dites robes: e mercade-
 ries hauran costat quatre diners.

De robes portades

ab fusta de vltra mar. Cap. ii.

Etem que qualseuol fusta nau hoveyrell que lo vltatge de vltra mar fassa de qualseuol mercaderies que portara de a

quelles parts: pach per entrada per liura de diners de ço q haura costat posat en Barcelona ho en altrapt del dit pñcipat de tres diners.

De les robes que no

han costat cert preu. Cap. iij.

El algunes robes e mercaderies se esdeuenia en trant: ho es: les quals no haguessen costat cert preu aptals robes: e mercaderies paguen e sien

tengudes de pagar segons la valor: e extimacio de aquelles. Pero es entes q de les dites robes e mercaderies e dela dita ordinacio son exceptades les coses següents. De les quals se paguen los diets quis següetren.

Dret de les lanes qui

entren per Ebro. Capitol. iij.

Primament ne son exceptades totes: e q se uollães açi sut zes com lauades: q entrarã dins lo dit pñcipat p lo riu d Ebro les q les sien tãt solament tẽgndes a pagar per diet d entrada p liura d diners. ij. d.

Mercaderies q no

paguẽ entrada sino exida. Cap. v.

Etem ne son exceptats: soiment: ordi: Auenã: e tots blats grossos: e menuts e legunis: carnalateg: vi: e pinjons: qui entren en Cathalunya:

los quals no paguen res de entrada. Mes si les dites coses: e encara olis: eren tretes de Cathalunya paguen ala exida per liura de diners vn sou.

Dret del vi de Ara

go mes en Cathalunya. Ca. vi.

El Considerant q de poch temps enca los Aragonesos han imposat dret en lo vi que entre de Cathalunya en arago: vol e ordeua la present cort

que tot vi qui serã mes de arago en Cathalunya pach de entrada per quascun canter de vi vn sou.

Cathala poblata en a

rago Valencia: no paga dret de blat que trague per sa prouisso. Ca. vij.

El Ates empero que si algun baro: he rich home ho altra persona de Cathalunya poblata hauẽt lochen arago ho en regne de valencia sen volta portar blat o blats per sa prouisso: e dles rãdes q haura en cathalunya no sian tengui de pagar lo dit diet. E si empero trahia p vedre: ho ser mercaderia sian tẽgut d pagar lo diet d exida.

De quals vitualles

se deu pagar dret de exida. Ca. viij.

Item ne son exceptats vi
carni salada legums: e al
tres virtualles que sien
meses a puissio de nau
e altres veirells de mar
que sien de cathalunya:

les q̄ls coses paguen a la erida plura
d̄ diners. iij. diners. pero en aço no
sia entesa panatica p̄ a tals fustes la
qual no sia tenguda pagar genera
lment. E mes auant entes q̄ per les
virtualles qui seran meses en qual
seuol fustes ari de cathalans cō dal
tres estants surtes en q̄l seuol plat
ges: ho ports del dit puindpat per
despesa ordinaria d̄les d̄tes fustes
estants ari surtes no se hata a pagar
dret algu: ari per los passatgers cō
per los tenguts de nau.

Dret dels draps qui
hixen de cathalunya. Capitol. iij.

Item ne son exceptats
tots draps d̄ lana: quis
facen e separellē en ca
thalunya: los quals pa
guen solament: per liu
ra de diners a la erida p̄

tal compaguen ia per dret de bolla
de plom tres diners.

Dret d'argent obrat vesti
dures libries: armes: e altres vtens
lles per propi vs d̄ erida no paga.
Tot ore argēt d̄ entrada no paga.

Capitol. r.

Item ne son exceptats tota ve
rella dore d'argent ioyes vesti
dures libries armes: e altres vtens
lles que algu traura: ho metra en. o
de cathalunya per son propi vs: e

no per vsa de mercaderia: ari q̄ en
trāt ne exint aytals coses sinos me
tien per via de mercaderia no pa
guen algū dret. Pero en aço sia cō
siderada: arbitrada la condicio de
les persones qui aytals coses metra
ho trauran. Entes empero que tot
ore argent ari en massa com en ve
rella qui sera mes dins lo dit puin
cipat no sia tengut pagar res a la
entrada.

Dret de les prop di
tes coses tretes per mercaderia.

Capitol. xi.

Ari seran tretes per mercade
ries fora cathalunya paguen p̄
liura de diners tres sous.

Dret d' erida de les ar
mes e vtensilles nouament fetes.

Capitol. xij.

Item mes exceptades tots ar
mes: e vtensilles de nou fetes: e
fabricades qui paguen a la erida p̄
liura de diners sis diners.

Dret de les prop di
tes coses ia vsades per mercaderia
tretes.

Capitol. xij.

Antes empero que totes les co
sades en lo prop dit capitol men
cionades velles empero e vsades
pus no sien per propi vs daquello
qui les trauran: paguen per liura
de diners. xij. diners.

Que los prop dits
q̄tre capitols s̄e fhuats no obstāt q̄
lo cōtrari sos seruat. Capitol. xij.

El com de poch temps enca sia
acostumat: q̄ si algu fa traure

de Cathalunya algunes dies d'istes coses èlos prop d'its. liij. capitols cõ regudes per son prop vs: que si no les trahia: e les sabia traure per altre: que paguen lo dit diet. Ara es acordat: que paguen segons lo dit costum e p'atica e que lo present capitol sia seruat. Al qual la dita cort no ent en res mudar. Pero si dubte algu ne sera vengut a declaracio dels deputats: qui ara son: ho per a uant seran.

Que lo preu de les vi

tualles portades erint en moneda fins a. cc. sous no pach diet. La. xv.

Tem es vist: que si algu metra en Cathalunya algunes visualles e altres coses: e aquelles vendra d'ists lo dit Principat que lo preu d' aquel

les sen puira apoxar e traure del dit principat en moneda menuda com se voltra sens pagar algũ diet per aquella tro en quantitat de. cc. sous. E si mes auant de. cc. sous ne traura: q̄ pach lo diet dauall scrit sobre aço imposat.

Deles robes portades enles fires. E deles comprades enles fires. La. xvi.

Te que draps: e altres mercaderies qui irã en fires fora Cathalunya: e aquelles qui vindran en fires de cathalunya no paguen generalitat de entrada ne de erida: sino deles mercaderies e draps: que venudes

hauran enles dites fires. Empero que si comprat hauen enles dites fires: paguen diet de entrada o cõda: del que metran: segons que per los presents capitols es ordenat.

Diet de erida de les fustes: ho lenyam ho exarcia venudes a estrangers. La. xvij.

Tem ne son exceptats tots veixells de mar de Cathalunya: qui seran venuts on se vulla a persones estranyes tota fusta apte a fer veixells de mar: exarcia e tots altres arreuses. Macerelos aptes e necessaris als dits veixells. Los quals sien tenguts pagar de erida. xij. diners per liura de diners.

Naus ho altres veixells fets en Cathalunya per obra de mallorqui manorqui ho de vuisca no paguen diet. lenyam ho exarcia per fer naus de erida paga.

Ares empero e declarat que si los poblats enles illes de mallorques maynorcha e puica facen fabricar ho construyr naus ho altres veixells d' mar dins lo present principat: no sien tenguts pagar algũ diet p' los dits veixells. Emposi los poblats enles dites illes p' si ho per altri sabiẽ traure d' present principat los arreus damit d'its e la fusta apta a fer talos veixells p' construyr e fabricar aq̄lles fora del dit principat: sien tenguts obligats a pagar lo diet desus dit.

Exarcia membres o
arreus de veyrell de mar desfet den
trada no paga. Ne lenyam mes en
fusta per fer cables de erida no pa
ga: sino es estrangey. Capitol. xij.

GPer tant com moltes
vegades es stada mogu
da questio sobre les cos
ses en lo present capitol
contengudes: es declara
rat que si alguns membres exarcia
e arreus qui sien stades de veyrells
de mar ho massarefos daquella: los
quals veyrells per fortuna de temps
ho per altre q̄lseuol cas seran stas
pd̄ns ho per celitats: seran mefos
d̄ns lo principat de cathalunya: q̄
tals membres exarcia arreus e mas
seresos no paguen ala entrada al
gū diet de generalitat ne perres p̄
tals e taulan quis metra ho per ho
mens qui no sien estrangers en al
gū veyrell per fer pallolls cambres
e altres semblants seruituts e no p
vta de mercaderia.

Dret dels caualls ro
cins mulls e mules e besties assu
nes: q̄ exiran fora la senyoria. ca. xx.

Item ne son exceptats tots ca
ualls rocins mulls e mules e bes
ties assines. los q̄ls paguē ala eri
da: si extra de tota la senyoria regnes
e terres dl̄ senyor rey pl̄ura de di
ners dos sous e sis diners. e que nō
puguen fer gracia los deputats.

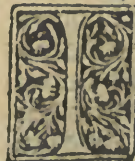
Excepcio e declara
cio del prop̄ p̄cedēt capitol. Ca. xxi.

Mpero si eren trets q̄
vs de aquella quals hic
traurien ho eren trame
sos a grans senyors per
donar: que no sien ten
guts pagar res. per que
sien considerades les perones a co
neguda dels deputats. Declarat q̄
aquest vs propi: e tramesa a grans
Senyors per donar nos pui xē ale
grat sino p̄sones domicillades en la
Senyoria: del dit Senyor rey. De
clarat mes auāt: que si algu qui no
sia domicillat d̄ns la senyoria del
dit senyor rey: entrat en cathalun
ya ab ses caualcades ab intencio
de tornar sen en la terra: ho passant
per cathalunya per anar en altres
regnes e terres: e per erir se dela sen
yoria del dit senyor rey e de fet exi
ran sens longa dilacio: que aqueste
tals no sien teguts pagar lo dit diet
si dōchs no eren de la senyoria del
dit Senyor rey ab caualcades d̄
maior preu e valor que aquelles: ab
q̄ serien entrats dins la senyoria dl̄
dit senyor. Entes: que si algun estrā
ger cōpia en los regnes e terres del
senyor rey alguna deles dites besties
per son propi vs: e entra en catha
lunya: e passant se del principat: pa
guē lo dit diet.

Dret dela erida del

(cafra. Capitol. xxij.)

Item ne es exceptat tot
cafra: q̄ sera tret dl̄ p̄n
cipat de cathalunya per
mar ho per terra aygua
dolça: per lo qual sia tē

gut pagar lo senyor del dit casra de erida per llura de diners del preu del dit casra de vuyt diners sota pena de cent lliures pagadores per lo qui dit casra traura sens pagar lo dit diet e de perdre lo dit casra.

Dret d'erida d'lanes

surzes carregades en los ports d'torçosa. Capítol. xxiiij.

En son exceptades totes lanes surzes: q' serà carregades en los ports de torçosa. les quals paguen la erida per roba de lana sin diners.

De les lanes lauades

des è dits ports carregades. c. xxiiij. Si seran lauades. Paguen dotze diners per roua.

Dret de les lanes sutxes

en q'seuol altra part de Cathalunya carregades. Capítol. xxv.

Si seran tretes ho carregades en q'seuol altra part de cathalunya p' mar ho per terra: encara que fossen portades en los còdats d'rosello e de cerdanya: hage e sien tengudes pagar p' diet de erida al dit gñal per roua d' lana surze iij. sous.

Dret de les lanes lauades

des è dits ports carregades. c. xxvi. Si seran lanes lauades: hage e sia tenguda pagar lo dit tretze sous per roua.

Excepcio dels propis

dits capítols: pa qu'at Rossello e cer

danya serà cobrats. Capítol. xxvij.

Es empero e s'clarat q' tomanit los dits còdats de Rossello e cerdanya a la obediencia d' lo senyor Rey les lanes q' en los dits còdats en

traran: no hagen ne sien tengudes pagar diet algu: no puxen empero en tal cas lanes algunes dels dits còdats erir per mar ni p' terra sens pagar lo diet damunt dit en los prelets capítols ordenats.

Altra excepcio.

Capítol. xxviij.

Es auant es entres: e declarat q' les lanes qui d' present son en Empurda: e en la vila: e m' tanques de ripoll: e de Lam redò no puxen esser tretes del present principat fins passat lo mes de Noembre primer vinent. E de allí auant les puxen traure pagat lo diet acostumat de pagar: e no mes. prouehint: e declarant q' passat lo mes de març primer vinent totes: e qualseuol lanes q' del dit principat eriran paguen de erida aricò desus es dit: e declarat.

Dret de erida d' curram

ab lana. Capítol. xxix.

En tot curram ab lana ço es boldrons tofos mijalana: e tota lana: e pells danyins les quals coses porten ab si lana: paguen de erida per llura d' diners vuyt diners.

Dret de erida de flassa

de stan: ho de lana.

Capítol. xxx.

Tem tota fillassa de estam: o de lana pach: e sia tenguda pagar de crida per liura de diners. x. sous

Del bestiar qui ix de
Cathalunya pera tondre. Ca. xxxi.

J

Tem que tota persona qui traure de cathalunya algun bestiar per tondre que hase a pagar per la lana de aquell bestiar la generalitat damunt or

denada sobre les dites Lanes. Ho res menys hage a dar seguretat: q̄ si aquell bestiar se venia fora Cathalunya que pach lo diet de carnalarge per la dita crida qui es per liura de diners. xij. diners.

Del bestiar qui ix de
Cathalunya per pasturar. Ca. xxxij

Si lo bestiar exira per pasturar de Cathalunya do la seguretat desus dita: co es sia venia fora cathalunya ha de pagar per liura 8 diners dotze diners. E semblant seguretat do per la lana: co es q̄ si no la tomava dis Cathalunya: pach lo diet desus dit dela lana.

Del bestiar qui entra
en cathalunya p herbejar. Ca. xxxiiij.

Tem que si algun bestiar ari gros com menut vuller q̄ sia lavar o altre de q̄ seuol cōdi dicto sia: q̄ sera mes ho entrara en lo principat de cathalunya per herbejar: que ala crida no

pach algun diet per la carn ne pla lana: si donchs no era ia venut dis lo dit principat ho fora lo dit principat e llurar al comprador: ans q̄ isqs del dit principat. Car si la carn era venuda: pach per carn e per la lana. E si solament la lana pach per lana solament lo diet damunt orde nat en los capitols del carnalarge e de les lanes. E aco mareix sia entes en los Labrits e en los anyells los quals seran nats del dit bestiar.

Del bestiar quis me-
tra en Cathalunya per esser lerat a part ho parts. Ca. xxxiiij.

Si per cas algū poblat fora lo principat de Cathalunya metra dins lo dit principat algun bestiar menut o gros per lerat a parto p̄ts a algū ho algū del dit principat ho en q̄l seu ulla altra manera teny: lo e a pres per algun temps lo trahia del dit principat: hage: e sia tengut pagar de crida tan solament: ari per lo que haura mes: com per lo que hauria augmentat dins lo dit principat: lo diet sobre lo carnalarge sin posar: lo qual es. xij. diners per llura. Pero que de entrada no sien tē gurs pagar res.

Diet dela crida dles
monedes. Ca. xxxv.

Com per ordinacio del Senyor rey sia inhibit: que algu no gos traure del dit principat moneda ne Billo de qualles

uol ley sia: es ordenat: que si per l'ordenada del dit senyor rey ho per res uelament dela dita inhibicio ho per qualsenulla altra maera que dir ni himaginar se puia moneda ho billo de qualseuol ley sia exiran de cathalunya: sia tengut pagar e pach per liura de de diners doze diners. pero que les dites coses no sien tengudes pagar res ala entrada. Excepcat empero florins dor: qui sien portats en terres e senyories obediets al senyor Rey. Los quals no sie tenguts de pagar res de crida.

Que la moneda treta

per prouisso no pach exceptat de aquells: en la terra dels quals los cathalans ne paguen. La. xxxvi.

Delclarat empero: que algu fara viatge per mar o per terra: e traura moneda per sa prouisso: q no pach res: pero en aco sia considerada la condicio de la persona e la quantitat de la moneda a coneguda dels deputats e en absencia lur del Deputat local. E per quant en diuersos regnes e terres ari de vassalls del senyor rey com altres los Cathalans e poblats en lo present principat paguen: e son forcats pagar diet deles monedes: que per lur prouisso porten. E abstrahen dels dits regnes e terres: vol la present cort: que ne gu dels poblats en los dits regnes e terres on los dits cathalans paguen diet de dites monedes de crida: no se alegren dela damunt dita fraque

sa ans sien tractas en lo present principat: segons los cathalans e los poblats en lo dit principat seran tractats en lurs terres.

Deles robes portades

des ab galeres del rey de napols o sos vassalls veneciens e florentins.

La. xxxvii.

Tem es vist: que sia donada libertat de descarregar qualseuol Robes e mercaderies portades ab les galeases del illu

strissimo Rey de napols ho de sos vassalla florentins e veneciens: les quals puien esser venudes: per aquelles que venudes hauran: sien tenguts de pagar lo diet d'entrada: les altres robes empero q no hauran venudes: hagen facultat: e puien tomar les carregar ab les dites galeases: que portades les hauran: dins espay empo que de vuyt dies: apies que seran descarregades. los quals passats hagen e sien tenguts pagar: sino eren tornades carregar lo diet de entrada complidamet.

Deles robes q ixen

ab intencio de tomar en cathalunya.

La. xxxviii.

Te que les robes e mercaderies q exira de cathalunya p'intencio de tomar aqilles en cathalunya: ari co so botes e gerres buydades flores sarpelleres e altres semblats coses: no sien regudes de pagar res per entrada ne per crida: po en aco sia considerada la condicio de

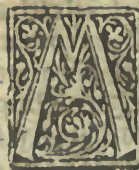
les psones: qui les dites coses traus
ran a coneguda dels deputats: en
absencia lur del dit deputat local.

Dret d'la entrada d'ls
corons filats estrangers: qui no son
de terres del senyor rey. Ca. xxxij.

Lem q̄ de e per tots co
tons filats estrangers q̄
entrarā de qualseuol pt
ho parts exceptats d'ls
regnes e terres del sen
yor rey dins lo puicpat
de cathalūya sien pagats per lo dret
de entrada deu sous p liura de di
ners dela valor ho estimacio de a
q̄lls. E si cas sera q̄ tals corōs filats
seran mesos dins lo principat: sens
q̄ no hage pagat lo dit dret. sien ip
so facto confiscats al general. E v
tra la dita confiscacio en corega en
pena lo senyor de qui seran dits co
rons de deu liures per quascun q̄ n
tar e per quascuna vegada que ha
fet lo contrari. E si sera cas: q̄ sien
mesos p ntar sens pagar lo dit dret
p lo semblant sien confiscats al dit
genera: e lo senyor dels corons en
corega en dita pena de .x. liures.

Dret de entrada d'les
robes o prestits d' lana exceptat d'les
qui han fuit als q̄ls metē. Cap. xl.

Mes avant q̄ de e p totes
robes de draps de lana
sis vol sien de homēs si
vol de dones ho de in
fants capes gipōscaput
ros gonelles caperons
puniters calces: e totes altres robes
sois qualseuol nom sien appella

dēs que seran fetes fora lo dit prin
cipat. sien pagats per dret de en tra
da. p. sous per liura dela vera valor
daco que dites robes costaran. Si
donchs les dites robes no eren esta
des fetes per propri vs e la portat
des per aquells: qui les metrien
dins lo dit principat: jurant ho ells
a nostre senyor deu e als sants qua
tre euangelistes: que no ho fan per
fraudar lo dret. En lo qual cas co
es que siē fetes propi vs e portades
per los qui les metran d'ins lo dit
puicpat: no hagues res a pagar.

Dret de entrada d'les
coses fetes de teleria canamaceria o
coto abla excepto damūt dita. c. xli

Ites de teleria canamaceria ho
de coto fora lo dit principat: o serā
mesos dins aquell com son camises
cossets gandalles dor de seda pan
yos capells de dona e altres qualles
uol arreus de dones e altres de qui
nes vulla specta sien: qui sayso ha
gen e tallades cosides siē fora lo dit
principat: siē pagats al dit general
per dret de entrada per liura de di
ners del ver cost du sous. Exceptat
lo que sera fet e portat per lo vs p
pri: dels qui tala coses metran en lo
dit principat tota frau cessant.

Dret de entrada de
les coses fetes de cupram. Ca. xliij.

Bacara mes que per to
tes sabates epenes bo
seguns estivals anar
ques: e tota e qualseuol
obra feta de cupram: ne

que Sabaters ni Zapiners : ne puxren ser dins Barcelona e dit principat: serā meses dins lo dit principat: sien pagats al dit general per diet de entrada. x. sous per liura d' diners del ver cost.

Dret de entrada d'ls

cupriams adobats ho assaonats.

Capitol. xliij.

I Tem que per tots cupriams en qualsseuol manera adobats de blanqueria: e tots cupriams assaonats vulles acolorats ho en qualsseuulla manera de saó sien: qui serā mesos dins lo dit principat de catalunya: sien pagats per diet d'entrada al general deu sous per liura de diners del ver cost d'aquells.

Dret de entrada de o

bra seta de ferro ho de acer. ca. xliiij.

I Tem que de ho p'tota ferramē

ta de ferro ho acer q' sera mesa dins lo dit principat de catalunya: ya obrada com es ferres e claus de besties: ratxes claus d' qualsseuol natura: si falces relles picasses picbs cauechs spases pūpals dagues ganics de tallar stolgs d' dona tesores d' barber e de sastres ferros de lāces dalls podedores scardaces de scardacar lana e cardes de cardar lana escarpies asts asters ferros de tenir olles e bromadores lumaners giradores lo ces bides frens esperons estreps mossos de ginetes e altres metalls tenalles gaolls o dalls bof quers enderins ho cavalls de foch ho fogōs tribenes e ballestes d' acer e tota altra obra de ferro ho de acer

seta fora lo dit principat: com sera mesa dins aquell: sien pagats al dit general p' diet de entrada deu sous per liura de diners del cost ho vera valor de les dites coses. E si sera mesa sens pagar: sia confiscada al dit general sens alguna merce. E vltra aço pach per pena lo qui tals coses metra. x. liures. En aço empero no son enteses e compreses qual seuol de les dites coses: si son meses per propi vs del qui les metra. E tisores d' barar ne altres gavinetes agulles de cosir ne arnesos blāchs ho dela ginetca e ferros de lāces dar mics e ratxes per guarmit aquelles e ratxes fins a sobrepunya ancores fulla de ferro art stanyada com ne gra Dalles de dallar herba pales d' ferro e alenes fil d' ferro ho d' aram. Les quals coses puxren entrar pagant lo diet acostumat.

Dret de entrada de e

stany obiat.

Capitol. xlv.

M Es auant que de: e per tot stany obiat q' dins lo dit principat ha mes fora qualseuulla fayfo: que sia pagat al dit general per diet de entrada deu sous per liura de diners: d' ver cost ho valor: declarat empero que si lo estany sera mes en verga: ho en massa: ho esclafat no pachis no lo diet acostumat. E si les dites coses seran meses sens pagar lo dit diet: sien al dit General confiscades. E vltra aço pach per pena: lo qui tals coses metra deu liures. Excep

prades les coses de propi vs.

Bret de entrada de o
bra de coure. Capitol. xlvj.

Brem que de: ho per to
ta obra de coure feta cō
son poals: olles: canters
escalfadors: caces: pots:
alābins: calderes: caco
les: copes de foch e to/
tes altres coses a faysonades dī dit
metall fetes: qui seran meses dins
lo dit pncipat sia pagat al dit gene/
ral per diet de entrada deu sous p
llura de diners del ver cost: ho va/
lor de a celles. E si serā meses sens
pagar aquelles sen confiscades al
dit general declarat empero que si
lo dit coure sera mes en maça: ho es
clafat: pach solament lo diet acostu
mar. E declarat mes auant a ma/
ior cautela que en aço no son com/
preses coses fetes de lauto ho de a/
ram ne coses de propi vs.

Que pedres ho mo
les de obrarlo coral no sien tretes d
cathalunya. Capitol. xlvij.

E ordena la dita cort
que dacl auant no sia li/
cit: a algun patro d nau
ho leny: barca: Galeassa
galera sortī: ho d altres
veirelles Martims ne
algun traginer: ho altre qualseuol
persona carregat: ho apotar per a
traure fora del dit pncipat de nit
ni de dia: p mar ni p terra: p si: ho p
interposada psona publicamēt: ho
a magada: pedres: ho moles apres: a
obrar corals. E qui contra fara vl

tra la confiscacio de la grondola: ho
altre veirell en que carregades se/
ran: qui en tal cas cremats serien: e
encara vltra la confiscacio de les ani
mals qui les dites pedres: ho mo/
les trauren: incorreguē en pena p
quiscu coes lo Barquer lo Tragi
ner lo patro d la nau: ho veirell: ho
seran carregades: elo mercader qui
les comprara d cent lliures per qu
seuna vegada.

Per practica e consuetut si nēgu
nes fustes eren estrangeres que no
fossen de cathalans pagan per diet
de vitualles vii sou per llura.

Per practica e consuetut tots los
diaps que no son sets en Cathalun
ya paguen de entrada e de exida q̄
tre diners.

Per practica es que qualseuol or:
ho argent ioyes ꝛc. que exiran de
Cathalunya ara sia per esglesies o
per qualseuol via puy no sia p ser/
utut dī qui les trau: paga. liij. sous
per llura.

Certa puiſio puehū
que frau nos faça en lo diet de les la
(nes. Capitol. xlvij.

Tem per esquituar tot frau qui
en les coses en lo present capitol
contengudes ser se pogues ordena
e vol la dita cort que lo collidor: ho
cullidors del General en aquella
ciutat vlla: ho loch hon lanes de q̄l
seuulla sort seran carregades per
apotar dins lo dit pncipat: ha/
ge: e hagen a pendre Manifest de
les dites Lanes: ques dita voler
se apotar dins lo dit pncipat

e se haze assegurar del mercader: q̄
tals lanes carregara: e prengan dell
obligacio fora certa pena segons la
valor de les lanes ab fermances y do
neas de apoytar resposta del dit cul
lidor dins lo temps: a ell presigut d̄
aquell cullidor del general consti
tuyt en aquella part: hō les dites
lanes seran descarregades. E sino
complira: lo que promes haura les
fermances: hagen e sien tengudes
pagar aquell diet: que tals Lanes
hagueren pagat erint d̄l principat
E vltra aco encoreguen en pena d̄
r. lliures. E si per algū cas causa: ho
raho: ho de certa sciencia les dites
lanes: ho part de aquelles eren na
uegades fora lo dit principat en tal
cas sia pagat p̄ aquella lo doble del
diet desus dit pagado: per los qui
foia lo dit principat les apoytaran.
Dela meytat del q̄l doble diet gra
cia nols puira esser feta. E vltra aco
en coreguen en pena de: r. lliures.

Qerta altra prouisio
per que frau nos puguen fer en los
diets.

Capitol. xlii.

3

Ze q̄ los officials guar
des: e ministrs del pre
sent diet de entrades:
e erides hagen e sien tē
guts denunciar sots pu
uacio d̄ lurs officis e dir

ab veritat als cullidors: e guardes
dela bolla del plom e sagell dela ce
ra tots draps de lana bonets: e esca
polons: sayes: sustanis: canamace
ries: teles: draps de seda: e totes al
tres coses: que sien tengudes pagar

diet de bolla per tal que lo dit diet
de bolla puyren demanar: e hauey.
E sobre aco puyrē fer los deputats
altres prouisions: e ordinacions: se
gons vist los sera pequiuar frau
pus empero no fossen al present cas
pitol contrarierats: aiustan tales di
tes coses que les dites guardes del
dit diet d̄ entrades: e erides no ley
ren tirar a casa de algun mercader
casres bales de canamassaria: colles
ho altres robes ligades qui venguē
de entrada: que primer no sien cau
quillades: e sagellades del sagell d̄l
dit diet: e aquelles hagen posades
en manifest. Ne sia licit ne p̄ mes
als mercaders desser les dites cai
res: bales: ho altres coses sens appel
lar hi algu de les dites guardes: les
q̄ls guardes sien tēguts pēdre me
morial de totes les robes: q̄ en aq̄l
les dites caires bales: o altres capa
cauq̄llats se trobarā a si q̄ fet cōbari
mēt daq̄lles ab los esparriamēts p̄
los dits mercaders fets sia vist: si d̄
gudamēt totes les dites robes hau
ran esparrades.

Qerta altra prouisio p̄

los diets de les robes portades per
mar.

Capitol. li.

IZe es declarat q̄ les robes e mer
caderies q̄ seran apoytades en
les mars de catalunya e sens treste
iar aq̄lles e altres veixells extra fora
les mars d̄ catalunya q̄ no paguē
algū diet si ia no veniē assignades e
barcelōa o altre loch d̄ catalunya
ari be nau q̄ opleca aci sōvlatge cō
ab nau d̄ passatge. car si aq̄lles tals ro

bes axi cõsignades abaquella Hau mateixa cren tretes de cathalunya per mudament de partit: ho per no uell nolietament fet daquelles: ho axi mateix per mudament de cõsignacio: ho en qualse uulla altra manera sien tẽgudes pagar lo dit diet de entrada: e epida pusveramẽt sse vengudes cõsignades actio en al tre loch de Cathalunya en qualse uulla manera. E si seran encara trefetades en altres veirells: ho en altres persones per cõsignacio: ho mudament de partit: ho de vlatge encara que no sien posades en terra: paguen lo diet sobre les tals coses impostas.

¶ Que la stima dela liura de gros per les robes portades de flandes sia feta a raho de .liij liures c. viij. sous Barcelone sos p liura de gros. Ca. li.

Mes auant es declarar: q̄ totes les mercaderies q̄ seran aportades de flandes dins lo principat de Cathalunya de que es acostumat erigir lo diet de entrada faent compte a liura de gros: sia fet cõpte: e rahoada la dita liura de gros daci auant a raho de quatre liures vuyt sous Barcelone sos per quascuna liura.

¶ Queles robes entrades si entra: no sien mes ertima des: sino a iustat hi lo cost dles messons. Ca. liij.

Item vole ordena la dita cort q̄ si algũ mercader o altra q̄ seuol p̄

sona metra dins lo dit principat al gũes robes: e mercaderies: les q̄ la haura esparrades d entrada al dit general p lo ver cost daq̄lles: e sens millorar dõligar: ne trefetiar aq̄lles o mudar de Senyor volta traure del dit principat les dites robes: no ha de ge ne sia tẽgut pagar sino lo diet de la quantitat pla qual haura esparrat les dites robes: ho mercaderies de entrada a iustat empo a la dita quantitat: o cost les messons q̄ de entrada des haura fetes.

Les penes del qui fraudara lo diet del general. Ca. liij.

Per esquiuar frau qui en les dites coses se pogues seguit es ordenat q̄ si alguna persona de q̄l seuol estamẽt ho condicio sia: fara frau en les dites coses que perdra aquelles coses en que la dita frau ara feta: ho comesa. E no res menys pach per pena dos cents sous exceptat en lo castra: e altres coses: que per ordinaçio dela present cort son tengudes a maior pena deles quals penes en cas que sien comeses: e declarades: e iustades per los deputats: la quarta part de aco que per ells sera iustiat sia del official qui fara la execucio si request ne sera: e si request no sera sia del general. E la tra quarta part sia del acusador: si ni haura d la qual los deputats no puguen fer gracia sino sia del general: la tra quarta part sia dels Arrendadors si ni haura dela qual los Deputats no

pagnen fer gra sino sia del general. Lo restant quarta part sia del general. Declarant que de les parts pertanyents al general: los dits deputats no purre remetre ne fer gracia sino sia meprat. exceptades e in pero de la present ordinacio les penes del casra: e altres de les quals es la disposat en altres capitols. Nos lens que de aquelles los deputats puguen sols fer gracia de la meprat

Que les robes dl pa
pa no paguen diet ni entrant ni es rint.

Capitol. lliij.

Delclarat no res meys cõari sia estat ordenat en les corts generals de catalunya passades: que diet algu no sia exbigit axi per diet de entrades y exides com per diet d bolla de plõ ni sagell de cera de alguns draps de lana dor ni de seda ni daltres bens ioyes: ho coses qualseu ulla ho quãtes se vullassen: qui verament sien del sanct pare e que sien comprades per los seus ministres iurants a du e als seus sants quatre Euãgelis pells corporalment tocats: que dites ioyes draps: e bens son verdadera ment: e sens ficcio algũa del dit sant pare: e comprats e cõprades dls seus dñers propis.

Que tots los altres
capitols vells dels dits diets estiguen en sa valor

La. lv.

Dits altres Capítols e ordinacions sobrel dit diet de entrades: e exides statuts e ordenats per lo temps passat vol la dita cort estiguen e ro

manguen en lur força e valor: sino enquãt sien vists en tot ho en part contrariar ho derogar ales presents ordinacions e capitols.

Que los Deputats e
oydors de compres sien interpreta dors corregidors de dels duptes dels presents capitols.

Aten: vol: e ordena la dita cort: que si en los capitols e ordinacions damunt dits ho algu dasquells apparien algũes coses obscures ho dub

tosas ara ho en esdeueny dor: que la cort del present principat ho en absencia de aquella los deputats e oy dors de compres del dit general q ara son: ho per auant sera pũfen a quelles declarar corregir e menar e interpretar aytautes vegades: com necessari sera: e a ells sia ben vist.

Laus deo.

Segueirẽ

se les ordinaciõs del
dret d'l pes del senyor
Rey: cõ e enqna ma-
nera se paga lo dit
dret del pes.

Primo paga lo ciutada d vna
roua vn diner: e lo estrange
altre diner. ij. diners.

Lem paga lo ciutada de dues
arroues dos diners: e lo estran-
ger dos diners. iiij. diners.

Lem paga lo ciutada d tres ro-
ues dos diners: e lo estrãger. iij.
diners. v. diners.

Lem paga lo ciutada de qua-
tre roues dos diners: e lo estrã-
ger. iij. diners. vi. diners.

Lem paga lo ciutada de souch
arroues dos diners: e lo estran-
ger quatre diners. vi. diners.

Lem paga lo ciutada de sis arro-
ues dos diners e malla. e los estran-
gers v. diners. viij. diners. e malla.

Lem paga lo ciutada de set ar-
roues ij. diners e malla: e los estran-
gers vi. diners. viij. diners: e malla

Lem paga lo ciutada d vuyt arro-
ues ij. diners e malla: e los estrãgers
set diners. ix. diners e malla.

Lem paga lo ciutada de nou arro-
ues dos diners e malla: e los estrã-
gers vuyt diners. x. diners e malla

Lem paga lo ciutada de deu arro-

ues dos diners e malla: e los estrã-
gers. viij. diners. x. diners e malla.

Lem paga lo ciutada de. xi. arro-
ues dos diners e malla: e los estran-
gers. ix. diners. xi. diners: e malla.

Lem paga lo ciutada d doze arro-
ues dos diners e malla: e los estrã-
gers. x. diners. xij. diners e malla.

Lem paga lo ciutada de treze arro-
ues tres diners: e los estrãgers.
xi. diners. xiiij. diners.

Lem paga lo ciutada de. xiiij. arro-
ues. iij. diners: e los estrangers. xij.
diners. xvi. diners.

Lem paga lo ciutada de. xvij. ar-
roues quatre diners: e los estrãgers
xv. diners. xix. diners.

Lem paga lo ciutada de. xx. arro-
ues. v. diners: e los estrangers. xvi.
diners. xxij. diners.

Lem paga lo ciutada de. xxiiij. ar-
roues. v. diners: e los estrangers.
xx. diners xxv. diners.

Lem paga lo ciutada de. xxv. arro-
ues en. xxxvi. arroues. vi. diners: e
los estrangers paguen a rabo d deu

diners per carrega.

Lem paga lo ciutada de tres car-
regues en amunt: co es dela prime-
ra carregua: dos diners e malla: e d

la segona carrega: ij. diners e malla
e dela terca carrega: altres dos di-
ners e malla. E daqut amunt vn di-
ner e tres pugeses per carrega.

Lempero es entes q no paguẽs
no malla p roua homens de Mal-
lorqs de Menorca e d Sarago-
ca: e de Lisboa: e de Alcantar de la

frontera: e del Espital de Leyda: e
alguns altres qui ban franqueta.

Les
damunt escrit
ladades e treta
bre qui es en lo
neral de Catha,
res ordinacions son
dit libre de ma
compro
per au
per ro
nostre tempo

...a nostra
...titula
...tims
...is

Tonch estampat en... Barcelona
p^a Dimas bellestar e Joan de Bilis
Any. M. d. xxij. a quice de No-
embre.

(V. - Brunet. II. col. 231.)

